

Svjetska reputacija arheološkog otkrića

STR. 18

Izv. prof. dr. sc. Mate Parica s Odjela za arheologiju Sveučilišta u Zadru i njegov tim otkrili prapovijesno naselje i cestu na potopljenom neolitičkom lokalitetu Soline na otoku Korčuli

Sjednica Senata Sveučilišta u Zadru
23. svibnja 2023. godine

Prof. dr. sc. Josip Faričić izabran za novog rektora Sveučilišta u Zadru

STR. 2

Međunarodna znanstveno-stručna konferencija *Kakav odgoj želimo? u organizaciji Sveučilišta u Zadru, EU-CONEXUS-a i partnerskih institucija okupila više od 200 sudionika iz EU*

BUDIMO ZAJEDNO POKRETAČI PROMJENA

STR. 23

Snažna potpora znanstvenom i kulturnom umrežavanju Dalmacije i Austrije

Deset godina postojanja
Austrijske knjižnice
Dr. Alois Mock
na Sveučilištu u Zadru

STR. 56

Lanterna je od prvog broja sadržajno opsežnija, što je dokaz ozbiljnosti i djelotvornosti u realizaciji strateških ciljeva Sveučilišta. Sadržaji Lanterne će, vjerujemo, zaokupiti pozornost čitatelja i izvan Sveučilišta; nekima će približiti našu institucijsku djelatnost, a drugima otkriti mogućnost partnerskog povezivanja u znanstvenim i sveučilišnim projektima. Misija visokoobrazovne i znanstvene djelatnosti time je zajamčena. Uvjereni smo da Lanterna nije samo informativno, nego i inspirativno glasilo

Drage čitateljice i čitatelji, objedinjenost raznolikih priloga u našem glasilu *Lanterna* osvjetljava znanstveni diskurs i akademske profile znanstvenika, istraživača i stručnjaka svih područja i disciplina. Širokom spektru sveučilišne djelatnosti pridonose partnerske institucije, a posebno vrijedan angažman bilježe naše studentice i studenti. Tako širok spektar sadržaja snažan je odraz zajedništva u različitosti, kao i razvoja u ravnoteži svih znanstvenih i stručnih područja.

Lanterna je od prvog broja sadržajno opsežnija, što je dokaz ozbiljnosti i djelotvornosti u realizaciji strateških ciljeva Sveučilišta. Iza svih aktera stoji izniman napor i predanost znanstveno-nastavnim i stručnim aktivnostima kao kvalitativnim učincima.

Uvjereni smo da *Lanterna* nije samo informativno, nego i inspirativno glasilo. Uz iznimne potencijale, razvidni su istraživački i visokoobrazovni trendovi koji ne nalaze plodno tlo samo u lokalnom i regionalnom kontekstu, nego i u nacionalnom i izvan njega.

Četverogodišnji rezultati i iskustvo u zajednici s drugim europskim sveučilištima putem projekta EU-CONEXUS rezultirali su pozitivnim odjekom i proširenjem naše europske alijanse za iduće četverogodišnje razdoblje u proširenoj zajednici. Velik je to korak prema

internacionalizaciji u visokom obrazovanju, cjeloživotnom učenju te intenzivnijoj mobilnosti studenata, nastavnika i drugih zaposlenika.

Od posljednjeg broja *Lanterne* infrastrukturno smo bogatiji za obnovljeni prostor tzv. stare Tehničke škole, čime je ispunjeno ne samo zadovoljavanje dijela naših prostornih potreba, nego i osiguravanje jednakih uvjeta rada i studiranja određenom broju studenata i nastavnika.

Sadržaji *Lanterne* će, vjerujemo, zaokupiti pozornost čitatelja i izvan Sveučilišta; nekima će približiti našu institucijsku djelatnost, a drugima otkriti mogućnost partnerskog povezivanja u znanstvenim i sveučilišnim projektima. Misija visokoobrazovne i znanstvene djelatnosti time je zajamčena.

Pridržavajući se načela općeg dobra i javnog interesa, Sveučilište će nastaviti aktivno djelovati s izravnim i neizravnim pozitivnim učincima. Ozračje proaktivnosti i inicijativnosti koje su stvorili projektni timovi i daroviti pojedinci u svim sveučilišnim sastavnicama jasno pokazuje opravdanost naslova našega glasila.

Rektorica prof. dr. sc. Dijana Vican

Sjednica Senata Sveučilišta u Zadru 23. svibnja 2023. godine

Prof. dr. sc. Josip Faričić izabran za novog rektora Sveučilišta u Zadru

Na redovitoj sjednici Senata Sveučilišta u Zadru 23. svibnja 2023. prof. dr. sc. Josip Faričić izabran je za rektora Sveučilišta u Zadru, i to za mandatno razdoblje od 1. listopada 2023. do 30. rujna 2027. godine.

Prof. dr. sc. Josip Faričić završio je studij geografije i povijesti na Filozofskom fakultetu u Zadru Sveučilišta u Splitu 1998., poslijediplomski studij Geografske osnove prostornog planiranja i uređenja na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu stjecanjem magisterija znanosti 2003., a na istom fakultetu stekao je i doktorat znanosti 2006. godine.

Redoviti je profesor u trajnom izboru na Odjelu za geografiju Sveučilišta u Zadru. Predaje više temeljnih i izbornih kolegija na prijediplomskom, diplomskom i doktorskom studiju. Autor je i koautor više od stotinu znanstvenih i stručnih radova objavljenih u časopisima, zbornicima radova i knjigama iz područja kartografije, historijske i pomorske geografije te geografije religija, a posebno se bavi i geografijom otoka. Od 2008. do 2011. bio je pročelnik Odjela za geografiju, a od 2011. tri je mandata obnašao funkciju prorektora Sveučilišta u Zadru. Prof. dr. sc. Josip Faričić redoviti je član Europske akademije znanosti i umjetnosti sa sjedištem u Salzburgu od 2014. godine. Od 2019. član je Znanstvenog vijeća za turizam i prostor Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti te Povjerenstva za standardizaciju geografskih imena Republike Hrvatske. K tome, član je više nacionalnih tijela, upravnih vijeća i povjerenstava u sustavu znanosti, visokog obrazovanja i kulture te Hrvatskoga geografskog društva, Hrvatskog kartografskog društva i Matice hrvatske.

DIES ACADEMICUS Svečanom sjednicom 24. ožujka proslavljen 21. Dan Sveučilišta u Zadru

Sveučilište u Zadru primjer je kako se tradicija i suvremenost nadopunjuju i stvaraju dodatnu vrijednost

Svečanom sjednicom 24. ožujka proslavljen je 21. *Dies Academicus* – Dan Sveučilišta u Zadru.

Na sjednici su, uz rektoricu prof. dr. sc. Dijanu Vican i prorektore, bili ministar znanosti i obrazovanja Radovan Fuchs, rektori hrvatskih sveučilišta na čelu s predsjednikom Rektorskog zbora RH, prof. dr. sc. Stjepanom Lakušićem, zadarski župan Božidar Longin, gradonačelnik Zadra Branko Dukić, nadbiskup mons. Milan Zgrablić, ravnateljica Agencije za znanost i visoko obrazovanje izv. prof. dr. sc. Danijela Horvatek Tomić i brojni drugi.

Rektorica prof. dr. sc. Vican govorila je, među ostalim, i o svojim postignućima u dva mandata na čelu Sveučilišta u Zadru. Gradonačelnik Zadra Dukić u svojoj je pozdravnoj riječi istaknuo kako Sveučilište daje izravan i konkretan doprinos lokalnoj i nacionalnoj zajednici, i to putem istraživanja koja su povezana s gospodarstvom.

Razvoj Sveučilišta znači i razvoj Zadra

– Izgradili smo vrhunske kapacitete za provedbu zajedničkih projekata jer razvoj Sveučilišta znači i razvoj Zadra. Zato imamo motiv pratiti razvoj našega sveučilišta, a studentima omogućiti uvjete za što bolje studiranje kako bi se nastanili u Zadru i u njemu gradili svoju profesionalnu karijeru. Mladi će svoje znanje uskoro pretočiti u aktivnosti i omogućiti nam da Zadar pretvorimo u još bolje i ugodnije mjesto za život – rekao je gradonačelnik Dukić.

Župan Longin podsjetio je kako je inicijativa za osnivanje Sveučilišta u Zadru pokrenuta u Domu županije 1998. godine, na sastanku s tadašnjim ministrom znanosti i tehnologije Iviicom Kostovićem, a 2001. godine Županijska je skupština i službeno podržala osnivanje Sveučilišta.

– Znanje naših mladih budućih stručnjaka bogatstvo je kojem nema konkurencije. Svoje misli upućujem

svim studenticama i studentima želeći im da svoje najljepše dane, jer studentski dani to svakako jesu, iskoriste najbolje i najmudrije ulažući tako u svoju, ali i našu zajedničku budućnost – naglasio je župan Longin.

Regionalni centar kompetencija

Predsjednik Rektorskog zbora RH, rektor Sveučilišta u Zagrebu prof. dr. sc. Stjepan Lakušić ustvrdio je kako je Sveučilište u Zadru zauzelo jedinstveno mjesto u europskom mediteranskom prostoru, i to kao prostor u kojemu se kultura i povijest susreću s najnovijim znanstvenim dostignućima.

I Radovan Fuchs, ministar znanosti i obrazovanja RH, obratio se nazočnima. – U ovoj, 21. godini svjedočili smo snažnoj transformaciji u regionalni centar kompetencija i izučavanja vještina za 21. stoljeće, koje će sigurno nastaviti rasti kreiranjem novih studijskih programa. Suvremeni izazovi traže brze odgovore, a sposobnost prilagodbe na promjenu jedna je od ključnih kvaliteta obrazovanja. Sveučilište u Zadru primjer je kako se tradicija i suvremenost nadopunjuju i stvaraju dodatnu vrijednost. Visokom integriranošću u europski obrazovni prostor pokazalo je kvalitetu, stratešku opredijeljenost i kontinuiran rast prema svjetskim kriterijima izvrsnosti. Ministarstvo i dalje računa na Sveučilište u Zadru i njegov doprinos te vjerujem da će našeg partnerstvo trajati još dugo – rekao je Fuchs.

Na kraju svoga govora izravno se obratio rektorici Vican:

– Draga rektorice, draga prijateljice, ostavili ste dubok trag u hrvatskom obrazovanju, na ponos domovini i hrvatskome narodu. Na kraju svečanosti nagrada za uspješnu vještina suradnju dodijeljena je Općoj bolnici Zadar, a počasno zvanje *professor emeritus* prof. dr. sc. Mladenu Mladenu Ančiću.

Dies academicus 2023.

Program

obilježavanja Dana Sveučilišta
od 20. do 25. ožujka 2023.

Visokom integriranošću u europski obrazovni prostor zadarsko je sveučilište pokazalo kvalitetu, stratešku opredijeljenost i kontinuiran rast prema svjetskim kriterijima izvrsnosti. Ministarstvo i dalje računa na Sveučilište u Zadru i njegov doprinos te vjerujem da će naše partnerstvo trajati još dugo, rekao je ministar znanosti i obrazovanja Radovan Fuchs te, obraćajući se rektorici Vican, istaknuo: Draga rektorice, draga prijateljice, ostavili ste dubok trag u hrvatskom obrazovanju, na ponos domovini i hrvatskome narodu

Govor rektorice prof. dr. sc. **Dijane Vican** na svečanoj sjednici

Danas slavimo ne samo ostvarenja i postignuća, nego i čvrstu perspektivnost Sveučilišta u Zadru

Godišnja obilježavanja uobičajeno nose zbrojeve učinaka, postignuća, unaprjeđenja, rezultata, pomaka, iskoraka, doseg, pozitivnih indikatora... Ne bih rado prekidala tu tradiciju, a ne bih se previše ni ponavljala.

Promišljanja su me više zanimala u sažimanje mojih mandata i Sveučilišta na pragu trećeg desetljeća; dijelom zato što u ovoj godini završavam svoj rektorski mandat, a dijelom zato što su određeni učinci imali svoj javni bljesak.

Ali, vrijedi ih ponoviti, posebice darivanje novog studentskog doma i studentskog restorana studentima; osiguravanje prehrane svim djelatnicima; znanstveno-istraživački pogon sa 60 projekata u 2022. godini (u vrijednosti od 2 mil. eura), od kojih je 40 povezano s gospodarstvom. S projektima, koje smo financijski gotovo učeterostručili, uključujući i provedbu institucijskih projekata, ide i povećanje izdavačke djelatnosti i broja objavljenih radova.

Tu je i naša pridruženost Europskom prostoru visokog obrazovanja, ne samo s alijansom EU-CONEXUS, nego i putem drugih suradnja. Ispunili smo ono što se zovu referencijalne vrijednosti visokog obrazovanja. Spremni smo slijediti i druge trendove u tom području.

Infrastrukturno smo podigli razinu uvjeta studiranja i studentskog standarda, ali na tome ne stajemo, još nismo gotovi. Očekujemo do ljeta završavanje obnove i opremanje zgrade tzv. stare Tehničke škole (4,5 mil.

Za mene su moji rektorski mandati kao četvrto dopunjeno izdanje dobre knjige, dobrog djela. Ali, i dopunjeno izdanje je projekt, zamisao, ideja. Učinkovit projekt podrazumijeva izvrsne suradnike, ozbiljne timove, profesionalce u službama i uredima; podrazumijeva razboritost u vremenu i sadržaju i visoku radnu etiku. Podrazumijeva međusobno razumijevanje u pogledu posvećenosti istim ciljevima. Svu zahvalnost u tom smislu usmjeravam na moje najbliže suradnike (moje prorektore) i članove Senata. Bez posvećenosti istim ciljevima ne bismo stigli tamo gdje smo danas

eura, od čega 3,4 mil. bespovratnih sredstava). Danas spremno dočekujemo novu financijsku perspektivu iz europskih fondova sa svom dokumentacijom.

Zato danas slavimo ne samo ostvarenja i postignuća, nego i čvrstu perspektivnost Sveučilišta u Zadru.

Za mene su moji rektorski mandati kao četvrto dopunjeno izdanje dobre knjige, dobrog djela. Ali, i dopunjeno izdanje je projekt, zamisao, ideja. Učinkovit projekt podrazumijeva izvrsne suradnike, ozbiljne timove, profesionalce u službama i uredima; podrazumijeva razboritost u vremenu i sadržaju i visoku radnu etiku. Podrazumijeva međusobno razumijevanje u pogledu posvećenosti istim ciljevima. Svu zahvalnost u tom smislu usmjeravam na moje najbliže suradnike (moje prorektore) i članove Senata. Bez posvećenosti istim ciljevima ne bismo stigli tamo gdje smo danas.

Unutarnju čar Sveučilišta čini danas mnoštvo malih projektnih timova s probranim projekt-menadžerima, na kojima nam mnogi mogu zavidjeti. Svaki dan im zahvaljujem, danas posebno.

Uredi i službe, s relativno malo administrativnog osoblja, snažni su potpornji našoj zajednici. Naše domaćice (tako zovem pospremačice), naše tete u studentskoj menzi, naši portiri... pa nenadmašna ekipa na najoplemenjenijem imanju Baštica... naš Studentski centar... Oni su potka i osnova naše zajednice i zavrjeđuju ne samo zahvalnost, nego najdublji naklon.

Strateške ciljeve olakšava nam suradnja s Gradom Zadrom i Zadarskom županijom. Hvala vam, župane, hvala vam, gradonačelnice, na potpori.

Zahvaljujemo, ministre i Vama osobno, Ministarstvu i Vladi RH, predsjedniku Vlade gosp. Plenkoviću što ste nas stavili u razvojni fokus.

No, ostaje i meni pokoje bre-me. Financijsko zdravlje ustanove svatko očekuje, a na meni je činiti više sa sve manje financijskih sredstava. Zato su, dragi ministre, naša očekivanja od novih programskih ugovora, nakon donošenja novog Zakona, veća nego ikad.

Spremni smo za vaučere i ponudu mikroakreditacija u svim područjima jer smo svjesni potreba tržišta rada i promjena koje nam ono donosi.

Izgradili smo kulturu rada, utvrdili koncepciju, kreirali novu strategiju i učinili instituciju od koje svi imaju koristi. Razboriti smo i optimistični.

Koliko god nam je vremenska orijentacija navrnuta na budućnost (s percepcijom i uvjerenjem da ćemo je, ako smo usmjereni na nju, moći kontrolirati i objektivnije prihvatiti), ostajemo čvrsti u vrijednosnom spoju naše povijesti, Domovinskog rata i visokog respekta prema braniteljima. Toj karici dodajemo svijest o sadašnjosti, pobuđujući je onima zbog kojih i postojimo, našim studentima.

Studentska populacija je kronološkom dobi, entuzijazmom, umnom zrelošću, zdravljem i unutarnjim porivima, voljom i kreativnošću najbolji resurs za ostvarenje onoga što jest istinski razvoj zemlje. Upravo zbog naših studenata opsjednuti smo razvojem u pravom smislu te riječi; razvojem koji se bazira na znanstvenim istraživanjima i obrazovanjem koje se bazira na kvalitetnim visokoobrazovnim kurikulumima. Nemamo razloga omalovažavati vlastite studijske programe, niti praviti devaluaciju vlastitih kvalifikacija.

Hrvatska je mala zemlja na europskom kontinentu. Hrvatski jezik nije svjetski jezik. Ali, nebo i more nisu rezervirani samo za velika društva i velike narode. Upravo zato što imamo svoje granice, imamo svoju državu, imamo svoja znanja i znanstvenike, svoje obrazovanje, svoj nacionalni kurikulum, svoje stručnjake, svoju kulturu, povijesno

nismo repa bez korijena, kršćanskog smo duha i kršćanskih vrijednosti; imamo obalu na kojoj nam svi zavide; imamo otočki arhipelag (ma kako nam bilo teško što je zapušten, ali je bogatstvo)... Zašto bismo uzimali od Europe?! Pametno i održivo upravljanje urbanim obalnim prostorima naš je znanstveni interes koji nas je spojio u alijansu europskih sveučilišta, projekt EU-CONEXUS.

Europa je u svoj svojoj raznolikosti ambijent u kojemu različiti prihvaćamo s razumijevanjem, dubokim shvaćanjem društveno-povijesnih previranja, kulturnih isprepletanja, interkulturalnih mijena i religijskih različitosti. Duboko smo svjesni razlika. Ali, duboko smo svjesni kulturnih dodira, sličnosti te društveno-kulturnih vrijednosti i nasljeđa koja nas spajaju. Duboko smo svjesni generacija i generacija Hrvata koji su u te-gobnim migracijskim okolnostima postali populacijsko tkivo europskih i izvaneuropskih država. Interkulturalni procesi naš su znanstveni i sveučilišni izazov i nisu prepreka zajedništvu i dobrom suživotu, onom u kojemu je dostojanstvo svakog čovjeka na vrijednosnom pijedestalu.

Ključne dobre budućnosti i rješenja problema ne vidimo u prenamaglašanju i precjenjivanju STEM područja, niti u go-loj praksi. Ključ rješenja u dubokom je promišljanju, razmjeni ideja u svim područjima u kojima čovjek može izraziti svoju kreativnost, inovativnost i poduzetnost. Visoko obrazovanje i znanost imaju daleko veću ulogu od odgovaranja tržištu rada i opravdavanja svoje cijene samo tržištem rada. Pokazala je to i kriza koju je izazvala pandemija COVID-a 19. Pokazuju to podaci o mentalnim bolestima, nasilju i drugim problemima.

Završit ću svoj govor iskrenim pozivom i citiranjem same sebe: Jačajmo komunikacijsku kompetenciju, zlata vrijednu kompetenciju. A ona, među inim, podrazumijeva stjecanje znanja i shvaćanje razlika između pseudoslušanja, selektivnog slušanja ili slušanja u zasjedi te aktivnog i refleksivnog slušanja. Ona nas štiti od imitacije loše prakse i od neprovjerene prakse.

rektorica
prof. dr. sc. Dijana Vican

Prof. dr. sc. Mladen Ančić postao profesor emeritus

Kada sam u zimu 1986. prvi put ušao u ovu dvoranu, nisam mogao ni zamisliti da će mi biti ukazana ovolika čast

Prof. dr. sc. Mladenu Ančiću na svečanosti u sjednici Sveučilišta u Zadru dodijeljeno počasno zvanje *professor emeritus*.

Obrazloženje je pročitao promotor Nikola Jakšić.

„Prof. dr. sc. Ančić rođen je 3. srpnja 1955. godine u Sarajevu. Od 1993. godine djeluje u Zadru, najprije u Zavodu za povijesne znanosti HAZU, a zatim i na Sveučilištu u Zadru, na kojemu je i doktorirao. Od 2008. predaje na Odjelu za povijest i doktorskom studiju *Jadran – poveznica među kontinentima*.

Uže područje njegova znanstvenog interesa prvotno je bila srednjovjekovna povijest širega istočnog jadranskog prostora od 9. do 15. stoljeća, dijelom usmjerena na ranu hrvatsku povijest, a dijelom na anžuvinsku vlast, o čemu je objavio tri knjige.

Posebno mjesto u njegovu radu čine rasprave o prijelomnim zbivanjima zadarske srednjovjekovne povijesti u drugoj polovici 11. i prvoj polovici 12. stoljeća, a zatim i 14. i 15. stoljeća. Oblikovanje mo-

dernih nacija i utjecaj koji je na njih imala znanstvena historio-geografija postalo mu je predmet interesa nakon što je kao ekspert obrane triput sudjelovao u radu Međunarodnog kaznenog suda u Haagu“, naveo je Jakšić.

Prof. Ančić prisjetio se trenutka od prije 36 godina, kada je u zimu 1986. prvi put ušao u dvoranu u kojoj mu je dodijeljeno počasno zvanje.

– U tom trenutku nisam mogao ni zamisliti nešto slično ovome. Da se to ostvari, trebao je, među ostalim, propasti jedan društveni sistem – socijalizam, jedna naizgled moćna država, Jugoslavija. Zahvaljujem svima onima koji su doveli do toga da dio svoje karijere provedem na Sveučilištu – tadašnjoj upravi na čelu s rektorom Antom Uglešićem, sadašnjoj rektorici Dijani Vican, kolegama s Odjela za povijest, a i trojici mentora koji više nisu među nama – akademiku Marku Šunjiću, akademiku Simi Čirkoviću i mentoru na doktorskoj disertaciji Tomislavu Raukaru te, naravno, svojoj supruzi Sandi – zahvalio je prof. dr. sc. Mladen Ančić.

Susret rektorice prof. dr. sc. Dijane Vican s ministrom regionalnoga razvoja i fondova EU Šimom Erličem te predstavnicima gospodarstva i lokalne samouprave u zgradi novog studentskog doma u povodu Dana Sveučilišta

Sveučilište u Zadru aktivni je sudionik stvaranja snažnog, održivog i ekološki orijentiranog društva

Usmjereni smo na transfer tehnologija koje izravno pridonose gospodarstvu i javnom sektoru. Proveli smo brojna istraživanja koja povezana s gospodarskim granama čine čistu dodanu vrijednost, rekla je rektorica prof. dr. sc. Vican te naglasila kako je Sveučilište sudjelovalo u izradi krovnih strateških dokumenata koji su temelj budućih financiranja te najavila različite projekte i aktivnosti, pa i osmišljavanje novih studijskih programa

U povodu Dana Sveučilišta u Zadru rektorica prof. dr. sc. Dijana Vican sastala se s ministrom regionalnoga razvoja i fondova EU Šimom Erličem te predstavnicima gospodarstva i lokalne samouprave u zgradi novog studentskog doma.

Susret je održan kako bi Sveučilište putem prezentacije provedenih projekata pokazalo ostvarenje zacrtanih strateških ciljeva, koji su sukladni nacionalnim i europskim ciljevima.

Ključ je u znanosti

Usmjereni smo na transfer tehnologija koje izravno pridonose gospodarstvu i javnom sektoru. Proveli smo brojna istraživanja u turizmu, pomorstvu, agronomiji, akvakulturi, geografiji, psihologiji, sociologiji, pedagogiji, koja

povezana s gospodarskim granama čine čistu dodanu vrijednost – rekla je rektorica te naglasila kako je Sveučilište sudjelovalo u izradi krovnih strateških dokumenata koji su temelj budućih financiranja.

Znanost i visoko obrazovanje, prema mišljenju rektorice prof. dr. sc. Vican, nezaobilazni su u ostvarivanju politike EU, koja je pametna, zelena, povezana, solidarna i bliža građanima, a Sveučilište u Zadru aktivni je sudionik stvaranja snažnog, održivog i ekološki orijentiranog društva. Rektorica je, uz ostalo, najavila različite projekte i aktivnosti pa i osmišljavanje novih studijskih programa.

Ministar regionalnoga razvoja i fondova EU Šime Erlič, koji je kao nekadašnji pročelnik odjela za EU fondove grada Zadra, bio

svojevrsni kum Centra za projekte, znanost i transfer tehnologija, čestitao je Sveučilištu u Zadru na ostvarenim rezultatima.

– Sveučilište u Zadru najvažnija je institucija u našem gradu i županiji. Ovo zdanje, novi studentski dom, financirano sredstvima EU fondova, najbolje govori o snazi Sveučilišta, koje je pokazalo da ima viziju i da zna kako viziju pretočiti u konkretne stvari – rekao je ministar te naglasio kako Sveučilište svoju znanost, struku i ekspertize stavlja u funkciju razvoja grada i županije.

Ministar je istaknuo kako je Vlada RH realizirala brojne infrastrukturne projekte te da će u novom razdoblju naglasak biti na zelenim politikama i ulaganjima u pametne vještine.

Znanost nam mora dati odgovor na pitanje u što usmjeriti sred-

stva kako bismo mogli što više naših resursa staviti u funkciju razvoja – zaključio je ministar Erlič.

Projekti i tehnologija

U sklopu susreta prezentirani su projekti Pomorskog odjela, Odjela za ekologiju, agronomiju i akvakulturu te Centra za geoprostorne tehnologije. Svi su oni za potrebe različitih projekata nabavljali vrijednu opremu, bilo da je riječ o dronovima, georadarama, uređajima za ispitivanje ispušnih plinova, softveru... Samo je Centar za geoprostorne tehnologije nabavio opremu vrijednu 440.000 eura.

Prof. dr. sc. Josip Orović s Pomorskog odjela izdvojio je projekt GUTTA, kojim je omogućeno da brodari, ovisno o vremenskim uvjetima, mogu optimizirati svoju rutu i potrošiti manje goriva te emitirati manje štetnih plinova.

Izv. prof. dr. sc. Ivan Župan s Odjela za ekologiju, agronomiju i akvakulturu, govorio je o projektima koji se provode u Laboratoriju za istraživanje mora i akvakulturu Sfinga, na Sveučilišnom dobru Baštica, u Novigradskom moru... Naglasak tih projekata je na korištenju suvremenih tehnologija u proizvodnji hrane, ali i zaštiti okoliša smanjenjem upotrebe sintetskih tvari.

U zaključnom panelu kojim je moderirala dr. sc. Gabrijele Vidić o inovacijama u doprinosu gospodarskom razvoju govorili su izv. prof. dr. sc. Tomislav Šarić, izv. prof. dr. sc. Tomislav Kos, dr. sc. Fran Domazetović, izv. prof. dr. sc. Josip Orović i izv. prof. dr. sc. Božena Krce Miočić.

Svijetla budućnost

Sveučilište je spremno prilagoditi se novim izazovima u smjeru održivosti. Jedan od naših projekata istražiti će što nam se događa u turizmu preklapanjem brojki o potrošnji energije, emisiji ispušnih plinova, fiskaliziranim računima... Kad sve to usporedimo, znat ćemo jesmo li održivi i kamo naš turizam ide – rekla je izv. prof. dr. sc. Božena Krce Miočić.

Na kraju, u raspravu se uključio i gradonačelnik Zadra Branko Dukić koji je zaključio:

Ovi ljudi svoje će znanje pretočiti u određenu gospodarstvenu aktivnost i pomoći svima nama da Zadar napravimo još boljim i ljepšim. U svemu tome vidim svijetlu budućnost.

Prof. dr. sc. **Nenadu Šestanu** dodijeljen počasni doktorat Sveučilišta u Zadru

Ovo smatram najvećom počašću u karijeri – hvala vam!

U povodu Dana sveučilišta dodijeljen je počasni doktorat prof. dr. sc. Nenadu Šestanu, znanstveniku, neurobiologu te redovitom profesoru na Sveučilištu Yale.

Proučavanjem ljudskog mozga ostavio je trag u znanosti na svjetskoj razini.

Senat Sveučilišta u Zadru donio je odluku o počasnom doktoratu još u siječnju 2021. godine, ali zbog pandemije koronavirusa naslov mu je uručen tek u povodu proslave 21. *Dies academica*.

Prof. dr. sc. Šestan rođen je 1970. u Zadru. Diplomirao je 1995. Godine na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Nakon završetka studija medicine u Hrvatskoj, otišao je u SAD te je na Sveučilištu Yale pod mentorstvom akademika Paška Rakića 1999. obranio doktorsku disertaciju iz područja neurobiologije. Godine 2002. izabran je za docenta, godine 2008. za izvanrednog profesora te 2012. za redovnog profesora u trajnom zvanju na Odjelu za neuroznanost Medicinskog fakulteta Sveučilišta Yale. Od 2016. član je Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.

Glavno područje njegova interesa je način na koji geni kontroliraju razvoj neurona i sinaptičke veze u kori velikog mozga te kako genetske mutacije uzrokuju bolesti koje dovode do teškoća u razvoju ljudskog mozga. Takve bolesti, za koje još uvijek ne postoje detaljna i potpuno jasna objašnjenja, su autizam, poremećaji intelektualnog razvoja i Touretteov sindrom.

– Sveučilišna tradicija je dodjeljivati počasni doktorat osobama iznimnih postignuća i zasluga, osobama koje su na čast sveučilišnoj zajednici i hrvatskoj državi, osobama koje su vrijedne najvišeg poštovanja. Znamo da niste očekivali i tražili potvrdu svoga rada i osobe, ali, prema našim mjerilima, vi ste vijorili na vrhu i zasjenili sve druge prijedloge. Kao dijete Zemunika, zadarski učenik, hrvatski stu-

Uzor ste i poticaj našim studentima, učenicima i nastavnicima, kojima pokazujete da se ne smiju zadovoljiti osrednjošću te da se isplati slijediti svoje snove, rekla je uoči dodjele naslova rektorica Sveučilišta u Zadru prof. dr. sc. Dijana Vican

dent, svoj fascinanti istraživački duh zamršen još u djetinjstvu pretvorili ste u strast te uspješli svoje snove ostvariti u konkurentnom okruženju cijelog svijeta. Uzor ste i poticaj našim studentima, učenicima i nastavnicima, kojima pokazujete da se ne smiju zadovoljiti osrednjošću te da se isplati slijediti svoje snove – rekla je uoči dodjele naslova rektorica Sveučilišta u Zadru prof. dr. sc. Dijana Vican.

Prof. dr. sc. Šestanu dodjelu počasnog doktorata vrlo je emotivno doživio. Zahvalio je svojim roditeljima Anđelki i Ivici i kćeri koji su ga došli podržati u ovom trenutku, te supruzi.

– Moj put je bio čudan, s obzirom na to da sam bio dijete koje nije moglo mirovati u škol-

skoj klupi, ali sam imao sreću da su profesori u srednjoj školi prepoznali moje talente, otvorili mi vrata u trenutku kad me nitko nije vidio kao znanstvenika. Naravno, ključna je bila i majčina želja da postanem liječnik, zbog čega mi je kupila medicinsku enciklopediju. Bila mi je dosadna dok sam je listao, sve do slova „M“, kada sam našao članak o mozgu koji je potpisao naš veliki znanstvenik Ivica Kostović. U to vrijeme Josip Sokolić izveo je prvu transplantaciju srca u Jugoslaviji i ja sam se počeo pitati bi li se i mozak mogao transplantirati. Tako je počelo neko moje zanimanje za ovaj poziv – rekao je.

– Moj uspjeh – nastavio je – u prvome je redu uspjeh kolega s kojima sam imao privilegiju ra-

điti. Dobri ste onoliko koliko su dobri ljudi kojima ste okruženi. Ako ste sami, ne možete riješiti probleme koji su veliki. Ja sam u svom laboratoriju okružen s 40 ljudi, od toga 27 profesora. Svi su oni uz mene ostvarili svoj san, svaki dan rada s njima veliko je zadovoljstvo.

– Ovo smatram najvećom počašću u karijeri. Hvala vam! – rekao je na kraju.

Prof. dr. sc. Šestanu uručena je diploma počasnog doktora, upisan je u knjigu počasnih doktora te mu je kao prigodan dar uručena skulptura, rad umjetnice Zvonimire Karavide.

Nakon dodjele, održan je razgovor u kojemu je prof. dr. sc. Šestan odgovarao na pitanja o svojoj karijeri i razmišljanjima.

Studentima i zaposlenicima dodijeljena Rektorova nagrada za postignuća u 2022. godini

Našoj sveučilišnoj zajednici ste ponos i radost

U povodu Dana Sveučilišta studentima i zaposlenicima dodijeljena je Rektorova nagrada za postignuća u 2022. godini.

Onima koji su se istaknuli u svom studentskom, znanstvenom i stručnom radu te izvannastavnim aktivnostima, nagrade je uručila rektorica prof. dr. sc. Dijana Vican.

– Blagodat naše sveučilišne tradicije je ovaj godišnji čin dodjeljivanja nagrada najboljima među zaposlenicima i među studentima. Čini nas to uvijek pomalo napetima, ali kad se sve vrednuje, pretvori se u posebnu radost i posebno zadovoljstvo i meni koja sam u prilici udijeliti nagradu i vama koji ste nagradu zaslužili. Velika mi je čast stajati ovdje pred vama i reći vam da su odrazi vaših radnih uspjeha u dubokoj posvećenosti poslu, spremnosti da u svakom trenutku ne štedite sebe, da svojim redovitim obvezama dajete dodanu vrijednost i dajete oduška svojoj kreativnosti. Dobru reputaciju zavrijedili ste i tako što svoj radni elan ustrajno pokazujete, bez prenemaganja, iako je bilo teških i kriznih dana i situacija. Pokazali ste da se iskreno trudite i da vas takvom ponašanju vode unutarnji motivi, istaknula je rektorica prof. dr. sc. Dijana Vican

Velika mi je čast stajati ovdje pred vama i reći vam da su odrazi vaših radnih uspjeha u dubokoj posvećenosti poslu, spremnosti da u svakom trenutku ne štedite sebe, da svojim redovitim obvezama dajete dodanu vrijednost i dajete oduška svojoj kreativnosti. Dobru reputaciju zavrijedili ste i tako što svoj radni elan ustrajno pokazujete, bez prenemaganja, iako je bilo teških i kriznih dana i situacija. Pokazali ste da se iskreno trudite i da vas takvom ponašanju vode unutarnji motivi, istaknula je rektorica prof. dr. sc. Dijana Vican

nagradama u ime studenata:

– Hvala Vam što ste prepoznali naš trud i angažman. Naše sveučilište sa svojim djelatnicima daje primjer nama studentima i uči nas da jedino upornošću i požrtvovnošću možemo ostvariti uspjeh. Vjerujem da će ova nagrada svima nama, našim prijateljima, obiteljima i profesorima, biti poticaj za daljnji rad.

Doc. dr. sc. don Zdenko Dundović s Teološko-katehetskog odjela, koji je nagrađen za izvrsna znanstvena ostvarenja u po-

dručju humanističkih znanosti, zahvalio je rektorici u ime zaposlenika.

Svečanost obilježavanja 21. *Dies academica* uveličali su Dražen Habuš, Marino Perović i Tajna Zorca izvođeci prikladne skladbe, među kojima i studentsku himnu *Gaudeamus igitur*.

Nagrađeni izvršni studenti i studenti sportaši: Ivana Protrka, Mateja Šušić, Tajna Zorica, Natalija Križanec, Arijana Ergović, Luna Kunečki, Marija Gu-

lam, Nola Raguž, Mauro Jurac, Ana Šalov, Bruno Martić, ženska badminton ekipa, muška košarkaška ekipa, muška odbojkaška ekipa, Josip Milković, Venesa Bogdanović, Roko Marčina, Akademski zbor Sveučilišta u Zadru, Dora Štublin, Antonela Čelan i Ilija Žamić.

Nagrađeni djelatnici i savjetnici: doc. dr. sc. don Zdenko Dundović, Ivana Morić Filipović, Damir Jelić i Studentsko savjetništvo Sveučilišta u Zadru.

EU-CONEXUS Plus – novi projektni ciklus

Programom novog ciklusa želi se ostvariti što jače povezivanje članica provedbom zajedničkih znanstvenih istraživanja i ponudom združenih studijskih programa

Alijansa Europsko sveučilište za pametno i održivo gospodarstvo obalnim prostorima, EU-CONEXUS, počela je provođenje novog projektnog ciklusa (2022. – 2026.). Dosadašnji pridruženi članovi, Sveučilište u Rostocku iz Njemačke, Sveučilište Frederick s Cipra i Jugoistočno tehničko sveučilište iz Irske (SETU), postali su punopravni članovi alijanse, dok je Nacionalno sveučilište Mečnikov iz Odese pridruženi član. Alijansa broji više od 70.000 studenata, oko 4.900 djelatnika u znanstveno-nastavnim zvanjima i oko 3.300 administrativnih djelatnika. Mnogi gospodarski subjekti i lokalne samouprave iz devet zemalja EU-CONEXUS-a podržali su projekt kao pridruženi članovi u želji da pridonese uspostavi novih združenih studijskih programa i zajedničkih znanstvenih istraživanja koji bi odgovarali potrebama gospodarstva te pridonijeli razvitku zajednice. Pridruženi partneri iz Hrvatske su Hrvatska gospodarska komora Zadar i Tankerska plovidba d.d. Zadar.

Program novog ciklusa vrlo je ambiciozan, a njime se želi ostvariti što jače povezivanje članica provedbom zajedničkih znanstvenih istraživanja i ponudom združenih studijskih programa.

Skupine radnih paketa

Projekt je podijeljen u 18 radnih paketa, a svako partnersko sveučilište odgovorno je za provođenje dvaju. Prvi radni paket, kojim koordinira Sveučilište La Rochelle, vezan je za upravljanje projektom, dok se ostali radni paketi mogu podijeliti u tri veće skupine: obrazovanje, znanost te studentske aktivnosti i povezivanje s društvom i zajednicom. Sveučilište u Zadru nosi-

Projekt je podijeljen u 18 radnih paketa, a svako partnersko sveučilište odgovorno je za provođenje dvaju. Prvi radni paket, kojim koordinira Sveučilište La Rochelle, vezan je za upravljanje projektom, dok se ostali radni paketi mogu podijeliti u tri veće skupine: obrazovanje, znanost i sveučilišni život. Sveučilište u Zadru nositelj je radnog paketa šest (WP6) u sklopu kojeg je osnovan Ured EU-CONEXUS-a za razvoj obrazovnih programa te radnog paketa dvanaest (WP12) koji pruža podršku radu Studentskog zbora EU-CONEXUS-a

telj je radnog paketa šest (WP6) u sklopu kojeg je osnovan Ured EU-CONEXUS-a za razvoj obrazovnih programa te radnog paketa 12 (WP12) koji pruža podršku radu Studentskog zbora EU-CONEXUS-a.

U sklopu projekta pet radnih paketa usmjereno je na obrazovanje. Radni paket dva (WP2), koji koordinira Katoličko sveučilište u Valenciji, radi na izradi novih programa za prijediplomske studije. Osim združenih studija, bit će ponudeni i novi skupovi izbornih predmeta. Novost je da će izborni predmeti biti ponudeni kao programi kojima se stječu mikro-kvalifikacije, a omogućit će studentima da u svoj studijski program uključe stjecanje znanja i kompetencija različitih od programa njihova matičnog studija. Ishodi učenja studijskih programa i izbornih predmeta usklađeni su s mapom znanja i kompetencija potrebnih u pametnom i održivom upravljanju obalnim prostorima izrađenoj u suradnji s gospodarstvenicima i drugim dionicima iz devet zemalja EU-CONEXUS-a.

Razvoj združenih studija

Izvođenje novih izbornih kolegija počeo je tijekom sljedeće

akademske godine. I radni paket tri (WP3), koji koordinira irsko sveučilište SETU, bavit će se razvojem združenih studija, ali na diplomskoj razini. Za studente diplomskih studija bit će ponudene i skupine izbornih kolegija organiziranih kao programi kojima se stječu mikro-kvalifikacije. Tehničko sveučilište iz Bukurešta koordinira je radnog paketa četiri (WP4) vezanog za doktorske studije (*EU-CONEXUS PhD Level Joint Actions*). Zbog različitih zakonskih normi, trenutno nije moguće uspostaviti multidisciplinarni združeni doktorski studij pa će rad biti usmjeren boljem povezivanju postojećih doktorskih studija koji se već izvode na sveučilištima članovima alijanse. Izrađen

je prvi program izbornih predmeta za doktorande, a poticat će se programi za stjecanje doktora na dva sveučilišta, takozvane *cotutelle*. Radnim paketom pet (WP5), koji se bavi usavršavanjem sveučilišnih nastavnika (*EU-CONEXUS Teaching Academy*), koordinira sveučilište Frederick s Cipra. U sklopu tog paketa izradit će se programi usavršavanja nastavnika u upotrebi novih metoda i instrumenata u nastavi. Radni paket broj šest (WP6), kojim, kako smo spomenuli, koordinira Sveučilište u Zadru, ima za cilj vođenje Ureda za razvoj obrazovne ponude EU-CONEXUS-a (*ODSO – Office for the Development of Study Offers*). Zadatak ureda je osiguravanje kontrole kvalitete

Radni paket dva (WP2), kojim koordinira Katoličko sveučilište u Valenciji, radi na izradi novih programa za prijediplomske studije. Osim združenih studija, bit će ponudeni i novi skupovi izbornih predmeta. Novost je da će izborni predmeti biti ponudeni kao programi kojima se stječu mikro-kvalifikacije, a omogućit će studentima da u svoj studijski program uključe stjecanje znanja i kompetencija različitih od programa njihova matičnog studija

i priprema programa za akreditaciju.

Mnogo je novosti i u programima zajedničkog znanstvenog rada i inovacija za koje su zadruženi radni paketi od 7. do 11. Posebno je važno istaknuti program financiranja znanstvenih projekata mladih znanstvenika u sklopu radnog paketa sedam (WP7) (*Research and Innovation*) kojim koordinira Agronomsko sveučilište u Ateni, pri čemu se u znanstvena istraživanja uključuju i studenti svih triju razina. Svake godine raspisat će se natječaji za prijavu projekata mladih znanstvenika na teme vezane uz pametno i održivo upravljanje obalnim prostorima. Znanstvenici s partnerskih sveučilišta mogu prijaviti projekte s kolegama s drugih institucija te u svoje projekte uključiti i studente.

Zajednička istraživačka infrastruktura

Povezivanjem i razmjenom znanstvenika i studenata za potrebe znanstvenih istraživanja i prijavama zajedničkih projekata bavi se radni paket osam (WP8) (*Research Networking and Mobility*) čijim aktivnostima koordinira Sveučilište Rostock, dok se u sklopu radnog paketa devet (WP9) pod vodstvom Agonomskog sveučilišta u Ateni,

U skupini radnih paketa usmjerenih na povezivanje s društvom i zajednicom te studentske aktivnosti, posebno valja istaknuti radni paket dvanaest (WP12) kojim koordinira Sveučilište u Zadru, a tema su mu studentski projekti i općenito unaprjeđenje povezivanja studenata i njihove uključenosti u aktivnosti alijanse. Pri Sveučilištu u Zadru do sada je osnovan ured Studentskog zbora alijanse te raspisan prvi od četiri natječaja za studentske projekte

radi na povezivanju i unaprjeđenju zajedničke istraživačke infrastrukture (*Support Joint Research Structures*).

Za administrativnu pomoć i koordinaciju prijava združenih znanstvenih projekata, u sklopu radnog paketa deset (WP10) (*Project Development Support for Education, Research and Innovation*) osnovan je i odgovarajući tim kojim koordinira Sveučilište La Rochelle. Prvi natječaj je u tijeku i prijave su otvorene do 15. kolovoza 2023. Ostale predviđene aktivnosti vezane su uz transfer znanja i tehnologija, u sklopu radnog paketa jedanaest (WP11) kojim koordinira Sveučilište u Rostocku (*Transfer of Knowledge and Technologies*).

Razvoj karijera i savjetovanje

U skupini radnih paketa usmjerenih na povezivanje s društvom i zajednicom te stu-

dentske aktivnosti, posebno valja istaknuti radni paket dvanaest (WP12) kojim koordinira Sveučilište u Zadru, a tema su mu studentski projekti i općenito unaprjeđenje povezivanja studenata i njihove uključenosti u aktivnosti alijanse. Pri Sveučilištu u Zadru do sada je osnovan ured Studentskog zbora alijanse te raspisan prvi od četiri natječaja za studentske projekte.

Trinaesti radni paket (WP13: *EU-CONEXUS Career Network*), kojim koordinira Sveučilište SETU, usmjeren je na razvoj karijera i karijerno savjetovanje studenata te podršku u stručnim usavršavanjima i stručnoj praksi, za što je osnovan virtualni EU-CONEXUS-ov karijerni centar. U sklopu radnog paketa četrnaest (WP14: *Stakeholder Academy*), pod vodstvom Sveučilišta u Klaipedi, provode se aktivnosti povezivanja partnerskih sveučilišta s gospodarstvom i lokalnom zajedni-

com, dok je radni paket petnaest (WP15) kojim koordinira Sveučilište u Bukureštu, usmjeren na promicanje EU-CONEXUS-a i općenito tematiku održivog razvoja u osnovnim i srednjim školama (*EU-CONEXUS University to School Programme*).

Stvaranje održivog zelenog kampusa (*Green Campus*), tema je radnog paketa šesnaest (WP16), koji vodi Sveučilište Frederick s Cipra, dok radni paket sedamnaest (WP17) kojim koordinira sveučilište La Rochelle, promiče povezivanje sa zajednicom kroz umjetnost i kulturu, posebice organizacijom EU-CONEXUS festivala i radionica (*Community Engagement through Arts and Culture*). Osmišljavanje i provedba komunikacije, unutar alijanse i posebice prema javnosti, te diseminacija rezultata EU-CONEXUS-a dio je aktivnosti radnog paketa osamnaest (WP18: *Communication, Impact and Dissemination*) kojim koordinira Sveučilište u Klaipedi.

Josip Milković, student prve godine diplomskog studija psihologije na Odjelu za psihologiju Sveučilišta u Zadru, stopostotni invalid, dobitnik Rektorove nagrade

Svi su mi profesori izašli u susret, Sveučilište silno podupire studente s invaliditetom

Josip Milković, student prve godine diplomskog studija psihologije na Odjelu za psihologiju Sveučilišta u Zadru, dobitnik je Rektorove nagrade. U tome ne bi bilo ništa neobično da nije riječ o golemom postignuću mladića sa stopostotnim invaliditetom. Josip je, naime, kao djelatna vojna osoba sa završenim preddiplomskim studijem građevinarstva u Splitu, 2016. godine teško ozlijeđen na vojnom poligonu. Ali, neslomljivi duh mladog Vrličana i njegove obitelji, posebno majke Ane, dali su izvanredne rezultate, unatoč svemu. I majka Ana uključila se u razgovor.

Zašto ste odabrali psihologiju?

U nesreći sam teško ozlijeđen. Nakon početnog šoka i nevjerice, tijekom rehabilitacije i oporavka pomalo sam postajao svjestan novonastale situacije i činjenice da mi život više nikad neće biti isti. Nisam mogao sam, shvatio sam da mi treba psihološka pomoć i to je bio dobar put. Upoznao sam i druge mlade ljude u sličnim situacijama i nekako, malo pomalo, čovjek se pomiri i odluči ići dalje. Odlučio sam da se neću predati i da treba nešto učiniti, trebam naći način da budem koristan društvu. S obzirom na to da sam završio građevinu u Splitu kao prvostupnik, trebao sam razvijati karijeru u rodu inženjerije HV-e. No, nakon traume, bio sam nesposoban za obavljanje vojne službe, ali i za bavljenje građevinom pa sam razmišljao o tome što dalje, koje je područje djelovanja u kojemu bih mogao dati nešto svoje. Kako sam vjernik, mislio sam da bi bilo dobro da se odlučim za teologiju, no razmišljao sam i o psihologiji kao širem području, posebno o rehabilitaciji i savjetovanju te povezanosti sa sportom pa sam odlučio ići u tom pravcu.

Zašto je vaš izbor pao na studij psihologije upravo na Sveučilištu u Zadru?

Pa bilo je pitanje: studirati u Zagrebu ili Zadru. S obzirom na to da više volim jug nego sjever, odluka je pala na Zadar.

Mnogi bi ljudi zbog takvog traumatičnog iskustva potonuli, ali Vi niste. Otkud snaga?

Teško je bilo prihvatiti sve to. Nakon traume ostale su teške posljedice – potpuno sam slijep, nemam obje šake, nemam nogu i ovisim o pomoći drugih, u prvome redu o pomoći majke koja se brine za mene. Međutim, upitao sam se: Ako sam ipak ostao na životu, što sada?! Bog me je zasigurno iz nekog razloga ostavio, dao mi je još jednu priliku da proživim život na drukčiji način. Otkrio sam u sebi dio osobnosti koji nisam prije poznao, otkrio sam i snagu da se bo-

Rektorova nagrada golemo je postignuće mladića sa stopostotnim invaliditetom. Josip je, naime, kao djelatna vojna osoba sa završenim preddiplomskim studijem građevinarstva u Splitu, 2016. teško stradao na vojnom poligonu, ostao je potpuno slijep, nema obje šake, nema nogu i ovisi o pomoći drugih, u prvome redu majke koja se brine za njega. Ali, neslomljivi duh mladog Vrličana i njegove obitelji dali su izvanredne rezultate

rim, unatoč svemu. Vjerojatno mi ljudi imamo to u sebi. Dok nas se ne stavi u neke tešku kušnje, ne znamo koliki teret možemo nositi i koliko smo spremni na borbu u životu. Nekako sve planiramo, slažemo. Tako sam i ja mislio da imam neke svoje vrijednosti i ciljeve – završiti fakultet, raditi, oženiti se, bili su to tipični mladenački snovi. I onda, sve to nestane.

Nakon traume, prošla godina, dvije, tri i onda sam rekao: Neću sjediti u tami i čekati svjetlo, nego pokušati donijeti sam to svjetlo i dati sve od sebe. To je došlo nekako iznutra, kroz vjeru i duhovnost koja je u meni rasla tijekom razdoblja oporavka. Odatle crpim snagu, to mi daje i motivaciju da ustrajem. Vjerujem da nismo samo ovozemaljski, a kad čovjek vjeruje da se isplati boriti i živjeti za nešto više, daje najbolje od sebe.

Koliko ste dugo bili na rehabilitaciji?

Dvije godine bio sam po bolnicama, najprije u KB-u Dubrava, poslije u Varaždinskim toplicama.

Kad je prošla rehabilitacija, tri godine od traume, trebao sam se vratiti kući i razmišljati o tome koje je najbolje rješenje da svoje misli usmjerim prema pozitivu.

Čujete uz pomoć aparata?

Da, sluh mi je oštećen 90 posto.

Kako koristite literaturu? Čita li vam netko, kako se nosite s tehnologijom?

Postoji uređaj za slijepe i slabovidne osobe koji reproducira tekst iz PDF-a i Worda, nekako malo robotskije zvuči, ali dobro se razumije, nije loše. Prirodnije mi je učiti kada netko čita jer, kada čujete ljudski glas, drukčije je.

U Zagrebu postoji humanitarna zaklada Čujem, Vjerujem, Vidim koja me podupire od prve godine studija. Oni imaju svoje čitače pa mi šalju zvučne zapise na e-mail, 80-ak sati po semestru. Onda te mailove preuzmu ili asistent ili sestra, stave ih na taj uređaj i onda ja mogu listati zvučne zapise, čitati knjige, stavljati knjižne oznake i sl. Ta zakla-

Iza moga uspjeha krije se mnogo uspona i padova. Studiranje i nije tako jednostavno, kao što se čini na prvi pogled. Kako ne vidim, neke sam stvari dugo proučavao i studirao. Bilo mi je teško održavati koncentraciju jer bi mi misli odlutale ili bih zaspao. Ponekad bih zapeo na jednoj stranici po nekoliko sati, kad ne ide, ne ide. Mnogo je truda uloženo, mnogo borbe i sa slušnim aparatima. Pojedina slova zvuče mi vrlo slično te ih teže razlikujem, stoga sam često pogrešno usvojio nove pojmove. Isto tako, znalo se događati da se slušni aparati pokvare pa nisam mogao pratiti predavanja

da ima i knjižnicu na internetu, sve što snime, stavljaju na internet.

Osim zaklade veliku ulogu u mom studiranju i pretraživanju literature imaju i asistentice.

Je li vas iznenadila Rektorova nagrada?

Moja mentorica dr. sc. Jelena Ombla rekla mi je da sam dao izniman doprinos svojim završnim radom na preddiplomskom studiju. U svom radu povezao sam sport i osobe s invaliditetom, odnosno njihovo uključivanje u sportske aktivnosti kao motivaciju. Kako je bilo vrijeme pandemije, trebalo je intervjuirati osobe s invaliditetom na temu uključivanja u sportske aktivnosti pa smo im slali nestrukturirane upitnike.

Koliko je ljudi ispunilo anketu?

Ispunilo ih je 50, oni koji igraju košarku u kolicima, boćanje... Među njima je bilo i paraolimpijaca, a pitanja su se uglavnom odnosila na njihovu adaptaciju nakon traume. Željeli smo dobiti uvid u to što ih motivira.

Moja je ideja da sport bude jedan od oblika rehabilitacije s obzirom na to da u Hrvatskoj, na žalost, ima mnogo osoba s invaliditetom, a posebno u kolicima. Nakon rehabilitacije, često nisu svjesni svojih mogućnosti, ali ako im se pruži mogućnost da poboljšaju svoje zdravlje, oni će je prihvatiti. Dosta ih je u anketi navodilo da su se uključili u sportske aktivnosti zbog zdravlja. Dodatne blagodati, mentalna i fizička snaga, također proizlaze iz sporta i iz druženja.

Moja je ideja da sport bude jedan od oblika rehabilitacije s obzirom na to da u Hrvatskoj, na žalost, ima mnogo osoba s invaliditetom. Nakon rehabilitacije, često nisu svjesni svojih mogućnosti, ali ako im se pruži mogućnost da poboljšaju svoje zdravlje, oni će je prihvatiti. Dosta ih je u anketi navodilo da su se uključili u sportske aktivnosti zbog zdravlja. Dodatne blagodati, mentalna i fizička snaga, također proizlaze iz sporta i iz druženja

Sve ove godine bili ste među boljim studentima?

Iza moga uspjeha krije se mnogo uspona i padova. Studiranje i nije tako jednostavno, kao što se čini na prvi pogled. Kako ne vidim, neke sam stvari dugo proučavao i studirao. Bilo mi je teško održavati koncentraciju jer bi mi misli odlutale ili bih zaspao. Ponekad bih zapeo na jednoj stranici po nekoliko sati, kad ne ide, ne ide. Mnogo je truda uloženo, mnogo borbe i sa slušnim aparatima. Pojedina slova zvuče mi vrlo slično te ih teže razlikujem, stoga sam često pogrešno usvojio nove pojmove. Isto tako, znalo se događati da se slušni aparati pokvare pa nisam mogao pratiti predavanja, što je bilo frustrirajuće. Štošta je tu bilo otežavajuće, ali nastojim sve to poboljšati te tako i sebi olakšati.

Većinu predavanja slušali ste uživo?

Bio sam na 90 posto predavanja. Majka je sa mnom u Zadru i odvodi me na predavanja pa me kolege preuzmu. Ove godine riješio sam sve na vrijeme u prva dva roka, tako da je sada 4. godina gotova.

Najesen ide završna godina, razmišljate li o diplomskom radu?

Planovi su proširiti temu završnog rada s prijediplomskog studija, dodatno istraživati literaturu. Pokušavam obraditi temu strategije suočavanja s traumom i ta istraživanja povezati sa sportom u mogućoj rehabilitaciji.

Gospođo Ana, kako iz Vaše perspektive teče Josipov studij?

Majka Ana: Kad je završio s liječenjem, odlučili smo iz Varaždinskih Toplica, gdje smo bili dvije godine i osam mjeseci, otići kući. Josip je tada izrazio želju za studij psihologije i upisao ga je 2019. na Sveučilištu u Zadru.

Kako Vi gledate na njegov završni rad i Nagradu rektorece?

Majka Ana: Josip je napravio istraživanje, anketu. Osobe s invaliditetom će se, naime, prije njemu otvoriti i s njim razgovarati, nego s nama koji nemamo vidljivih poteškoća. Na njegovu anketu ljudi su se

odazvali. Na nekim intervjuima primijetila sam da neke osobe s invaliditetom uljepšavaju stvari, ali Josipu će ipak reći pravu istinu.

Kako je proveo dvije godine i osam mjeseci u Varaždinskim toplicama i oko šest mjeseci u bolnici, sreli smo mnogo ljudi s invaliditetom. Oni su Josipa slušali, a on bi ih u razgovoru poticao na pozitivne misli. Sve su to dečki i cure koji su doživjeli teške traume poput Josipa.

Sveučilište u Zadru Josipa je dobro prihvatilo?

Majka Ana: Mogu slobodno reći da su mi svi profesori maksimalno izašli u susret i ponudili pomoć. Svaka im čast! Kad je riječ o studentima s invaliditetom, i Odjel za psihologiju i cijelo zadarsko sveučilište zaista sudjeluje u svemu. Pristupačni su i otvoreni, a Josip je svojim radom opravdao njihovo povjerenje.

Nakon traume, bio sam nesposoban za obavljanje vojne službe, ali i za bavljenje građevinom pa sam razmišljao o tome što dalje, koje je područje djelovanja u kojemu bih mogao dati nešto svoje. Kako sam vjernik, mislio sam da bi bilo dobro da se odlučim za teologiju, no razmišljao sam i o psihologiji kao širem području, posebno o rehabilitaciji i savjetovanju te povezanosti sa sportom pa sam odlučio ići u tom pravcu

Josip je Rektorovu nagradu, među ostalim, dobio i zbog dobrih rezultata.

Majka Ana: Mislim da je jedan od razloga i činjenica da nije koristio prava invalidne osobe da ne sluša predavanja. Odslušao je sva predavanja i položio sve ispite. Želio je završiti studij kao drugi studenti.

Profesorima je malo čudno da osoba s tolikim postotkom invaliditeta može postići takve rezultate. Ja sam ga pratila na predavanjima, a zaklada Čujem, Vjerujem, Vidim iz Zagreba izrazila je želju da mu priprema i šalje literaturu.

I zdrave osobe imaju problema s prilagodbom u velikim sredinama, kako ste Vi to prolazili?

Teško je osobi s invaliditetom doći u Zagreb ili Split i prilagoditi se, ili Zadar. Zadar je manja sredina, ali je svejedno teško prilagoditi se. Međutim, na Sveučilištu u Zadru naglasak je upravo na osobe s invaliditetom,

imamo golemu podršku, a sam taj osjećaj da je nekome doista stalo, da te prate i da su ponosni kad vide naš uspjeh, uspjeh osoba s invaliditetom, daje nam dodatni poticaj. To je istinski lijepa pozitivna priča.

Majka Ana: Josipu je pomoglo i to što već ima završeni jedan fakultet, ima i vojnu školu, to je druga priča koja mu daje dodatnu motivaciju.

Kako se u svemu tome nosite s nekim praktičnim problemima. Što vam je potrebno za kvalitetan život?

Svjestan sam svojih nedostataka. Kako bih što kvalitetnije živio, koristim protezu za nogu i slušne aparate. Kako tehnologija svakim danom napreduje, tako izlaze nove i bolje stvari koje bi mi zasigurno olakšale i život i studiranje. Trenutačno koristim protezu s elektronskim koljenom, koja mi olakšava kretanje i omogućuje da svaki dan napravim nekoliko kilometara. Tako se bolje osjećam i potičem svoje mentalno i fizičko zdravlje. Također, slušni aparati jedino su mi sredstvo za komunikaciju pa mi je važna njihova kvaliteta jer mi je sluh vrlo oštećen. Sve to priskrbio sam donacijama dobrih ljudi, ali sve ima rok trajanja. Nadam se da će se ubuduće sve potrebno moći priskrbiti preko HZZO-a, ili barem djelomično, kako za mene, tako i za sve ostale kojima je potrebno.

15 godina zadarskoga Odjela za lingvistiku

Naša je misija nastavak provođenja i unaprjeđivanja nastavnih i znanstveno-istraživačkih aktivnosti u područjima kako teorijske, tako i primijenjene lingvistike

Odjel za lingvistiku Sveučilišta u Zadru 28. travnja 2023. godine obilježio je 15. godišnjicu postojanja. U povodu te važne obljetnice održana su mnoga predavanja kojima su objedinjeni *Festival znanosti* i ovogodišnji *Zadarski lingvistički forum*, godišnja znanstvena konferencija u organizaciji Odjela za lingvistiku. Prigodni program obilježavanja svečanog dana Odjela za lingvistiku održan je u Multimedijalnoj dvorani u Kneževoj palači i Studentskom klubu „Božo Lerotić“.

U uvodnom predavanju pročelnica Odjela za lingvistiku prof. dr. sc. Marijana Kresić Vukosav i zamjenica pročelnice doc. dr. sc. Mía Batinić Angster pozdravile su goste, profesore i studente, kao i predstavnike Uprave Sveučilišta u Zadru i medija te zahvalile svim gostima i suradnicima koji su svojim radom i djelovanjem pridonijeli razvoju Odjela, nakon čega su se osvrnule na povijest i dosadašnje djelovanje Odjela za lingvistiku.

Kratak pregled razvoja Odjela za lingvistiku

Odjel za lingvistiku Sveučilišta u Zadru osnovan je 2008. godine na inicijativu Uprave Sveučilišta, pri čemu posebno valja istaknuti potporu prof. dr. sc. Ante Uglešića, tadašnjeg rektora Sveučilišta u Zadru, koji je s tadašnjim prorektorima podržao doc. dr. sc. Damira Čavara i doc. dr. sc. Malgorzata Čavar, prve djelatnike Odjela, u osnivanju Odjela i uvođenju studija Lingvistike, prvoga sveučilišnog diplomskog jedno-

prof. dr. sc. Marijana Kresić Vukosav

doc. dr. sc. Mía Batinić Angster

predmetnog studijskog programa Lingvistike u Republici Hrvatskoj.

Potrebno je istaknuti i da Sveučilište u Zadru ima bogatu tradiciju u području jezikoslovlja, posebice unutar različitih filoloških disciplina. Korijeni lingvistike u Zadru vežu se uz ime prof. Dalibora Brozovića (1927. - 2009.), prof. Žarka Mulačića (1922. - 2009.), prof. Miroslava Kravara (1914. - 1999.), kao i prof. Branimira Glavičića (1926. - 2010.), koji su svojim radom uvelike pridonijeli području lingvistike u prošlom stoljeću, te prof. Josipa Lisca (rođ. 1950.), priznatog hrvatskog dijalektologa s Odjela za kroatistiku Sveučilišta u Zadru.

Odjel za lingvistiku u aka-

demskoj godini 2010./2011. upisuje prve studente na diplomskoj razini, a 2014. postojeći se program prilagođava uvođenjem i dvopredmetnog diplomskog studija. U ak. god. 2017./2018. predlaže se uvođenje novoga prijediplomskog studijskog programa *Language and communication in a multilingual society/jezik i komunikacija u višejezičnom društvu*. Uprava Sveučilišta u Zadru i Senat dali su potporu tom studijskom programu, na čemu smo im veoma zahvalni. Studij koji je pokrenut u jesen 2018. godine ove je akademske godine – s posebnim radošću to možemo istaknuti – upisao petu generaciju studenata.

Osnovna je djelatnost Odje-

la, pored nastavne, i poticanje znanstveno-istraživačkoga rada organizacijom i provođenjem znanstveno-istraživačkih projekata, znanstvenih i stručnih konferencija te suradnjom sa sveučilištima, stručnim udruženjima i drugim organizacijama u zemlji i inozemstvu koji se bave lingvistikom, ali i ostalim srodnim područjima znanosti.

Djelatnici Odjela za lingvistiku

Trenutačno su na Odjelu – uz Petru Meštrov koja predano vodi tajništvo – zaposleni jedna redovita profesorica (Marijana Kresić Vukosav), dvoje izvanrednih profesora (Marco Angster i Lucija Šimičić), jedna do-

U povodu važne obljetnice, obilježene 28. travnja 2023., održana su mnoga predavanja kojima su objedinjeni *Festival znanosti* i ovogodišnji *Zadarski lingvistički forum*, a prigodni program održan je u Multimedijalnoj dvorani u Kneževoj palači i Studentskom klubu „Božo Lerotić“

Prof. dr. sc. Marijana Kresić Vukosav i doc. dr. sc. Mia Batinić Angster: Sveučilište u Zadru ima dugu tradiciju u području empirijskoga i teorijskoga jezikoslovlja

Prof. dr. sc. Marijana Kresić Vukosav i doc. dr. sc. Mia Batinić Angster, pročelnica i zamjenica pročelnice Odjela za lingvistiku, zahvalile su Upravi Sveučilišta na dugogodišnjoj podršci te istaknule kako Sveučilište u Zadru ima dugu tradiciju u području empirijskoga i teorijskoga jezikoslovlja, posebno unutar različitih filoloških disciplina i filozofije. Na Sveučilištu djeluju također jake srodne discipline poput etnologije, psihologije, sociologije, filozofije, pedagogije te informacijskih znanosti. U tom bogatom okruženju integriranog sveučilišta mjesto je u kojemu dobro razvijena opća i primijenjena lingvistika može pronaći plodno tlo, na korist studenata i znanosti, tako da se djelatnici Odjela nadaju daljnjemu proširivanju svojih aktivnosti u suradnji s drugim sveučilišnim sastavnicama u znanstvenom, nastavnom i stručnom radu.

centica (Mia Batinić Angster) i jedna asistentica (Metka Bezlaj), a u izvođenju nastave redovito sudjeluju i suradnici s drugih sastavnica Sveučilišta u Zadru te vanjski suradnici.

Iako je svojim sastavom riječ o malenom odjelu čiji broj zaposlenih nikada nije prelazio pet djelatnika, oni se bave raznovrsnim lingvističkim područjima koja obuhvaćaju teorijske i primijenjenolingvističke pristupe jeziku. Teme istraživanja uključuju psiholingvističke i teorijske aspekte usvajanja prvoga i inih jezika, višejezičnost, sociolingvistiku, lingvističku antropologiju, jezičnu varijabilnost i promjenu. Na Odjelu se istražuju manjinski i ugrozjeni jezici (od njihove dokumentacije, preko opisa i korpusne analize do njihova položaja, vitaliteta i održivosti), kao i jezik hrvatskih iseljenika. Djelatnici Odjela se, osim toga, bave korpusnom i kontrastivnom lingvistikom, morfologijom – ponajprije tvorbom riječi, sintaksom te sučeljima temeljnih jezičnih razina, i to na primjeru različitih pojava kako hrvatskog, tako i drugih jezika. No, time nisu iscrpljeni svi znanstveni interesi tog malog kolektiva.

Mnogi su još kolege radili na Odjelu, bilo kao istraživači i suradnici, doktorandi i poslijedoktorandi. Predviđa se dodatno jačanje međuinstitucijske i međuodjelne suradnje, a namjera je u rad Odjela uključiti i kolege s drugih sastavnica Sveučilišta u Zadru.

Projekti koji se provode na Odjelu

Nastavnici Odjela za lingvistiku tijekom svojeg djelovanja vodili su brojne znanstveno-istraživačke projekte ili u njima sudjelovali kao partneri i istraživači. Samo u proteklih pet godina na Odjelu je provedeno sedam znanstveno-istraživačkih i jedan stručni projekt.

Projekti koji su se vodili i uspješno priveli kraju: *Percepcija i artikulacija u hrvatskome jeziku*, *Semantičke mreže i računalna leksikologija*, *Applied Technology for Language-Aided CMS*, *Transfer kao strategija u učenju stranih jezika*, *Promicanje višejezičnosti u Zadru: etnojezični vitalitet Arbanaša, Čimbenici održivosti jezičnih manjina na Jadranu*:

Deveti Zadarski lingvistički forum i Festival znanosti

Središnji dio programa Devetog po redu *Zadarskog lingvističkog foruma* (ZLF2023) bio je posvećen izlaganjima studenata Odjela za lingvistiku. Studenti i studentice prijediplomskoga studija *Language and communication in a multilingual society* i diplomskoga studija *Lingvistike* izložili su rezultate istraživanja koja su proveli tijekom studija. Luka Voloder održao je izlaganja *Korpusna analiza glagolske polisemije*, Josipa Križanac govorila je o *Utjecaju sinkronizacije animiranih filmova u Hrvatskoj na jezične stavove djece*, a Ivana Grgec prezentirala istraživanje na temu *Jezično upravljanje u neformalnim komunikacijskim kontekstima: Studenti kajkavskog i čakavskog narječja u novoj jezičnoj sredini*. Studentica Dora Skukan izložila je rad *Upravljanje jezikom romske djece u hrvatskim osnovnim školama: studija slučaja*, a Matea Šoch Rudić održala o *Digitalnoj komunikaciji i višejezičnoj praksi u četiri turistička poduzeća zadarske regije*.

Održan je i prigodni domjenak te popularnoznanstvena izlaganja dvoje gostujućih kolega znanstvenika iz inozemstva u povodu *Festivala znanosti*. Dr. sc. Carlo Geraci (*Institut C.N.R.S. Nicod/Department of Cognitive Science, École Normale Supérieure, Pariz*) održao je predavanje *Language acquisition and bilingualism: the view from Sign Language*. Dr. sc. Francesca Franzon (Sveučilište Pompeu Fabra, Barcelona) u svom predavanju *From brain to machine: how differently humans and AI process natural languages* uspojedila je procesuiranje prirodnih jezika ljudskih govornika i umjetne inteligencije.

Odjel za lingvistiku Sveučilišta u Zadru osnovan je 2008. na inicijativu Uprave Sveučilišta u Zadru, pri čemu posebno valja istaknuti potporu prof. dr. sc. Ante Uglešića, tadašnjeg rektora Sveučilišta u Zadru, koji je s tadašnjim prorektorima podržao doc. dr. sc. Damira Čavara i doc. dr. sc. Malgorzatu Čavar, prve djelatnike Odjela, u osnivanju Odjela i uvođenju diplomskog programa Lingvistike, prvoga jednopredmetnog diplomskog programa Lingvistike u Republici Hrvatskoj

poredbena analiza sociolingvističkog profila molisohrvatske, zaratinske i arbanaske zajednice, Coordinated Research in the Experimental Morphosyntax of South Slavic Languages, A digital archive to preserve heritage of the Walser communities in Italy.

U ovome trenutku aktivno je čak šest projekata na kojima je Odjel surađuje: *Govori Makarskoga primorja – dijakronija i sinkronija*, *Manjinski jezici i kulture kao ekonomski resurs u lokalnom brendiranju i turističkoj promidžbi*, *Komodifikacija jezika i dijalekata u manjinskim kontekstima*, *Računalni usporadni korpus tekstova na romanskim jezicima i hrvatskom*, *Corpus linguistics meets Alpine cultural heritage* te *Sintaktička i semantička analiza dopuna i dodataka u hrvatskome jeziku*.

Na tim su projektima nastavnici odjela ostvarili suradnju sa znanstvenicima iz Hrvatske – sa znanstvenicima Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje, sa znanstvenicima Sveučilišta u Zagrebu i Osijeku – te s kolegama s inozemnih institucija, kao što su sveučilišta u Novom

Sadu, Nišu, Sarajevu, Novom Gorici, Torinu i Beču, londonsko sveučilište UCL – *University College London*. Na projektima se surađuje i sa zadarskim kolegama s Odjela za talijanistiku, Odjela za anglistiku, Centra za jadransku onomastiku i etnolingvistiku i Centra za strane jezike. Prijavljeni su ili u pripremi, naravno, i novi projekti.

Istaknuti događaji u organizaciji Odjela

Osim što se djelatnici Odjela za lingvistiku bave znanstvenim radom, organizirajući različita događanja nastoje približiti javnosti zanimanje za raznovrsna jezična pitanja, pa i ona koja nadilaze granice onoga što se često smatra hrvatskim jezičnim prostorom.

U tom je kontekstu u veljači 2009. pokrenuta *Zadarska lingvistička srida*, manifestacija zamišljena kao zbir predavanja na kojima o različitim lingvističkim pitanjima mogu raspravljati jezikoslovci, studenti, stručnjaci drugih područja koje zanima interdisciplinarno proučavanje jezika i zainteresi-

rana javnost. Cilj je *Lingvističke sride* popularizirati lingvistiku kao znanost o jeziku te povezati filologe na Sveučilištu u Zadru i olakšati njihovu suradnju u znanstvenom radu, ali i stvoriti mogućnosti za povezivanje sa znanstvenicima na nacionalnoj i međunarodnoj razini.

Osim *Lingvističke sride*, još je jedno događanje postalo svojevrsan zaštitni znak zadarskoga Odjela za lingvistiku koje je postalo prepoznato među znanstvenicima u Hrvatskoj i inozemstvu. Prije devet godina pokrenut je *Zadarski lingvistički forum* (ZLF). Dok se *Lingvističke sride* održavaju u prosjeku jednom mjesечно, ali kontinuirano tijekom cijele godine, ZLF je središnje godišnje lingvističko događanje koje poprima različite oblike i nerijetko se suorganizira s nekom drugom institucijom ili pod pokroviteljstvom nekog projekta. Tako je prvi ZLF održan 2014. kao studentski susret, odnosno konferencija na kojoj su svoje radove predstavili zadarski i zagrebački studenti lingvistike. Zadarski lingvistički forum do sada je najčešće bio namijenjen mladim istraživačima, i to u prvome redu studentima doktorskih studija i poslijedoktorandima, stoga su njegove teme bile prilagođene područjima od posebnog interesa mladim lingvistima na početku znanstvene karijere.

Forum je nekoliko puta organiziran i u obliku međunarodnoga znanstvenoga skupa: 2016. ZLF je bio posvećen jezičnim otocima Jadrana, 2021. znanstvenici na forumu govorili su o novim kontekstima uporabe manjinskih jezika i varijeteta, a prošlogodišnji je ZLF bio posvećen temi predikata, odnosno glagola i njihove polisemije te argumentne strukture. Posljednja su dva izdanja ZLF-a okupila brojne znanstvenike iz Hrvatske i inozemstva, a njihovi suorganizatori, uz Odjel za lingvistiku, bila su poznata udruženja i instituti iz inozemstva (poput SOAS-a i *Mercatora* koji istražuju višejezičnost) te Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.

Pored ZLF-ova, na Odjelu za lingvistiku provedeno je više međunarodnih znanstvenih konferencija, uključujući *Computational Linguistics Summer School*, *New Perspectives on Crosslinguistic Influence in Language Learning*, *Agreement Across Borders*,

U veljači 2009. Pokrenuta je Zadarska lingvistička srida, čiji je cilj popularizirati lingvistiku kao znanost o jeziku te povezati filologe na Sveučilištu u Zadru i olakšati njihovu suradnju u znanstvenom radu, ali i stvoriti mogućnosti za povezivanje sa znanstvenicima na nacionalnoj i međunarodnoj razini. Osim Lingvističke sride, još je jedno događanje postalo svojevrsan zaštitni znak zadarskoga Odjela za lingvistiku koje je postalo prepoznato među znanstvenicima u Hrvatskoj i inozemstvu - Zadarski lingvistički forum (ZLF). ZLF je središnje godišnje lingvističko događanje koje poprima različite oblike i nerijetko se suorganizira s nekom drugom institucijom ili pod pokroviteljstvom nekog projekta

Perspectives on Language Sustainability: Discourses, Policies and Practices.

Mnoga od događanja na zadarskom Odjelu za lingvistiku plod su suradnje njegovih djelatnika s kolegama iz Hrvatske i inozemstva, a neka od njih pokazala su se tek kao najava i početak suradnja koje su uslijedile. Sve se to očituje i u znanstveno-istraživačkim projektima kojih na Odjelu za lingvistiku ne manjka.

Planovi i misija Odjela

U središtu misije Odjela za lingvistiku nastavak je provođenja i unaprjeđivanja nastavnih i znanstveno-istraživačkih aktivnosti u područjima kako teorijske, tako i primijenjene lingvistike. U istraživačkom smislu, to se posebno odnosi na daljnje provođenje istraživanja morfološke i sintaktičke strukture jezika, istraživanja različitih vidova višejezičnosti, jezika i migracija, odnosa jezika, identiteta i jezičnih stavova, procesa usvajanja jezika, istraživanja tretmana jezika u institucionalnim kontekstima, ranoga jezičnoga razvoja, dokumentiranja jezika te jezičnih korpusnih analiza. Na tom će se planu nastaviti ostvarivati suradnje kako s kolegama s domaćih institucija, tako i s kolegama znanstvenicima iz inozemstva.

U nastavnom smislu cilj je Odjela nastaviti s provođenjem diplomskoga studija lingvistike te dvopredmetnoga prijediplomskoga studija *Language and Communication in a Multilingual Society*, prvog studija primijenjene lingvistike na prijediplomskoj razini u Republici Hrvatskoj koji se na Sveučilištu u Zadru izvodi gotovo u potpunosti na engleskom jeziku i koji je u velikoj mjeri usmjeren na praktične i primijenjene aspekte lingvističkih istraživanja. Središnjim ciljem postojećih, ali i budućih programa Odjela, smatra se obogaćivanje klasičnog jezikoslovnog obrazovanja suvremenim metodama poučavanja i naprednim jezičnim tehnologijama. U nastavnom radu studentima se tako želi ponuditi mogućnost stjecanja praktičnog iskustva i potpore pri kreativnom promišljanju i sudjelovanju u timskom radu. Nastoji se potaknuti i otvaranje novih mogućnosti za poslužavanje za apsolvante Odjela za lingvistiku koji su stručnjaci za jezik i komunikaciju u suvremenome svijetu. Aktivnosti Odjela stoga su usmjerene najvišim istraživačkim standardima te podrazumijevaju primjenu suvremenih metoda jezikoslovlja na međunarodno konkurentnoj razini, a orijentirane su i prema tržišnim i društvenim potrebama Republike Hrvatske uključujući i studente u postojeća istraživanja i aktivnosti.

Odjel će u budućnosti nastaviti unaprijediti umrežavanje ne samo nastavnika, nego i studenata, stoga će se nastaviti potpisivati Erasmus sporazume s institucijama na kojima studenti mogu ostvariti mobilnost i steći dio ishoda učenja na studiju. Osim toga, nastavit će se osluškivati tržište rada i želje studenata te, koliko to prilike budu dopuštale, kroititi nova usmjerenja mladih lingvista bogaćenjem ponude izbornih kolegija i prilagodbom diplomskoga studija zahtjevima novoizrađenog standarda zanimanja za zanimanje *lingvist-jezikoslovac*.

Suradnja studenata i Odjela

Odjel za lingvistiku ne čine samo njegovi djelatnici, nego i oni koji su Odjelu dali povjerenje upisom na studijske programe koje Odjel nudi. U ljetnom semestru akademske godine 2022./2023. Odjel za lingvistiku ima 77 aktivnih studenata. U pet godina postojanja novog prijediplomskoga studija, prvoga i jedinog studija primijenjene lingvistike u Hrvatskoj, Odjelu je dalo povjerenje 106 studenata i na tome im je Odjel zahvalan. U ovoj akademskoj godini 57 studenata studira prijediplomski studij *Jezik i komunikacija u višejezičnome društvu*, a na diplomski studij Lingvistike upisano je 20 studenata.

Studenti aktivno pridonose radu Odjela, a to čine dijelom preko svojih predstavnika i zamjenika predstavnika u Stručnom vijeću Odjela. Aktualne su predstavnice studentskoga glasa Matea Šoch Rudić i Dora Skukan, predstavnice u Stručnom vijeću Odjela, kao temeljnog odlučivačkog tijela. Studenti su uz to aktivni i djelujući na druge načine u radu Odjela, npr. volontirajući na odjelnim događanjima i suradnjom na znanstveno-istraživačkim projektima. Studenti prijediplomskog i diplomskoga programa redovito u sklopu nastave provode dio istraživačkih aktivnosti predviđenih projektnim planovima pod mentorstvom nastavnika.

Izv. prof. dr. sc. **Mate Parica**, Odjel za arheologiju Sveučilišta u Zadru, voditelj podmorskog arheološkog istraživanja na potopljenom neolitičkom naselju Soline na otoku Korčuli

Zadarski profesor i njegov tim zaslužni za svjetsku reputaciju velikog arheološkog otkrića

Izvanredni profesor, dr. sc. Mate Parica s Odjela za arheologiju Sveučilišta u Zadru, kao voditelj podmorskog arheološkog istraživanja koje se provodi na potopljenom neolitičkom naselju Soline na otoku Korčuli doživio je svjetsku reputaciju velikog arheološkog otkrića. Ispod naslaga morskog mulja, pokraj Korčule, otkrio je cestu koja je spajala potopljeno prapovijesno naselje (Hvarska kultura) s obalom otoka Korčule. Radiokarbonskom analizom očuvanog drva naselje je datirano oko 4.900 godina prije Krista, a ljudi su hodali tom cestom prije gotovo 7.000 godina.

Istraživanje je plod suradnje više institucija i tvrtki, a u njemu su, uz voditelja izv. prof. dr. sc. Matu Paricu sa Sveučilišta u Zadru, sudjelovali Domagoj Perkić (Dubrovački muzeji), Ivan Šuta i Vedran Katavić (Muzej grada Kaštela), dr. sc. Katarina Batur (Sveučilište u Zadru), Marta Kalebota (Gradski muzej Korčula), Eduard Visković (Kantharos), uz asistenciju Dalibora Čosovića iz ronilačkog centra *Lumbarda Blue*.

Vaše je otkriće izazvalo veliku znatizeljnost javnosti – ne samo hrvatske, nego i svjetske, a i mnogi su svjetski mediji prenijeli priču?

Doista mnogi. Od ovih najvećih, posljednji je o našem otkriću izvještavao AP (*Associated Press*), a razgovor su prenijeli *Sky News*, *BBC*, *CNN* i mnogi drugi svjetski mediji. I svi znanstveni arheološki časopisi prenijeli su razgovor. Naše otkriće polučilo je golem odjek.

Otkrića iz bilo kojeg područja veoma su važna, a golem interes medija za ovo čime se mi bavimo, uz neporecivu znan-

Ispod naslaga morskog mulja, pokraj Korčule, izv. prof. dr. sc. Mate Parica otkrio je cestu koja je spajala potopljeno prapovijesno naselje (Hvarska kultura) s obalom otoka Korčule. Radiokarbonskom analizom očuvanog drva naselje je datirano oko 4.900 godina prije Krista, a ljudi su hodali tom cestom prije gotovo 7.000 godina. Otkriće su objavili mnogi veliki svjetski mediji (*Associated Press*, *Sky News*, *BBC*, *CNN*...) i svi znanstveni časopisi iz područja arheologije

Pripreme za uron
(foto: M. Parica)

Ostaci kamenog popločanja
(foto: V. Katavić)

Zračna fotografija nalazišta u uvali Gradina
(foto: L. Bogdanić)

Zračna fotografija nalazišta Soline
(foto: D. Medvedev)

Istraživanje u blizini uvale Gradina kod Vele Luke

Istodobno na drugom kraju otoka Korčule arheolozi Sveučilišta u Zadru obavljaju kopnena istraživanja u blizini uvale Gradina kod Vele Luke. Upravo je voditelj istraživanja izv. prof. dr. sc. Igor Borzić primijetio čudne strukture u moru uvale. Arheološki tim koji roni na lokalitetu Soline izvršio je pregled središnjeg dijela uvale Gradina i, na opće oduševljenje, na 4 - 5 metara dubine utvrđeno je postojanje gotovo istovjetnog naselja kao i na Solinama. Na lokalitetu su pronađeni neolitički artefakti poput kremenih sječiva, kamenih sjekira te ulomaka žrnjeva.

stvenu važnost, možemo zahvaliti i činjenici da je riječ o vrlo popularnim stvarima. Ljude, naime, fasciniraju potopljeni brodovi, amfore, snimke su atraktivne... Vjerojatno je i to jedan od razloga što arheološka otkrića izazivaju znatno veću pozornost javnosti od otkrića iz drugih znanstvenih područja.

Konkretno, o čemu je na lokalitetu pokraj Korčule riječ?

Osim same ceste, na lokalitetu smo pronašli i naselje sagrađeno na umjetnom otočiću, što znači da su ljudi toga vremena širili pličinu i napravili pravu zidanu građevinu u obliku sedmerokuta. Otkrili smo i mnogo suhozida raznoraznih gradnji. To je sada sve ispod morske razine na dubini od 4 - 5 metara.

Dosad smo proučili mali dio nalazišta, tek 10 metara iskop, a već smo otkrili mnogo izvrsnih nalaza - keramiku, sjekire, noževe, ali i neke fine stvari poput izrezbarenih, koštanih igala

Istraživanje je plod suradnje više institucija i tvrtki, a u njemu su, uz voditelja izv. prof. dr. sc. Matu Paricu sa Sveučilišta u Zadru, sudjelovali Domagoj Perkić (Dubrovački muzeji), Ivan Šuta i Vedran Katavić (Muzej grada Kaštela), dr. sc. Katarina Batur (Sveučilište u Zadru), Marta Kalebota (Gradski muzej Korčula), Eduard Visković (Kantharos), uz asistenciju Dalibora Čosovića iz ronilačkog centra *Lumbarda Blue*

na kojima su čak i prikazi nekih fantastičnih životinja.

Kako ste otkrili cestu? Koliko je udaljena od tog naselja do kopna?

Za vrijeme posljednje istraživačke kampanje pretpostavili smo da se u mulju koji je između tog naselja i obale Korčule nalazi neki spoj, da su na neki način povezani. Pretpostavljali smo da je riječ o kakvom nasipu, naslaganom kamenju... Naselje se dobro vidjelo, ali pretpostavljena poveznica nije, tako da smo morali koristiti sonde. I doista, bilo je

onako kako smo pretpostavljali, samo što se uspostavilo da je riječ o cesti, i to vrlo kvalitetno napravljenoj. Sličila je rimskoj cesti, onako popločana velikim kamenim pločama s ravnom stranom prema gore.

To otkriće ima veliko značenje jer iz tog razdoblja neolitika, od prije 7.000 godina, nemamo zidanih objekata. Oni se pojavljuju u Pokrovniku kod Šibenika, ali na kopnu. Na južnom dijelu iz tog smo razdoblja pronalazili samo artefakte u spiljama i pećinama, naselja na otvorenom od šiblja i ništa drugo.

Nije riječ samo o naselju koje smo pronašli pokraj Korčule. Našli smo još jedno na Korčuli, malo je drukčije, lošije očuvano jer je vjerojatno more učinilo svoje. I na Pašmanu imamo nešto slično, ne ovako kružno, nego izduženog oblika.

Je li sedmerokutna građevina, naselje, bilo obrambena građevina?

Logika nalaže da tako zaključimo, ali je, s druge strane, to ipak spekulacija. Dva su načina kako to arheolozi objašnjavaju. Jedan je da je riječ o nekakvoj sigurnosnoj građevini, a drugi da ljudi ostavljaju bilježje u prostoru, odnosno, dođu do određene civilizacijske razine i žele napraviti nešto da pokažu drugima koliko su napredni, da pokažu moć.

Je li se živjelo u tom naselju?

Postoje dokazi su da se tamo živjelo, našli smo životinjske kosti, razbijenu keramiku, noževe, kremene, sve ono što nalazimo u

to vrijeme u naseljima.

Ti ostaci pripadaju Hvarskoj kulturi? Jesu li ljudi iz tog razdoblja na Korčuli bili pomorski narod?

Nisu nužno pomorski, ta se kultura zove hvarska zbog Grapčeve špilje na Hvaru, a i na kopnu posljednju fazu neolitika nazivamo Hvarskom kulturom.

U sklopu kojeg projekta i s kojim sredstvima istražujete na Korčuli?

Riječ je o sredstvima Odjela za arheologiju Sveučilišta u Zadru, i to komercijalnim sredstvima, zarađenim komercijalnim poslom. Na žalost, nemamo drukčijeg načina financiranja. Do sada nismo dobivali nekih sredstava, ali trenutačno je u tijeku odlučivanje o projektu prijavljenom Hrvatskoj zakladi za znanost, kojemu je glavna tema potopljeni neolitički lokaliteti i lokalitet Soline na Korčuli te nekoliko ostalih da vidimo o čemu je tu točno riječ. Naime, u to su vrijeme naselja bila većinom na obali, a ako su tada najvažnija naselja bila na obali, onda su danas sva pod morem.

Projekt prijavljen Hrvatskoj zakladi za znanost je četverogodišnji. Soline bi bile središnje mjesto istraživanja, pripremla bi se dokumentacija različitih tipova – 3D, sonari, *multi bin*, obavljale bi se analize keramike, analize biološkog materijala i sl.

Bojite li se krađe artefakata na lokalitetu Soline?

Srećom, potrebno je oko profesionalca da se uoče takvi artefakti. Ronilac amater svakako će primijetiti amforu, ali artefakte kakve smo nalazili na Korčuli, neće, pogotovo ako su na površini nalazišta. Na površini su artefakti vrlo izlizani, kremeniti nožići izgledaju kao kamen. A i sve je to na pet metara dubine pa ih oni koji rone na dah jednostavno ne mogu primijetiti. I arheolozi jedva prepoznaju takve artefakte.

Tko je još, osim Vas, angažiran na projektu?

Ja sam voditelj istraživanja i surađujem, naravno, s Odjelom za arheologiju našega sveučilišta, a članovi moje ekipe su iz Muzeja Grada Kaštela, iz Muzeja grada Korčule i iz Dubrovačkih muzeja.

Dakako, za vrijeme istraživačkih kampanja često vodimo

i starije studente Odjela. Tako mnogo više nauče.

Što još možemo reći o ljudima koji su živjeli u otkrivenom naselju, njegovim graditeljima?

Bila je to napredna civilizacija, imali su jaku pomorsku tradiciju. Uz to, kao što je u novije vrijeme dokazano, većina kremenih artefakata, otkriveni noževi, napravljena je od sirovine koja je došla s Monte Gargana, sa suprotne strane obale, iz Italije. Kolega Zlatko Perhoč, koji se bavi samo analizom podrijetla kremenja, to je prvi shvatio. Većina kremenih noževa s lokaliteta Soline je s Gargana. To je dokaz da su u to vrijeme ljudi plovili preko Jadrana, najvjerojatnije preko Palagruže, odnosno taj je „most“ išao od Italije, preko Palagruže pa na Vid ili Lastovo i dalje. To je pomorski put koji funkcionira još od neolitika.

Koliko im je trebalo da preplave Jadran?

Vjerojatno dva dana, jedan do Palagruže, a drugi do Korčule, na jedra i na vesla. Ta plovidba od zapadne do istočne obale Jadrana i obrnuto za trgovinu je veoma važna.

Zajednice su, dakle, bile povezane na obje obale Jadrana?

Oni tisućama godina rade skupa, a kad su ljudi povezani dvije, tri tisuće godina i rade isti posao, nije isključeno da je riječ o *de facto* istim zajednicama, da su to isti ljudi, rodbinski povezani. Jadran u tom trenutku ne dijeli, nego spaja ljude.

Koja je razlika između podvodnih i kopnenih nalazišta?

Pod vodom ili pod morem u mulju se sačuva organski materijal. Stoga i u ovom istraživanju nije isključeno da ćemo pronaći dijelove brodske opreme i obrađene drvene dijelove, debla, sjeменke... Sve što su bacili, sačuvano je, ne na površini, ali malo ispod površine. Na kopnu teško, možda se sačuvaju karbonizirane žitarice, ali sve ostalo propadne.

Tako vidimo što su jeli i radili, što nam daje obiman uvid u njihov život i kulturu. To je i naša zadaća - pokušati rekonstruirati prošlost. Uostalom, upravo su povijest i arheologija znanosti koje nam govore o tome što se događalo u prošlosti.

#ESA23 Drugo izdanje Europske studentske skupštine u Strasbourgu od 31. svibnja do 2. lipnja

Studenti Sveučilišta u Zadru na skupštini ESA-e u Strasbourgu

Studenti su se upoznali s radom Europskog parlamenta i sudjelovali na brojnim panel-raspravama s temama demokracije, održivosti, mentalnog zdravlja i drugim temama koje odražavaju opće vrijednosti Europske unije

Europska studentska skupština (ESA) temeljni je projekt koji svake godine okuplja više od 230 studenata iz većine europskih sveučilišnih saveza (EUA) kako bi raspravljali o aktualnim pitanjima, sastavljali političke preporuke za budućnost Europe i zagovarali ih među dionicima i donositeljima odluka.

Drugo izdanje Europske studentske skupštine #ESA23 održano je u Strasbourgu od 31. svibnja do 2. lipnja. Skupština je

okupila 230 studenata iz 40 europskih sveučilišnih saveza kako bi razmijenili ideje i surađivali na oblikovanju budućnosti Europe. Među brojnim studentima bili su i studenti Sveučilišta u Zadru te su se tom prigodom upoznali s radom Europskog parlamenta i sudjelovali na brojnim panel-raspravama s temama demokracije, održivosti, mentalnog zdravlja i drugim temama koje odražavaju opće vrijednosti Europske unije.

Završen projekt Sveučilišna znanstveno-nastavna infrastruktura za 21. stoljeće

Svečano otvorenje obnovljene Tehničke škole krajem ljeta

Sveučilište u Zadru 21. lipnja održalo je konferenciju za medije u obnovljenom prostoru stare Tehničke škole u povodu završetka projekta *Sveučilišna znanstveno-nastavna infrastruktura za 21. stoljeće* KK.06.2.2.13.0001, na kojoj su se novinarima obratili rektorica Sveučilišta u Zadru prof. dr. sc. Dijana Vican i gradonačelnik Grada Zadra Branko Dukić.

Nakon 20 mjeseci Sveučilište u Zadru uspješno je završilo obnovu i rekonstrukciju stare Tehničke škole, objekt od povijesne važnosti na ulazu u staru gradsku jezgru.

Idemo dalje

Gradevinske radove, pod konzervatorskim nadzorom, izvela je tvrtka *Strabag*, projekt potpisuje tvrtka *Sirius*, a nadzor nad građenjem provele su tvrtke *DE&Z* i *Investinženjering*. Objekt je prošao tehnički pregled i dobio uporabnu dozvolu. Trenutačno je u tijeku opremanje kako bi se zgrada privela svrsi.

Moram priznati da nam vrijeme, nakon što smo prije tri godine potpisali ugovor pod maskama, prije saznanja što nam pandemija nosi, nije teklo kao inače, nego s posebnim opterećenjem. Međutim, što je veće opterećenje, to je veće zadovoljstvo kada završite projekt. Dijelim zadovoljstvo sa svojim prorektorima, Centrom za projekte, znanost i transfer tehnologija, Gradom Zadrom, projektantima, *Strabagom*, konzervatorima s kojima smo bili u stalnom dijalogu. Nismo se ulijenili, nastavljamo razmišljati i provoditi nove ideje - istaknula je rektorica Sveučilišta u Zadru prof. dr. sc. Dijana Vican te najavila kako će na kraju ljeta biti svečano otvorenje, kada će građani, posebice oni koji su nekad bili učenici u Tehničkoj školi, moći vidjeti kako je rekonstruirana.

U obnovljenu zgradu stare Tehničke škole preselit će se nekoliko sveučilišnih odje-

U obnovljenu zgradu stare Tehničke škole preselit će se nekoliko sveučilišnih odjela. Preseljenjem tih odjela na *brownfield* lokaciju stare zgrade Tehničke škole, koja će za potrebe izvođenja njihove nastavne i znanstveno-istraživačke aktivnosti biti opremljena adekvatnom informatičkom opremom, namještajem, nastavnim pomagalicama i naprednim softverskim rješenjima, postići će se osuvremenjivanje rada studenata, akademskog i ostalog osoblja Sveučilišta

la. Preseljenjem tih odjela na *brownfield* lokaciju stare zgrade Tehničke škole, koja će za potrebe izvođenja njihove nastavne i znanstveno-istraživačke aktivnosti biti opremljena adekvatnom informatičkom opremom, namještajem, nastavnim pomagalicama i naprednim softverskim rješenjima, postići će se osuvremenjivanje rada studenata, akademskog i ostalog osoblja Sveučilišta.

Biser Poluotoka

Kao gradonačelniku drago mi je da se nalazimo u završenoj zgradi te da smo sudjelovali sa Sveučilištem u nekoliko projekata. Često smo prije mogli čuti kako je riječ o „crnoj rupi“, ali sada je postala biser Poluotoka.

Čestitam rektorici i cijelom timu koji je doveo projekt do kraja, Grad Zadar Sveučilištu će i ubuduće biti partner u novim projektima - rekao je gradonačelnik Dukić. Glede obnove drugog dijela kompleksa, nekadašnjih radionica, Sveučilište je dobilo pravo korištenja nakon dostupnosti sredstava iz fondova. Idejno rješenje postoji, istaknula je rektorica prof. dr. sc. Vican te izrazila uvjerenje kako će i taj dio zasjati u punom sjaju za mandata njezina nasljednika prof. dr. sc. Josipa Faričića. Provedba projekta *Sveučilišna znanstveno-nastavna infrastruktura za 21. stoljeće* počela je 1. lipnja 2020. godine, potpisom Ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava, odobrenih za financiranje iz Europskog fonda za regionalni razvoj (EFRR), u sklopu Poziva na dostavu projektnih prijedloga KK.06.2.2.13. ITU – Revitalizacija *brownfield* lokacija Urbanog područja Zadar, u sklopu Operativnog programa *Konkurentnost i kohezija* 2014. – 2020. Razdoblje provedbe projekta bilo je od 1. lipnja 2020. do 1. srpnja 2023. godine, a ukupna vrijednost 34.348.000 kuna, pri čemu je sufinanciranje EU iznosilo 26.000.000 kuna.

L. Perić

Međunarodna znanstveno-umjetnička konferencija *Nova promišljanja o djetinjstvu II/Rethinking Childhood II* na Sveučilištu u Zadru od 1. do 3. lipnja 2023.

Ponovno promišljanje djetinjstva izaziva nas da preispitamo i redefiniramo svoja uvjerenja, prakse i politike kako bismo stvorili bolju budućnost za sljedeće naraštaje

Konferencija je održana u organizaciji Odjela za izobrazbu učitelja i odgojitelja Sveučilišta u Zadru i Pedagoškog fakulteta Sveučilišta u Mariboru, a plenarnim predavanjima otvorili su je Roberta Mineo (*Università di Modena e Reggio Emilia*) i prof. dr. sc. Jure Zovko (Sveučilište u Zadru). Osim brojnih znanstvenih predavanja, organizirano je i nekoliko umjetničkih radionica te predstavljanje zbornika s prvog izdanja konferencije

Na Sveučilištu u Zadru od 1. do 3. lipnja 2023. održana je Međunarodna znanstveno-umjetnička konferencija *Nova promišljanja o djetinjstvu II/Rethinking Childhood II*, u organizaciji Odjela za izobrazbu učitelja i odgojitelja Sveučilišta u Zadru i Pedagoškog fakulteta Sveučilišta u Mariboru.

Druga međunarodna znanstveno-umjetnička konferencija *Rethinking Childhood II* bila je usmjerena djetetu i prostoru, djetetovoj percepciji i doživljaju prostora, utjecaju djeteta na prostor te prostora na dijete i djetinjstvo. Važnost prostora i prostornosti moguće je prepoznati u različitim društvenim i humanističkim disciplinama (pedagogiji, psihologiji, sociologiji, filologiji, filozofiji, povijesti, antropologiji, kineziologiji, kulturnim studijima i studijima djetinjstva) i polju umjetnosti.

Konferenciju su plenarnim predavanjima otvorili Roberta Mineo (*Università di Modena e Reggio Emilia*) i prof. dr. sc. Jure Zovko (Sveučilište u Zadru), nakon čega su slijedila brojna predavanja na zadanu temu. Osim znanstvenih predavanja, organizirano je i nekoliko umjetničkih radionica te predstavljanje zbornika s prvog izdanja konferencije.

Razumijevanje djetinjstva

Ponovno promišljanje djetinjstva važna je tema jer dovodi u pitanje tradicionalne pretpostavke i vjerovanja o prirodi djetinjstva i načinu na koji djecu treba odgajati i obrazovati. Društvo se neprestano razvija, a djetinjstvo nije imuno na te promjene. Tehnološki napredak, globalizacija i kulturne promjene utječu na iskustva i očekivanja djece. Ponovno promišljanje djetinjstva omogućuje nam da svoje razumijevanje djetinjstva prilagodimo trenutačnoj društvenoj, ekonomskoj, a čini mi se, i posebice tehnološkoj stvarnosti - istaknula je u pozdravnoj riječi pročelnica Odjela za izobrazbu učitelja i odgojitelja doc. dr. sc. Maja

Cindrić.

Rezultati istraživanja svakodnevno pružaju nove uvide u to kako djeca uče, rastu i napreduju. Ponovno promišljanje djetinjstva uključuje uključivanje tog ažuriranog znanja u razumijevanje razvoja djeteta i omogućuje stvaranje okruženja i iskustava koja podržavaju optimalan rast i dobrobit.

U predavanjima se prepoznaje da su djeca složena bića s fizičkim, kognitivnim, društvenim i emocionalnim potrebama. Potiče se holistički pristup razvoju djeteta koji uzima u obzir sve aspekte dobrobiti djeteta, uključujući njegovo fizičko zdravlje, mentalno zdravlje, kreativnost, društvene odnose i emocionalnu inteligenciju. Naravno, ponovno promišljanje djetinjstva ključno je za osiguranje da djeca dobiju najbolje prilike za napredak i postizanje svog punog potencijala u svijetu koji se brzo mijenja. Izaziva nas da preispitamo i redefiniramo svoja uvjerenja, prakse i politike kako bismo stvorili bolju budućnost za sljedeće naraštaje -

istaknula je doc. dr. sc. Cindrić.

Prorektor Sveučilišta u Zadru prof. dr. sc. Zvezdan Penezić podsjetio je kako je svatko od nas prošao kroz djetinjstvo, oblikujući temeljne vrijednosti, stavove i interese.

Odgovornost, ali i prilika

Kao stručnjaci, roditelji ili jednostavno kao ljudi koji se brinu o dobrobiti djece, imamo iznimnu odgovornost i priliku da stvorimo okruženje u kojem će djeca moći rasti, razvijati se i postati najbolje verzije sebe. Ova je konferencija prigoda da se povežemo, razmijenimo ideje, iskustva i najbolje prakse. Izazovi s kojima se suočavamo u današnjem svijetu zahtijevaju inovativnost i multidisciplinarni pristup. Moramo se suočiti s tehnološkim napretkom, promjenama u društvu i globalnim izazovima, kao i pružiti djeci priliku da razviju vještine koje će im biti potrebne za uspjeh u 21. stoljeću - zaključio je prof. dr. sc. Zvezdan Penezić. **L. Perić**

Međunarodna znanstveno-stručna konferencija *Kakav odgoj želimo?* od 18. do 20. svibnja 2023.

Budimo zajedno pokretači promjene s ciljem zajedničke odgovornosti

U sklopu konferencije, na kojoj je sudjelovalo 200 sudionika iz brojnih zemalja te izloženo više od 70 radova iz područja odgoja i obrazovanja, argumentirano se raspravljalo o odgoju u širem smislu pa je time ovaj znanstveno-stručni skup namijenjen odgojiteljima, nastavnicima osnovnih i srednjih škola, stručnim suradnicima, ravnateljima, odgajateljima u učeničkim domovima, nastavnicima visokoobrazovnih ustanova, studentima prijediplomskih, diplomskih i poslijediplomskih studija te stručnjacima kojima su odgoj i obrazovanje znanstveno-stručni interes, kao i široj javnosti

U organizaciji Odjela za pedagogiju i Centra „Stjepan Matičević“ Sveučilišta u Zadru te suorganizaciji EU-CONEXUS-a i partnerskih institucija, Sveučilišta u Klaipėdi (Litva), Katoličkog sveučilišta u Valenciji (Španjolska), Sveučilišta Frederick (Cipar), Sveučilišta primijenjenih znanosti u Tarnowu (Poljska), Agencije za odgoj i obrazovanje i Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih te pod visokim pokroviteljstvom Ministarstva znanosti i obrazovanja, od 18. do 20. svibnja 2023. godine uspješno je održana međunarodna znanstveno-stručna konferencija *Kakav odgoj želimo? (What Kind of Education and Upbringing do We Want?)*.

Na konferenciji je sudjelovalo 200 sudionika iz brojnih zemalja, a izloženo je više od 70 radova iz područja odgoja i obrazovanja.

Otvorenje konferencije

Prvi radni dan konferencije otvoren je pozdravnim obraćanjima predstavnika Grada Zadra Jose Nekića, prof.; predstavnika Zadarske županije Ivana Šimunića, prof.; ravnatelja Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih Mile Živčića, prof.; predstavnika Agencije za odgoj i obrazovanje Vlade Matasa, prof.; pročelnice Odjela za pedagogiju i predsjednice Programskog odbora konferencije izv. prof. dr. sc. Matilde Karamatić Brčić te rektorice Sveučilišta u Zadru prof. dr. sc. Dijane Vican.

Svečanost otvaranja međunarodne znanstveno-stručne kon-

Dr. sc. Nansia Kyriakou, izv. prof. dr. sc. Nikleia Eteokleous, prof. dr. sc. Dijana Vican, doc. dr. sc. Raquel Blave Gomez, izv. prof. dr. sc. Matilda Karamatić Brčić i prof. dr. sc. Elzbieta Osewska

Pozdravna riječ rektorice prof. dr. sc. Dijane Vican

U ime Sveučilišta u Zadru i ministra znanosti i obrazovanja, uzvanike je pozdravila rektorica prof. dr. sc. Dijana Vican.

Teško je izdvojiti važne i manje važne probleme. Važni su zdravlje, energija, sigurnost, STEM, a tema odgoja čini se običnom i svakodnevnom – dok se ne pojave problemi. Isti nas ciljevi udružuju, želimo upozoriti na činjenicu da je najgori odgoj onaj koji se bavi posljedicama. Upozoravamo na potrebu stalnog promišljanja odgoja i obrazovanja, koji se odnose na svakog čovjeka, nastavnika, roditelja i djeteta. Prirodni ciklus odrastanja prepun je izazova i okolnosti koje se mijenjaju i trebaju prilagodbu. U drugim djelatnostima dopušteno je biti umoran, jedino ovdje nije. Na naše mlade naraštaje trebamo uvijek gledati kratkovidnom i dalekovidnom dioptrijom, oni nas trebaju svaki dan i neprekidno – rekla je, uz ostalo, rektorica prof. dr. sc. Dijana Vican.

ferencije glazbenim su nastupom uveličali učenici dječje klope *Benja* i dječje klope *Riva* iz Zadra pod vodstvom maestre Marije Vičević, prof.

U sklopu konferencije argumentirano se raspravljalo o odgoju u širem smislu pa je time ovaj znanstveno-stručni skup namijenjen odgojiteljima, nastavnicima osnovnih i srednjih škola, stručnim suradnicima, ravnateljima, odgajateljima u učeničkim domovima, nastavnicima visokoobrazovnih ustanova, studentima prijediplomskih, diplomskih i poslijediplomskih studija te stručnjacima kojima su odgoj

i obrazovanje znanstveno-stručni interes, kao i široj javnosti.

Plenarna izlaganja

Predviđenim programom konferencije uspješno su realizirana plenarna predavanja, rad u sekcijama, okrugli stol na temu *Vladanje u školi*, radionice, studentske panel-diskusije *Uloga pedagoga u partnerstvu roditelja i odgojno-obrazovne ustanove* te izložbe postera. Govornice na okruglom stolu su bile: Mirela Sučević, prof. (pedagoginja); Maja Krišto, prof. (profesorica hrvatskog jezika u srednjoj strukovnoj školi); Nikolina Matovina-Hajduk (učiteljica razredne nastave) i Maja Mačinko, prof. (predmetna nastavnica tehničke kulture). Tema *Vladanje u školi* potaknula je sudionike konferencije na promišljanja o aktivnoj ulozi svih sudionika procesa odgoja i obrazovanja, kao i pozicije učenika u kontekstu vladanja.

Plenarna izlaganja uspješno su otvorila promišljanja o relevantnosti odgojne tematike u suvremenom pedagojskom diskursu s aspekta znanstvenih smjernica.

Predviđeni i realizirani prikazi i prezentacije znanstveno-stručnih radova smjestili su se u tematska područja koja su pobudila interes znanstvenika i praktičara u području suvremene pedagojske teorije i pedagoške prakse.

Tematski okviri unutar radnih sekcija pokrivali su teme sudionika znanstvene konferencije u sljedećim područjima: *Odgojne vrijednosti; Ciljevi odgoja i obrazovanja i njihovo ostvarivanje; Inovativni odgojni stilovi, metode i sredstva; Regionalni centri kompetentnosti u sustavu odgoja i obrazovanja; Obitelj, odgojitelj, učitelj; Suvremeni vis á vis tradicionalni odgojni koncepti; Odgojni izazovi odgojno-obrazovnih ustanova; Odnos pedagojske teorije i pedagoške prakse: razmjerna dobrih iskustava te Međunarodna perspektiva odgoja*. Navedenim tematskim područjima uspješno je prikazana potreba za kvalitetnom suradnjom sudionika pedagojske teorije i pedagoške prakse s relevantnošću za međunarodnom perspektivom.

U izlaganjima znanstveno-stručnih radova istaknute su različite perspektive odgojne dimenzije u širem smislu riječi, s naglaskom na pozicioniranje odgoja u kontekstu odgojno-obrazovnih sustava. Istaknuta je odgojna dimenzija unutar procesa stjecanja znanja, umijeća i navika

Okrugli stol Vladanje u školi – kojim odgojnim ciljevima težimo

Nakon plenarnih predavanja, održan je okrugli stol *Vladanje u školi – kojim odgojnim ciljevima težimo*. Na okruglom stolu svoje iskustvo iznijele su učiteljica razredne nastave Nikolina Matovina-Hajduk, nastavnica tehničke kulture Maja Mačinko, profesorica hrvatskog jezika u strukovnoj školi Maja Krišto i pedagoginja Mirela Sučević.

kao temelja svake promjene u sustavu rada, odgoja i obrazovanja, i to putem provedbe u sklopu formalnih, neformalnih i informalnih aktivnosti odgojno-obrazovne ustanove.

Utoliko, a u kontekstu internacionalizacije procesa odgoja i obrazovanja, aktivnosti škole nadilaze aktivnosti unutar same ustanove s ciljem što uspješnijeg odgovora zahtjeva društva u cijelosti.

Istaknuto je kako je uključivo djelovanje usmjereno na inovativna i kreativna rješenja ključ uspješne suradnje dionika procesa odgoja i obrazovanja.

Aktivnom provedbom radionica predviđenih programom konferencije istaknuta je potreba spajanja teorijskih znanja i praktičnih rješenja s ciljem što uspješnijeg odgovora na zahtjeve koje društvo postavlja pred nas.

Kultura kvalitetne suradnje

Prikazom određenih rezultata istraživanja te teorijskih polazišta usuglašeno je kako su temeljna obilježja kvalitetne odgojno-obrazovne ustanove jasan sustav znanja temeljen na vrijednosti odgovornosti, inovativni modeli učenja, izvrsnost učitelja, nastavnika, stručnih suradnika, predavača i mentora te visokokvalitetna infrastruktura. Također, pokazalo

se kako su konstruktivna i kreativna suradnja sa socijalnim partnerima, javnim sektorom te gospodarskim subjektima i drugim zainteresiranim institucijama šire zajednice ključni za podizanje kvalitete rada odgojno-obrazovne ustanove.

Njegujući kulturu kvalitetne suradnje i jačanja povezanosti pedagojske teorije i pedagoške prakse, prikazi i rasprave na konferenciji rezultat su zajedničkog promišljanja o područjima koja traže poboljšanje i zajedničko djelovanje. Pozicioniranjem odgoja kao središta pedagojskog promišljanja pozvani smo da pomičemo granice, širim naša znanja, kreiramo sigurno okruženje te budimo kvalitetan odnos prava, obveza i odgovornosti.

Njegujući vrijednosti znanja i odgovornosti pomičemo postojeće granice nabolje, svodimo razlike na minimum i podižemo svijest o potrebi za usmjerenost na ono dobro, a smanjujemo razinu trošenja energije na posljedice lošega.

Kvalitetnom raspravom u sklopu 7 plenarnih predavanja, 9 radnih sekcija, 70 izlaganja znanstveno-stručnih radova, 8 radionica, studentske panel-diskusije i prikaza nekoliko postera, potaknuli smo promišljanja o temeljnom stupu sustava odgoja i obrazova-

Mladi su spremni istraživati, pitanje je jesu li spremni i odrasli

„Unatoč brojnim obrazovnim reformama, istraživanja pokazuju da je u velikom porastu broj neuroza kod djece, da pola svih mentalnih poremećaja nastaje kod 14-godišnjaka te da nam maloljetnici nerijetko izlaze iz škola bez formalnog obrazovanja. Broj izostanaka u školama mjeri se u milijunima, digitalna pismenost raste, ali i broj nepismenih osoba, kao i broj učenika s posebnim potrebama. Prava djece u disbalansu su s brojem obveza, raste količina instrukcija i sve to govori da trebamo razmotriti je li važan samo STEM. Nije rješenje niti uvođenje novih predmeta – Uzbekistan je uveo brojne predmete s predviđenim imenima pa nije nigdje došao. Mladi su spremni istraživati, pitanje je jesu li spremni i odrasli“, istaknuto je u plenarnom predavanju rektorice prof. dr. sc. Dijane Vican (*Ne)ravnoteža društveno-kulturnih vrijednosti i odgoj i obrazovanje*.

nja, o odgoju kao ključnom temelju sustava vrijednosti znanja i odgovornosti te time i pokretača svake promjene nabolje.

U kontekstu zaključnih razmatranja, a s nastojanjem pružanja odgovora na pitanje *Kakav odgoj želimo?*, spajajući znanstvena polazišta i praktična promišljanja, proširili smo put za pomicanje postojećih granica. Svaka promjena polazi od sustava koji čine ljudi. Budimo zajedno pokretači promjene s ciljem zajedničke odgovornosti.

Rezultati konferencije u svim predviđenim radnim oblicima bit će prikazani cjelovitim priopćenjima koja će biti prezentirana u znanstvenoj i stručnoj monografiji *Kakav odgoj želimo?*

Dopustimo da nam suradnja uz zajednička promišljanja bude pokretač istaknutih promjena za odgojno-obrazovnu ustanovu ispunjenu srećom, znanjem i sigurnošću.

U Zadru, 29. svibnja 2023. predsjednica Programskog odbora izv. prof. dr. sc. Matilda Karamatić Brčić

Izaslanstvo Sveučilišta *Haxhi Zeka* iz Peći u Republici Kosovo 12. srpnja u službenom posjetu Sveučilištu u Zadru

Došli smo u Zadar jer je vaše sveučilište u Europi poznato po visokoj kvaliteti znanstvenika i obrazovanja

Izaslanstvo Sveučilišta *Haxhi Zeka* iz Peći (*Peje*) u Republici Kosovo boravilo je 12. srpnja u službenom posjetu Sveučilištu u Zadru.

Sveučilište *Haxhi Zeka* želi se približiti europskim standardima obrazovanja, zbog čega su rektor prof. dr. sc. Armand Krasniqi, prorektorica za nastavu, studente i znanost izv. prof. dr. sc. Alma Shehu Lokaj, članica Upravnog vijeća – Uzbekistan je uveo brojne predmete s predviđenim imenima pa nije nigdje došao. Mladi su spremni istraživati, pitanje je jesu li spremni i odrasli“, istaknuto je u plenarnom predavanju rektorice prof. dr. sc. Dijane Vican (*Ne)ravnoteža društveno-kulturnih vrijednosti i odgoj i obrazovanje*.

Upoznavanje s tradicijom obrazovanja u Zadru

– Stigli smo u Zadar jer je vaše sveučilište u Europi poznato po visokoj kvaliteti znanstvenika i obrazovanja. Način na koji radi te u skladu je s onim kako mi želimo raditi, a već dijelom i koristimo programe i pravilnike poput hrvatskih sveučilišta. Naši ljudi vjeruju u Hrvatsku, moramo raditi u ovom smjeru i educirati se jer nema drugog puta za napredak – izjavio je rektor prof. dr. sc. Armand Krasniqi.

Rektorica prof. dr. sc. Dijana Vican s prorektorima prof. dr. sc. Nedjeljkom Balić Nizić, prof. dr. sc. Slavenom Zjalićem i prof. dr. sc. Zvezdanom Penezićem upoznali su goste s dugom tradicijom obrazovanja u Zadru, obnovom Sveučilišta te istaknuli ulaganja u infrastrukturu – gradnju studentskog doma i obnovu stare Tehničke škole te izdavačku djelatnost itd. Gostima je prezentiran, uz ostalo, Centar za projekte, znanost i transfer tehnologija, CODE Hub, coworking prostor u kojem će se studenti i poduzetnici iz područja informacijskih tehnologija moći povezivati s drugim pojedincima, timovima, startupovima, malim i mikropoduzetnicima te freelancerima u razvoju svojih ideja, cjelokupne IT zajednice i inovativnih tehnologija. Gosti su

se upoznali i s programima potpore studentima s invaliditetom, studentskim sportom te Uredom za međunarodnu suradnju.

Naime, sveučilišta s albanskog govornog područja iznimno su zainteresirana za suradnju s hrvatskim sveučilištima, posebno sa zadarskim. Tako su 22. svibnja 2023. godine Sveučilište u Zadru i Sveučilište u Tirani sklopili Memorandum o razumijevanju. Prema tom memorandumu, dva sveučilišta poticati će razmjenu studenata i nastavnog osoblja, predlagati zajedničke znanstvene i istraživačke projekte, zajedno organizirati znanstvene konferencije, raditi na uspostavi združenih studijskih programa itd.

Sporazum su potpisali rektori prof. dr. sc. Dijana Vican i i prof. dr. Artan Hoxha, uz nazočnost prorektora dvaju sveučilišta, albanskog veleposlanika u RH Nj. E. Riza Pode i počasnog konzula Antona Dedaja..

Otvoreni za sve dogovore

Sveučilišta imaju odgovornost kreiranja boljih uvjeta za mlade naraštaje, kako bi mogli odgovoriti na izazove na koje nailaze. Svojim dolaskom željeli smo iskazati interes za bliskom suradnjom i otvoreni smo za sve dogovore i mimo potpisanog memoranduma – rektor prof. dr. sc. Krasniqi, naglasivši kako su Hrvatska i Albanija prijateljske zemlje.

Rektorica Vican goste je upoznala s poviješću visokog obrazovanja u Zadru, u kojoj je značajnu ulogu imao Ivan iz Drača, prvi rektor dominikanske ustanove Studium generale, poslije nazvane Universitas Jadertina.

Kao dio alijanse europskih sveučilišta EU-CONEXUS, usko suradujemo s partnerima iz zemalja EU, ali nismo ograničeni samo na EU, već želimo i vama pomoći kako biste što prije pristupili Savezu – izjavila je, uz ostalo, rektorica Sveučilišta u Zadru prof. dr. sc. Dijana Vican.

Međunarodni umjetnički festival EU-CONEXUS-a 30. ožujka 2023. u La Rochelleu u Francuskoj

Zadarski studenti svojim filmom ostvarili zapažen uspjeh

Na natječaju provedenom na razini Sveučilišta u Zadru među prijavljenim projektima izabran je studentski film *Ružno pače/The Ugly Duckling* s prijevodom na engleski jezik. Film je nastao u akad. god. 2020./2021. u sklopu sveučilišnog kolegija Medijska kultura na Odjelu za izobrazbu učitelja i odgojitelja Sveučilišta u Zadru, a mentorica i redateljica bila je Jelena Alfirević-Franić, mag. philol. croat.

U povodu Međunarodnog umjetničkog festivala alijanse EU-CONEXUS, 30. ožujka 2023., u La Rochelleu u Francuskoj prikazan je studentski film *Ružno pače/The Ugly Duckling* s prijevodom na engleski jezik. Na natječaju provedenom na razini Sveučilišta u Zadru, među prijavljenim projektima, upravo je taj film izabran za međunarodno sudjelovanje.

Film su izradile, i u njemu sudjelovale vrijedne studentice Ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja: Nikolina Đorđić, Monika Marija Kasap, Katarina Kustura, Leonarda Strenja, Marina Vrkić i Adriana Zubčić, a inspiriran je istoimenom bajkom Hansa Christiana Andersena.

U tom filmskom mediju izražene su, što je prepoznala i struka, temeljne i univerzalne humanističke vrijednosti – poštivanje drugoga i različitosti, tolerancija i ljubav. Nastao je u akad. god. 2020./2021. u sklopu sveučilišnog kolegija *Medijska kultura* na Odjelu za izobrazbu učitelja i odgojitelja Sveučilišta u Zadru, a mentorica i redateljica filma bila je Jelena Alfirević-Franić, mag. philol. croat.

Film se može pogledati na internetskoj poveznici <https://youtu.be/bp9mLxTPxeM>.

Čestitamo od srca studenticama i profesorici na međunarodnoj prepoznatljivosti!

Dani djece s teškoćama u razvoju i njihovih roditelja – *Uključi me... i ja mogu*, Odjel za zdravstvene studije Sveučilišta u Zadru, od 18. ožujka do 2. travnja

Jačanje društvenih kapaciteta za inkluzivno djelovanje i ostvarivanje potencijala djece s teškoćama u razvoju i njihovih roditelja

Obilježavanje Dana popraćeno je brojnim aktivnostima s ciljem senzibilizacije društvene zajednice za potrebe djece i roditelja, a središnji dio obilježavanja manifestacije bio je stručni skup *Inkluzija djece s teškoćama u razvoju i njihovih roditelja u društvo*

U Zadru su od 18. ožujka do 2. travnja 2023. održani Dani djece s teškoćama u razvoju i njihovih roditelja – *Uključi me... i ja mogu*, a riječ je o prvoj organizaciji takvog tipa događanja u Hrvatskoj. Manifestacija je održana u organizaciji Odjela za zdravstvene studije Sveučilišta u Zadru, Udruge za autizam Zadar, Udruge za Downov sindrom Zadarske županije, Studentskog savjetovišta Sveučilišta u Zadru, Dječjeg vrtića Latica, Osnovne škole Voštarnica-Zadar, Centra za pružanje usluga u zajednici Mocire, Opće bolnice Zadar, Kabineta za ranu intervenciju Caritasa Zadarske nadbiskupije, Udruge odgajatelja Maraške i Udruge mladih Ahimsa.

Senzibilizacija javnosti

Želimo da se Dani djece s teškoćama u razvoju i njihovih roditelja održavaju svake godine u Zadru, a uvjereni smo da će tako i biti, kao i da će se obilježavanje Dana proširiti po mnogim drugim gradovima u Hrvatskoj – izjavila je doc. dr. sc. Marija Ljubičić s Odjela za zdravstvene studije, koja je bila inicijatorica i organizatorica događanja.

Obilježavanje Dana popraćeno je brojnim aktivnostima s ciljem senzibilizacije društvene zajednice za potrebe djece s teškoćama u razvoju i njihovih roditelja. Moto manifestacije *Uključi me... i ja mogu* stavlja naglasak na jačanje društvenih kapaciteta za inkluzivno djelovanje i ostvarivanje najviših potencijala djece s teškoćama u razvoju i njihovih roditelja.

Središnji dio obilježavanja manifestacije bio je stručni skup *Inkluzija djece s teškoćama u razvoju i njihovih roditelja u društvo*

Želimo da se Dani djece s teškoćama u razvoju i njihovih roditelja održavaju svake godine u Zadru, a uvjereni smo da će tako i biti, kao i da će se obilježavanje Dana proširiti po mnogim drugim gradovima u Hrvatskoj, izjavila je doc. dr. sc. Marija Ljubičić s Odjela za zdravstvene studije, koja je bila inicijatorica i organizatorica događanja

zvoju i njihovih roditelja u društvo.

Možemo i hoćemo

Dani djece s teškoćama povećali su dva važna događanja koja se odnose na djecu s teškoćama u razvoju - Dan Downova sin-

U sklopu manifestacije Dani djece s teškoćama u razvoju, koju organizira Odjel za zdravstvene studije, 30. ožujka 2023. održan je stručni panel na temu *Inkluzija djece s teškoćama u razvoju i njihovih roditelja*.

Uključi me... i ja mogu - moto je te manifestacije za koju na Odjelu vjeruju da će se dogodine proširiti cijelom domovinom.

– Veseli me činjenica da u relativno kratkom roku imamo prigodu ugostiti mnoge aktivnosti posvećene radu s najugroženijim skupinama. Također me veseli činjenica da i mi sami u svakom od tih događanja imamo mogućnost predstaviti rezultate rada naših djelatnika i angažirati ih na dodatnim aktivnostima potpore – rekao je prorektor Sveučilišta u Zadru prof. dr. sc. Zvezdan Penezić.

U stručnom panelu održana su predavanja i rasprava u kojoj su sudjelovali doc. dr. sc. Marija Ljubičić s Odjela za zdravstvene studije, ravnateljica Osnovne škole Voštarnica Irena Dukić, doc. dr. sc. Matilda Nikolić Ivanišević s Odjela za psihologiju, predsjednica Udruge za autizam Ana Šare, ravnateljica za pružanje usluga u zajednici Mocire Jelena Milin, Višnja Čirjak iz kabineta za ranu intervenciju Caritasa Zadarske nadbiskupije, Božica Dušević Jordan iz DV-a Latica, Jadranka Bubić iz Privatne edukacijsko-rehabilitacijske prakse Senzo, predsjednica *Cukrića* Doris Bailo i predsjednica Udruge *Down sindrom Zadar* Suzana Periša. Istaknuto je da 15 posto osoba u Hrvatskoj ima invaliditet, a u Zadarskoj županiji je 2.400 djece s teškoćama u razvoju.

– Takva djeca nekada su isključena iz društva te je naša obveza izgraditi inkluzivno društvo, a to znači pružanje jednakih prilika, pristup obrazovanju, zaposlenju, kulturi, znači boriti se protiv diskriminacije osoba s invaliditetom. Stvarajući inkluzivnu zajednicu svi imamo koristi, osobe s invaliditetom mogućnost da iskoriste svoje potencijale, a društvo raznolikost i bogatstvo koji dolaze s različitim iskustvima – istaknula je u pozdravnoj riječi prof. dr. sc. Marijana Matek Sarić, zamjenica pročelnice Odjela za zdravstvene studije Sveučilišta u Zadru.

droma koji se održava 21. ožujka i Dan svjesnosti o autizmu koji se obilježava 2. travnja.

Odaziv na manifestaciju bio je toliko velik da su organizatori predstavu *Možemo i hoćemo*, koja je trebala biti uprizorena u kazalištu, morali u posljednji

trenutak zbog goleme zainteresiranosti premjestiti iz Kazališta lutaka u Providurovu palaču. Koncertni ured Zadar za održavanje predstave besplatno je ustupio prostor Polivalentne dvorane u Providurovoj palači.

Dani otvorenih vrata Odjela za izobrazbu učitelja i odgojitelja od 20. do 24. ožujka 2023.

Dani obilježeni zanimljivim i kreativnim odgojnim i obrazovnim saznanjima

Brojnim znanstvenim i nastavnim aktivnostima, predavanjima, radionicama, kazališnim predstavama, kinoprojekcijama i sastankom čitateljskog kluba od 20. do 24. ožujka 2023. svečano su obilježeni Dani otvorenih vrata Odjela za izobrazbu učitelja i odgojitelja, održani u povodu Dana Sveučilišta u Zadru.

Izložba, razgovori i predstava

Doc. dr. sc. Maja Cindrić, pročelnica Odjela za izobrazbu učitelja i odgojitelja, i izv. prof. dr. sc. Katarina Ivon, zamjenica pročelnice, 20. ožujka otvorile su Dane otvorenih vrata. Održana je prva u nizu manifestacija *Jutro hrvatskoga filma*, koju je organizirala Jelena Alfirević-Franić, mag. philol. croat. Riječ je o izložbi filmskih narativa naših studenata, igranih i animiranih filmova koje su studenti marljivo izrađivali tijekom studija, inspirirani hrvatskom (dječjom, renesansnom i dr.) književnosti, u sklopu kolegija *Medijska kultura*. Sljedeća aktivnost *Lucija i ja*, pridružena manifestaciji *Zadar čita*, ostvarena je u suradnji s Veronikom Jurković i Darijom Gospodnetić, profesoricama u Gimnaziji Vladimira Nazora, a u organizaciji izv. prof. dr. sc. Katarine Ivon. U sklopu studentskog čitateljskog kluba *Modus essendi* s gimnazijalcima se razgovaralo o problematici žene analizom lika Lucije iz romana *Posljednji Stipančići* Vjenceslava Novaka, o ravnopravnosti i emancipaciji žena. Razgovor su vodile studentice Petra Vukušić i Mara Brautović.

Isti dan, u suradnji dr. sc. Marijane Miočić i odgojiteljica Ivane Tičić, Indire Barišić, Darije Baković, Jadranke Grabić, Lane Kinda, Ive Surać i Josipe Vrsaljko, za studente je održana predstava *Zbrkana bajka*, nakon čega su odgojiteljice podijelile svoja iskustva rada s djecom u vrtiću, govoreći o ulozi lutke u odgojno-obrazovnom procesu. Posebno

Dani otvorenih vrata, popraćeni brojnim znanstvenim i nastavnim aktivnostima, predavanjima, radionicama, kazališnim predstavama, kinoprojekcijama i sastankom čitateljskog kluba, organizirani su u povodu Dana Sveučilišta u Zadru, a svečano su ih 20. ožujka otvorile doc. dr. sc. Maja Cindrić, pročelnica Odjela za izobrazbu učitelja i odgojitelja, i izv. prof. dr. sc. Katarina Ivon, zamjenica pročelnice

Bogatstvo, vrijednost i dometi hrvatske znanstvene i jezične baštine bili su središnja tema predavanja *Iz hrvatske znanstvene i jezične baštine: od Vrančića do Instagrama* dr. sc. Marijane Borić (HAZU) i dr. sc. Ivane Kurtović Budja (IHJJ), održanog u organizaciji doc. dr. sc. Josipa Lasića. Govoreći o izumu Vrančićeva padobrana i hrvatskim narječjima i dijalektima, izlagačice su oduševile studentsku publiku

su istaknule važnost lutke u razdoblju adaptacije djeteta na vrtić: tještelsku ulogu, primjenu lutke u komunikaciji s djecom o njihovim emocijama, doživljajima te rješavanju međusobnih sukoba.

O pravopisu našem(u) svagdašnjem(u)

U organizaciji izv. prof. dr. sc. Slavice Vrsaljko 21. ožujka održana je tribina *O pravopisu našem(u) svagdašnjem(u)* Jelene Đorđević, mag. philol. croat. et angl., i Maje Matijević, mag. philol. croat. et mag. inf., na kojoj su studenti stekli vrijedna i zanimljiva saznanja o važnosti hrvatskoga pravopisa u svakodnevnom životu i profesionalnom budućem radu.

Bogatstvo, vrijednost i dometi hrvatske znanstvene i jezične baštine bili su središnja tema predavanja *Iz hrvatske znanstvene i jezične baštine: od Vrančića do Instagrama* dr. sc. Marijane Borić (HAZU) i dr. sc. Ivane Kurtović Budja (IHJJ), održanog u organizaciji doc. dr. sc. Josipa Lasića. Govoreći o izumu Vrančićeva padobrana i hrvatskim narječjima i dijalektima, izlagačice su oduševile studentsku publiku. U petak, 24. ožujka, održana je posljednja manifestacija Dana otvorenih vrata odjela, likovna radionica *I umjetnik i učitelj* za učenike prvog i trećeg razreda Škole primijenjene umjetnosti i dizajna Zadar, u organizaciji izv. prof. dr. art. Marine Đire i Ana-Marije Juričev Modrić, prof. Višestruko obogaćeni mnogim zanimljivim i kreativnim odgojnim i obrazovnim saznanjima, završeni su još jedni Dani otvorenih vrata Odjela za izobrazbu učitelja i odgojitelja na Sveučilištu u Zadru.

Projekt COADVANCE

Konkretan okvir za buduću suradnju Hrvatske i Norveške u unaprjeđenju *plavih vještina*

Cilj projekta COADVANCE je utvrditi kako Hrvatska i Norveška mogu pridonijeti povećanju kapaciteta održive akvakulture, učeći iz svojih zajedničkih iskustava, implementirajući nove inovativne i pametne tehnologije i ideje te unaprjeđujući plave vještine u obje zemlje. Projekt će rezultirati izgradnjom snažnog okvira za buduću dugoročnu suradnju između Norveške i Hrvatske u vezi s održivim rastom akvakulture, kao jednog od najbržih gospodarskih sektora u svijetu.

Akvakultura je jedna od najbrže rastućih industrija u svijetu. Tijekom posljednjih 20 godina globalna akvakulturna proizvodnja utrostručila se s 34 na 112 milijuna metričkih tona žive vage, a potražnja za morskom hranom na tržištu ubrzano raste.

Inovativne vrste proizvodnih sustava

U Hrvatskoj je akvakultura proglašena jednom od strateških grana, kao ekološki i ekonomski održiva djelatnost, visoke produktivnosti i učinkovitosti. Nudi konkurentne i zdrave prehrambene proizvode prepoznatljive kvalitete te u sinergiji sa srodnim djelatnostima stvara bolje uvjete za rad i život u ruralnim i primorskim područjima.

Norveška je druga najveća zemlja izvoznica plodova mora s 3,1 milijun metričkih tona plodova mora u vrijednosti od 12,1 milijarde eura izvezenih 2021. godine. Postoji namjera povećanja proizvodnje u akvakulturi, no postoje i određeni izazovi kojima se treba sustavno pozabaviti kako bi se podržalo rast na održiv način. Trenutačno je fokus na upravljanju patogenima i parazitima te poboljšanju zdravlja i dobrobiti riba, kružnom

Unatoč različitim uvjetima okoliša i glavnim ciljnim vrstama u proizvodnji (brancin/orada i tuna naspram lososa), postoji nekoliko navedenih zajedničkih izazova koji zahtijevaju dublji fokus i zajednička rješenja koja bi se mogla izvesti iz različitih iskustava unutar predloženog partnerstva. U projekt će biti uključeni znanstveno i nastavno osoblje, studenti, poduzetnici/industrija akvakulture, tijela lokalne i državne uprave, zaposlenici tvrtki koje se bave akvakulturom, učenici srednjih škola zainteresirani za *plave vještine* itd., a lokacije provođenja aktivnosti su Norveška i Hrvatska

gospodarstvu i potpunoj automatizaciji proizvodnje. Da bi to postigla, norveška je industrija razvila i/ili upotrijebila brojne inovativne vrste proizvodnih sustava i pametna rješenja za bolje praćenje i kontrolu proizvodnje.

Unatoč različitim uvjetima okoliša i glavnim ciljnim vrstama u proizvodnji (brancin/orada i tuna naspram lososa), postoji nekoliko navedenih zajedničkih izazova koji zahtijeva-

ju dublji fokus i zajednička rješenja koja bi se mogla izvesti iz različitih iskustava unutar predloženog partnerstva.

Bolji uvid u izazove i mogućnosti

U projekt će biti uključeni znanstveno i nastavno osoblje, studenti, poduzetnici/industrija akvakulture, tijela lokalne i državne uprave, zaposlenici tvrtki

koje se bave akvakulturom, učenici srednjih škola zainteresirani za *plave vještine* itd., a lokacije provođenja aktivnosti su Norveška i Hrvatska.

Projekt COADVANCE dovest će do boljeg uvida u izazove i mogućnosti koje će održivi razvoj akvakulture pružiti, kako ih vide zainteresirane strane u Hrvatskoj i Norveškoj (industrija, regulatori, istraživačko-razvojni i obrazovni subjekti).

Očekivanja nakon završetka provedbe inicijative

Projekt COADVANCE dovest će do bliže suradnje između dvaju sveučilišta koja će u budućnosti rezultirati:

- prijavom zajedničkog istraživačkog projekta,
- razvojem zajedničkih nastavnih aktivnosti,
- razmjenom studenata i praksa,
- prijenosom naprednih znanja i vještina povezanih s održivom akvakulturom između dviju zemalja,
- povećanom kompetencijom u akvakulturi u obje zemlje.

Norveška će hrvatskim partnerima predstaviti nove proizvodne koncepte akvakulture i pametna rješenja koja se koriste u Norveškoj, a Hrvatska će norveške partnere upoznati s potencijalom hrvatske akvakulture i postojećim znanjima u područjima koja su manje istražena na sjeveru, kao što je IMTA. Potencijal za korištenje postojećeg inovativnog i pametnog rješenja u obje zemlje bit će raspravljen između partnera. Zaključci iz rasprava i radionica s postojećim znanjem o izazovima u akvakulturi i potencijalnim rješenjima za uspostavu održive akvakulture bit će preneseni studentima obaju sveučilišta, čime će obje zemlje pridonijeti unaprjeđenju *plavih vještina* u zemlji partneru,

a izradit će se i konkretan okvir za buduću bilateralnu suradnju Hrvatske i Norveške.

Platforma za daljnju suradnju

COADVANCE će ojačati bilateralnu suradnju jer će spojiti relevantne partnere iz objiju zemalja, a novouspostavljena mreža bit će izvrsna platforma za daljnju suradnju na temu održive akvakulture i unaprjeđenja *plavih vještina* između dviju zemalja.

Završna radionica u ovom projektu bit će posvećena stvaranju buduće bilateralne suradnje između partnera iz dviju zemalja korištenjem rezultata i znanja stvorenih u projektu.

Projekt COADVANCE (COoperation for the ADVancement of Aquaculture in Norway and Croatia) 25. svibnja 2023. godine na Sveučilištu u Zadru

Čvrst okvir buduće dugoročne suradnje Hrvatske i Norveške u cilju postizanja održivog rasta akvakulture kao jedne od vodećih i najbrže rastućih industrija u svijetu

Dana 25. svibnja 2023. godine na Sveučilištu u Zadru održana je radionica i konferencija COoperation for the ADVancement of Aquaculture in Norway and Croatia – COADVANCE u organizaciji Sveučilišta u Zadru i Arctic University of Norway (UiT). Cilj radionice bio je obraditi teme vezane uz izazove u razvoju održive akvakulture, a fokus na smanjenju utjecaja akvakulture na okoliš, prevenciji bolesti i poboljšanju dobrobiti riba, diverzifikaciji vrsta (losos u Hrvatskoj), integriranom upravljanju obalnim područjem.

Razmjena iskustava

Sudionike su pozdravili zamjenik veleposlanika Kraljevine Norveške Homma Latif, prorektor za znanstvenu djelatnost i informacijsku infrastrukturu prof. dr. sc. Zvezdan Penezić te pročelnik Upravnog odjela za pomorsko dobro, more i promet Zadarske županije Krešimir Laštro.

Prorektor prof. dr. sc. Penezić zahvalio im je na dolasku u Zadar i prigodi da domaći dionici čuju iskustva najrazvijenije zemlje u području ribarstva i ribogojstva.

– Siguran sam da će projekt COADVANCE stvoriti čvrst okvir za buduću dugoročnu suradnju između Hrvatske i Norveške u cilju postizanja održivog rasta akvakulture kao jedne od vodećih i najbrže rastućih industrija u svijetu. Suradnja s Norveškom svakim je danom sve jača, a nadam se da će se takav razvoj suradnje i nastaviti – rekao je prof. dr. sc. Penezić.

Jedna od svrha projekta je utvrditi kako Hrvatska i Norveška mogu pridonijeti povećanju kapaciteta održive akvakulture, učeći na zajedničkim iskustvima, implementirajući nove inovativne i pametne tehnologije i ideje te unaprjeđujući *plave vještine* u obje zemlje.

– Ovo je prva aktivnost pro-

jekta u kojoj su stručnjaci iz Hrvatske i Norveške razmijenili iskustva i ideje za unaprjeđenje akvakulture u Hrvatskoj i općenito. Norveška je svjetski lider u proizvodnji lososa, mi uzgajamo vrste karakteristične za Mediteran, ali njihovu tehnologiju možemo primijeniti i ovdje za povećanje proizvodnje u Hrvatskoj. Spremni smo učiti nove tehnologije i primjenjivati ih u razvoju održive akvakulture u Hrvatskoj – rekao je izv. prof. dr. sc. Ivan Župan s Odjela za ekologiju, agronomiju i akvakulturu Sveučilišta u Zadru.

Status akvakulture u Hrvatskoj

Izv. prof. dr. sc. Župan na predavanju je iznio status akvakulture u Hrvatskoj tijekom povijesti i danas te istraživanja i inovacije vezane uz akvakulturu na Sveučilištu u Zadru. Profesor Bjørn-Steinar Sæther predstavio je svoja iskustva s uzgojem atlantskog lososa u Norveškoj i otkrio zašto je to primjer uspjeha na svjetskoj razini. Ta vrsta nije slučajno odabrana, već je zbog velike ikre, lake proizvodnje mladi i početne prehrane mladih jedinki procijenjeno da će iskoristivost biti najveća. Jednostavan uzgoj važan je zbog niskih troškova u ranom životu ribe, a onečišćenje se kontrolira mehaničkim i biološkim filtrima te drugim postupcima razvijenim tijekom godina uzgoja. Naravno, pogoduju im i strujanja i toplina (hladnoća) mora u norveškim fjordovima.

Nakon prezentacije uslijedila su brojna pitanja, a poslijepodnevni program uključio je posjet Cromarisovu mrijestilištu u Ninu i posjet centru grada Nina. Tijekom drugog dana za sudionike je organiziran izlet i tehnički obilazak u sklopu kojeg su posjetili uzgajalište tuna tvrtke Pelagos net farma, uzgajalište bijele ribe tvrtke Cromaris te Park prirode Telašćica.

GAME – Global advances in management and economics, Odjel za ekonomiju, 16. i 17. lipnja 2023. na Sveučilištu u Zadru

Sveučilište je ključna institucija za prijelaz na digitalizaciju, umjetnu inteligenciju te održivost gospodarstva i društva

Odjel za ekonomiju Sveučilišta u Zadru u suradnji s Poduzetničkim klubom organizirao je prvu znanstvenu konferenciju iz područja menadžmenta i ekonomije GAME – Global advances in management and economics koju su u Svečanoj dvorani Sveučilišta u Zadru 16. i 17. lipnja 2023. otvorili ministar regionalnoga razvoja i fondova EU Šime Erlić i prorektor prof. dr. sc. Zvezdan Penezić.

Na konferenciji su, uz hrvatske izlagače s javnih i privatnih visokoobrazovnih institucija, izlagali poduzetnici i znanstvenici iz Njemačke, Poljske, Litve i Južnoafričke Republike. U organizaciji konferencije pomogli su svesrdno i kolege s Odjela za turizam i komunikacijske znanosti Sveučilišta u Zadru.

Konferencija je s velikim uspjehom pružila važan forum za razmjenu ideja, učenje iz međusobnih iskustava i stjecanje uvida u trenutačno stanje stvari. Stoga, s obzirom na velik interes domaće i međunarodne znanstvene, ali i stručne javnosti, sa zadovoljstvom možemo najaviti još uspješnije rezultate sljedeće godine – istaknula je predsjednica Organizacijskog odbora konferencije izv. prof. dr. sc. Sonja Brlečić Valčić.

Uloga Sveučilišta u Zadru u tranziciji na nove globalne izazove

Sveučilište u Zadru, kao najstarije sveučilište u Hrvatskoj, koje ima bogatu akademsku povijest i tradiciju, bilo je na čelu inovacija i istraživanja od svog osnutka u 14. stoljeću. U današnjem digitalnom svijetu koji se ubrzano razvija, Sveučilište je i dalje važna institucija za prijelaz na digitalizaciju, umjetnu inteligenciju te održivost gospodarstva i društva. Kako idemo u tehnološki napredniji svijet,

Prvu znanstvenu konferenciju iz područja menadžmenta i ekonomije organizirao je Odjel za ekonomiju Sveučilišta u Zadru u suradnji s Poduzetničkim klubom, a u Svečanoj dvorani Sveučilišta otvorili su je ministar regionalnoga razvoja i fondova EU Šime Erlić i prorektor prof. dr. sc. Zvezdan Penezić. Uz hrvatske izlagače s javnih i privatnih visokoobrazovnih institucija, izlagali su poduzetnici i znanstvenici iz Njemačke, Poljske, Litve i Južnoafričke Republike, a u organizaciji konferencije pomogli su i kolege s Odjela za turizam i komunikacijske znanosti Sveučilišta u Zadru

sveučilišta igraju aktivnu ulogu u istraživanju, podučavanju i primjeni novih pristupa za rješavanje izazova s kojima se društvo suočava. Sveučilište u Zadru prepoznalo je tu potrebu te se kontinuirano prilagođava novim trendovima i prilikama ulažući u istraživanja, potičući inovacije i surađujući s partnerima iz privrede i lokalne zajednice. Uz to, prepoznalo je i važnost održivosti u gospodarstvu i društvu.

– Održive prakse postaju sve značajnije u svim segmentima društva, a sveučilišta imaju jedinstvenu prigodu prednjačiti u promicanju održivoga gospodarskog i društvenog razvoja. Stoga je na Odjelu za ekonomiju našega sveučilišta prepoznata potreba organizacije znanstvenih konferencija na kojima će se raspravljati o najznačajnijim temama vezanim uz globalne izazove u ekonomiji i društvu – rekao je pročelnik Odjela za ekonomiju doc. dr. sc. Jurica Bosna, član Organizacijskog odbora konferencije.

Konferenciju je uvodnim plenarym izlaganjem otvorio izv. prof. dr. sc. Goran Karanović s Fakulteta za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu u Opatiji Sveučilišta u Rijeci, s vrlo aktualnom temom koja govori ne samo o izuzetnoj važnosti visokog obrazovanja u kontekstu

tranzicije, nego i o moralnom hazardu u financiranju visokog obrazovanja. Posebno je to važno kada studenti odluče stjecati viši stupanj obrazovanja u područjima koja nemaju dobre izgleda za zapošljavanje ili financijske povrate, s obzirom na trend brzih promjena u poslovanju i za to potrebnih zanimanja. Pružanjem sveobuhvatnih informacija, promicanjem financijske pismenosti i istraživanjem inovativnih rješenja, možemo osnažiti studente da donose dobre financijske odluke te osigurati da visoko obrazovanje ostane dostupno i korisno za sve.

Globalni izazovi

Globalno gospodarstvo prolazi kroz razdoblje dramatičnih promjena zbog brojnih činitelja, uključujući brz tehnološki napredak, promjenjivu geopolitičku dinamiku i nedavnu pandemiju.

Znanstvenici i poduzetnici moraju biti dio rasprave o globalnom napretku u upravljanju i ekonomiji kako bismo osigurali da naše okruženje bude spremno za suočavanje s izazovima koji dolaze. Znanstvenici imaju stručnost i znanje, temeljno na podacima i analizama, da procijene kako različite političke odluke ili ekonomske mjere mogu utjecati na različite ishode i regije. S druge strane, podu-

zetnici mogu unijeti dragocjeno znanje i uvid u proces rješavanja problema. Stoga je povezivanje znanosti i gospodarstva ključno za uspješno provođenje inicijativa globalnih promjena – istaknula je izv. prof. dr. sc. Anita Peša s Odjela za ekonomiju, članica Organizacijskog odbora konferencije.

Digitalna transformacija i održivost

Vezano uz to, na konferenciji je raspravljano o utjecaju EU fondova na razvoj poduzetništva, efektima ulaska u eurozonu te utjecaju makroekonomskih čimbenika na cijene dionica. Međunarodni odnosi ključni su za poticanje suradnje, razmjenu znanja, rješavanje prekograničnih izazova, pristup resursima i tržištima, usklađivanje politika i rješavanje etičkih implikacija. Radeći zajedno, zemlje se mogu snaći u složenosti zahtjevanih tranzicija i osigurati održivu budućnost za sve. Na konferenciji je u tom kontekstu bilo riječi o strukovnim komorama i njihovom utjecaju na olakšavanje pristupa tržištu rada, izazovima digitalne diplomacije, izazovima hrvatske ekonomske diplomacije u međunarodnom okruženju te hrvatskog integracijskog procesa u EU u kontekstu političke kulture.

U današnjem digitaliziranom svijetu potencijal za umjetnu inteligenciju i održivost je golem.

Umjetna inteligencija može se koristiti za automatizaciju procesa kao što su proizvodnja i korisničke usluge, dok održiva rješenja mogu povećati učinkovitost poslovanja uz smanjenje utjecaja na okoliš. Umjetna inteligencija može pružiti nove načine procjene podataka, učinkovitijeg upravljanja njima i pronalaženja odgovora na prethodno neriješene probleme – naglasila je izv. prof. dr. sc. Sonja Brlečić Valčić, predsjednica Organizacijskog odbora konferencije.

U pogledu novih tehnologija vezanih za ekonomska rješenja, izlagači su se osvrnuli na mogućnosti primjene tehnologije *eye trackinga* u procjeni ponašanja potrošača, ANFIS-a i *storytellinga*.

Korporativna društvena odgovornost

U današnjem kontekstu digitalizacije i održivosti, postoji nekoliko važnih smjerova u globalnom upravljanju i ekonomiji: razvoj digitalnih tehnologija za smanjenje otpada i povećanje učinkovitosti, kao i masovno usvajanje obnovljivih izvora energije. Osim toga, prelazak na kružna gospodarstva koja smanjuju korištenje resursa i povećavaju održivost važan je napredak. Konačno, poduzeća, vlade i organizacije za poboljšanje donošenja odluka u navedenom kontekstu sve

više koriste prediktivne analitike – rekla je Dijana Čičin-Šain, mag. oec., s Odjela za ekonomiju, članica Organizacijskog odbora.

Ove su godine u tom kontekstu izlagači istaknuli važnost korporativne društvene odgovornosti, konceptualizacije ekonomije dijeljenja kao oblika poslovne prakse u budućnosti, održivog turističkog upravljanja te utjecaja klimatskih pro-

mjena na uzgoj vina i hrane u Hrvatskoj.

Kako bi prevladali izazove, poduzetnici bi trebali biti informirani o globalnim poslovnim trendovima, ulagati u kontinuirano obrazovanje i razvoj vještina, izgraditi snažnu mrežu mentora i savjetnika, prilagoditi se promjenjivim tržišnim uvjetima i dosljedno se baviti strateškim planiranjem i naporima za smanjenje rizika. Osim toga, surad-

nja s lokalnim partnerima i korištenje tehnologije mogu pomoći poduzetnicima da se uspješno snađu u složenom globalnom krajoliku, istaknuli su predstavnici suorganizatora izv. prof. dr. sc. Bojan Morić Milovanović s Instituta za javne financije u Zagrebu i izv. prof. dr. sc. Mladen Turk s Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Izlagači su se ove godine osvrnuli i na vrednovanje pojedinca u poslovnoj organizaciji putem usklađenosti osobe i organizacije, percepcije odnosa s javnosti, preznih aspekata dohotka od rada i vrednovanja nogometnih igrača, što može poslužiti kod koncepta prepoznavanja važnosti individualaca unutar neke organizacije te ekspozitivnu analizu posljedičnog gubitka. Brojni doktorandi sudjelovali su u izlaganju i raspravi, tako da je konferencija poslužila kao svojevrsna neformalna doktorska radionica.

Održive prakse postaju sve značajnije u svim segmentima društva, a sveučilišta imaju jedinstvenu prigodu prednjačiti u promicanju održivoga gospodarskog i društvenog razvoja. Stoga je na Odjelu za ekonomiju našega sveučilišta prepoznata potreba organizacije znanstvenih konferencija na kojima će se raspravljati o najznačajnijim temama vezanim uz globalne izazove u ekonomiji i društvu, rekao je pročelnik Odjela za ekonomiju doc. dr. sc. Jurica Bosna

Reza Javidi, student iz Irana, Odjel za ekonomiju Sveučilišta u Zadru

Iranac Reza Javidi (23), student na Odjelu za ekonomiju Sveučilišta u Zadru, dolazi iz Irana, iz grada Širaza u pokrajini Fars. I ne samo da studira u Zadru, Reza paralelno i radi i bavi se sportom, atletikom.

Koliko ste dugo u Zadru?

U Zadru sam već oko šest-seдам godina, a ovdje sam završio i srednju školu. Trenutačno sam treća godina studija menadžmenta na Odjelu za ekonomiju Sveučilišta u Zadru. Imam dobre kolege i odlične profesore. Bavim se i sportom, atletikom, disciplina višeboj. Prije tri godine bio sam treći na državnom prvenstvu. Na zagrebačkom KIF-u završio sam i trenersku školu, smjer voditelj atletike, tako da radim kao trener atletike i volontiram u Atletskom klubu „Alojzije Stepinac“ u Zadru.

Zadar vam se očito sviđa?

Ne samo da mi se sviđa, Zadar je savršen grad. Otkad sam u Zadru, pokupio sam čak i dalmatinski naglasak.

Kako ste dospjeli u Hrvatsku?

Ja sam iz Irana, iz grada Širaza u pokrajini Fars. Ponosim se time što sam Perzijanac, ali se osjećam i Hrvatom. Ima jedna teorija koja kaže da su Hrvati podrijetlom iz Irana, osobito sam ponosan na tu teoriju. Hrvatska je meni kao sudbina, dobra sudbina!

Kako ste došli u Hrvatsku?

U Hrvatsku sam došao sa starijim bratom kad sam imao 15 godina. Ovdje smo pristigli neovisno od onoga velikog migrantškog vala. Kršćani smo. Brat i njegova supruga žive i rade u Zagrebu, a ja studiram i radim u Zadru. Brat je oženjen Irankom. Sretni su u Zagrebu.

Što radite?

Kako sam završio trenersku školu, za vrijeme turističke sezone radim kao sportski animator u Hotelu *Falkensteiner*. Kao trener volontiram u Atletskom klubu „Alojzije Stepinac“. Pokušavam svoj život gurnuti naprijed.

Rođeni ste u Širazu?

To je grad blizu Perzepolisa, nekada glavnoga grada Perzije. U Širazu ima dosta kršćana. Perzija je nekad bila poznata po

Ne samo da mi se sviđa, Zadar je savršen grad, a otkad sam ovdje, pokupio sam čak i dalmatinski naglasak

Ponosim se time što sam Perzijanac, ali se osjećam i Hrvatom. Ima jedna teorija koja kaže da su Hrvati podrijetlom iz Irana, osobito sam ponosan na tu teoriju. Hrvatska je meni kao sudbina, dobra sudbina. Preko Hrvatskog olimpijskog odbora zatražio sam i hrvatsko državljanstvo. To je sada u proceduri tako da ću uskoro, nadam se, dobiti i državljanstvo

vjerskoj toleranciji. Ako znate povijest, Kir Veliki izdao je edikt prema kojem su Židovi spašeni iz Babilona vraćeni u Obećanu zemlju i obnovljen je hram u Jeruzalemu.

Kako ide studij?

Studij ide izvrsno, ostalo mi je još računovodstvo iz druge godine pa ako riješim to, mogu završiti treću i idem prema diplomskom studiju. Za diplomski ću odabrati smjer menadžment.

Namjeravam ostati ovdje i će-

tvrtu i petu godinu. Nadam se, ako sve riješim do 4. godine. Radim, financiram se radom, živim sa curom, Karlovačankom, koja također studira u Zadru. Hvala Bogu, ide nekako, guramo.

Kakvi su vam profesori?

Odlični, posebno profesor Zrilić i profesorica Peša. Veliki su nam uzori.

Čujete li se s roditeljima?

Da, čujemo se svaki dan, njima je teško što smo daleko, ali tako je moralo biti.

Planirate li i budućnost u Hrvatskoj?

Kako sam bio vrlo uspješan u sportu, prije tri godine bio sam treći na državnoj razini i dobio stipendiju, zatražio sam hrvatsko državljanstvo preko Hrvatskog olimpijskog odbora. To je sada u proceduri. Uskoro ću, barem se nadam, dobiti i državljanstvo.

Osim toga, sviđa mi se zadarSKI laganini, ova fjaka, podsjeća me pomalo na rodni Širaz koji je na jugu Irana.

Naglašavate sportsku dimenziju?

Godine 2020. osvojio sam brončanu medalju u višeboju. Nastupao sam za AK „Alojzije Stepinac“ Zadar. Posebno zahvaljujem svojem treneru Slobodanu Mioloviću, poznatom sportašu, još uvijek drži 3. rezultat u Hrvatskoj na 800 metara. On je za mene jedan od najboljih sportaša i trenera, njemu posebno zahvaljujem.

Koliko puta dnevno trenirate?

Sada odradim jedan trening dnevno jer imama više obveza u sezonskom radu, ali pokušavam održati neki balans da ne ispadnem iz forme. Otkad je počela sezona, radim svaki dan, a sezona u Zadru počinje 1. svibnja.

Zašto ste izabrali Hrvatsku, mogli ste produžiti u zemlje zapadne Europe?

To je na neki način sudbina da smo završili upravo ovdje. Kad smo došli, svidio mi se Zadar, za mene najljepši grad na svijetu, a brat voli Zagreb. Prije nego što sam se odlučio za Zadar, pitao sam najboljeg prijatelja, Hrvata, koji grad preferira u Hrvatskoj. Rekao je Zadar. Neko sam vrijeme boravio u Rijeci, ali kad sam došao u Zadar, rekao sam – to je to.

Dr. sc. Linda Mijić, Odjel za klasičnu filologiju, članica Organizacijskog odbora 17. međunarodne konferencije NooJ

Zbornik radova s konferencije objavit će ugledni izdavač Springer

Posljednjeg dana svibnja i prva dva dana lipnja na Sveučilištu u Zadru održana je 17. međunarodna konferencija *NooJ 2023*.

Dr. sc. Linda Mijić s Odjela za klasičnu filologiju bila je, uz ostale, u Organizacijskom odboru ovogodišnje *NooJ* konferencije.

Što je NooJ asocijacija i kakav profil stručnjaka okuplja NooJ konferencija?

NooJ asocijacija je neprofitna međunarodna znanstvena udruga koja okuplja stručnjake iz različitih područja humanističkih i društvenih znanosti zainteresiranih za lingvističke alate, alate za istraživanje korpusa i aplikacije za digitalne humanističke znanosti koji u svom istraživanju koriste lingvistički računalni alat za obradu prirodnog jezika – *NooJ*.

NooJ konferencija održava se svake godine u drugoj državi s ciljem da pruži korisnicima *NooJ-a* i istraživačima u lingvistici i računalnoj lingvistici prigodu da podijele svoja iskustva kao programeri, istraživači i nastavnici, da se predstave najnoviji lingvistički resursi i NLP (*Natural Language Processing*) aplikacije razvijene za ili s *NooJ-om* te da se istraživačima ponudi pomoć pri analizi korpusa i izradi NLP aplikacije koristeći *NooJ*.

Što su lingvistički računalni alati i koliko su učinkoviti?

Lingvistički računalni alati su računalni alati koji se koriste u obradi prirodnog jezika za proučavanje različitih tekstova (osim *NooJ-a* to su *Skech Engine*, *Hyperbase*, *Iramuteq*, *Lexico*, *Voyant* itd.). Suvremena se lingvistika u znatnoj mjeri oslanja na uporabu tehnologije, naročito u istraživanjima korpusne lingvistike, u prevoditeljske svrhe, e-leksikografiji, poučavanju jezika itd. Međutim, s obzi-

Konferenciju su organizirali Odjel za klasičnu filologiju i Odjel za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru u suradnji s *NooJ* asocijacijom i *Centre de Recherches Interdisciplinaires et Transculturelles* (Sveučilište *Franche-Comté*, Besançon, Francuska). *NooJ* konferencija održava se svake godine u drugoj državi s ciljem da korisnicima *NooJ-a* i istraživačima u lingvistici i računalnoj lingvistici pruži prigodu da podijele svoja iskustva kao programeri, istraživači i nastavnici, da se predstave najnoviji lingvistički resursi i NLP (*Natural Language Processing*) aplikacije razvijene za ili s *NooJ-om* te da se istraživačima ponudi pomoć pri analizi korpusa i izradi NLP aplikacije koristeći *NooJ*

rom na to da živimo u vremenu u kojem su nam dostupne goleme količine tekstualnih podataka u računalno čitljivom obliku, te alate ne koriste samo lingvisti, nego i znanstvenici svih humanističkih, društvenih pa i prirodnih znanosti.

NooJ, softver za jezični razvoj i korpusni procesor, koji je 2002. godine konstruirao profesor Max Silberstein, služi lingvistima za izradu jezičnih resursa koji formaliziraju sedam vrsta jezičnih pojava: tipografiju, ortografiju, flektivnu i derivacijsku morfološiju, lokalnu i strukturnu sintaksu i semantiku. Također nudi skup tzv. *parsera* koji mogu obraditi bilo koji lingvistički resurs za tih sedam vrsta jezičnih pojava i primijeniti ga na bilo koji korpus teksto-va kako bi se izdvojili primjeri, označili odgovarajući nizovi, izvršile statističke analize itd.

Velika količina radova vezanih za lingvističke alate općenito, a naročito za *NooJ*, svjedoči o tome da su takvi alati vrlo korisni i sve učinkovitiji.

Je li bilo zahtjevno organizirati NooJ konferenciju, ovaj put 17., u Zadru?

Organizacija skupa uvijek je

izazovna, a pogotovo kad izlagači dolaze s četiriju kontinenta. K tome, naša je želja i namjera bila da ove godine, poslije nedaća povezanih s pandemijom, *NooJ* konferencija bude u potpunosti održana uživo. No, kako se vrijeme konferencije približavalo, tako smo, zbog različitih razloga (zdravstvenih, financijskih, ali i problema s vizom), dobivali sve više molbi da se izlaganje održi *online*. Naposljetku je konferencija organizirana hibridno, što je tehnički zakomplicalo izvedbu (ovdje zahvaljujemo prorektor prof. dr. sc. Zvezdanu Penziću na ustupanju svoje opreme). U planiranju programa trebali smo paziti i na to da *online* izlagači imaju vremensku razliku od +5 do -5 sati.

NooJ zajednica uvijek održava trodnevne konferencije i sadržaji su na njima slično strukturirani pa nam je iskustvo izlaganja na prijašnjim konferencijama uvelike olakšalo organizaciju. Jedan od izazova organizacije ovakvog skupa bio je omogućiti da izlagači iz udaljenih neeuropskih zemalja uspješno dođu do Zadra. Ove se godine dogodilo da, unatoč našem promptnom izdavanju jamstvenih pisama (zahvaljujemo Uredu za međunarodnu suradnju) i dobivanju vize za Hrvatsku, dvije kolegice nisu uspjele poletjeti iz Maroka (nije bilo direktnog leta za Hrvatsku). Druge dvije kolegice, putujući iz Argentine i presjedajući u Parizu, propustile su let za Hrvatsku jer su morale čekati u redu za neeuropske putnike gdje su redovi duži, a kontrola stroža nego za europske putnike (zbog toga su autobusom morale u Zadar!). Nakon tih događaja više cijenimo mogućnosti života i rada u Hrvatskoj (i Europi) koje često uzimamo zdravo za gotovo. Također, jedan od organizacijskih izazova bio je i omogućiti specifičnu vrste prehrane za određene

***NooJ*, softver za jezični razvoj i korpusni procesor, koji je 2002. godine konstruirao profesor Max Silberstein, služi lingvistima za izradu jezičnih resursa koji formaliziraju sedam vrsta jezičnih pojava: tipografiju, ortografiju, flektivnu i derivacijsku morfologiju, lokalnu i strukturnu sintaksu i semantiku. Također nudi skup tzv. *parsera* koji mogu obraditi bilo koji lingvistički resurs za tih sedam vrsta jezičnih pojava i primijeniti ga na bilo koji korpus tekstova kako bi se izdvojili primjeri, označili odgovarajući nizovi, izvršile statističke analize itd.**

sudionike, posebno certificiranu halal hranu.

Tko je, osim Vas, bio u Organizacijskom i Programskom odboru 17. *NooJ* konferencije?

Konferenciju su organizirali Odjel za klasičnu filologiju i Odjel za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru u suradnji s *NooJ* asocijacijom i *Centre de Recherches Interdisciplinaires et Transculturelles* (Sveučilište *Franche-Comté, Besançon, Francuska*). U Organizacijskom odboru su, osim mene, bili: izv. prof. dr. sc. Anita Bartulović s Ocjela za klasičnu filologiju Sveučilišta u Zadru, izv. prof. dr. sc. Marijana Tomić i Laura Grzunov (asistentica) s Ocjela za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru, izv. prof. dr. sc. Kristina

Analizom tekstova *NooJ*-em možemo detektirati nove riječi koje nisu u rječniku nekog jezika te korpusnom analizom utvrditi jesu li to novi izrazi koji se trebaju dodati u rječnik ili je pak riječ o pogrešci u pisanju (*lapsus calami*). Kada pak govorimo o razvoju gramatika, to se u ovom slučaju odnosi na izradu algoritama za prepoznavanje određenih gramatičkih zakonitosti nekog jezika koje nam pak pomažu u detekciji sintagmi koje su nama, kao istraživačima, od interesa

Kocijan s Odsjeka za informacijske i komunikacijske znanosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu te prof. dr. sc. Max Silberstein sa Sveučilišta *Franche-Comté, Francuska*. U znanstvenom su odboru 34 člana iz različitih zemalja (popis možete pronaći na: <https://conference.unizd.hr/noojconference/>) i njihove su recenzije sažetaka jamstvo kvalitete ovog skupa. Svi su sažeci prošli dvostruko sljepu recenziju.

Nažalost, u ožujku smo primili obavijest da je član znanstvenog odbora, cijenjeni kolega i dugogodišnji član *NooJ* asocijacije, profesor Peter Machonis (*Florida International University, USA*) nakon duge bolesti, preminuo. Stoga je prof. Max Silberstein prije radnog dijela kon-

ferencije pročitao *In memoriam*.

Koliko je bilo prisutnih izlagača i o čemu se najviše govorilo na 17. *NooJ* konferenciji?

Na konferenciji je bilo prisutno 50-ak inozemnih i domaćih izlagača. Nakon pozvanih predavanja, izlaganja su bila raspodijeljena u četiri glavne sesije: Morfološki i leksički resursi, Sintaktički i semantički resursi, Korpusna lingvistika i analiza diskursa te NLP aplikacije.

Pozvana predavanja uglednih profesora Iztoka Kosema (Sveučilište u Ljubljani & *Jožef Stefan* Institut u Ljubljani) i Branka Žitka (Odjel za informatiku, Prirodoslovno-matematički fakultet Sveučilišta u Splitu) fokusirala su se na izazove razvoja digitalnih alata posljednjih desetljeća pri implementiranju u digitalne baze podataka, odnosno na upotrebu semantičkog hipergrafa u ekstrakciji i korištenju znanja.

U sklopu prve dvije sesije izlagači su predstavili svoja istraživanja, kao i izazove pri proširenju lingvističkih resursa (rječnika, morfoloških i sintaksnih gramatika) za pojedine kako suvremene jezike (arapski, indonezijski, kečuanski, romski, španjolski i njegove varijante, talijanski, njemački, ukrajinski, bjeloruski, hrvatski), tako i „mrtve“ (starofrancuski, starošpanjolski i srednjovjekovni latinski).

Raznovrsni su bili radovi iz područja korpusne lingvistike u kojima su izneseni rezultati istraživanja različitih nacionalnih i specijaliziranih korpusa, a odnosili su se na teme/probleme iz ekonomije, prava, sociologije, psihologije, ekologije, kulture, prehrane, sporta itd.

Posljednja izlaganja bila su posvećena primjeni NLP aplikacije u rješavanju problema vezanih uz neke jezične anomalije u talijanskom jeziku, strojno prevodenje arapskih frazema na engleski

i francuski te primjenu umjetne inteligencije u književnoj analizi Danteove *Božanske komedije*.

Zbornik radova, zapravo selekciju 20 % najboljih radova s ove konferencije, objavit će ugledni izdavač *Springer* u svojoj ediciji *Communications in Computer and Information Science* (dosadašnja izdanja dostupna su na: <https://link.springer.com/search?query=nooj&facet-content-type=%22ConferenceProceedings%22>).

Zar je moguće da *NooJ* kao softver može pružiti mogućnost za razvoj rječnika i gramatike? Zvuči pomalo nestvarno?

Tako je. Analizom tekstova *NooJ*-em možemo detektirati nove riječi koje nisu u rječniku nekog jezika te korpusnom analizom utvrditi jesu li to novi izrazi koji se trebaju dodati u rječnik ili je pak riječ o pogrešci u pisanju (*lapsus calami*). Kada pak govorimo o razvoju gramatika, to se u ovom slučaju odnosi na izradu algoritama za prepoznavanje određenih gramatičkih zakonitosti nekog jezika koje nam pak pomažu u detekciji sintagmi koje su nama, kao istraživačima, od interesa.

U kojoj je vezi sve to s umjetnom inteligencijom?

Iako *NooJ* alat ima mogućnost generiranja novog sadržaja, metodološki je riječ o drukčijoj tehnologiji koja se u ovom slučaju temelji na lingvističkom, a ne stohastičkom pristupu. Prednosti takvog pristupa su što istraživač u svakom trenutku zna što algoritam radi i kako su rezultati dobiveni te je isti jezični eksperiment moguće ponoviti kako bi se potvrdili rezultati, što je važno i prema samoj definiciji znanstvenog pristupa istraživanju.

Je li u jezičnim resursima *NooJ*-a i hrvatski jezik?

Da, na mrežnim se stranicama *NooJ* asocijacije mogu preuzeti resursi za više od 30 jezika i među njima je i hrvatski jezik. Modul za hrvatski jezik uključuje cjelovito obrađen rječnik (rječničke natuknice i njihove fleksijske i derivacijske paradigme) te primjere morfoloških i sintaktičkih gramatika. Na kreiranju takvih resursa za srednjovjekovni latinski jezik upravo radimo kolegica Bartulović i ja.

Na mrežnim se stranicama *NooJ* asocijacije mogu preuzeti resursi za više od 30 jezika i među njima je i hrvatski jezik. Modul za hrvatski jezik uključuje cjelovito obrađen rječnik (rječničke natuknice i njihove fleksijske i derivacijske paradigme) te primjere morfoloških i sintaktičkih gramatika. Na kreiranju takvih resursa za srednjovjekovni latinski jezik upravo radimo kolegica Bartulović i ja

Navedite, molim Vas, neki primjer za tekstove na hrvatskom jeziku. Što, na primjer, možemo učiniti s nekim tekstom koristeći aplikacije za, recimo, rudarenje teksta, ekstrakciju tekstualnih informacija, poslovanje inteligenciju, prepoznavanje imenovanih entiteta, generiranje parafraza, strojno prevodenje, RDF u generiranju teksta, automatsku semantičku anotaciju itd.?

Ako je tekst dobro označen, iz njega se mogu dobiti različite informacije, od onih jednostavnijih odgovora na upite poput pronalaza pojedinačne riječi (npr. *otok*) u svim njezinim oblicima (tu mislimo na pade-

Organizacijski odbor

Linda Mijić (Sveučilište u Zadru, Hrvatska)

Anita Bartulović (Sveučilište u Zadru, Hrvatska)

Marijana Tomić (Sveučilište u Zadru, Hrvatska)

Laura Grzunov (Sveučilište u Zadru, Hrvatska)

Kristina Kocijan (Sveučilište u Zagrebu, Hrvatska)

Max Silberstein (*Université de Bourgogne Franche-Comté, Francuska*)

že, rod, broj, glagolsko vrijeme i slično), do semantičkih pretraživanja kada želimo pronaći npr. sve bolesti ili sve institucije ili sva sportska događanja koji se pojavljuju u nekom korpusu. Osim pretraživanja sadržaja, velike količine teksta mogu se označiti i tako da se tekst pripremi za automatski unos u neku strukturiranu bazu podataka ili pak za automatsko prevodenje. Sve ovisi o jezičnim resursima koje imate na raspolaganju i o tome koliko su jezični algoritmi dobro dizajnirani za *upravo ono što vama treba*. Prednost je, naravno, u tome što uvijek možete ući u algoritam i doraditi ga, tj. prilagoditi vašoj potrebi.

Organizaciji Hrvatsko-českog društva i Centra za strane jezike Sveučilišta u Zadru, na mostu sveučilišne zgrade na Rivi 18. travnja 2023. otvorena je izložba fotografija *Hrvatska i Češka 1992. – 2022.*

Otvaranju izložbe nazočili su voditeljica Centra za strane jezike izv. prof. dr. sc. Ivana Lončar, češka lektorica u Centru za strane jezike Kristyna Rygolová, predsjednik Hrvatsko-českog društva Marijan Lipovac, predstavnik Južnomoravske regije Ivo Vašiček i predstavnik Češko-hrvatske gospodarske komore Ivo Nešpor.

Prvi zadarski strani student bio je iz Praga

Izložba fotografija *Hrvatska i Češka 1992. – 2022.* prikazala je povezanost dviju zemalja u proteklih 30 godina, od uspostave diplomatskih odnosa.

Marijan Lipovac, autor izložbe, za svaku od proteklih 30 godina odabrao je po jednu fotografiju, nastojeći obuhvatiti svu širinu i bogatstvo hrvatsko-českkih veza.

– Nakon Zagreba kao glavnoga grada i Daruvara kao grada s najviše Čeha, Zadar je treći centar hrvatsko-česke suradnje po opsegu aktivnosti, i to na razini institucija, Zadarske županije i Sveučilišta u Zadru. Posebno smo zahvalni na održavanju lektorata češkog jezika pod vodstvom naše Kristýne Rygolove – rekao je, uz ostalo, Lipovac.

Podsjetio je da je nakon osnivanja Sveučilišta u Zadru, 1396. godine, prvi inozemni student bio iz Praga. Zvao se fra Bonaventura i u Zadar je došao kako bi završio započeti studij teologije.

Potpisi ispod fotografija trojezični

Jan Hasištejnský 1493. u Zadru je zapisivao razgovore sa svjedocima Krbavske bitke, a Jaroslav Hašek 1911. godine objavio je šaljivu pripovijetku o doživljaju u Zadru.

Suradnja između Hrvatske i Češke posebno se intenzivirala u prošlom stoljeću, kada je manje-više svaki Čeh, kako je rekao Vašiček, barem jednom došao na Jadransko more. I prva fotografija s izložbe tako prikazuje češke turiste 1992. godine kod Primoštena. Istaknuti su

Izložba fotografija *Hrvatska i Češka 1992. – 2022.* otvorena 18. travnja 2023.

Zadar je treći centar hrvatsko-česke suradnje po opsegu aktivnosti, i to na razini institucija, Zadarske županije i Sveučilišta u Zadru

Izložba u organizaciji Hrvatsko-českog društva i Centra za strane jezike Sveučilišta u Zadru postavljena je na mostu sveučilišne zgrade na Rivi, a prikazala je povezanost dviju zemalja u proteklih 30 godina, od uspostave diplomatskih odnosa. Marijan Lipovac, autor izložbe, za svaku od proteklih 30 godina odabrao je po jednu fotografiju, nastojeći obuhvatiti svu širinu i bogatstvo hrvatsko-českkih veza

neki fenomeni poput popularnosti hrvatske grupe *Karma* u Češkoj ili popularnosti češkog književnika Michala Viewegha u Hrvatskoj.

Na slikama su i srdačni zagrljaj čeških i hrvatskih navijača na SP-u u Francuskoj, ali i istaknute osobe poput Jiříja Menzela, Václava Havela, Franje Tuđmana, Ivice Račana, Arseno Dedića... Sve fotografije odražavaju srdačnost i pozitivno ozračje koje vlada u gotovo tisućljetnim hrvatsko-českim odnosima. Potpisi ispod fotografija bili su trojezični.

Češki lektorat

Voditeljica Centra za strane jezike Sveučilišta u Zadru izv. prof. dr. sc. Ivana Lončar zahvalila je gostima na postavljanju izložbe te Južnomoravskoj regiji na održavanju češkog lektorata pri zadarskom sveučilištu. Ono je poznato po svojim brojnim društvenim aktivnostima, koje će i nadalje provoditi, istaknula je izv. prof. dr. sc. Ivana Lončar.

Izložba se održava uz potporu Ministarstva vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske.

Suradnja između Hrvatske i Češke posebno se intenzivirala u prošlom stoljeću, kada je manje-više svaki Čeh, kako je rekao Vašiček, predstavnik Južnomoravske regije, barem jednom došao na Jadransko more. I prva fotografija s izložbe tako prikazuje češke turiste 1992. kod Primoštena, a istaknuti su i neki fenomeni poput popularnosti hrvatske grupe *Karma* u Češkoj ili popularnosti češkog književnika Michala Viewegha u Hrvatskoj

Kristýna Rygolová, lektorica češkog jezika u zadarskom Centru za strane jezike

Odavno sam zaljubljena u Hrvatsku, a onedavno i u jednog Ličanina

Kristýna Rygolová, lektorica češkog jezika u zadarskom Centru za strane jezike, Hrvatsku posjećuje od malena. Još je kao djevojčica kod nas ljetovala, a u Hrvatsku su, ističe, dolazili i za vrijeme rata. Ljetovali su tada, a sjeća se da je to bilo za provođenja akcije Oluja, u Istri u Novigradu. Zaljubila se, govori, u Hrvatsku pa kad je završila srednju školu, odlučila je upisati kroatistiku na Masarykovu sveučilištu u Brnu, završila studij i onda, kako je rekla, „slučajno“ ostala u Zadru.

U Brnu ste rođeni?

Ja sam iz zapadne Češke, ali sam u Brnu studirala. Brno je prekrasan grad. Ako bih se morala vratiti u Češku, vratila bih se u Južnomoravsku regiju.

Kako ste završili u Zadru?

Dok sam studirala, došla sam u Zadar na razmjenu putem Erasmusa. Slučajno sam saznala da je ovdje upravo tada pokrenut lektorat češkog jezika koji je financirao ured Južnomoravske regije za međuregionalnu suradnju. Spletom okolnosti, prijavila sam se za to radno mjesto i osta-

Dok sam studirala, došla sam u Zadar na razmjenu putem Erasmusa. Slučajno sam saznala da je u Zadru upravo tada pokrenut lektorat češkog jezika koji je financirao ured Južnomoravske regije za međuregionalnu suradnju. Spletom okolnosti, prijavila sam se za to radno mjesto i ostala 11 godina

la i tako već gotovo 11 godina.

Namjeravate li se vratiti u Češku?

Povezana sam s Češkom i idem doma svaka tri mjeseca, u stalnom sam u kontaktu s roditeljima i prijateljima, ali zasad se ne namjeravam vratiti. Čitam češku literaturu, pratim sve medije, moram ostati povezana s Češkom i zbog posla i privatnih razloga, ali me život doveo u Hrvatsku pa ne planiram dalje. Radim u Centru za strane jezike, ali nudimo izborne kolegije i na Odjelu za rusistiku i na Odjelu za kroatistiku zadarskog sveučilišta.

Ima li zainteresiranih za uče-

Do realizacije izložbe došlo je zahvaljujući gospodinu Marijanu Lipovcu, predsjedniku Hrvatsko-českog društva. Izložba je bila postavljena u Zagrebu i Daruvaru, a kako nam je bila vrlo zanimljiva, dogovorili smo s gospodinom Lipovcem da je postavimo i kod nas. Gospodin Lipovac održao je i kratko predavanje o hrvatsko-českim odnosima i vezama. Naravno, sve smo napravili u suradnji s Veleposlanstvom Republike Češke u Zagrebu koje je vrlo aktivno i svesrdno pomaže pri svim takvim događajima

nosima i vezama. Naravno, sve smo napravili u suradnji s Veleposlanstvom Republike Češke u Zagrebu koje je vrlo aktivno i svesrdno pomaže pri svim takvim događajima.

Diplomirali ste na temi časopisa hrvatskih Čeha Jednota?

Tu sam temu odabrala jer me je, kad smo bili na terenskoj nastavi, zainteresirala činjenica da su češka i druga djeca iz Hrvatske tijekom Domovinskog rata bila smještena u Češkoj, tada Čehoslovačkoj. Češka je dosta pomagala Česima u Republici Hrvatskoj za vrijeme Domovinskog rata i djeci češke manjine.

Došla bih, dakle, u Daruvar, sjela u arhiv, tražila članke i pisala o tome kako su živjeli Česi u Hrvatskoj od 1991. do 1993. godine. Sam tjednik često je pisao o Domovinskom ratu pa me zanimalo kako češka manjina gleda na sve to. Mnogi su Česi bili dragovoljci Domovinskog rata, borili su se za svoje domove i mnogo su pomogli pri obrani Daruvara.

Oni su Česi u „hrvatskoj koži“?

To je baš tako, to je dobar izraz.

Jeste li poznavali poznatog hrvatskog fotografa Hnojčička koji je zapravo Čeh iz Daruvara?

Česi su veliki fanovi hrvatske reprezentacije. Upravo sam na češkom radiju za vrijeme Svjetskog nogometnog prvenstva prvi put i čula pjesmu *Igraj, moja Hrvatska*. Kad ne igra češka reprezentacija, Česi navijaju za Hrvatsku

On je bio moj prijatelj, mnogo mi je pomagao, često sam ga intervjuirala za potrebe svog diplomskog rada. Objavio je i izvrsnu knjigu fotografija *Što sam radio u ratu, sine*. Šteta što ga više nema...

Koliko su Česi prisutni u Hrvatskoj?

Trebamo se više povezivati u ovim nepredvidljivim situacija-

ma. Osim što smo Slaveni, mi smo i u Europskoj uniji. Osim toga, Česi su trenutačno važni investitori u Hrvatskoj. Osim velikih investicija, ima i dosta malih privatnih investicija, a mnogi Česi kupuju apartmane i kuće na hrvatskome moru.

Jeste li u kontaktu sa svojim sunarodnjacima u Hrvatskoj?
Naravno, držim online lekcij-

je hrvatskoga jezika za Čehe koji su ovdje kupili nekretnine i žele naučiti hrvatski jezik.

Osim ove izložbe, hoće li biti još poneka?

Nisu Česi samo turisti na Jadranu. Naša češka kultura je bogata, stoga je želimo još više približiti zadrskoj javnosti.

Česi i Hrvati dosta su povezani, a i nekako slični, ne čini li Vam se?

To je živa istina. Kad su prvenstva u nogometu, Česi uvijek navijaju za Hrvatsku. Na češkim radio-postajama tada se ori *Igraj, moja Hrvatska*. Česi su veliki fanovi hrvatske reprezentacije. Upravo sam na češkom radiju za vrijeme Svjetskog nogometnog prvenstva prvi put i čula pjesmu *Igraj, moja Hrvatska*. Kad ne igra češka reprezentacija, Česi navijaju za Hrvatsku.

Ima i naših bendova koji su tamo bili popularni?

Karma je bila najpopularnija. Rasprođavali su koncerte i dvorane u Češkoj, što je vrlo zanimljivo. U Hrvatskoj *Karma* nije

bila tako popularna, ovdje je bila popularna *Colonija*, ali *Karma* je u Češkoj ostvarila velik uspjeh.

Češku i Hrvatsku povezuju i znameniti ljudi?

Jiri Menzel bio je veliki ljubitelj Hrvatske, osobito Dubrovnika. O tome je snimljen dokumentarac. Supruga Stjepana Radića bila je Čehinja. Dušan Karpatsky bio je jedan od najvažnijih prevoditelja, što svakako treba istaknuti jer upravo je on mnoge hrvatske književnike približio češkoj javnosti.

Tko je od hrvatskih pisaca poznat u Češkoj?

Miro Gavran, svakako, on je dosta preveden i često se izvode njegove drame, no popularna je i jedna zadarska spisateljica, Hana Radulić, čije su knjige prevedene na češki.

Dakle, ostajete u Hrvatskoj?

Da, odavno sam zaljubljena u Hrvatsku, a odnedavno i u jednog Ličanina. Često za vikende putujem u Liku, u Gospić. Zanimljiva kombinacija, malo planine, malo more.

S Vesnom po šoltanskom proljeću, terenska nastava studenata Odjela za izobrazbu učitelja i odgojitelja Sveučilišta u Zadru u sklopu modula Hrvatskog jezika, 3. svibnja 2023.

Put u Vesninu dušu uistinu je obilježen olujnim morem, ali i vječnim šoltanskim proljećem

Studenti Odjela za izobrazbu učitelja i odgojitelja na Sveučilištu u Zadru, sa svojim profesorima: izv. prof. dr. sc. Katarinom Ivon, izv. prof. dr. sc. Slavicom Vrsaljko, doc. dr. sc. Josipom Lasićem i Jelenom Alfirević-Franić, mag. philol. croat., te suradnicama AZOO-a, Jadrankom Buvinić, prof., i Mirelom Majstorović, prof., proveli su 3. svibnja 2023. nezaboravan dan na otoku Šolti, posvećen Vesni Parun i obljetnici njezina 101. rođendana. Sve to u sklopu terenske nastave modula Hrvatskoga jezika pod nazivom *S Vesnom po šoltanskom proljeću*.

Posjetili su Bratsku kuću, ujedno izložbenu dvoranu galerije fotografija i umjetničkih slika Vesne Parun. U sklopu predavanja voditeljice šoltanske knjižnice, Željke Alajbeg, saznali su zašto je ta antologijska hrvatska književnica odabrala Šoltu za svoje vječ-

no počivalište, koliko joj je značajan rodni otok njezine majke i koliko je duboka bila Vesnina veza s djedom, koji joj je bio najveći životni uzor.

Nedaleko, na malenom starom groblju, ispod velikog čempresa, posjetili su upečatljiv bijeli grob Vesne Parun na koji su, u znak poštovanja i zahvalnosti koje je ostavila u nasljeđu hrvatskoj književnosti i društvu, u ime Odjela, položili cvijeće.

Matea Šišić i Nikolina Vrkić, studentice pete godine Učitelj-

skog studija, u OŠ Grohote mentorirale su metodički rad studenticama prve i druge godine. Integriranim metodičkim pristupom približile su im Vesnine pjesme putem likovnog umjetničkog izražavanja, a jedan od zadataka bio je vizualizirati, tj. "nacrtao pjesmu". Izložba likovnih uradaka bit će postavljena u sveučilišnim prostorijama. Uspješno izvedenim zadatkom studenti su sumirali doživljene netaknute prirodne ljepote otoka Šolte te, oduševljeni stvaralačkim opusom

Jelena Alfirević-Franić, mag. philol. croat.

u šoltanskom oazom mira u kojoj je dijelom života rasla i stvarala Vesna Parun, priveli dan kraju.

Na povratku su posjetili Maslinicu i uživali u bogatoj ponudi mjesta, jednoglasno zaključivši kako je put u Vesninu dušu uistinu obilježen olujnim morem, ali i vječnim šoltanskim proljećem, koje su u svojim radosnim mlađenačkim srcima studenti i profesori ponijeli toga dana u svibnju 2023. u svoj Zadar.

Jelena Alfirević-Franić, mag. philol. croat.

JobIT – 12. siječnja 2023. održan prvi dan IT karijera u suorganizaciji Stručnog prijediplomskog studija informacijskih tehnologija Sveučilišta u Zadru i partnerskih tvrtki i organizacija

Zadar je jedan od najvećih „izvoznika“ kadrova iz područja IT-ja i STEM-a

Na Sveučilištu u Zadru 12. siječnja održan je JobIT 2023. – prvi dan IT karijera u suorganizaciji Stručnog prijediplomskog studija informacijskih tehnologija Sveučilišta u Zadru i partnerskih tvrtki i organizacija.

„Bio je to dan za pamćenje! Usprkos iznimno kratkom pripremnom periodu i relativno lošem tajmingu – kraj fiskalne godine, angažman u konverziji i uvođenju eura, (kolektivni) godišnji odmori – možemo svi s ponosom ustvrditi da je #JobIT2023 uspješno organiziran i da smo ostvarili temeljnu namjeru okupljanja ključnih dionika zadarske obrazovne/akademске i poslovne zajednice kojima su informacijske tehnologije u zajedničkom nazivniku. Sve (opravdane) kritike upućene ovogodišnjem JobIT-u iskorištit ćemo kao podlogu za još kvalitetniju pripremu sljedećeg okupljanja“, napisao je, nakon završenog JobIT-ja, na svom profilu na Facebooku izv. prof. dr. sc. Franjo Pehar s Odjela za informacijske znanosti. S velikom je radošću podijelio vijest o održanom JobIT-u 2023., prvom danu IT karijera na Sveučilištu u Zadru.

Regrutiranje talenata u IT sektoru

Uvodno izlaganje održao je Ivan Krnić koji više od 20 godina radi u IT-ju, dok su alumni predstavili svoje autentične i inspirativne karijerne priče: Marko Džepina (*Cognism*), Lucija Kraljev (*Cognism*) i Josip Subašić (*Rentlio*).

Njihove karijerne perspektive mogu poslužiti mlađim kolegama kao razvojni smjerokazi, istaknuo je izv. prof. dr. sc. Pehar. Panelisti JobIT-ja 2023. (Mate Bogović, Ive Botunac, Danijel Fatović, Petar Garžina, Tomislav Jakopec i Marko Mišulić) podijelili su svoja zanimljiva razmišljanja o aktualnim temama i trendovima regrutiranja talenata u IT sektoru.

JobIT sustavno će i redovito okupljati lokalnu obrazovnu, akademsku i poslovnu zajednicu zainteresiranu za razvoj STEM područja u Zadru i okolici te razviti *in vivo* platformu za razmjenu karijernih perspektiva, regrutiranje talenata, umrežavanje i povezivanje studenata, kao potencijalnih posloprimaca, s potencijalnim poslodavcima iz IT sektora, najavio je izv. prof. dr. sc. Franjo Pehar s Odjela za informacijske znanosti

– Studenti i nastavnici sa stručnog prijediplomskog studija Informacijske tehnologije Sveučilišta u Zadru dali su JobIT-ju puni smisao. Naime, IT tvrtke traže kvalitetne i talentirane srednjoškolce različitih profila te studente s različitih studijskih programa čije kompetencije mogu pridonijeti razvoju inovativnih i kreativnih rješenja, poput informacijskih i komunikacijskih znanosti, ekonomije, turizma, psihologije, sociologije, lingvistike i različitih stranih jezika, etnologije, povijesti umjetnosti i dr. Svojim sudjelovanjem na ovom događanju studenti i srednjoškolci, kao i svi zainteresirani, mogu steći bolji uvid u različite profile stručnjaka koje tvrtke traže i, sukladno tome, kvalitetnije usmjeriti vlastiti karijerni razvoj – naglasio je izv. prof. dr. sc. Pehar.

Karijera u IT-ju nije isključivo za programere

Mnogi, naime, potpuno pogrešno misle da je karijera u IT-ju isključivo za programere. Za

razvoj i održavanje kompleksnih rješenja zasnovanih na računalnim i drugim digitalnim tehnologijama potrebni su različiti profili stručnjaka, od administratora mreža i sustava, administratora baza podataka, arhitekata sustava i rješenja u „oblaku“, stručnjaka za prikupljanje i obradu podataka, stručnjaka za strojno učenje i umjetnu inteligenciju, stručnjaka za vizualizaciju podataka, stručnjaka za dizajnera korisničkih sučelja, projekt-menadžera, menadžera proizvoda i usluga, korisničke podrške, istraživanja i dizajniranja korisničkog iskustva, ljudskih resursa i sl.

Tvrtke koje su sudjelovale u JobIT-ju uz pomoć računalnih tehnologija i sustava razvijaju različite proizvode ili usluge, kao što su poslovne web ili mobilne aplikacije, softverska i/ili hardverska rješenja po mjeri korisnika, sustav za automatizaciju poslovanja, platforme za upravljanje podacima i donošenje poslovnih odluka, sustav za upravljanje poslovanjem u fi-

nancijama, turizmu, prometu, javnom sektoru i dr.

JobIT, naime, može biti ulazna vrata za posao ili praksu.

Stoga su predavanja uglednih predavača i radionice bile usmjerene na *cutting edge* tehnologije s ciljem razmjene znanja i vještina te mogućnost upoznavanja predstavnika prijavljenih tvrtki koje su se predstavile kratkim izlaganjima.

Odgovor na rastuće potrebe tržišta rada

U ime organizatora sudionike je pozdravio izv. prof. dr. sc. Franjo Pehar, koji je najavio kako će JobIT sustavno i redovito okupljati lokalnu obrazovnu, akademsku i poslovnu zajednicu zainteresiranu za razvoj STEM područja u Zadru i okolici te razviti *in vivo* platformu za razmjenu karijernih perspektiva, regrutiranje talenata, umrežavanje i povezivanje studenata, kao potencijalnih poslodavaca, s potencijalnim poslodavcima iz IT sektora.

Ideja o organizaciji dana ka-

IT tvrtke traže kvalitetne i talentirane srednjoškolce različitih profila te studente s različitih studijskih programa čije kompetencije mogu pridonijeti razvoju inovativnih i kreativnih rješenja, poput informacijskih i komunikacijskih znanosti, ekonomije, turizma, psihologije, sociologije, lingvistike i različitih stranih jezika, etnologije, povijesti umjetnosti i dr. Svojim sudjelovanjem na ovom događanju studenti i srednjoškolci, kao i svi zainteresirani, mogu steći bolji uvid u različite profile stručnjaka koje tvrtke traže i, sukladno tome, kvalitetnije usmjeriti vlastiti karijerni razvoj, rekao je izv. prof. dr. sc. Pehar

rijera u IT-ju naša je instinktivna reakcija i odgovor na rastuće potrebe tržišta rada za različitim profilima stručnjaka koje, među ostalim, pripremamo, odnosno, rečeno IT rječnikom "razvijamo" na našem studijskom programu, ali i na studijskim programima Sveučilišta u drugim područjima znanosti čije su kompetencije potrebne u IT sektoru, rekao je izv. prof. dr. sc. Pehar. Istaknuo je i kako je Zadar jedan od najvećih „izvoznika“ kadrova iz područja IT-ja i STEM-a, a situacija se u posljednje vrijeme mijenja jer se predstavnici sektora vraćaju u Zadar i obogaćuju domaću IT scenu.

Sudionicima se obratila i rektorica Sveučilišta u Zadru prof. dr. sc. Dijana Vican, prisjetivši se početaka rada na računalima, kada se činilo da se otvaraju neslućene mogućnosti na području odgoja i obrazovanja.

IT pub kviz

Bili smo jedni od rijetkih koji su u svoj terminološki kompleks uzimali riječ karijera. Danas je kreiranje standarda zanimanja i standarda kvalifikacija ključna riječ u cijelom svijetu. On traje točno do realizacije studijskog programa, a tada ponovno dolazite do zrna kvasa, morate podebljavati svoje kvalifikacije. Vi ćete nakon diplome pokucati na vrata naših partnera iz privatnog sektora po novo zrno kvasa, umrežavati se kroz partnerstva i mentorski rad, a vrijednost diplome bit će vam uvećana doprinosom koji ćete dati prenošenjem znanja na sve druge sektore, rekla je, uz ostalo, rektorica prof. dr. sc. Vican

Bili smo jedni od rijetkih koji su u svoj terminološki kompleks uzimali riječ karijera. Danas je kreiranje standarda zanimanja i standarda kvalifikacija ključna riječ u cijelom svijetu. On traje točno do realizacije studijskog programa, a tada ponovno dolazite do zrna kvasa, morate podebljavati svoje kvalifikacije. Vi ćete nakon diplome pokucati na vrata naših partnera iz privatnog sektora po novo zrno kvasa, umrežavati se kroz partnerstva i mentorski rad, a vrijednost diplome bit će vam uvećana doprinosom koji ćete dati prenošenjem znanja na sve druge sektore, rekla je, uz ostalo, rektorica prof. dr. sc. Vican

koji ćete dati prenošenjem znanja na sve druge sektore – rekla je, uz ostalo, rektorica prof. dr. sc. Vican.

O svijetu IT industrije izlaganje je održao direktor inženjeringa CROZ-a Ivan Krnić, dajući savjete kakve bi, kako je rekao, sebi dao da je mogao kada je prije 20 godina ulazio u taj svijet.

Kad dobijete zadatke, oni su vaši i ne dopustite da vas drugi podsjećaju na njih. Ako ne možete riješiti zadatak, ne lupajte glavom o zid, nego tražite pomoć. To nije znak nesposobnosti, nego odgovornosti. Uvijek se potrudite razumjeti što se traži od vas. Najgore je kada radite na zadatku a nije vam jasno što radite – rekao je Krnić i istaknuo: – Svaku novu aplikaciju nije potrebno raditi novom tehnologijom jer ispitivanja pokazuju da su za uspjeh važniji vještina, organizacija i dobar tim, nego tehnologija koja se koristi.

Za uspjeh JobIT-ja 2023. zaslužne su partnerske tvrtke i organizacije koje su se bez razmišljanja uključile u organizaciju – ALEA-TEC Group, Cognism, Cromaris d.d., Digacon Software Solutions, Fer Projekt, FINA - Financijska agencija, Ivan Ignac (Helmholz sistemi), Maverik i Brlag zajedružna pivovara, OTP banka d.d., Rentlio, WOD Software Solutions i Zadar Developers Hub.

Nakon izlaganja i prezentacija partnera i predstavnika IT sektora, održana je panel-rasprava o regrutiranju talenata IT-ja, a u večernjim satima na rasporedu je bio IT pub kviz u Guma baru.

Izv. prof. dr. sc. **Ivana Lončar**, Odjel za hispanistiku i iberške studije, voditeljica Centra za strane jezike, autorica *Hrvatsko-španjolskog rječnika*

Svatko je od nas barem jednom isticao manjkavosti nekog rječnika, no vrlo je malo rječnika, a još manje znanstvenika koji pišu rječnike

Izv. prof. dr. sc. Ivana Lončar, voditeljica Centra za strane jezike i profesorica Odjela za hispanistiku i iberške studije Sveučilišta u Zadru, u sklopu proslave 15. godišnjice Odjela objavila je Hrvatsko-španjolski rječnik. Rječnik, objavljen u izdanju izdavačke kuće Dominović, predstavljen je 10. svibnja 2023. u Svečanoj dvorani Sveučilišta.

Riječ je o prvom rječniku većeg obujma u hrvatsko-španjolskoj dvojezičnoj leksikografiji te najpotpunijem hrvatsko-španjolskom rječniku u kojemu se, osim općeg leksika, obrađuje i stručno i tehničko nazivlje iz područja humanističkih, društvenih, prirodnih i tehničkih znanosti.

Objavili ste Hrvatsko-španjolski rječnik. Koliko ste dugo na njemu radili?

Rječnik sam pisala šest godina.

Zašto ste se upustili u tako velik posao?

Više je razloga. Moji su znanstveni interesi u području leksikografije i frazeografije, a leksikografija se dugo smatrala pomoćnom znanstvenom disciplinom, usudila bih se čak reći, i nekom vrstom hobija kojim se bave ljubitelji riječi. O tome svjedoči i vrednovanje rječnika kao stručnog ili, u najboljem slučaju, preglednog rada, za razliku od znanstvenih radova koji se bave rječnicima, nerijetko ih kritizirajući. Naime, brojna se filološka istraživanja temelje na leksikografskom korpusu, nebrojeno je studija o rječnicima, teorijskih radova o tome kako

Rječnik je objavljen u sklopu proslave 15. godišnjice Odjela za hispanistiku i iberške studije te predstavljen 10. svibnja 2023. u Svečanoj dvorani Sveučilišta. Riječ je o prvom rječniku većeg obujma u hrvatsko-španjolskoj dvojezičnoj leksikografiji te najpotpunijem hrvatsko-španjolskom rječniku u kojemu se, osim općeg leksika, obrađuje i stručno i tehničko nazivlje iz područja humanističkih, društvenih, prirodnih i tehničkih znanosti

bi rječnički članci trebali izgledati, što im sve nedostaje; svatko je od nas barem jednom „ba-

cio kamen“ na neki rječnik, no vrlo je malo rječnika, a još manje znanstvenika koji pišu rječ-

nike. Tako je moguće da unutar akademske zajednice po-

S obzirom na to da su između akademijinih rječnika (*Diccionario de lengua española* i *Diccionario de americanismos*), ustanovljene nedosljednosti i da su uglavnom prisutne oznake za „najveće“ varijetete (Argentina, Meksiko), odlučili smo se, prema uzoru na rječnik *Clave*, posegnuti za oznakom *español meridional* koja obuhvaća govore južne Španjolske, Kanarskih otoka i južnoameričke varijetete. To nije najsretnija odluka, no dok hispanijske akademije za španjolski jezik ne usustave leksikografske oznake, svaki je drugi leksikografski postupak nemoguć

stoje znanstvenici koji se smatraju leksikografima, no nikada nisu radili na rječniku. Godinama predajem leksikografiju na diplomskom studiju hispanistike, izlažem znanstvene radove o rječnicima na leksikografskim znanstvenim skupovima pa sam si u jednom trenutku počela postavljati pitanja tko bi to trebao pisati rječnike ako ne oni koji ih proučavaju u znanstvenom smislu. Objavljivanje teorijskih radova o različitim metaleksikografskim postupcima i teoriziranje o tome kakvi su nam rječnici potrebni u jednom mi se trenutku učinilo neakademskim.

S druge strane, u dvojezičnoj hrvatsko-hispanskoj leksikografiji, od osnutka hispanistike u Hrvatskoj, postojao je samo Španjolsko-hrvatski rječnik profesora Vinje, no ne i *Hrvatsko-španjolski rječnik*, ako ne računamo manje, džepne rječnike i razgovorne priručnike. Ta je činjenica uvelike otežavala studiranje španjolskoga jezika.

Također želim istaknuti da je „za sve kriv“ akademik August Kovačec koji me potaknuo na pisanje rječnika i vjerovao da ovaj projekt mogu iznijeti do kraja.

Koliko jedinica, riječi, obrađuje Vaš rječnik?

Rječnik broji oko 65.000 natuknica, od čega je oko 5.200 frazeoloških jedinica (frazema, formula i poslovice).

Zašto ste se odlučili za varijantu južnog španjolskog?

Iz praktičnih razloga. Naime, europski španjolski predstavlja samo 10 % španjolskog jezika koji se govori diljem svijeta, a moj je cilj bio obuhvatiti sve varijete ili barem veliku većinu. Opisati sve te varijete u jednom rječniku gotovo je nemoguće. Odluci o uvođenju leksikografske oznake *español meridional* prethodilo je istraživanje leksikografskih oznaka u dvama rječnicima udruženja akademija za španjolski jezik koje čine akademije 23 zemlje (Argentina, Bolivija, Costa Rica, Čile, Dominikanska Republika, Ekvador,

Unutar akademske zajednice postoje znanstvenici koji se smatraju leksikografima, no nikada nisu radili na rječniku. Godinama predajem leksikografiju na diplomskom studiju hispanistike, izlažem znanstvene radove o rječnicima na leksikografskim znanstvenim skupovima pa sam si u jednom trenutku počela postavljati pitanja tko bi to trebao pisati rječnike ako ne oni koji ih proučavaju u znanstvenom smislu

Ekvatorijalna Gvineja, El Salvador, Filipini, Gvatemala, Honduras, Kolumbija, Kuba, Meksiko, Nikaragva, Panama, Paragvaj, Peru, Puerto Rico, SAD, Španjolska, Urugvaj i Venezuela). Jedan je opći rječnik španjolskoga jezika (*Diccionario de lengua española*), a drugi rječnik amerikanizama (*Diccionario de americanismos*), u kojem smo uspoređivali leksikografske oznake pokušavajući obilježiti i, konačno, uključiti u rječnički korpus, riječi i izraze različitih varijeta. Međutim, s obzirom na to da su između akademskih rječnika ustanovljene nedosljednosti i da su uglavnom prisutne oznake za „najveće“ varijete (Argentina, Meksiko), odlučili smo se, prema uzoru na rječnik *Clave*, posegnuti za oznakom *español meridional* koja obuhvaća govore južne Španjolske, Kanarskih otoka i južnoameričke varijete. To nije najsretnija odluka, no dok hispanске akademije za španjolski jezik ne ustave leksikografske oznake, svaki je drugi

leksikografski postupak nemoguć.

Kako uopće pomiriti sve te dijalekte i govore?

Isto vrijedi i za hrvatski jezik. Tome služe tzv. dijatopske ili geografske leksikografske oznake. Hrvatske dijalekte i govore obilježili smo oznakom reg. (regionalizam), a španjolske oznakom *español meridional*.

Jezik, govor i riječi mijenjaju se kroz vrijeme. Koliko se španjolski promijenio od vremena kad ste Vi listali rječnik za vrijeme studija?

U leksikografiji se kaže da rječnici zastarijevaju čim izađu iz tiskare. To je zato što je jezik u stalnoj mijeni. Teško mi je reći koliko se španjolski jezik promijenio u proteklih 20 godina, no svi se jezici mijenjaju pa tako i španjolski. Promislite samo koliko se hrvatski jezik promijenio u posljednjih 20 godina i koliko razumijete govor mladih ljudi danas.

Neke su riječi nove, a neke se vrlo malo upotrebljavaju?

I tome služe leksikografske oznake kojima se neke riječi označavaju kao arhaične, no koje je također važno zabilježiti jer valja imati na umu i prevoditelje koji neće uvijek prevoditi moderne tekstove.

Obljetnica, 15. po redu, Odjela za hispanistiku i iberiske studije dobar je povod za predstavljanje knjiga. Jeste li s izv. prof. dr. sc. Markom Kapovićem čekali predstavljanje knjiga u povodu godišnjice Odjela?

Izv. prof. dr. sc. Marko Kapović svoju je *Gramatiku španjolskog jezika* objavio i predstavio još prošle godine u svibnju, kad sam ja predala rukopis rječnika. Nakon korektura i revizija prijeloma, rječnik je objavljen netom prije ovogodišnjih Dana iberiskih jezika i kultura, što nam se, uz 15. obljetnicu Odjela za hispanistiku i iberiske studije, činilo prigodnim za predstavljanje tih dviju važnih knjiga za hrvatsku hispanistiku.

Vi i kolege s Odjela, unatoč tome što vas je malo, svojim ste radom znatno afirmirali Odjel i hispanistiku. Kako to komentirate?

Hispanistika i luzitanistika u Hrvatskoj su među najmlađim disciplinama unutar romanistike koja ima dugu tradiciju. Jedna smo od najmlađih sveučilišnih sastavnica i nastali smo na neobičan način, kao „ničiji asistenti“ i „podstanari“ tadašnjeg Odjela za francuski jezik i književnost. Svi smo prošli isti put, doktorirali i napredovali, bavimo se različitim znanstvenim disciplinama i nastojimo ići ukorak sa suvremenim znanstvenim postignućima unutar hispanistike i iberistike. Od pokretanja najprije izbornih predmeta, a poslije i studija, njegujemo međunarodne odnose pa smo u ovih 15 godina ugostili brojne strane nastavnike i boravili na kraćim i duljim studijskim boravcima u hispanskom svijetu.

Hispanistika i luzitanistika u Hrvatskoj su među najmlađim disciplinama unutar romanistike koja ima dugu tradiciju. Svi smo prošli isti put, doktorirali i napredovali, bavimo se različitim znanstvenim disciplinama i nastojimo ići ukorak sa suvremenim znanstvenim postignućima unutar hispanistike i iberistike. Od pokretanja najprije izbornih predmeta, a poslije i studija, njegujemo međunarodne odnose pa smo u ovih 15 godina ugostili brojne strane nastavnike i boravili na kraćim i duljim studijskim boravcima u hispanskom svijetu

Izv. prof. dr. sc. **Marko Kapović**, Odjel za hispanistiku i iberiske studije, autor *Gramatike španjolskog jezika* predstavljene u povodu 15. godišnjice Odjela

Gramatika pretendira na to da služi kao prvi izvor informacija početnicima, ali i odgovara na složenija pitanja naprednih korisnika

Izv. prof. dr. sc. Marko Kapović s Odjela za hispanistiku i iberiske studije, u povodu 15. godišnjice Odjela predstavio je *Gramatiku španjolskog jezika*, objavljenu u izdanju Matice hrvatske 2022. godine. *Gramatika španjolskog jezika*, kako se navodi u recenziji, opremljena je najsuvremenijim spoznajama o španjolskom jezikoslovlju te nudi temeljit i suvremen opis španjolskog jezika.

Nevjerojatno, ali istinito, Hrvatska je dobila gramatiku španjolskoga jezika nakon 60 godina. Što Vas je potaknulo da je napišete?

Prije svega, potreba. Već u samom pitanju krije se i velik dio odgovora. Naime, prva i dosad jedina *Gramatika španjolskog jezika* na hrvatskom jeziku i za govornike hrvatskog napisana je prije više od 60 godina. To kapitalno djelo postavilo je temelje hispanistike u Hrvatskoj, ali šest desetljeća je mnogo u životu jednog jezika, pogotovo jezika poput španjolskog koji se proučava diljem svijeta iz nebrojenih kutova i o kojem danas znamo neizmjereno više negoli se znalo tada.

Osim što se zbog navedenoga mnogi fenomeni mogu danas

Prva i dosad jedina *Gramatika španjolskog jezika* na hrvatskom jeziku i za govornike hrvatskog napisana je prije više od 60 godina. To kapitalno djelo postavilo je temelje hispanistike u Hrvatskoj, ali šest desetljeća je mnogo u životu jednog jezika. Nova *Gramatika* odražava aktualni trenutak hispanistike u Hrvatskoj, kao i znanstvene interese njezina autora. Imajući na umu da se hispanistika više ne proučava isključivo unutar romanistike i da je često prvi romanski jezik s kojim se susreću oni koji se odlučuju za studij španjolskog, perspektiva iz koje se pristupa španjolskom u novoj *Gramatici* vezana je uz zajedničke polazne osnove korisnika - uvijek se polazi od hrvatskog kao materinjeg jezika korisnika

preciznije i jasnije rastumačiti, u 60 se godina u jeziku dogode mnoge promjene na svim razinama. Nadalje, iskustvom u nastavi u praksi sam jasno vidio koji su najveći problemi za naše studente i što bi bilo dobro dodatno rastumačiti u gramatici te sam upravo odatle krenuo i tim dijelovima posvetio najveću pozornost.

I gramatika i jezik prilično su se promijenili od tada?

Tako je. Svi smo svjesni da se jezik mijenja, dovoljno je samo pročitati knjigu nekog od starijih autora da bi se to jasno vidjelo. Naravno da su razlike izraženije što više vremena prođe, ali i u samo 60-ak godina već ih se može bez problema primijetiti. Osim toga, kako sam već napomenuo, i sama znanost o jeziku u tom je razdoblju napravila goleme korake naprijed te se bitno promijenio i način na koji percipiramo, interpretiramo i objašnjavamo jezik koji p(r)oučavamo.

Koje je transformacije španjolski jezik u međuvremenu najviše doživio (ortografske, fonetsko-fonološke, morfološke, sintaktičke ili sociolingvističke)?

Promjene se, naravno, događaju na svim razinama jezika. Možda je iznenađujuće da se u španjolskom u predmetnom razdoblju sam pravopis promijenio više puta, i to ne uvijek u najlogičnijem smjeru. To je, s druge strane, možda i razumljivo jer je, za razliku od ostalih razina koje navodite, pravopis jedini konvencionalan i propisan iz pozicije autoriteta, slijedom čega ga taj isti autoritet po želji može i promijeniti. U španjolskom su neke od tih promjena išle u smjeru pojednostavlivanja uz dopuštanje i starijih i novijih rješenja, što je uglavnom dobro prihvaćeno, ali katkad su i duboko ukorijenjena i u samoj jezičnoj strukturi utemeljena rješenja izbacivana iz pravopisne norme, pri čemu je znalo biti i brojnih negativnih reakcija. U gramatici u tom smislu predstavljamo trenutačno važeća rješenja, ali i upozoravamo na neke oblike koji su se prethodno koristili i s kojima bi se učenici španjolskog mogli susresti i u relativno novim tekstovima.

Na fonetsko-fonološkoj, morfološkoj i sintaktičkoj razini promjene su također stalne, ali one se prije svega odnose na svakod-

Budući da je osnovna ideja ove knjige bila da odražava realan, pravi, postojeći jezik, a ne nekakvu apstraktnu normu kojom se u praksi rijetko tko služi, i o takvim je promjenama bilo riječi. Naravno, uz svaku substandardnu uporabu jasno je napomenuto u kojim bi kontekstima ona bila primjerena, a kada bi je bilo bolje zamijeniti nekom drugom formom. Tako sam pokušao postići da studenti nauče standardnu varijantu jezika, ali i da budu svjesni postojanja još cijelog niza oblika koji se svakodnevno upotrebljavaju

standardnu varijantu jezika, ali i da budu svjesni postojanja još cijelog niza oblika koji se svakodnevno upotrebljavaju.

Osim navedenoga, svakako treba imati na umu da je jezik društvena činjenica i da se on mijenja onoliko koliko se mijenja i društvo koje se njime koristi. U tom smislu, kako je španjolsko društvo u posljednjih 60 godina napredovalo iz klerofašističke diktature prema modernom, demokratskom i pluralističkom društvu, te su se promjene morale odraziti i na jezik. To je očito na više razina, a možda su najvidljivije promjene vezane uz poboljšanje položaja žena u društvu. Naime, usporedno s borbom žena za više jednakosti u društvenim odnosima, traju i naponi na simboličkom planu za povećanjem njihove vidljivosti i kroz jezik. Kao što se u gramatici detaljnije objašnjava, neke promjene vezane uz te sociolingvističke činjenice već su vidljive, o nekim traže vrlo živa društvena debata čiji će ishod ovisiti o ravnoteži progresivnih i konzervativnih strujanja u španjolskom društvu, a neke nove zasigurno nas čekaju i u godinama koje su pred nama.

Koliko je uopće govornika španjolskoga jezika danas?

To ovisi o tome koga smatramo govornikom španjolskog, no

Španjolski je jedan od najvećih svjetskih jezika. Ako govorimo o izvornim govornicima, s gotovo pola milijarde govornika španjolski je drugi najgovoreniji jezik na svijetu, nakon mandarinskog kineskog (a ispred engleskog!). S druge strane, ako ubrojimo i ljude koji govore španjolski kao drugi, odnosno strani jezik, broj govornika španjolskog penje se do gotovo 600 milijuna te je prema tom kriteriju španjolski četvrti na svijetu (nakon engleskog, mandarinskog kineskog i hindija)

bez obzira na definiciju, riječ je o jednom od najvećih svjetskih jezika. Ako govorimo o izvornim govornicima, s gotovo pola milijarde govornika španjolski je drugi najgovoreniji jezik na svijetu, nakon mandarinskog kineskog (a ispred engleskog!). S druge strane, ako ubrojimo i ljude koji govore španjolski kao drugi, odnosno strani jezik, broj govornika španjolskog penje se do gotovo 600 milijuna te je prema tom kriteriju španjolski četvrti na svijetu (nakon engleskog, mandarinskog kineskog i hindija).

Koji je bio glavni okidač da se uopće bavite španjolskim jezikom?

Kao i svi interesi, i zanimanje za španjolskim jezikom kod mene se razvijalo malo po malo. Počelo je s nekim osnovnim interesom za strane jezike, zbog čega sam se uz engleski, jezik koji sam u tom trenutku već veoma dobro poznao, pri upisu na fakultet odlučio za još jedan jezik u kojem sam bio potpuni početnik. Bio mi je veliki izazov pokušati svoj španjolski približiti razinama na kojima mi je bio engleski i tako je cijela priča počela. Nakon završetka studija, moj prvi posao bio je vezan uz engleski, ali imao sam sreće da je negdje u to vrijeme pokrenut studij španjolskog na Sveučilištu u Zadru, gdje sam dobio priliku dalje se usavršavati u hispanskoj lingvistici.

Kakve su reakcije na objavljivanje Vaše gramatike?

Reakcije su zasad vrlo pozitivne, kako u akademskim recenzijama, tako i u neformalnim komentarima. Kad je riječ o studentskim reakcijama, o tome još nemam detaljnijih povratnih informacija, ali s obzirom na to da je *Gramatika* namijenjena prije svega njima, nadam se da će i one biti pozitivne.

Kažu i pišu za Vašu gramatiku da su u njoj „precizno, razumljivo i pristupačno prikazani jezični fenomeni“. Što to znači?

To se odnosi na način izlaganja. U *Gramatici* sam nastojao prije svega biti jasan i razumljiv, pisati jezikom koji potencijalni korisnici (a to bi bili svi govornici hrvatskog jezika koji žele naučiti španjolski) lako mogu razumjeti, uz velik broj primjera i detaljno tumačenje tih primjera. Nije mi bio cilj razmetati se stručnim

znanstvenim terminima koji bi zvučali pametno, a potencijalne korisnike obeshrabrili ili onemogućili da razumiju koncepte koji se pokušavaju objasniti. Stručni se termini koriste isključivo onda kada su nužni za lakše razumijevanje materije, uz prethodno jasno razjašnjavanje njihova značenja, a teorijom sam se koristio samo onoliko koliko je ona mogla biti od pomoći za jasnije tumačenje određenih fenomena.

U knjizi nema teoretskih rasprava niti razmatranja različitih teoretskih pristupa pojedinim fenomenima. To ne znači da je teorija nepotrebna ili beskorisna, ali ona svakako nije sama sebi svrha i u knjizi u kojoj je naglašena praktična strana njome se koristimo do razine do koje nam ona olakšava postizanje osnovne namjene: što lakše učenje španjolskog jezika.

Koja ste (španjolska) kapitalna djela koristili za sastavljanje ove gramatike?

Netko tko danas piše gramatiku španjolskog jezika ima sreće da radi s jezikom koji je izuzetno temeljito proučen i analiziran iz mnogih perspektiva. Već sam spominjao kako je danas najveći problem uzeti u obzir, konzultirati, proučiti, sistematizirati, probaviti i pregledno prezentirati sve dostupne informacije o pojedinim fenomenima, za razliku od situacije prije samo pola stoljeća kad je literatura bila znatno oskudnija i teže dostupna. Dovoljno je samo spomenuti dvije goleme gramatike španjolskog jezika, *Gramática descriptiva de la lengua española* iz 1999. koju su uredili eminentni Ignacio Bosque i Violeta Demonte, te *Nueva gramática de la lengua española* u autorstvu Španjolske kraljevske akademije (RAE) i Udruženja akademija španjolskog jezika (ASALE) iz 2009. – 2011., koje zajedno imaju nevjerojatnih gotovo deset tisuća stranica. Osim tih epohalnih djela, o svakoj temi obrađivanoj u *Gramatici* postoji još mnogo manjih, specijaliziranih radova, knjiga i članaka te se zapravo pri obradi pojedinih cjelina u određenom trenutku važno zaustaviti, prenijeti i sistematizirati sakupljeno jer je u praksi fizički nemoguće konzultirati svu relevantnu literaturu koja postoji o određenom fenomenu.

Izv. prof. dr. sc. Marko Kapović

Izv. prof. dr. sc. Marko Kapović rođen je 1983. u Zagrebu, gdje na Filozofskom fakultetu završava studij Španjolskog jezika i književnosti i Engleskog jezika i književnosti te pohađa dodatni studij Portugalskog jezika i književnosti. Titulu doktora znanosti stječe 2014. na temi iz hispanse sociolingvistike.

Od 2007. u Nakladnom zavodu Globus radi kao urednik i jedan od kreatora projekta osuvremenjenja i proširenja Englesko-hrvatskog rječnika Željka Bujasa. Od 2009. zaposlen je na Odjelu za hispanistiku i iberseke studije Sveučilišta u Zadru, gdje radi kao docent i predaje lingvističke kolegije Fonetika i fonologija, Morfologija, Sintaksa, Varijante španjolskog jezika i Sociolingvistika te gramatičke kolegije na svim razinama, od A1 do C1.

Više je puta boravio na usavršavanju u Španjolskoj, gdje u zimskom semestru akad. god. 2011./2012. u svojstvu gostujućeg profesora na Sveučilištu Castilla-La Mancha provodi i istraživanje za doktorsku disertaciju.

Objavljuje radove u prestižnim hispanističkim časopisima i sudjeluje na znanstvenim kongresima s obje strane oceana. Glavni znanstveni interesi su mu hispanse sociolingvistika, jezične varijacije i promjene, dijalektologija, fonetika i fonologija te sustav oslovljavanja i upotreba osobnih zamjenica u španjolskom jeziku.

U recentnim se publikacijama bavi fonetskim i sociolingvističkim aspektima španjolskog jezika u Castilli-La Manchi.

Kome je namijenjena Gramatika?

Ova je gramatika namijenjena svima. Tu se ne razlikuje od Vinjine gramatike, u kojoj je autor u predgovoru napominjao kako, s obzirom na to da je prva, mora pokriti najrazličitije potrebe i služiti svima koji imaju interes za španjolski jezik te upućivao poziv mladim kolegama da pišu „bolje, potpunije i modernije“ gramatike koje bi bile fokusirane u svojoj svrsi. Budući da je ovo tek prvi odgovor na poziv akademika Vinje, i dalje je riječ o knjizi koja pretendira na to da služi kao prvi izvor informacija početnicima, ali i koja odgovara na složenija pitanja naprednih korisnika. Tome je prilagođen i način izlaganja, od jezika koji nastoji biti razumljiv svima, do didaktički postupnog pristupa svakom jezičnom fenomenu, od jednostavnijih uporaba prema složenijima.

U čemu je razlika između gramatike španjolskoga jezika Vojmira Vinje, koja je tiskana prije 60 godina, i Vaše gramatike?

Uz razlike o kojima je prethodno bilo riječi, kao što su dostupnost i samo postojanje pertinentne literature, u čemu je moj posao bio nemjerljivo lakši nego onaj moga prethodnika, osnovna razlika je u primarnom

fokusu same gramatike. Ta razlika u fokusu posljedica je, s jedne strane, različitih znanstvenih profila autorâ tih gramatika, a s druge, povijesnog trenutka u kojem nastaju.

Naime, *Gramatika španjolskog jezika* profesora Vinje nastaje u trenutku kada hispanistika u Hrvatskoj praktički ne postoji i tek se počinje formirati kao disciplina unutar romanistike - dapače, tada se španjolski i nije mogao studirati kao zaseban studij, nego samo u sklopu romanistike. Nadalje, s obzirom na to da je, osim navedenoga, i sam Vinja obrazovan kao romanist i španjolski mu nije bio primarni interes, logično je da i njegova gramatika odiše njegovim interesima i fokusom. Tako ona obiluje kontrastivnim komentarima s francuskom i talijanskom uporabom, polazeći od pretpostavke da naši romanisti koji uče španjolski već poznaju barem jedan od ta dva jezika. Osim toga, s obzirom na to da je riječ o primarno romanističkom priručniku, brojne su i povijesne opsevacije i tumačenja s obzirom na historijski razvoj oblika.

Nova *Gramatika*, s druge strane, odražava aktualni trenutak hispanistike u Hrvatskoj, kao i znanstvene interese njezina autora. Tako, imajući na umu da se hispanistika više ne proučava isključivo unutar romani-

stike i da je često prvi romanski jezik s kojim se susreću oni koji se odlučuju za studij španjolskog, perspektiva iz koje se pristupa španjolskom u ovoj *Gramatici* vezana je uz zajedničke polazne osnove korisnika - uvijek se polazi od hrvatskog kao materinjeg jezika korisnika. Pri tom se ima na umu koji su najveći problemi za koje se kroz praksu pokazalo da ih govornici hrvatskog imaju pri učenju španjolskog i tome se posvećuje najveća pozornost, dok su usporedbe s drugim stranim jezicima vrlo sporadične. Druga je razlika u tome što se danas španjolski ne uči samo na sveučilišnoj, nego i na drugim razinama obrazovanja pa je nova *Gramatika* namijenjena i onima koje zanima samo praktična strana uporabe jezika, a ne i njegovo znanstveno proučavanje. Posljedice interesâ njezina autora također se vide u deskriptivnom pristupu koji ostavlja prostor za bavljenje jezičnim varijacijama na svim razinama, kao i u brojnim sociolingvističkim zapažanjima kojima je protkano tkivo te knjige.

Zaključio bih s napomenom da se, uzevši u obzir sve navedene razlike, te dvije knjige nipošto ne isključuju, nego se veoma dobro nadopunjavaju.

Što Vas je nagnalo da doktorirate na temi hispanse sociolingvistike (utjecaj društva na jezik)?

Jezik je inherentno društveni fenomen, nešto što niti bi moglo postojati niti bi imalo smisla na individualnoj razini. U tom smislu, jasno je da jezik nastaje, mijenja se i postoji isključivo unutar društva koje ga koristi i tim ga korištenjem mijenja i modificira prema svojim potrebama. Mehanizmi pomoću kojih jezik naprije iskazuje varijaciju, a zatim se preko te varijacije mijenja, fascinantni su i danas dobrim dijelom objašnjeni unutar sociolingvistike i varijacijske lingvistike. Svaka osoba koja je ikad razmišljala o inherentnoj varijabilnosti jezika, o tome kako ga se različito koristi u različitim područjima i među različitim društvenim grupama, svakako se zapitao zašto se jezik mijenja, postavljao je sebi prvorazredna sociolingvistička pitanja. Ja sam na njih, uranjanjem u more sociolingvističkih istraživanja, sâm sebi pokušao dati odgovor.

Nagrada *Goncourt* – hrvatski izbor 3. svibnja 2023. u Muzeju antičkog stakla u Zadru

Hrvatski studenti francuskog jezika i književnosti nagradu dodijelili romanu *Une somme humaine* haićanskog autora Makenzyja Orcela

Nagrada *Goncourt* najuglednija je francuska književna nagrada koja se od 1903. svake godine dodjeljuje za najbolji roman napisan na francuskom jeziku. Nosi ime po braći romanopiscima Edmondeu i Julesu Goncourtu, iz druge polovice 19. stoljeća, koji su imetak ostavili Akademiji koja nagradu dodjeljuje. Akademija *Goncourt* ima deset članova, koji se od 1914. redovito susreću svakog prvog utorka u mjesecu u restoranu *Chez Drouant*, nedaleko od pariške Opere. Njezini trenutačni članovi afirmirani su književnici Philippe Claudel, Tahar Ben Jalloun, Christine Angot, Pierre Assouline, Camille Laurens, Éric-Emmanuel Schmitt, Didier Decoin, Françoise Chandenagor, Paul Constant i Pascal Bruckner.

Nagrada – 10 eura

Za nagradu mogu biti nominirani romani napisani na francuskom jeziku, objavljeni kod frankofonih izdavača, koji su u pojedinoj godini u knjižarama dostupni najkasnije prvog tjedna u rujnu. Naslov nagrađenog romana objavljuje se u studenome svake godine, čemu prethodi objava šireg popisa nominiranih od 15 naslova, užeg od osam te naposljetku četiri finalista. Autor izabranog romana nagrađen je simboličnim iznosom od deset eura, no dodjela nagrade garantira iznimno povećanje broja prodanih primjerala, kao i više prijevoda na strane jezike. Prvi dobitnik nagrade bio je danas slabo poznat autor John-Antoine Nau. Među nagrađenima, idućih godina, bili su i Marcel Proust, Henri Barbusse, André Malraux, Elsa Triolet, Simone de Beauvoir, Romain Gary, Pascal Quignard, Marguerite Duras, Michel Houellebecq itd. Posljednjih su godina nagrade dobili Leïla Slimani, Éric Vuillard, Nicolas Mathieu, Jean-Paul Dubois, Hervé Le Tellier i Mohamed Mbougar Sarr. U studenome 2022. nagrađen je roman *Vivre vite* (Živjeti brzo) Brigitte Giraud.

Pobjednik ne mora biti isti kao u Francuskoj

Akademija *Goncourt* 1998. godine pokrenula je međunarodni program zahvaljujući kojem i druge države mogu organizirati svoj izbor Nagrade *Goncourt*. U njemu trenutačno sudjeluje 29 zemalja, među kojima je od prošle godine i Hrvatska. Nagrada se dodjeljuje u Poljskoj, Vijetnamu, Indiji, Austriji, Belgiji, Rumunjskoj, Švicarskoj, Kini, Brazilu, Urugvaju, Sjedinjenim Američkim Državama, Maroku, Gruziji itd. U pojedinoj državi studenti francuskog jezika i književnosti

Akademija *Goncourt* 1998. pokrenula je međunarodni program zahvaljujući kojem i druge države mogu organizirati svoj izbor Nagrade *Goncourt*. U njemu trenutačno sudjeluje 29 zemalja, među kojima je od prošle godine i Hrvatska. Drugo hrvatsko izdanje Nagrade organizirao je Francuski institut u Hrvatskoj, u suradnji s Francuskim veleposlanstvom u Hrvatskoj te Sveučilištima u Zadru i Zagrebu. Pokrovitelj događanja bila je *Académie Goncourt*. Pobjednik je proglašen u prisutnosti ravnateljice Francuskog instituta Estelle Halimi-Dagron, predstavnika Ministarstva kulture i medija, Sveučilišta u Zadru i Grada Zadra, a poseban gost bio je francuski književnik, prevoditelj i urednik Jean-Marie Laclavetine

O hrvatskom pobjedniku odlučivalo je 20-ak studenata francuskog jezika i književnosti s Odjela za francuske i frankofonske studije Sveučilišta u Zadru i Odsjeka za romanistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Studenti su pod mentorstvom svojih nastavnika izabrali pobjednika između četiri naslova: *Vivre vite* Brigitte Giraud (*Flammarion*), *Les presque sœurs* Cloé Korman (*Seuil*), *Le Mage du Kremlin* Giuliana Da Empolija (*Gallimard*) i *Une somme humaine* Makenzyja Orcela (*Rivages*)

Za najugledniju francusku književnu nagradu mogu biti nominirani romani napisani na francuskom jeziku, objavljeni kod frankofonih izdavača, koji su u pojedinoj godini u knjižarama dostupni najkasnije prvog tjedna u rujnu. Naslov nagrađenog romana objavljuje se u studenome svake godine, čemu prethodi objava šireg popisa nominiranih od 15 naslova, užeg od osam te naposljetku četiri finalista. Autor izabranog romana nagrađen je simboličnim iznosom od deset eura, no dodjela nagrade garantira iznimno povećanje broja prodanih primjerala, kao i više prijevoda na strane jezike

između četiri francuska finalista biraju pobjednika, a lokalni partner nakladnik obvezuje se objaviti prijevod pobjednika. Pobjednik ne mora biti isti kao u Francuskoj.

O hrvatskom pobjedniku odlučivalo je 20-ak studenata francuskog jezika i književnosti s Odjela za francuske i frankofonske studije Sveučilišta u Zadru i Odsjeka za romanistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Studenti su se pod mentorstvom svojih nastavnika Marije Spajić, prof. i izv. prof. dr. sc. Maje Zorice, doc. dr. sc. Marinka Koščeca, dr. sc. Magali Ruet, Marie Delmet i Alexisa Messmera redovito sastajali i raspravljali o finalistima koje su unaprijed pročitali. Glasanjem su izabrali pobjednika između sljedeća četiri naslova: *Vivre vite* Brigitte Giraud (*Flammarion*), *Les presque sœurs* Cloé Korman (*Seuil*), *Le Mage du Kremlin* Giuliana Da Empolija (*Gallimard*) i *Une somme humaine* Makenzyja Orcela (*Rivages*).

Prošle su godine hrvatski studenti svojim izborom potvrdili francuskoga pobjednika Mohameda Mbougara Sarra i njegov roman *Najskrovitiji spomen na ljude*, koji je na hr-

Izložba *Molière* u fondu Znanstvene knjižnice Zadar

Odjel za francuske i frankofonske studije Sveučilišta u Zadru, Prirodoslovno-grafička škola Zadar i Znanstvena knjižnica Zadar 5. svibnja 2023. organizirali su izložbu *Molière* u fondu Znanstvene knjižnice Zadar, kojom je obilježena 350. godišnjica smrti tog velikog francuskoga komediografa.

Izložbu su postavili izv. prof. dr. sc. Mirna Sindičić Sabljlo s Odjela za francuske i frankofonske studije Sveučilišta u Zadru i Tomislav Blažević.

Široj je javnosti predstavljena bogata i vrijedna građa Znanstvene knjižnice te istaknuta višestoljetna plodna recepcija Molièreova djela u našoj kulturi. Molière je, naime, najizvođeniji francuski autor na pozornicama hrvatskih kazališta i jedan od najizvođenijih stranih dramatičara. Prvi prijevod jednog Molièreova teksta napravljen je još za njegova života, a tri četvrtine njegovih tekstova prerađene su i izvedene u Dubrovniku sredinom 18. stoljeća. Na izložbi je predstavljen dio građe pohranjene u fondu Znanstvene knjižnice. Izložena su izdanja Molièreovih tekstova objavljena na francuskom, talijanskom, hrvatskom, njemačkom i srpskom jeziku, objavljena u razdoblju od kraja 17. stoljeća do danas, u različitim europskim državama.

Među najvrjednijim izlošcima jedan je od svezaka prvog izdanja Molièreovih sabranih djela objavljen u Parizu 1682. godine, koji su uredili Molièreovi suradnici La Grange i Vinot. Izložen je i komplet od četiri sveska sabranih djela, objavljenih u Haagu 1735., ilustriranih s 30-ak grafičkih prikaza. Osim mnogih francuskih i talijanskih izdanja sabranih djela iz 19. stoljeća, na izložbi su predstavljena i različita pojedinačna francuska izdanja komedija iz 19. i 20. stoljeća. Od hrvatskih su izdanja predstavljene dubrovačke 18-stoljetne prerade, Frankopanov *Jarne bogati*, kajkavske prerade, raritetno izdanje prijevoda *Škrtač* Ivana Širole iz 1887., prijevod Slavka Ježića, Ive Hergešića, Radovana Ivšića, Mladena Škiljana, Vladimira Gerića itd.

Knjižnični fond Znanstvene knjižnice predstavljen je i plakatima koji svjedoče o prisutnosti Molièreovih komedija na zadarskim pozornicama, a objavljen je i katalog izložbe, koji su uredile izv. prof. dr. sc. Mirna Sindičić Sabljlo i Željka Aleksić. Edukativne plakate i katalog izložbe grafički su oblikovali, za tisak pripremili te tiskali učenici Prirodoslovno-grafičke škole Zadar, pod mentorstvom Martine Perić, prof.

vatski jezik prevela Ursula Burger i nedavno objavila *Fraktura*. Ove su godine hrvatski studenti francuskog jezika i književnosti nagradu dodijelili romanu *Une somme humaine* haićanskog autora Makenzyja Orcela.

Program na francuskom jeziku

Svečanost proglašenja pobjednika održana je 3. svibnja 2023. u Muzeju antičkog stakla u Zadru. Drugo izdanje Nagrade *Goncourt* – hrvatski izbor organizirao je Francuski institut u Hrvatskoj, u suradnji s Francuskim veleposlanstvom u Hrvatskoj te Sveučilištima u Zadru i Zagrebu. Pokrovitelj događanja bila je *Académie Goncourt*.

Pobjednik je proglašen u prisutnosti ravnateljice Francuskog instituta Estelle Halimi-Dagron, predstavnika Ministarstva kulture i medija, Sveučilišta u Zadru i Grada Zadra. Poseban gost bio je francuski književnik, prevoditelj i urednik Jean-Marie Laclavetine, s kojim su razgovarale Marija Spajić, prof., i izv. prof. dr. sc. Maja Zorica. Moderatorka događanja bila je izv. prof. dr. sc. Vanda Mikšić. Program se odvijao na francuskom jeziku, uz konsekvativni prijevod Lee Kovács, a mogao se pratiti uživo na stranici na Facebooku i kanalu na YouTubeu Francuskog instituta u Hrvatskoj.

Izv. prof. dr. sc. Mirna Sindičić Sabljlo

Festival znanosti od 24. do 29. travnja 2023. na Sveučilištu u Zadru

Znanost je društvena pojava, predmet njezina interesa su priroda i društvo, a temeljni cilj učiniti svijet boljim i sretnijim mjestom

Uz brojna događanja u prostorima Sveučilišta u Zadru, vrtićima, osnovnim i srednjim školama od 24. do 29. travnja 2023. održan je *Festival znanosti*. Manifestacija je to kojoj je cilj približiti znanost javnosti, informirati je o aktivnostima i rezultatima u području znanosti i umjetnosti, poboljšati javnu percepciju znanstvenika te motivirati mlade ljude za istraživanje i stjecanje novih znanja. Tijekom šest dana festivala, na različitim lokacijama, kako u gradu Zadru, tako i u Bibinjama, Preku, Poveljani, Gospiću... na kopnu i na moru, održana su predavanja, radionice, prezentacije, izložbe, pokusi, tribine i okrugli stolovi.

Brojne važne obljetnice

Ovogodišnja tema festivala bila je *Priroda i društvo*, a odabrana je jer se, kako je navedeno u programu festivala, „priroda i društvo posebno intenzivno prožimaju i u pitanjima zaštite prirode, ekologije. Znanost je društvena pojava, predmet njezina interesa su priroda i društvo, a temeljni cilj učiniti svijet boljim i sretnijim mjestom“.

U ovoj godini, zanimljivo je napomenuti, svijet znanosti i tehnologije obilježava brojne važne obljetnice: 70 godina od otkrića strukture molekule DNK, 50 godina od prvog mobilnog telefona, 120 godina otkad je Maria Sklodowska Curie, kao prva žena, dobila svoju prvu Nobelovu nagradu iz fizike, dok se u Hrvatskoj obilježava 80 godina od smrti Nikole Tesle, 145 godina od rođenja Franje Hanačeka, izumitelja žarulje s volframovom niti, i 185 godina od

Cilj manifestacije je približiti znanost javnosti, informirati je o aktivnostima i rezultatima u području znanosti i umjetnosti, poboljšati javnu percepciju znanstvenika te motivirati mlade ljude za istraživanje i stjecanje novih znanja. Ovogodišnja tema festivala bila je *Priroda i društvo*, a tijekom šest dana trajanja, na različitim lokacijama, kako u gradu Zadru, tako i u Bibinjama, Preku, Poveljani, Gospiću... na kopnu i na moru, održana su predavanja, radionice, prezentacije, izložbe, pokusi, tribine i okrugli stolovi

rođenja Ferdinanda Kovačevića, pionira hrvatske telegrafije.

Zašto ljudi štete svojoj životnoj okolini? – Evolucijska tumačenja, predavanje je kojim je događanja na Sveučilištu u Zadru otvorio prorektor prof. dr. sc. Zvezdan Penezić. Ljudi su, istaknuo je, postali ovisni o luksuzu kao što su automobili, kuće pa čak i mobiteli. Međutim, pitanje je što naša „ljubav“ prema proizvedenim metalnim i plastičnim

proizvodima čini okolini.

Ljudi mijenjaju svijet

Tijekom 21. stoljeća ljudi su promijenili svijet na različite načine, a najznačajniji su: prenose-ljenost, zagađenje, globalno zatopljenje, klimatske promjene, genetska modifikacija, zakiseljavanje oceana, zagađenje voda, krčenje šuma, kisele kiše, oštećenje ozonskog omotača...

Pitanje je zašto radimo sve te stvari – upitao je prof. dr. sc. Penezić – što je osnova takvog ponašanja ljudske vrste, možemo li to spriječiti i napraviti na drugi način. Činjenica je da smo zadržali svoj „praljudski“ *mindset* pa se tako više bojimo zmija i paukova nego automobila, iako su nam oni veća opasnost. U duljim vremenskim razmacima *hominini* su doživjeli velike promjene u temperaturi i oborinama, koje su dovele do velikih promjena u vegetaciji, pomake iz travnjaka i grmlja u šumska područja, iz hladnih u tople klime. Te migracije vodile su prema promjenama koje smo uveli u okoliš, na njegovu štetu. Nekad su ljudi dijelili lovinu jer

je nisu mogli sačuvati u hladnjaku, a tehnološkim izumima situacija se promijenila. Sklonost masnoj hrani, koja je tada bila korisna za preživljavanje, dovela je do epidemije pretilosti, što se vidjelo i po epidemiji pretilosti kod američkih Indijanaca kada su im došli lanci brze hrane – rekao je prof. dr. sc. Penezić.

Make Art Not War

Današnja situacija, nastavio je prof. dr. sc. Penezić, s milijunima metričkih tona otpadnih plinova koji se ispuštaju u atmosferu, izgaranjem fosilnih goriva i krčenjem šuma, nestankom vrsta u oceanima zbog ugljične kiseline kao nusprodukta spajanja morske vode i CO2 i plastičnim otpadom u oceanu, dugoročno nije održiva. Naš je zadatak, istaknuo je, na znanstvenoj osnovi dati jednostavne upute kako napredovati u svom odnosu prema okolišu, od industrije zahtijevati da promijene svoje nevidljive ali štetne emisije plinova, a sustava obrazovanja da educira mlade više putem emotivnih i estetski privlačnih priča, nego statistikom, zaključio je prof. dr. sc. Penezić.

Na predavanju *Priroda i društvo: Upoznajte Gruziju* profesorica Marijane Kobeshavidze, predstojnica Odsjeka za hispanistiku Sveučilišta Ivane Javakhishvili u Tbilisiju, s izv. prof. dr. sc. Ivanom Lončar održala je zanimljivo i poučno predavanje o povijesti i kulturi Gruzije, zemlje od 3.700.000 stanovnika, i gruzijskom jeziku. Profesorica Kobeshavidze svojim je inspirativnim izlaganjem potaknula studente da njihovo sljedeće Erasmus odredište bude upravo Tbilisi

Dr. sc. Astrid Zekić na Pomorskom je odjelu održala predavanje o utjecaju *scuttlinga* – potapanja brodova – na morski okoliš, a u Hotelijersko-turističkoj i ugostiteljskoj školi održana je radionica za učenike *Što je seksting* te kada i kako trebaš intervenirati u situaciji *sekstinga*? I zadarski pjesnici svojim su *happeningom Make Art Not War* i ove godine sudjelovali u *Festivalu znanosti*.

Aktivnost *Tajni život zadarskih bunkera* počela je vođenjem Jurice Vučetića, koji je uzvanike upoznao s poviješću bunkera na Vidikovcu, njegovim karakteristikama i ulogom talijanskih bunkera najprije u Drugom svjetskom ratu, a zatim i u Domovinskom ratu. Bunkereri su reaktivirani u sklopu projekta *Revival* kako bi se očuvalo sjećanje na njih, ali i popunile urbane praznine te stvorila središta za nova unikatna kulturna događanja.

Čitanje poezije u bunkeru

Nakon razgledavanja bunkera, u kojemu su zatekli i neke poznate stanovnike, pod svjetlom svjetiljka s kaciga i mobitela poziju domaćih i stranih pjesnika

Zašto ljudi štete svojoj životnoj okolini? – Evolucijska tumačenja, predavanje je kojim je događanja na Sveučilištu u Zadru otvorio prorektor prof. dr. sc. Zvezdan Penezić. Ljudi su, istaknuo je, postali ovisni o luksuzu kao što su automobili, kuće pa čak i mobiteli. Međutim, pitanje je što naša „ljubav“ prema proizvedenim metalnim i plastičnim proizvodima čini okolini

čitali su voditeljica projekta prof. dr. sc. Rafaela Božić, doc. dr. sc. Tin Lemac i studenti Rafaela Kolarić, Patricia Jurišić, Anja Glavinčić, Marina Veverec i Zoran Kacanić. U umjetničkom dijelu za glazbu su bili zaduženi Valentina Gudelj i Frane Brajković.

Na predavanju *Priroda i društvo: Upoznajte Gruziju* profesorica Marijane Kobeshavidze, predstojnica Odsjeka za hispanistiku Sveučilišta Ivane Javakhishvili u Tbilisiju, s izv. prof. dr. sc. Ivanom Lončar održala je zanimljivo i poučno predavanje o povijesti i kulturi Gruzije, zemlje od 3.700.000 stanovnika, i gruzijskom jeziku. Profesorica Kobeshavidze svojim je inspirativnim

izlaganjem potaknula studente da njihovo sljedeće Erasmus odredište bude upravo Tbilisi.

Znanstvena knjižnica Zadar pridružila se ovogodišnjem Festivalu znanosti zanimljivim predavanjem izv. prof. dr. sc. Vere Graovac Matassi *Popisi stanovništva - nekad i sad* u Izložbenoj dvorani knjižnice.

Uživo ili online

Predavanje je bilo namijenjeno studentima te široj publici, a fokus predavanja bio je u razlikama u provođenju popisa u predmodernom i modernom razdoblju.

Iz fonda Znanstvene knjižnice izložena je knjižnična građa vezana za popise stanovništva.

Odjel za pedagogiju u sklopu *Festivala znanosti* na temu *Priroda i društvo* proveo je kreativnu i edukativnu radionicu *Uživo ili online* s učenicima sedmih razreda OŠ Zadarski otoci.

Radionicu su održale nastavnice Odjela za pedagogiju izv. prof. dr. sc. Matilda Karamatić Brčić, izv. prof. dr. sc. Jasmina Vrkić Dimić i doc. dr. sc. Ana Marija Ivečić te studentice Ervina Flegar, Lucija Slavica, Sanja Rudan, Antonela Mršić, Izabela Franković, Magdalena Katić, Maria Jelinić i Nika Pancirov.

Cilj radionice bio je učenike osvijestiti o prednostima i nedostacima korištenja elektroničkih uređaja u druženju i komunikaciji s vršnjacima.

U uvodnom dijelu iznesen je cilj radionice, nakon čega je slijedio grupni rad učenika. Učenicima su tijekom rasprave istaknuli prednosti i nedostatke *online* okruženja uz zaključak kako su kontakti uživo nezamjenjivi, kako u formalnom, tako i neformalnom smislu.

Aktivnost je završila uspješnom izradom umne mape koja je prezentirala najzanimljivija zapažanja učenika.

Izložba *Pomorske karte, susret znanosti, umjetnosti i prakse* 10. ožujka 2023. na školskom brodu Kraljica mora

Istraživanja i znanost na razumljiv način te poticanje uključivanja šire javnosti, a u prvom redu djece i mladih, u znanost

Sveučilište u Zadru organiziralo je 10. ožujka 2023. izložbu *Pomorske karte, susret znanosti, umjetnosti i prakse* na školskom brodu Kraljica mora u sklopu projekta *Reconnect science with the blue society – BLUE CONNECT*.

Izložba je plod međudjelne suradnje znanstvenika s tri odjela Sveučilišta u Zadru: Pomorskog odjela, Odjela za geografiju i Odjela za turizam i komunikacijske znanosti te prva predaktivnost projekta Sveučilišta u Zadru u sklopu projekta *BLUE CONNECT* u ovoj godini, ali i jedna od prvih na razini projektnog partnerstva u Hrvatskoj.

Glavni cilj projekta je prezentacija istraživanja i znanosti na razumljiv način te poticanje uključivanja šire javnosti, u prvom redu djece i mladih, u znanost.

Povezanost s pomorstvom

Sveučilište u Zadru kao ustanova koja se sustavno bavi proučavanjem pomorstva, geografije i maritimne kulture, i ovom izložbom pokazuje svoju povezanost s pomorstvom. Ono je jedna od globalno najvažnijih gospodarskih aktivnosti koje u Zadru i Zadarskoj županiji čini važnu odrednicu regionalnog i nacionalnoga identiteta. Na brodu Kraljica mora izložene su digitalne reprodukcije originalnih pomorskih karata koje čine reprezentativna ostvarenja pomorske kartografije od početka 14. do početka 21. stoljeća. To je sedam stoljeća dug put koegzistencije i sinergije znanosti, umjetnosti i plovidbene prakse – izjavila je rektorica Sveučilišta u Zadru prof. dr. sc. Dijana Vican proglašavajući izložbu otvorenom.

Prof. dr. sc. Josip Faričić održao je prigodno izlaganje o pomorskim kartama.

Pomorske karte su najkasnije od kraja 13. st. postale neza-

izložba u sklopu projekta *Reconnect science with the blue society – BLUE CONNECT*, plod je međudjelne suradnje znanstvenika s tri odjela Sveučilišta u Zadru: Pomorskog odjela, Odjela za geografiju i Odjela za turizam i komunikacijske znanosti te prva predaktivnost projekta Sveučilišta u Zadru u sklopu *BLUE CONNECTA* u ovoj godini, ali i jedna od prvih na razini projektnog partnerstva u Hrvatskoj

Projekt *Europska noć istraživača* prošle se godine na velika vrata vratio u Hrvatsku i u Zadar, prvi put nakon 2019. Manifestacija je to koja okuplja partnere čija istraživanja uvelike karakteriziraju prirodni, biomedicinski, ekološki, društveni i gospodarski aspekti mora. Osim Sveučilišta u Zadru, u projektu sudjeluju Sveučilište u Splitu kao koordinator te partneri: Institut za oceanografiju i ribarstvo, Mediteranski institut za istraživanje života, Institut za jadranske kulture i melioraciju krša, Sveučilište u Dubrovniku, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Sveučilište u Rijeci i STEPRI, znanstveno-tehnološki park Sveučilišta u Rijeci

obilazno sredstvo navigacije i, poput mnogih drugih vrsta karata, višestruki medij komunikacije. Kartografska je produkcija tijekom prošlosti istodobno odražavala kvalitetu prostornih podataka, geografske i kartografske kompetencije autora (uključujući crtačko umijeće), ali i političke stavove te ideje i opća kulturna obilježja epohe u kojoj se zbivala. Također, na nju je utjecao razvoj tehnologije, pri čemu je prva velika promjena nastupila kada su pomorske karte crtane na pergameni od 16. st. postupno zamijenjene tiskanim kartama na papiru – re-

kao je prof. dr. sc. Josip Faričić.

Pomorske karte

Zanimljivo je da je sadržaj pomorskih karata vrlo rano dopunjavane dekoracijama jer su za pomorske karte bili zainteresirani i bogati naručitelji – pripadnici društvenih elita za koje su kartografi pripremali umjetnički oblikovane grafičke prikaze obalnoga i morskog prostora s mnoštvom ukrasa bogate simbolike. Potrebe i zahtjevi različitih korisnika nadilazili su utilitarnost, što je rezultiralo činjenicom da su pomorske karte postale kompleksna ostvarenja znanosti, umjetnosti i plovidbene prakse. Premda je estetika u smislu harmonije grafičkog sadržaja do danas ostala bitno obi-

lježe pomorske kartografije, postupci prikazivanja za pomorce relevantnih sadržaja standardizirani su početkom 19. st., od kada su pomorske karte izrađivane na temelju rezultata hidrografskih izmjera. Klasični svijet pomorskih karata nacrtanih ili tiskanih na pergameni i na papiru posljednjih desetljeća zamijenila je informatička tehnologija pa se pomorci širom svijeta danas koriste elektroničkim pomorskim kartama kao složenim interaktivnim sustavima povezanim s globalnim satelitskim sustavima za orijentaciju i navigaciju. Unatoč tim tehnološkim i znanstvenim iskoracima, pomorci se i danas u obalnim vodama trebaju osloniti na lokalno iskustvo, odnosno poznavanje

Sveučilište u Zadru kao ustanova koja se sustavno bavi proučavanjem pomorstva, geografije i maritimne kulture, i ovom izložbom pokazuje svoju povezanost s pomorstvom. Na brodu Kraljica mora izložene su digitalne reprodukcije originalnih pomorskih karata koje čine reprezentativna ostvarenja pomorske kartografije od početka 14. do početka 21. stoljeća. To je sedam stoljeća dug put koegzistencije i sinergije znanosti, umjetnosti i plovidbene prakse, izjavila je rektorica Sveučilišta u Zadru prof. dr. sc. Dijana Vican

geomorfoloških, oceanografskih i meteoroloških posebnosti jer pomorske karte, iako važan, nisu jedini čimbenik efikasnosti i sigurnosti navigacije – iznio je u svom izlaganju prof. dr. sc. Josip Faričić.

Europska noć istraživača

Reconnect Science with the Blue Society jedan je od 48 projekata odobrenih za financiranje putem *Marie Skłodowska - Curie* poziva, u sklopu programa *Horizon Europe*, čime se *Europska noć istraživača*, kako se popularno naziva projekt, prošle godine na velika vrata vratila u Hrvatsku i u Zadar, prvi put nakon 2019. godine. Projekt okuplja partnere čija istraživanja uvelike karakteriziraju pri-

rodni, biomedicinski, ekološki, društveni i gospodarski aspekti mora.

Osim Sveučilišta u Zadru, u projektu sudjeluju Sveučilište u Splitu kao koordinator te partneri: Institut za oceanografiju i ribarstvo, Mediteranski institut za istraživanje života, Institut za jadranske kulture i melioraciju krša, Sveučilište u Dubrovniku, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Sveučilište u Rijeci i STEPRI, znanstveno-tehnološki park Sveučilišta u Rijeci.

Tijekom ljetnih mjeseci planira se još predaktivnosti, a zadnjeg petka u rujnu ponovno će se organizirati glavno događanje *Europska noć istraživača*, koje se istoga dana organizira diljem Europske unije.

Studenti Odjela za izobrazbu učitelja i odgojitelja bili na *Kavi s glumcima* u Velikoj dvorani HNK Zadar

Put napretka društva u osnovici obrazovanje – kultura – odgoj

U sklopu kolegija Hrvatska književnost baroka i prosvjetiteljstva, studenti Odjela za izobrazbu učitelja i odgojitelja bili su na *Kavi s glumcima* u Velikoj dvorani HNK Zadar, a u kazalište ih je vodila Jelena Alfrević-Franić, mag. philol. croat.

Ususret premijeri

Ususret premijeri predstave *Umišljeni bolesnik* HNK Zadar, 29. studenoga 2023., a u povodu 400. obljetnice rođenja Jeana Baptiste-a Poquelina Molièrea, imali su priliku doznati više o tom velikom francuskom komediografu, koliko se izvodi u Hrvatskoj te o samom procesu rada na predstavi. Također, bilo je go-

U kazalište je studente vodila Jelena Alfrević-Franić, mag. philol. croat., za stolom, na kavi, bili su redatelj Vinko Radovčić te glumci Danijela Evđenić i Alen Liverić, a gosti izv. prof. dr. sc. Mirna Sindičić Sabljlo i doc. dr. sc. Ana Gospić Županović sa Sveučilišta u Zadru

vora i o frančezarijama, prerada Molièreovih kazališnih komada na hrvatski jezik, izvedenim u Dubrovniku, što se izravno nadovezuje na problematiku navedenog sveučilišnog kolegija. Razgovaralo se i o važnosti dolaska mladih u kazalište i općenito o važnosti umjetnosti, poglavito u današnjem svijetu masovne digitalizacije.

Za stolom, na kavi, bili su redatelj Vinko Radovčić te glum-

ci Danijela Evđenić i Alen Liverić, a gosti izv. prof. dr. sc. Mirna Sindičić Sabljlo i doc. dr. sc. Ana Gospić Županović sa Sveučilišta u Zadru.

Što češće u kazalište

Umišljeni bolesnik, izvrstan Molièreov klasik, studenti su i pogledali na dan premijere komparirajući predstavu s hrvatskim *frančezarijama*. Oduševljeni glazbom, scenografijom,

glumom, režijom, iz kazališta su izašli radosnih lica, ali i egzistencijalno zapitani nad svijetom i vremenom koje baštinitimo, što znači da je predstava itekako polučila uspjeh i ostavila nezaboravan dojam upisan u njihove živote.

Zbog visoke obrazovne i odgojne komponente, a vjerujući da je put napretka društva u osnovici obrazovanje – kultura – odgoj (tj. da odgoja društva nema bez obrazovanja u području kulture), njihova je prof. Jelena Alfrević-Franić odlučila da će i dalje u svom radu u nastavnoj praksi provoditi što češće odlaske u kazalište – na dobrobit mladih zadarskih studenata.

15 godina Studentskog savjetovališta u Zadru

Očekuje nas još mnogo uspješnih i dinamičnih godina rada te korisnih i zanimljivih projekata za koje vjerujemo da ćemo ih uspješno realizirati uz zajednički angažman djelatnika, suradnika i volontera te podršku Uprave Sveučilišta

Još od svog osnutka 2007. godine, odnosno službenog početka rada 2008. godine, Studentsko savjetovalište sastavnica je Sveučilišta koje se po svojim uslugama i aktivnostima uvelike razlikuje od ostalih sastavnica. Aktivnosti Studentskog savjetovališta usmjerene su na pružanje stručne pomoći i podrške tijekom studiranja u svrhu rasta i razvoja svih sudionika obrazovnog procesa. Konkretno, misija Savjetovališta je pružanje psihološke pomoći i podrške studentima putem radionica, predavanja i edukativnih materijala. Osim toga, Studentsko savjetovalište brine se za osiguravanje uvjeta za uspješno studiranje i prevladavanje teškoća studentima s invaliditetom, kao što su oštećenje vida i sluha, tjelesni invaliditet, kronične bolesti, višestruka oštećenja, ali i ostala zdravstvena stanja koja mogu utjecati na tijek studija.

Naše aktivnosti rezultat su marljivog i dinamičnog rada djelatnica Savjetovališta, ali i pomoći naših brojnih suradnika i volontera.

Posebno priznanje za naš rad došlo je tijekom Dana sveučilišta u vidu Nagrade rektorice prof. dr. sc. Dijane Vican za izvrsno osmišljen, dinamičan i posvećen rad sa studentima, i to kao kruna obilježavanja 15 godina postojanja Studentskog savjetovališta. Naših 15 godina zaokružili smo u lipnju 2023. godine predavanjem prof. dr. sc. Nataše Jokić-Begić s Odsjeka za psihologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu pod nazivom *Stres u 21. stoljeću i kako ga podnose različite generacije?* te prigodnim domjenkom, a na kojemu smo imali priliku i uživo zahvaliti djelatnicima Sveučilišta, studentima i našim brojnim suradnicima

Naših 15 godina zaokružili smo u lipnju 2023. godine predavanjem prof. dr. sc. Nataše Jokić-Begić s Odsjeka za psihologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu pod nazivom *Stres u 21. stoljeću i kako ga podnose različite generacije?* te prigodnim domjenkom na kojemu smo imali priliku i uživo zahvaliti djelatnicima Sveučilišta, studentima i našim brojnim suradnicima na njihovu doprinosu radu Savjetovališta, a posebno priznanje za naš rad došlo je tijekom Dana sveučilišta u vidu Nagrade rektorice prof. dr. sc. Dijane Vican za izvrsno osmišljen, dinamičan i posvećen rad sa studentima

ma na njihovu doprinosu radu Savjetovališta.

Temelj djelovanja Savjetovališta

Među projektima koji čine temelj djelovanja savjetovališta ističe se *Tempus projekt* pod nazivom *Developing University Counseling and Advisory Services (DUCAS)* realiziran u suradnji sa savjetovališta na sveučilištima u Rijeci i Zagrebu te europskim sveučilištima s dugogodišnjom praksom pružanja sustavne podrške studentima. Projekt je trajao dvije godine, od 2007. do 2009., a njegova provedba uključivala je zajedničke istraživačke projekte te su, s ciljem razmjene iskustava, organizirani posjeti studentskim savjetovališta u inozemnim sveučilištima. Sudionici su tako boravili na Sveučilištu u Groningenu (Nizozemska), Sveučilištu u Gothenburgu (Švedska), Sveučilištu u Southamptonu i sveučilište u Strathclydeu (Velika Britanija).

Sveučilište u Zadru, uz prvu voditeljicu Studentskog savjetovališta, prof. dr. sc. Anitu Vučić Prtorić, predstavljale su dr.

sc. Marina Nekić, dr. sc. Rozana Petani, dr. sc. Ivana Tucak Junaković i mr. sc. Lozena Ivanov. Na radionicama u Zagrebu i Zadru obrađivale su se teme podrške studentima s invaliditetom, akademskog pisanja, vršnjačke pomoći i pomaganja studentima s akademskim problemima. U njima su sudjelovali studenti, nastavnici i nenastavno osoblje. Projekt je rezultirao otvaranjem Studentskog savjetovališta, uspostavljanjem usluge individualnog savjetovanja, radionica za studente, javnim prezentacijama te brojnim studentskim volonterskim aktivnostima i projektima.

U 2008./2009. realizirani su studentski projekti *How yes no, Zdravi student, Student mentor, Nasilje među mladima i nasilje u obitelji* i *Volontiram*.

Povećana prostorna pristupačnost Sveučilišta

Od 2009./2010. savjetovalište je uključeno u TEMPUS pro-

jekt *EduQuality – Education for Equal Opportunities at Croatian Universities* pokrenut pri Sveučilištu u Zagrebu s ciljem izjednačavanja mogućnosti u visokom obrazovanju za studente s invaliditetom u Republici Hrvatskoj. Radionicama u sklopu tog projekta obuhvaćeni su zainteresirani nastavnici i nenastavno osoblje mnogih odjela našeg sveučilišta te je izgrađena mreža podrške za studente s invaliditetom, nabavljena asistivna oprema te osmišljen kolegij *Vršnjačka potpora studentima s invaliditetom*. Tiskani su priručnici dostupni sastavnicama

Od 1. rujna 2022. do 1. rujna 2023. Savjetovalište je partner u Erasmus + projektu Sociopsychodrama: The Languages of Peace (Sociopsichodrama – otkrivanje jezika mira), čija je glavna ideja stvoriti i ponuditi znanja i prakse koje će pomoći napretku i razvoju osobnih i stručnih kompetencija stručnjaka koji rade u području mentalnog zdravlja, socijalnog rada, obrazovanja i javnih politika, s fokusom na ranjive skupine. Nositelj projekta je Švedska psihodramska akademija, a partneri Centar za sociopsichodramu i istraživanja iz Novog Sada i Sveučilište u Zadru

Od 1. studenoga 2019. do 31. prosinca 2021. Savjetovalište je bilo angažirano u Erasmus+ projektu EUni4All-Network čiji je cilj stvaranje mreže inkluzivnih sveučilišta u Europi. Ciljevi tog projekta bili su: poticati uključivanje osoba s invaliditetom u visoko obrazovanje dijagnozom i analizom inkluzivnih sveučilišta; stvoriti mrežu inkluzivnih sveučilišta; promicati uključivanje u sveučilišnu zajednicu podupirući i fakultetsko i administrativno osoblje kako bi se potaknula raznolikost te promicati međunarodnu mobilnost među studentima s invaliditetom i podizati svijest unutar sveučilišne zajednice o pristupačnosti i socijalnoj uključenosti mladih osoba s invaliditetom. U sklopu tog projekta napravljen je priručnik s popisom inkluzivnih sveučilišta u Europi, a naše Sveučilište jedina je hrvatska visokoobrazovna ustanova koja je uvrštena na taj popis

Sveučilišta i u digitalnom obliku na stranici za studente s invaliditetom. Time je povećana prostorna pristupačnost Sveučilišta i uspostavljen mehanizam za individualno prilagođen način studiranja za studente s teškoćama.

Od 1. studenoga 2019. do 31. prosinca 2021. Savjetovalište je bilo angažirano u Erasmus+ projektu *EUni4All-Network*, čiji je cilj stvaranje mreže inkluzivnih sveučilišta u Europi. Ciljevi tog projekta bili su: poticati uključivanje osoba s invaliditetom u visoko obrazovanje dijagnozom i analizom inkluzivnih sveučilišta; stvoriti mrežu inkluzivnih sveučilišta; promicati uključivanje u sveučilišnu zajednicu podupirući i fakultetsko i administrativno osoblje kako bi se potaknula raznolikost te promicati međunarodnu mobilnost među studentima s invaliditetom i podizati svijest unutar sveučilišne zajednice o pristupačnosti i socijalnoj uključenosti mladih osoba s invaliditetom. U sklopu tog projekta napravljen je priručnik s popisom inkluzivnih sveučilišta u Europi, a naše Sveučilište je-

dina je hrvatska visokoobrazovna ustanova koja je uvrštena na taj popis.

EU-CONEXUS Festival

Od 1. rujna 2021. do 31. ožujka 2022. godine Sveučilište u Zadru bilo je partner u projektu *Prilagodba literature za slijepo i slabovidne studente VIII*, čiji je nositelj Udruga Zamisli. Cilj je projekta studentima oštećena vida pružiti priliku za ravnopravno studiranje, odnosno omogućiti im pristup cjelokupnoj literaturi koja im je potrebna tijekom studija. U sklopu projekta prilagođeno je 111 naslova literature za 15 slijepih i slabovidnih studenata, od toga četvero studenata Sveučilišta u Zadru. U srpnju 2022. godine slijedio je nastavak tog projekta pod nazivom *Prilagodba literature za slijepo i slabovidne studente IX*. Projekt je trajao do 31. ožujka 2023., a u sklopu njega četvero je studenata dobilo prilagođenu literaturu. Sveučilište je i ovaj put bio partner u projektu Udruge Nada, u suradnji s Ekonomskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu, Fakultetom organiza-

cije i informatike te Sveučilištem u Rijeci.

Voditeljica Savjetovališta doc. dr. sc. Marina Vidaković od 1. studenoga 2021. godine uključena je u Erasmus+ stručni projekt *SHIE - Sports Disability Inclusive Experience*, čiji je cilj zainteresirati studente s invaliditetom da se okušaju u sveučilišnoj mobilnosti te identificirati specifične teškoće vezane za mobilnost studenata s invaliditetom; projekt traje do 31. listopada 2024. godine. Nositelj projekta je Sveučilište La Rochelle, a Sveučilište u Zadru projektni partner. U sklopu projekta, a u povodu *Međunarodnog dana osoba s invaliditetom*, 13. prosinca 2022. godine održano je predavanje *Hrvatski znakovni jezik i uključivanje gluhih u redovni obrazovni sustav*. Predavanje su održale Dorijana Kavčić iz Hrvatskog društva prevoditelja znakovnog jezika za gluhe i Dijana Vinček iz Hrvatskog saveza gluhih i nagluhih. U sklopu tog projekta voditeljica Studentskog savjetovališta i studentica Kata Stipčević od 28. do 30. ožujka 2023. sudjelovale su na EU-CONEXUS Festivalu koji je održan na Sveučilištu La Rochelle u Francuskoj.

Treninzi na temu inkluzije

Od 1. rujna 2022. do 1. rujna 2023. Savjetovalište je partner u Erasmus + projektu *Sociopsichodrama: The Languages of Peace (Sociopsichodrama – otkrivanje jezika mira)*, čija je glavna ideja stvoriti i ponuditi znanja i prakse koje će pomoći napretku i razvoju osobnih i stručnih kompetencija stručnjaka koji rade u području mentalnog zdravlja, socijalnog rada, obrazovanja i javnih politika, s fokusom na ranjive skupine. Nositelj projekta je Švedska psihodramska akademija, a partneri Centar za sociopsichodramu i istraživa-

nja iz Novog Sada i Sveučilište u Zadru. U sklopu tog projekta do sada su održana su tri ciklusa webinar: *Safety and Trust in Group Work, Role Theory and Role Reversal as a Peace Method?* i *Sociopsichodrama as a Tool for Conflict Transformation* te Proljetna škola *Discovering the Languages of Peace*. Domaćin Proljetne škole, održane od 26. do 30. travnja 2023. godine, bilo je upravo naše sveučilište. U sklopu tog projekta bit će izrađen i priručnik *Uvod u sociopsichodramu: otkrivanje jezika mira*. Autori priručnika su Jana Damjanov, Monica Westberg, Borge Kristoffersen, Mariolina Werner Guarino, Margarida Belchior, a urednice Jana Damjanov i Monica Westberg.

Stručna suradnica Ivana Sučić Šantek, dipl. psih., angažirana je u projektu *Academic Cooperation Association (ACA)* iz Bruxellesa pod nazivom *The Inclusion Academy*, od siječnja 2023. godine, u suradnji s individualnom savjetovateljicom u Savjetovalištu izv. prof. dr. sc. Rozanom Petani s Odjela za pe-

dagogiju. Riječ je o više treninaga na temu inkluzije osmišljenim za visokoškolske ustanove iz Austrije, Hrvatske, Finske, Njemačke, Islanda i Slovenije. U sklopu treninga planirano je više edukacija koje će se odvijati tijekom ove i dio iduće godine.

EU-CONEXUS centar za karijere

Angažman stručne suradnice Severine Mamić, mag. psych., u sklopu *EU-CONEXUS Plus* projekta počeo je u ožujku 2023. godine. Riječ je radnom paketu pod nazivom *Career Network* u sklopu kojeg djeluje EU-CONEXUS centar za karijere – platforma koja omogućuje studentima sa svih sveučilišta koja su članovi alijanse EU-CONEXUS izgradnju vlastite karijere putem različitih informativnim materijala i pristupa popisu slobodnih mjesta za obavljanje stručne prakse, stažiranje i sl. Jedna od važnijih aktivnosti EU-CONEXUS centra za karijere bio je *online* događaj pod nazivom *How to Build your Career- Hints and Tips*

to make you more Employable za studente i alumnije. Na događaju održanom 26. travnja sudjelovalo je oko 350 studenata, a prisutni su mogli naučiti kako se pripremiti za intervju za posao, što je to EU-CONEXUS Careers Network, kako se koristiti platformom *Job Teaser* i koji su njezini benefiti. Bila je to i izvrsna prigoda da studenti i alumniji upoznaju svoje kolege iz EU-CONEXUS-a, odnosno kolege s devet partnerskih sveučilišta.

Vjerujemo da Savjetovalište očekuje još mnogo uspješnih i dinamičnih godina rada te korisnih i zanimljivih projekata za koje vjerujemo da ćemo ih uspješno realizirati uz zajednički angažman djelatnika, suradnika i volontera te podršku Uprave Sveučilišta.

Severina Mamić, mag. psych., stručna suradnica u Studentskom savjetovalištu;
Ivana Sučić Šantek, dipl. psih., stručna suradnica u Studentskom savjetovalištu

Angažman stručne suradnice Severine Mamić, mag. psych., u sklopu EU-CONEXUS Plus projekta počeo je u ožujku 2023. Riječ je radnom paketu Career Network u sklopu kojeg djeluje EU-CONEXUS centar za karijere – platforma koja omogućuje studentima sa svih sveučilišta koja su članovi alijanse EU-CONEXUS izgradnju vlastite karijere putem različitih informativnim materijala i pristupa popisu slobodnih mjesta za obavljanje stručne prakse, stažiranje i sl. Jedna od važnijih aktivnosti EU-CONEXUS centra za karijere bio je online događaj pod nazivom How to Build your Career- Hints and Tips to make you more Employable za studente i alumnije. Na događaju održanom 26. travnja sudjelovalo je oko 350 studenata, a prisutni su mogli naučiti kako se pripremiti za intervju za posao, što je to EU-CONEXUS Careers Network, kako se koristiti platformom Job Teaser i koji su njezini benefiti. Bila je to i izvrsna prigoda da studenti i alumniji upoznaju svoje kolege iz EU-CONEXUS-a, odnosno kolege s devet partnerskih sveučilišta

Izložba fotografija studenata *Wien ist...* na Odjelu za germanistiku Sveučilišta u Zadru 1. lipnja 2023.

Najljepše trenutke u Beču studenti zabilježili „okom“ kamere i tekstovima dojmova

Na Odjelu za germanistiku Sveučilišta u Zadru 1. lipnja 2023. svečano je otvorena izložba fotografija studenata tog odjela *Wien ist...*

Fotografije su nastale početkom svibnja tijekom šestodnevno boravka studenata u Beču kao dio terenske nastave, a u sklopu akcije *Europas Jugend lernt Wien kennen* austrijskog Saveznog ministarstva obrazovanja, znanosti i istraživanja. Na studijskom putovanju sudjelovalo je devetnaest studenata sa svih godina studija u pratnji triju lektorica.

Realizaciju cijeloga projekta putovanja te poslije izložbe i izrade fotoalbuma, u kojem su i tekstom zabilježeni studentski dojmovi o gradu i ljudima u njemu, inicirala je i koordinirala austrijska ugovorna lektorica Eveline Thalmann u suradnji s lektorica Marinom Lovrić, Judith Hansmeier i Žaklinom Radoš. Bogat i raznovrstan program obilaska bečkih znamenitosti i kulturnih događanja, poput mjuzikla *Rebecca* u bečkom *Raimund Theatru*, što gotovo svi ističu vrhuncem cjelokupnog putovanja, okrunjen je upravo otvorenjem izložbe.

Svoje najljepše trenutke studenti su zabilježili „okom“ svoje kamere te tekstovima dojmova, od kojih su neke svojim brojnim zainteresiranim kolegama na otvorenju prenijeli studenti Jelena Lončar, Alena Brunelli, Laura Rančić, Matea Čurić te Dorijan Majetić.

Taj, sada stalni postav izložbe na Odjelu za germanistiku, kao i cijeli projekt *Wien ist...* ostvaren je pod pokroviteljstvom i financijskom potporom Sveučilišta u Zadru i austrijske službe za akademsku razmjenu - ÖAD.

Fotografije su nastale početkom svibnja tijekom šestodnevno boravka studenata u Beču kao dio terenske nastave, a u sklopu akcije *Europas Jugend lernt Wien kennen* austrijskog Saveznog ministarstva obrazovanja, znanosti i istraživanja. Na studijskom putovanju sudjelovalo je devetnaest studenata sa svih godina studija u pratnji triju lektorica

Realizaciju cijeloga projekta putovanja te poslije izložbe i izrade fotoalbuma, u kojem su i tekstom zabilježeni studentski dojmovi o gradu i ljudima u njemu, inicirala je i koordinirala austrijska ugovorna lektorica Eveline Thalmann u suradnji s lektorica Marinom Lovrić, Judith Hansmeier i Žaklinom Radoš

Deset godina postojanja Austrijske knjižnice *Dr. Alois Mock* na Sveučilištu u Zadru

Zadar baštini čvrste veze s Bečom i drugim austrijskim gradovima

Austrijska knjižnica *Dr. Alois Mock* na Sveučilištu u Zadru u drugoj polovici svibnja obilježila je deset godina postojanja. U povodu te važne obljetnice u knjižnici je održana središnja svečanost na kojoj su se uzvanicima, suradnicima, studentima, lektorima njemačkog jezika i prijateljima obratili prorektor Sveučilišta u Zadru prof. dr. sc. Josip Faričić, zamjenica veleposlanika Republike Austrije, otpravnica poslova Julia Tiefengraber, ujedno i predstavnica Austrijskog kulturnog foruma, te znanstvena voditeljica knjižnice prof. dr. sc. Anita Pavić Pintarić.

Osnivanje i imenovanje knjižnice

Prorektor prof. dr. sc. Faričić istaknuo je kako Zadar, kao dio nekadašnjeg velikog imperija, baštini čvrste veze s Bečom i drugim austrijskim gradovima. Urbanističko uređenje, osnivanje mnogih ustanova koje baštine tradiciju iz tih vremena, ili onih koje su ih zamijenile, svjedoče o razvoju gospodarstva, kulture i znanosti u tom vremenu.

Stariji još uvijek prenose svjedočanstva prijašnjih naraštaja o poštivanju reda i zakona u onom vremenu. Danas kada smo dio europske zajednice naroda, možemo opet imati bliske kontakte s Austrijom. Odjel za germanistiku jedan je od naših najaktivnijih humanističkih odjela, a Austrijska knjižnica „Dr. Alois Mock“ mjesto na kojemu mnogi znanstvenici i studenti mogu doći u kontakt s literaturom i živom riječi na njemačkom jeziku - istaknuo je prof. dr. sc. Faričić.

Prisjetio se i samog osnivanja knjižnice te njezina imenovanja po Aloisu Mocku, tadašnjem austrijskom ministru vanjskih poslova, koji je u dramatičnim vremenima uvjerio austrijsku i europsku javnost kako je potrebno priznati Hrvatsku kao

U povodu važne obljetnice u knjižnici je održana središnja svečanost na kojoj su se uzvanicima, suradnicima, studentima, lektorima njemačkog jezika i prijateljima obratili prorektor Sveučilišta u Zadru prof. dr. sc. Josip Faričić, zamjenica veleposlanika Republike Austrije, otpravnica poslova Julia Tiefengraber, ujedno i predstavnica Austrijskog kulturnog foruma, te znanstvena voditeljica knjižnice prof. dr. sc. Anita Pavić Pintarić

suverenu državu. Davanjem imena knjižnici prepoznata je njegova zasluga za razvoj suvremene Hrvatske.

Prezentacija o radu knjižnice

Zamjenica veleposlanika Tiefengraber istaknula je kako Austrijska knjižnica u Zadru daje vrlo važan doprinos znanstvenom i kulturnom umrežava-

nju između Dalmacije i Austrije te nudi etabliranu platformu za austrijska bilateralna i regionalna kulturna i znanstvena događanja u Zadru. Od osnivanja knjižnice, uz organizacijsku i financijsku podršku Austrijskog kulturnog foruma u Zagrebu, omogućena su brojna uspješna predstavljanja austrijskih autora i gostujuća izlaganja iz Austrije, kao i radionice, simpoziji i filmske večeri.

Veliko hvala svima koji vjerno ostaju povezani s Austrijskom knjižnicom. Pozivamo vas da nas i nadalje posjećujete i pratite raznolik program događanja. Čestitamo vam na uspješnih deset godina rada i obećavamo da će Veleposlanstvo Republike Austrije i Austrijski kulturni forum i dalje podupirati knjižnicu i stajati joj na raspolaganju u svako doba, rekla je zamjenica veleposlanika Republike Austrije Julia Tiefengraber

- Veliko hvala svima koji vjerno ostaju povezani s Austrijskom knjižnicom. Pozivamo vas da nas i nadalje posjećujete i pratite raznolik program događanja. Čestitamo vam na uspješnih deset godina rada i obećavamo da će Veleposlanstvo Republike Austrije i Austrijski kulturni forum i dalje podupirati knjižnicu i stajati joj na raspolaganju u svako doba - rekla je Tiefengraber.

Znanstvena voditeljica prof. dr. sc. Pavić Pintarić sa studentima je održala prezentaciju o radu knjižnice, istaknuvši brojne radionice, putujuće izložbe, obilježavanje slavni imena iz zadarske prošlosti, ali i izdavanje monografije na njemačkom jeziku u kojoj se iznosi pogled naših znanstvenika o razdoblju i djelovanju Habsburške Monarhije na našoj obali. Svečanost je završila prigodnim domjenkom uz rezanje rođendanske torte.

16. Tjedan psihologije na Sveučilištu u Zadru od 20. do 26. veljače 2023. godine

Ove godine psiholozi diljem Hrvatske u „svom tjednu“ promicali psihologiju s glavnom porukom Čuvajmo (mentalno) zdravlje

Organizaciji Hrvatskog psihološkog društva od 20. do 26. veljače 2023. godine u Republici Hrvatskoj obilježen je 16. Tjedan psihologije. Tjedan psihologije prvi put je organiziran 2008. kada je Hrvatsko psihološko društvo obilježavalo 55 godina postojanja najstarije strukovne udruge psihologa. Ove su godine psiholozi diljem Hrvatske u „svom tjednu“ promicali psihologiju s glavnom porukom Čuvajmo (mentalno) zdravlje. Organizacijom mnogih događanja i aktivnosti, hrvatskoj je društvenoj zajednici predstavljena psihologija s naglaskom na unaprjeđenju zdravlja i dobrobiti pojedinca i društva.

Čak „tri tjedna psihologije“

U 16. Tjedan psihologije tradicionalno se uključilo i Sveučilište u Zadru, pri čemu je koordinatorka aktivnosti ovogodišnjeg Tjedna bila prof. dr. sc. Ana Slišković s Odjela za psihologiju. Glavni organizatori bili su Odjel za psihologiju i Studentsko savjetništvo Sveučilišta u Zadru, a sudjelovanjem su se pridružili Udruga studenata psihologije *Kasper*, Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja predškolske djece, Odjel za nastavničke studije u Gospiću i Zavod za javno zdravstvo Zadar. S obzirom na to da se 16. Tjedan psihologije obilježavao za vrijeme školskih praznika, prigodne aktivnosti obilježavanja u školama i vrtićima održane su u tjednu prije i tjednu nakon 16. Tjedna psihologije. Drugim riječima, ove je godine zapravo Sveučilište u Zadru brojnim aktivnostima i događanjima obilježilo čak „tri tjedna psihologije“ - od 13. veljače do 3. ožujka 2023. godine.

U tjednu prije i tjednu nakon službenog Tjedna psihologije u školama i dječjim vrtićima

U Tjedan psihologije tradicionalno se uključilo i Sveučilište u Zadru, pri čemu je koordinatorka aktivnosti ovogodišnjeg Tjedna bila prof. dr. sc. Ana Slišković s Odjela za psihologiju. Glavni organizatori bili su Odjel za psihologiju i Studentsko savjetništvo Sveučilišta u Zadru, a pridružili su se Udruga studenata psihologije *Kasper*, Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja predškolske djece te Odjel za nastavničke studije u Gospiću i Zavod za javno zdravstvo Zadar

Neke od tema ovogodišnjih radionica u školama bile su vezane za emocije i regulaciju emocija, učenje, strah od ispita, strategije pripreme za maturu, pojam empatije i različitog stajališta, distinkciju zadirkivanja i „ruga“ itd. Važno je istaknuti set radionica iz Programa očuvanja mentalnog zdravlja koje su proveli studenti Udruge studenata psihologije *Kasper*, a koje se bave vrlo aktualnim temama: društvene mreže, rizična ponašanja na internetu i u virtualnom svijetu, poremećaji prehrane te preopterećenost učenika

ma održano je čak 15 aktivnosti, većinom radionica zatvorenog tipa namijenjenih različitim uzrastima djece i učenika u osnovnim i srednjim školama te njihovim roditeljima.

Zahvaljujemo na suradnji institucijama u kojima su provedene ovogodišnje aktivnosti zatvorenog tipa 16. Tjedna psihologije: OŠ Stanovi Zadar, OŠ Bartula Kašića Zadar, OŠ dr.

Jure Turića u Gospiću, Privatnoj gimnaziji Nova, Gimnaziji Vladimira Nazora i DV-u Ražanac. Ovdje je potrebno naglasiti da studenti Odjela za psihologiju, uz mentorstvo nastavnika, i inače provode radionice u školama i vrtićima u sklopu nastave, ali i drugih naših manifestacija te da nas pojedine škole često pozivaju jer je potreba za obradom tema koje psihologija pokriva uistinu velika.

Radionice o samoregulaciji učenja

Neke od tema ovogodišnjih radionica u školama bile su vezane za emocije i regulaciju emocija, učenje, strah od ispita, strategije pripreme za maturu, pojam empatije i različitog stajališta, distinkciju zadirkivanja i „ruga“ itd. Važno je istaknuti set radionica iz Programa očuvanja mentalnog zdravlja koje su proveli studenti Udruge studenata psihologije *Kasper*, a koje se bave vrlo aktualnim temama: društvene mreže, rizična ponašanja na internetu i u virtualnom svijetu, poremećaji prehrane te preopterećenost učenika.

Studenti Odjela za nastavničke studije u Gospiću, pod mentorstvom izv. prof. dr. sc. Anele Nikčević-Milković proveli su četiri radionice o samoregulaciji

učenja pa su osnovnoškolci imali priliku dobiti odgovor na pitanje *Kako učiti?* Od aktivnosti zatvorenog tipa važno je istaknuti i dvije namijenjene roditeljima kojima je primarna funkcija jačanje roditeljskih kompetencija: radionicu *Razumijevanje emocija kod djece* koju su održale prof. dr. sc. Mira Klarin i Maša Atlaga, mag. psych., te predavanje *Empatičko reflektiranje kao podrška razvoju*, koje je održala klinička psihologinja Dora Srdelić Ljubičić.

Ukupno sedam aktivnosti

Službeni 16. Tjedan psihologije na Sveučilištu u Zadru (od 20. do 26. veljače 2023.) obilježen je s ukupno sedam aktivnosti (predavanja i radionice) namijenjenih ciljanim skupinama koje su bile otvorene i za širu javnost. Tjedan je otvoren radionicom *Q & A sa psihologinjama* koju su provele Ivana Sučić Šantek, dipl. psih., i Severina Mamić, mag. psych., psihologinje iz Studentskog savjetovaništva Sveučilišta u Zadru. S obzirom na brojna pitanja koja pojedinci mogu imati (npr. kako izgleda proces psihološkog savjetovanja, kako se prijaviti na savjetovanje, što očekivati, trebam li stručnu pomoć i sl.), ta je radionica konceptualizirana kao dobivanje relevantnih odgovora od psihologinja.

U prvom danu Tjedna izv. prof. dr. sc. Vera Čubela Adorić s Odjela za psihologiju, održala je stručno predavanje *Tko, kada, kako i zašto mari za pravdu?* Predavanje je bilo namijenjeno psiholozima i drugim stručnjacima te zainteresiranoj javnosti, a ujedno je Hrvatskoj psihološkoj komori prijavljeno kao stručno usavršavanje.

Kako je prvi dan službenog ovo-

Kako je prvi dan službenog ovogodišnjeg Tjedna psihologije bio 20. veljače, na dan kada se obilježava Svjetski dan socijalne pravde, uistinu je bilo prigodno promicati brojne spoznaje iz psihologijskih istraživanja vezane za socijalnu pravdu. Tom smo se prigodom i podsjetili da smo svi pozvani pridonijeti socijalno pravednom društvu u kojem sve osobe uživaju jednaka prava i imaju jednake mogućnosti za ostvarivanje svojih potencijala te ravnopravno sudjelovanje u svim aspektima života

godišnjeg Tjedna psihologije bio 20. veljače, na dan kada se obilježava Svjetski dan socijalne pravde, uistinu je bilo prigodno promicati brojne spoznaje iz psihologijskih istraživanja vezane za socijalnu pravdu (npr. glavni aspekti socijalne pravde, načini prosudivanja pravde, individualne razlike u osjetljivosti na nepravdu i sustavu različitih vjerovanja o pravednosti, implikacije percepcije (ne) pravde za subjektivnu dobrobit i mentalno zdravlje). Tom smo se prigodom i podsjetili kako smo svi pozvani pridonijeti socijalno pravednom društvu u kojem sve osobe uživaju jednaka prava i imaju jednake mogućnosti za ostvarivanje svojih potencijala te ravnopravno sudjelovanje u svim aspektima života.

Kako se nositi sa stresom

S obzirom na sveprisutnost stresa u svakodnevnom suvremenom životu, izv. prof. dr. sc. Marina Nekić s Odjela za psihologiju i Severina Mamić, mag. psych., iz Studentskog Savjetovaništva, održale su radionicu *Kuda sa stresom?*, kojom su studente i ostale zainteresirane polaznike upoznale s adekvatnim strategijama suočavanja sa stresom. Na-

ime, način nošenja sa stresorima može biti mnogo važniji za mentalno zdravlje od količine i intenziteta izvora stresa na koje nailazimo. Za mentalno zdravlje, dobrobit i motivaciju ključan je i način na koji vrednujemo sebe, odnosno samopoštovanje. Stoga je Kristijan Žibrat, mag. psych., s Odjela za psihologiju, održao radionicu zanimljivog naslova *Kako zdravo „nabildati“ samopoštovanje?* Sudionici te radionice putem praktičnih aktivnosti mogli su spoznati kojim psihološkim aktivnostima možemo jačati samopoštovanje, primjerice, kako mijenjati negativna uvjerenja, kako se nositi s kritikom i samokritikom i sl.

Kristijan Žibrat, mag. psych., pridonio je 16. Tjednu psihologije i mentorstvom radionice *Predmenstrualni sindrom i procesiranje emocija*, koju su održale studentice psihologije Korina Miličević, Nika Tokić i Kate Musa. Glavni fokus te radionice bio je na učestalosti stresa, depresivnosti i anksioznosti kod žena s predmenstrualnim sindromom, a sudionici su dobili i vrlo praktične savjete za lakši PMS.

Budući da roditelji često ističu

brojne izazove s kojima se suočavaju u roditeljskoj ulozi, a koji su kvalitativno različiti u odnosu na nekadašnja vremena, izv. prof. dr. sc. Ivana Macuka održala je javno predavanje *Nije lako biti roditelj: usponi i padovi*. Fokus predavanja bio je na novim trendovima u odgoju (tzv. intenzivno roditeljstvo i prezaštićivanje djece), pronalaženju ravnoteže u roditeljskoj ulozi (odupiranju od tzv. roditeljskog perfekcionizma) te prevenciji sagorijevanja u roditeljskoj ulozi. Na predavanju su ujedno kratko predstavljene rezultati institucionalnog projekta Sveučilišta u Zadru *Roditeljstvo danas: iskustva i izazovi*.

Škola prevencije seksualnog nasilja

Na kraju, ali iznimno važno, u sklopu 16. Tjedna psihologije na Sveučilištu u Zadru održano je i interaktivno predavanje *Mala škola prevencije seksualnog nasilja*, nastalo u suradnji Odjela za psihologiju Sveučilišta u Zadru sa Studentskim savjetovaštem Sveučilišta u Zadru, Centrom za zdravlje mladih i udrugom Ne-popularna psihologija. Predavači su bili doc. dr. sc. Arta Dodaj i Krešimir Prijatelj, mag. psych., s Odjela za psihologiju te Ella Selak Bagarić, mag. psych., klinička psihologinja, voditeljica Centra za zdravlje mladih Zagreba. Svrha predavanja bila je osvijestiti i senzibilizirati javnost na prisutnost seksualnog nasilja u društvu te uputiti u postupanje traženja pomoći u slučaju sumnje na seksualno nasilje. Poseban fokus predavanja stavljen je razloge neprijavlivanja seksualnog nasilja koji su vezani za društvenu stigmu i strah od osude.

Susreti antropološke vrste 5. i 6. svibnja 2023. na Sveučilištu u Zadru

Afirmacija važnosti antropologije u suvremenom društvu

Dana 5. i 6. svibnja 2023. na Sveučilištu u Zadru održani su *Susreti antropološke vrste*. Na *Susretima* su studenti i profesori iz Hrvatske i regije mogli poslušati zanimljiva izlaganja te sudjelovati u brojnim aktivnostima.

Izlaganja i okrugli stol

Prvi dan počeo je izlaganjem dr. sc. Marijane Hameršak (Institut za etnologiju i folkloristiku) i doc. dr. sc. Sarah Carolinne Czerny (Filozofski fakultet u Rijeci) na temu *Mogu li šume biti ksenofobne?*, a nakon toga je održan i okrugli stol na kojem su sudjelovali dr. sc. Marijana Belaj (Odsjek za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu), Klara Tončić (Odjel za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu), Ela Lipanović i izv. prof. dr. sc. Mario Katić (Odjel za etnologiju i antropologiju Sveučilišta u Zadru) uz moderatore, studente Ivana Franca i Tina Meštovića, na kojemu se raspravljalo o antropologiji na tržištu rada.

Kulturni program prvog dana bio je iznimno raznolik i uključivao je nastupe KUD-a Družine Pag, KUD-a Ivan Goran Kovačić i Klape *Kapric* u dvorištu *Citadele* na Sveučilištu. Njihovi nastupi dodatno su uljepšali atmosferu Susreta i pružili sudi-

onicima ugodno iskustvo.

Radionice za studente

Drugog dana Susreta doc. dr. art. Ana Vivoda (Odjel za nastavničke studije u Gospiću Sveučilišta u Zadru) održala je izlaganje *Bezvremenska borba oko feminističke paradigme*. Nakon toga je dr. sc. Nataša Polgar (Institut za etnologiju i folkloristiku) održala izlaganje *Vještica na kauču: psihoanalitički ogledi o suđenjima vještica u Hrvatskoj*, koje je pružilo dublji uvid u povijest suđenja vješticama u Hrvatskoj. Naposljetku je izv. prof. dr. sc. Marko Vučetić (Odjel za filozofiju Sveučilišta u Zadru) predstavio izlaganje *Ideja antropologije i odgojna stvarnost*, koje je potaknulo raspravu o ulozi antropologije u obrazovnom sustavu.

Događanje su organizirali studenti Sveučilišta u Zadru, a financijsku potporu projektu pružio je Studentski servis Sveučilišta u Zadru. Potporu su pružili i Studentski zbor Sveučilišta, Odjel za etnologiju i antropologiju i Sveučilište u Zadru

Tijekom drugog dana održane i radionice za studente koje su omogućile sudionicima da se aktivno uključe i sudjeluju u projektnom razmišljanju uz povezivanje antropologije.

Organizacija i potpora manifestaciji

Također, organizirana je projekcija studentskog filma *Kroz objektiv istraživača*, koja je pružila uvid u rad i istraživanja studenata antropologije.

Susreti antropološke vrste događaj su koji potiče razmjenu znanja, istraživanje i suradnju među akademskom zajednicom. Oni pružaju jedinstvenu platformu za povezivanje studenata, profesora i stručnjaka iz područja antropologije, kako na lokalnoj, tako i na regionalnoj razini. Inspirativnim izlaganjima, intenzivnim raspravama i interaktivnim radionicama sudionici dobivaju priliku proširiti svoje znanje, istražiti nove perspektive i uspostaviti vrijedne veze unutar šire

antropološke zajednice. Organizacija ovakvih susreta pridonosi kreativnosti i afirmira važnost antropologije u suvremenom društvu.

Događanje su organizirali studenti Sveučilišta u Zadru, a financijsku potporu projektu pružio je Studentski servis Sveučilišta u Zadru. Potporu su pružili i Studentski zbor Sveučilišta, Odjel za etnologiju i antropologiju i Sveučilište u Zadru. Program se sastojao od nastupa kulturno-umjetničkih društava, klapa, zabavnog programa, prikazivanja filmova, studentske radionice te izlaganja radova i okruglih stolova hrvatskih znanstvenika na aktualne teme. Izlaganja su održana u Svečanoj dvorani Sveučilišta u Zadru, a kulturno-zabavni program u dvorištu stare menze (restoran *Barbakan*).

Predstavljanje 12. broja časopisa *Odjela za povijest umjetnosti*, 20. veljače 2023. u Svečanoj dvorani Sveučilišta u Zadru

Ars Adriatica ušao u prestižnu svjetsku bazu podataka Scopus

U Svečanoj dvorani Sveučilišta u Zadru 20. veljače 2023. održano je predstavljanje 12. broja *Ars Adriaticae*, časopisa *Odjela za povijest umjetnosti*. Ove godine predstavljanje je proteklo u svečanom tonu jer je časopis ušao u jednu od najprestižnijih svjetskih baza podataka *Scopus*, što će omogućiti veću prepoznatljivost i citiranost autora u međunarodnim znanstvenim krugovima.

Ta citatna i bibliografska baza podataka posebna je po tome što sadrži sažetke radova. Ugodno smo iznenađeni činjenicom da smo primljeni tri mjeseca nakon podnošenja zahtjeva, iako je uobičajeno da se čeka i po godinu dana. Komisija je ocijenila časopis relevantnim u međunarodnoj znanstvenoj zajednici, što se vidi i po citiranosti njegovih članaka u drugim časopisima koji su već bili u *Scopusu*. Nastavljamo s entuzijazmom raditi na *Ars Adriatici*, a imamo zadatak zadržati visoku razinu kvalitete jer je u *Scopusu* teško ući, a lako ispasti - istaknula je doc. dr. sc. Meri Zornija, koja

uredničku „palicu“ preuzima od dugogodišnjeg urednika izv. prof. dr. sc. Larisa Borića.

Zahvalila je svima koji su pridonijeli etabriranju časopisa, jednom od pokretača i redovitom autoru Pavuši Vežiću, prerano preminuloj kolegici Marijani Kovačević, Ivanu Josipoviću, Mariji Kolega, umirovljenom profesoru Vinku Srhoju, i dalje članu uredništva, svim autorima i onima koji su sudje-

lovali u izradi časopisa.

Sadržaj 12. broja predstavila je doc. dr. sc. Barbara Španjol-Pandelo s Odsjeka za povijest umjetnosti Sveučilišta u Rijeci. Među devet znanstvenih i recenziranih radova su i oni o kasnoantičkom sklopu u Mogorjelu, Jurju Dalmatincu, graditelju zadarskih bedema Sforzi Pallavicinu, novim saznanjima o crkvi Gospe od Kašte- la u Zadru, poznatijoj kao Gospi

od Zdravlja, srednjovjekovnom Varošu Sv. Martina (današnjim Ravnicama), projektu *KultBa-Mikroo* itd.

Ono što časopis svakako izdvaja od drugih je visoka kvaliteta slikovnih materijala, koji su važni za razumijevanje napisanih radova - rekla je Španjol-Pandelo. Časopis je dostupan na portalu *Hrčak*, a u tiskanom obliku u Sveučilišnoj knjižari *Citadela*.

XII. Dani seksualnosti, Odjel za psihologiju, od 10. do 12. svibnja 2023. u Kneževoj palači

Destigmatizacija i rušenje predrasuda vezanih uz različite aspekte ljudske seksualnosti

Udruga studenata psihologije Kasper tradicionalno organizira znanstveno-stručni skup Dani seksualnosti koji okuplja stručnjake iz različitih područja znanosti pod krovnom temom ljudske seksualnosti. Samim time, svrha je skupa približiti temu ljudske seksualnosti zainteresiranim sudionicima

Znanstveno-stručni skup Dani seksualnosti, 12. po redu, održan je ove godine od 10. do 12. svibnja u Kneževoj Palači. U samoj realizaciji Dana seksualnosti sudjeluju volonteri USP-a Kasper sa Sveučilišta u Zadru. Udruga studenata psihologije Kasper tradicionalno organizira znanstveno-stručni skup Dani seksualnosti koji okuplja stručnjake iz različitih područja znanosti pod krovnom temom ljudske seksualnosti. Samim time, svrha je skupa približiti temu ljudske seksualnosti zainteresiranim sudionicima, kao i destigmatizacija te rušenje predrasuda vezanih uz različite aspekte ljudske seksualnosti. Kako bi se skup realizirao na najvišoj mogućoj razini, ali i kako bi se svima uključenima u projekt pružile vrijedne uspomene, volonteri u samu organizaciju ulažu znatnu količinu vremena i truda.

Edukacija opće populacije

Cilj projekta je edukacija opće populacije o raznim temama vezanim za ljudsku seksualnost, što uključuje područja kao što su seksualno zlostavljanje, spolni odgoj, neuroznanost i seksualno ponašanje, interpersonalni odnosi, seksualnost kroz prizmu umjetnosti i brojne druge teme koje se iz godine u godinu mijenjaju, obogaćuju i aktualiziraju. Kroz projekt se također nasto-

rušiti stereotipe, osnažiti istraživački duh kod studenata koji mogu sudjelovati kao predavači u Studentskoj sekciji, umrežiti stručnjake koji se bave tematikom seksualnosti iz cijele RH sa zainteresiranim studentima i pripadnicima šire populacije te potaknuti razvoj organizacijskih i rukovoditeljskih vještina kod studenata koji sudjeluju u organizaciji projekta. Dani seksualnosti ove su godine održani uživo u multimedijalnoj dvorani Kneževke palače uz *online* prijenos preko *Zoom* platforme. Skup je otvoren 10.

17 predavanja i jedna radionica

U tri dana održano je ukupno 17 predavanja, od čega su četiri bila studentska izlaganja te jedna radionica. Posljednji dan zaključen je proglašenjem najboljega studentskog izlaganja. Skup je okupio brojne stručnjake iz različitih područja znanosti - psi-

hologija, likovna umjetnost, nutricionizam, pravo, sociologija, psihoterapija... Osim popunjenih mjesta u multimedijalnoj dvorani u Kneževoj palači, velik je broj zainteresiranih skup pratilo *online* - oko 500 osoba. Primijećena je rekordna posjećenost skupa uživo te se za neka predavanja tražilo mjesto više.

Bogat zabavni program

Naravno, bio je organiziran i bogat zabavni program. Tako je 10. svibnja održan opći kviz znanja u Zadružnoj pivovari Brlog, 11. svibnja *dirty dancing party*

U tri dana održano je ukupno 17 predavanja, od čega su četiri bila studentska izlaganja te jedna radionica. Posljednji dan zaključen je proglašenjem najboljega studentskog izlaganja. Skup je okupio brojne stručnjake iz različitih područja znanosti - psihologije, likovne umjetnosti, nutricionizma, prava, sociologije, psihoterapije... Osim popunjenih mjesta u multimedijalnoj dvorani u Kneževoj palači, velik je broj zainteresiranih skup pratilo *online* - oko 500 osoba

Jasna Duranović,
predsjednica USP-a Kasper,
glavna organizatorica Dana
seksualnosti

Jasna Duranović: Već godinama imamo punu podršku Sveučilišta u Zadru i Studentskog zbora

Studentica sam druge godine diplomskog studija psihologije na Sveučilištu u Zadru te glavna organizatorica projekta Dani seksualnosti. Članica sam USP-a Kasper četiri godine, a predsjednica Udruge od rujna 2021. godine. U sklopu Kaspera, ali i nekoliko drugih udruga, volontiram te aktivno sudjelujem u realizaciji brojnih lokalnih i regionalnih projekata.

Na Odjelu za psihologiju angažirana sam kao demonstratorica na kolegijima iz psihološke metodologije.

Osim Dana seksualnosti, Udruga Kasper organizira Psihovalentinovo, Besplatne pripreme za državnu maturu iz psihologije, manifestaciju Kava s psihologom, razne volonterske i humanitarne akcije, npr. obilježavanje Mjeseca svjesnosti o emocionalnom prejedanju, Mjeseca svjesnosti o autizmu, Svjetskog dana multiple skleroze itd. Pritom bih željela istaknuti Program očuvanja mentalnog zdravlja u sklopu kojeg provodimo radionice na temu mentalnog zdravlja učenicima osnovnih i srednjih škola na području Zadarske županije.

I na repertoaru ovogodišnjih Dana seksualnosti bilo je zanimljivih tema: muško-ženska prijateljstva, seksting, transrodnost te sram i samopouzdanje, ali i tema kao što su seksualni život u starijoj dobi, roditeljsko prihvatanje LGBT djeteta itd. Svi naši predavači vrhunski su stručnjaci - prof. dr. sc. Nataša Šimić, izv. prof. dr. sc. Sunčana Roksandić, izv. prof. dr. sc. Marina Nekić, Jessica Lynn, prof. dr. sc. Ivana Tucak Junaković, doc. dr. sc. Marina Vidaković, dr. sc. Jasna Žmak te udruge Centar BEA, Iskorak i Dugina obitelj.

Nemamo nekih većih teškoća u organizaciji. Već godinama se predavanje održavaju u Kneževoj palači, a dobivamo i punu podršku Sveučilišta u Zadru i Studentskog zbora, kojima smo veoma zahvalni, kao i ostalim brojnim sponzorima bez kojih ovo sve ne bi bilo moguće.

Za realizaciju projekta bio je zadužen 21 student psihologije, koji su djelovali u tri tima: Programski odbor, Organizacijski odbor i Marketinški odbor. Projekt je imao veliku medijsku vidljivost i pobrao brojne pozitivne povratne informacije.

XVI. Dani povijesti, Odjel za povijest, od 26. do 28. travnja 2023.

Našim je studentima temeljni cilj predstaviti aktivnosti Udruge, Odjel za povijest i Sveučilište u Zadru kao složnu akademsku zajednicu

Studentski stručni skup XVI. Dani povijesti, u organizaciji udruge studenata povijesti ISHA Zadar, održan je na Odjelu za povijest od 26. do 28. travnja 2023. godine. Krovna tema ovogodišnjeg skupa bila je *Religija i sukobi kroz povijest*.

Studentski stručni skup *Dani povijesti* tradicionalni je studentski skup koji se organizira od 2007. godine, a na sudjelovanje poziva sve studente povijesti i srodnih znanosti da prezentiraju svoje radove unutar radionica krovne teme koja se svake godine odabire unutar članova udruge ISHA-e Zadar. Na manifestaciji su, osim studenata povijesti sa zadarskog Odjela, sudjelovali i studenti iz ostalih sekcija ISHA-e iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine, a od ove godine i iz Srbije i Slovenije, postavši tako međunarodnim skupom studenata povijesti. Dani povijesti traju tri dana i tematski su određeni. Uz studente iz različitih sekcija ISHA-e, na Danima povijesti predstavljaju se i profesori s Odjela za povijest.

Četiri radionice, 40 sudionika

XVI. Dani povijesti ove godine obrađivali su krovnu temu *Religija i sukobi kroz povijest*. Tema je bila podijeljena na četiri radionice: *Religija i politički sukobi; Jedna vjera – više dogmi; Vjerska diskriminacija – nekad i danas i Načini provođenja vjerskog nasilja*.

Svih 40 sudionika bilo je raspoređeno u radionice prema izboru njihovih tema. Prva dva dana (26. i 27. travnja 2023.) izlagali su i profesori i studenti, a prvi dan otvoren je uz pozdrave pročelnika Odjela izv. prof. dr. sc. Zlatka Begonje te organiza-

Studentski stručni skup Dani povijesti tradicionalni je studentski skup koji se organizira od 2007. godine. I ovogodišnji, 16. po redu, održan je u organizaciji udruge studenata povijesti ISHA-Zadar, a krovna tema bila je Religija i sukobi kroz povijest. Dani povijesti traju tri dana i tematski su određeni, a uz studente iz različitih sekcija ISHA-e, na Danima se predstavljaju i profesori s Odjela za povijest

Na ovogodišnjim Danima povijesti sudjelovali su studenti iz sekcija ISHA-e: ISHA Pula, ISHA Osijek, ISHA Split, ISHA Zagreb, ISHA Sarajevo, ISHA Ljubljana, ISHA Niš i ISHA Beograd.

torice i predsjednice ISHA-e Zadar Tee Miše.

Prvo predavanje održala je izv. prof. dr. sc. Valentina Šoštarčić U ime Gospodnje – križarski ratovi kao primjer religioznog nasilja i ideologije koja ga opravdava, nakon čega su isti dan uslijedile radionice *Religija i politički sukobi* te *Vjerska diskriminacija – nekad i danas*.

Sljedeći dan studentskog skupa otvorio je asistent Marin Banović, mag. educ. hist., temom *Osvajanje Novog svijeta u katoličkoj misli 16. stoljeća*, nakon čega su održane posljednje dvije radionice: *Jedna vjera – više dogmi* te *Načini provođenja vjerskog nasilja*.

Povijesni kviz

Treći dan manifestacije bio je rezerviran za šetnju i upoznavanje drugih studenata s našim studentskim i povijesno važnim gradom. Za popodnevni je termin za sve studente Sveučilišta u prostorijama Studentskog kluba „Božo Lerotić“ organiziran povijesni kviz. Večernji je pak termin bio rezerviran za svečani domjenak da bismo našim kolegama zahvalili na sudjelovanju i time zatvorili svečane XVI. Dane povijesti. Tom smo prigodom udijelili i prigodne darove – platnenu torbu s primjerkom časopisa studenata povijesti *Rostra*.

Svake godine Dani povijesti okupljaju sve više aktivnih studenata koji prezentiraju i aktivno podržavaju izlaganja svojih kolega. Uz studente koji su velika potpora, i studenti i Udruga općenito imaju nemjerljivu podršku profesora, pročelnika i cjelokupnog Odjela za povijest.

Svake godine pokušavamo odabrati što kreativniju i otvore-

Tea Miše

Tea Miše rođena je 2000. u Trogiru, gdje završava osnovnu i srednju školu.

Jednopredmetni studij povijesti završila je u Zadru 2021. obranom diplomskog rada *Pad Reda templara* pod mentorstvom doc. dr. sc. Antuna Nekića. Diplomski studij nastavničkog usmjerenja upisuje iste godine te diplomira također pod mentorstvom doc. dr. sc. Nekića.

Od 2019./2020. godine aktivna je članica ISHA-e Zadar, a od listopada 2022. predsjednica Udruge. Sudjelovala je kao izlagač na radionici *Kulinarstvo antičke Grčke i Rima* održanoj 10. studenog 2021. godine u organizaciji ISHA-e Zadar. Aktivno je sudjelovala u organizaciji prošlogodišnjih Dana povijesti te u radionici *Zatvorski sustavi i načini kažnjavanja* izlagala temu *Srednjovjekovne sprave za mučenje*.

Izlagala je i na studentskom seminaru *Jadranski susreti studenata povijesti* održanom u Puli od 30. rujna do 1. listopada 2022. godine u organizaciji ISHA-e Pula s temom *Medicinska pozadina vještica u Salemu 1692.* godine. U travnju 2023. na XVI. Danima povijesti u Zadru izlagala je sklopu radionice *Jedna vjera – više dogmi* temu *Katarska hereza*.

Svih 40 sudionika bilo je raspoređeno u radionice prema izboru njihovih tema. Prva dva dana (26. i 27. travnja 2023.) izlagali su i profesori i studenti, a prvi dan otvoren je uz pozdrave našeg pročelnika Odjela izv. prof. dr. sc. Zlatka Begonje te organizatorice i predsjednice ISHA-e Zadar Tee Miše

niju temu koja će privući i studente srodnih znanosti jer ne želimo biti isključivi. Povijest je znanost koju se ne može sagledati samo s jedne strane pa se trudimo umrežiti sa studentima drugih odjela.

Rekordan broj gostujućih studenata

Ove godine imali smo rekordan broj gostujućih studenata iz drugih zemalja, što je dokaz da su sudionici s prošlih Dana povijesti otišli zadovoljni i prepuni ugodnih dojmova koje su prenijeli ostalim kolegama unutar i izvan granica Hrvatske. Iznimno je važno napomenuti i da su Dani izvrsna prigoda da se studenti upoznaju te dijele vlastita iskustva, zapažanja i znanja. Našim je studentima cilj predstaviti aktivnosti Udruge, Odjel za povijest i Sveučilište u Zadru kao složnu akademsku zajednicu.

Tea Miše, predsjednica ISHA-e Zadar

Artenza – Dani povijesti umjetnosti u organizaciji studenata Odjela za povijest umjetnosti Sveučilišta u Zadru, od 15. do 20. svibnja 2023.

Interdisciplinarna akademska suradnja pridonijela povezivanju različitih odjela Sveučilišta u Zadru, ali i ojačala veze sa srodnim odjelima na sveučilištima izvan Zadra

Studentski projekt *Artenza – Dani povijesti umjetnosti* u organizaciji studenata Odjela za povijest umjetnosti Sveučilišta u Zadru održan je od 15. do 20. svibnja ove godine. Projekt je osmišljen s ciljem predavljanja Odjela za povijest umjetnosti i Sveučilišta u Zadru te poticanja suradnje između studenata i profesora iz različitih grana humanističkih znanosti. Zadani projektni cilj uspješno je ispunjen – projektna aktivnost iznjedrila je brojne suradnje i poznanstva, kao što su suradnje studenata Odjela s predavačima Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli, Sveučilišta u Zagrebu te Srednje škole primijenjene umjetnosti i dizajna Zadar.

Dvi-tri ure piture

Studenti su, predvođeni organizatoricom projekta Robertom Tomičić, apsolvencicom prijediplomskog dvopredmetnog studija na Odjelu za povijest umjetnosti i Odjelu za etnologiju i antropologiju na Sveučilištu u Zadru, osmislili program koji se odvijao tijekom pet dana, a počeo je slikarskom radionicom 15. svibnja. Jutarnja slikarska radionica pod nazivom *Dvi-tri ure piture* ostvarena je u suradnji s učenicima Srednje škole primijenjene umjetnosti i dizajna Zadar koje je predvodila profesorica Marina Kujundžić, a održao asistent Nikola Zmijarević. Radionica je nastavljena u popodnevnom terminu, ali sa studentima Sveučilišta u Zadru te ju je održala organizatorica Roberta Tomičić uz pomoć volontera. Predviđenih 30 mjesta nije

Projekt je osmišljen s ciljem predavljanja Odjela za povijest umjetnosti i Sveučilišta u Zadru te poticanja suradnje između studenata i profesora iz različitih grana humanističkih znanosti, a projektna aktivnost iznjedrila je brojne suradnje i poznanstva, kao što su suradnje studenata Odjela s predavačima Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli, Sveučilišta u Zagrebu te Srednje škole primijenjene umjetnosti i dizajna Zadar

Studenti su, predvođeni organizatoricom projekta Robertom Tomičić, apsolvencicom prijediplomskog dvopredmetnog studija na Odjelu za povijest umjetnosti i Odjelu za etnologiju i antropologiju na Sveučilištu u Zadru, osmislili program koji se odvijao tijekom pet dana, a počeo je slikarskom radionicom 15. svibnja

Roberta Tomičić

Roberta Tomičić rođena je u Puli 1997. godine. Trenutačno je apsolventica prijediplomskog dvopredmetnog studija na Odjelu za povijest umjetnosti i Odjelu za etnologiju i antropologiju na Sveučilištu u Zadru. Tijekom studiranja na Odjelu za etnologiju i antropologiju u sklopu kolegija *Stručna praksa* praksu je obavila radom u Prapovijesnoj zbirci i Zbirci podvodne arheologije u Arheološkom muzeju Istre.

Tijekom prosinca 2019. sudjelovala je u ostvarenju studentskog projekta – izložbe *Biennale hrvatske mlade fotografije*. Od listopada 2021. do lipnja 2022. sudjelovala je u radionici *Muzejski praktikum* koji se zasniva na primjeni usvojenih znanja suvremene umjetnosti, organizaciji virtualne izložbe i vlastitih fotografskih i videoradova, a realizirana je u suradnji s Muzejom suvremene umjetnosti u Zagrebu.

Od 16. do 20. svibnja 2022. sudjelovala je u organizaciji Međunarodnog kongresa podvodne arheologije *In Poseidon realm XXVII*, koji je ostvaren zahvaljujući Arheološkom muzeju Istre i *Deguwe* (2022.).

Tijekom svibnja ove godine organizirala je studentski projekt *Artenza - Dani povijesti umjetnosti* na Sveučilištu u Zadru. Status apsolventa omogućio joj je rad u Arheološkom muzeju Istre, gdje od veljače radi na stručnoj obradi muzejske građe u Novovjekovnoj zbirci i Zbirci podvodne arheologije.

bilo dovoljno, na radionici je u konačnici sudjelovalo čak 35 sudionika. Slikalo se temperama prema predlošcima mrtve prirode, marina, veduta i portreta, a sudionici su mogli sami odabrati željeni motiv. Zbog izuzetne zainteresiranosti za slikarsku radionicu, nakon dva održana termina, otvoren je i treći, i to 16. svibnja u jutarnjem terminu.

Radionica izrade mozaika

Istog dana u popodnevnom terminu održana je radionica izrade mozaika na podlošcima za čaše. Zbog ograničene količine materijala, radionica je mogla primiti najviše 30 sudionika. Ipak, interes je nadmašio sva predviđanja te, nažalost, nije bilo moguće uključiti sve studente koji su željeli sudjelovati. Sudionici su izrađivali podloške za čaše u željenim uzorcima i bojama koje su najprije lijepili na podlogu, a zatim fugirali.

Treći dan projekta, odnosno 17. svibnja, održano je više predavanja studenata i profesora iz različitih grana humanističkih znanosti na temu *Koncept žene kroz prizmu humanističkih znanosti*. Šarolik odabir čak 13 predavača omogućio je uvid u različite pristupe temi, kao i u

međusobnu isprepletenost i interdisciplinarnost humanističkih znanosti. Izlagači su konceptu pristupili na zanimljive i raznovrsne načine dajući time uvid u teoriju i metodologiju svojih struka.

Interdisciplinarna akademska suradnja pridonijela je povezivanju različitih odjela Sveučilišta u Zadru, ali i ojačala veze sa srodnim odjelima na sveučilištima izvan Zadra.

Kviz CoolTURE

Posljednjeg dana formalnog dijela projekta, 18. svibnja, održan je kviz *CoolTURE*. Kviz je okupio brojne sudionike s različitih odjela Sveučilišta, a pitanja su se temeljila na znanjima iz različitih humanističkih grana. Vo-

Održano je više predavanja studenata i profesora iz različitih grana humanističkih znanosti na temu *Koncept žene kroz prizmu humanističkih znanosti*. Šarolik odabir čak 13 predavača omogućio je uvid u različite pristupe temi, kao i u međusobnu isprepletenost i interdisciplinarnost humanističkih znanosti. Izlagači su konceptu pristupili na zanimljive i raznovrsne načine pružajući time uvid u teoriju i metodologiju svojih struka

lonteri projekta za tu su prigodu osigurali mnoge nagrade pa je i svaka prijavljena grupa bila dobitna. Projekt je završio zajedničkim druženjem pod nazivom *pARTium* u subotu, 20. svibnja.

Studenti i profesori imali su zadatak maskirati se u najdraže likovnoumjetničko djelo, umjetnika ili vlastitu referencu na umjetničko djelo. *PaARTium* je oživljen mnoštvom maštovitih maski, a neke od najupečatljivijih bile su Frida Kahlo, Vermeerova *Djevojka s bisernom naušnicom*, Salvador Dali, Yayoi Kusama, Botticellijeva *Flora*, *Zvezdana noć* i *Suncokreti* Van Gogha, paleta boja Pjera Mondriana, Artemida, *American Gothic* te *Midsummer eve* E. R. Hughesa.

Posljednjeg dana formalnog dijela projekta, 18. svibnja, održan je kviz CoolTURE. Kviz je okupio brojne sudionike s različitih odjela Sveučilišta, a pitanja su se temeljila na znanjima iz različitih humanističkih grana. Volonteri projekta za tu su prigodu osigurali mnoge nagrade pa je i svaka prijavljena grupa bila dobitna. Projekt je završio zajedničkim druženjem pod nazivom pARTium u subotu, 20. svibnja

Ruski dani, Odjel za rusistiku, od 15. do 18. svibnja 2023. na Sveučilištu u Zadru

Zadarski Odjel za rusistiku i ove godine organizirao zanimljive i sadržajne Ruske dane

Studenti Odjela za rusistiku, uz potporu profesora s Odjela i novčanu potporu Studentskog zbora, od 15. do 18. svibnja 2023. na Sveučilištu u Zadru organizirali su Ruske dane.

U Organizacijskom odboru bili su Gabriela Bašić, studentica ruskog jezika i književnosti i antropologije (druga godina diplomskog studija), Tomislav Babić, Lucija Tomanović, Nikolina Novaković i Lucija Šundov, sve studenti na Odjelu za rusistiku.

Boršč, šči...

Ruski su dani počeli 15. svibnja *Radionicom ruske kuhinje* pod vodstvom profesorice dr. sc. Eugenije Čuto, na kojoj su studenti 4. godine pripremali ruska jela na ruskom jeziku. Predvečer je uslijedila izložba studentskih fotografija na temu *Zločin i kazna* te proglašenje pobjednika kojeg je odabrao stručni žiri (Aleksandar Bonačić, mag. hist. art. Nikola Zmijarević i doc. dr. sc. Adrijana

Ovogodišnji Ruski dani organizirani su uz potporu profesora s Odjela za rusistiku i novčanu potporu Studentskog zbora. U Organizacijskom odboru bili su Gabriela Bašić, studentica ruskog jezika i književnosti i antropologije (druga godina diplomskog studija), Tomislav Babić, Lucija Tomanović, Nikolina Novaković i Lucija Šundov, sve studenti na Odjelu za rusistiku

na Vidić), čime su službeno počeli Ruski dani 2023. Drugi dan u Čitaonici slavističke knjižnice premijerno je prikazan studentski film *Padenie* nastao na Filmskoj radionici u nastavi ruskog jezika pod vodstvom profesorice doc. dr. sc. Maje Pandžić, a nakon projekcije, student Tomislav Babić vodio je razgovor s renomiranom prevoditeljicom Tatjanom Radmilo, prevoditeljicom romana *Zločin i kazna*. Razgovarali su o prevođenju tog literarnog klasika te izazovima prevođenja općenito. Tatjana Radmilo sutradan se su-

srela sa studentima prevoditeljskog studija te s njima podrobnije razgovarala o prevođenju u Hrvatskoj.

Agitprop plakat

Treći dan studenti su se okupili te na Radionici avangardnog plakata kombinacijom slikarske tehnike i kolažiranja izrađivali avangardne plakate u tradiciji ruskog agitprop plakata iz prve polovice 20. stoljeća.

Četvrti je dan bivša studentica Marta Džaja, sada vlasnica obrta za podučavanje *M.art* i predsjednica Udruge za promicanje

urbane kulture *ARLA*, predstavila svoje studiranje na Sveučilištu u Zadru i ispričala studentima kako se život može rasplesati nakon studija ruskog jezika i književnosti. Sljedeći dan također se u sklopu nastave susrela sa studentima kako bi ih pobliže upoznala s iskustvom pokretanja obrta u Hrvatskoj.

Time su službeno, 19. svibnja, završili Ruski dani 2023. Cjelokupni projekt realiziran je u prostorijama Odjela za rusistiku te Čitaonici Slavističke knjižnice.

Gabriela Bašić, članica Organizacijskog odbora Ruskih dana

LITaf, prvi festival o književnosti, književnim časopisima i poeziji od 25. do 27. svibnja 2023. na Sveučilištu u Zadru

LITaf će postati tradicija Sveučilišta u Zadru

Tema ovogodišnjeg programa bila je „početak“ – publika je iz prve ruke mogla čuti nešto o književnim počecima autora i prevoditelja te što znači doživljavati književnost kao „prozor u svijet“. Program festivala bio je vrlo dinamičan, od razgovora s autorima i prevoditeljima, predstavljanja književnih časopisa ili platformi do čitanja odabranih tekstova i prijevoda suvremenih autora, čiji su autori studenti prevoditeljskih smjerova na Sveučilištu u Zadru

Na Sveučilištu u Zadru od 25. do 27. svibnja 2023. održan je *LITaf*, prvi festival o književnosti, književnim časopisima i poeziji u organizaciji Studentskog zbora. Festival je okupio regionalne i nacionalne književnike, prozaiste i pjesnike te prevoditelje, a sva događanja odvijala su se na Sveučilištu u Zadru, u Gradskoj knjižnici Zadar i Zadružnoj pivovari Brlog.

Časopis Tema

Tema ovogodišnjeg programa bila je „početak“ – publika je iz prve ruke mogla čuti nešto o književnim počecima autora i prevoditelja te što znači doživljavati književnost kao „prozor u svijet“. Program festivala bio je vrlo dinamičan, od razgovora s autorima i prevoditeljima, predstavljanja književnih časopisa ili platformi do čitanja odabranih tekstova i prijevoda suvremenih autora, čiji su autori studenti prevoditeljskih smjerova na Sveučilištu u Zadru.

Prvi dio festivala, održan u Svečanoj dvorani Sveučilišta, bio je posvećen časopisu *Tema*, a uz moderatora Svena Popovića, predstavili su ga Senko Karuza, Miroslav Mićanović, Branko Čegec i Vanda Mikšić.

Čitanje poezije i proze

– Ne znam što bi čovječanstvo bilo bez književnosti, a književnost bez prevoditeljstva. Prevoditelji su ponekad u većem problemu nego autori jer se trebaju pridržavati kanona prevođenja i dobro poznavati jezik te, s druge strane, „ubirati“ ono što je književnik htio kazati, a da bi tako „ubrana“ voćka zrela došla u prave ruke, to „branje“ mora biti kontekstualizirano. U tom smislu vrlo smo zahvalni za sustavne napore koji se događaju na filološkim odjelima, hvala svim znanstvenicima i nastavnicima koji sudjeluju u prevoditeljskim programima i prenose tu čarobnu vještinu budućim naraštajima. Nadam se da će publika uživati u ovom programu, a mi ćemo nastojati da ovo što se događa prvi put postane tradicija – rekao je u pozdravnoj riječi na otvaranju festivala pro-

L. Perić

rektor Sveučilišta u Zadru prof. dr. sc. Josip Faričić. U poslijepodnevnom satima knjigu *Tri krokodila* predstavili su autori Senko Karuza, Miroslav Mićanović i Branko Čegec. Petak je bio posvećen proznim djelima, a na susretu u Gradskoj knjižnici Zadar od 17.30 sati sudjelovali su Maša Kolanović, Staša Aras, Nora Verde, Tanja Mravak, Želimir Periš i Damir Karakaš. Posljednjeg dana u pivovari *Brlog* od 18 sati poeziju su čitali i o njoj raspravljali Tomislav Augustinčić, Monika Herceg, Vid Bešlić, Goran Čolakhodžić i Ana Brnardić.

Nadam se da će publika uživati u ovom programu, a mi ćemo nastojati da ovo što se događa prvi put postane tradicija, rekao je u pozdravnoj riječi na otvaranju festivala prorektor Sveučilišta u Zadru prof. dr. sc. Josip Faričić

Organizatorice *LITafa*: Anja Glavinić, 2. godina diplomskog studija anglistike (književno prevođenje) i filozofije; Marina Vevec, 2. godina diplomskog studija anglistike (književno prevođenje) i pedagogije i Patricija Jurišić, 2. godina diplomskog studija engleskog i španjolskog jezika i književnosti (prevoditeljski modul)

Prevoditelji još uvijek nisu dovoljno vidljivi, kako u svijetu, tako i kod nas, a zapravo su glavni u transferu jedne kulture u drugu

Organizatorice *LITafa* bile su Metkovićanka Anja Glavinić, studentica druge godine diplomskog studija anglistike (književno prevođenje) i filozofije, Đakovčanka Marina Vevec, studentica druge godine diplomskog studija anglistike (književno prevođenje) i pedagogije te Zadranka Patricija Jurišić, studentica druge godine diplomskog studija engleskog i španjolskog jezika i književnosti (prevoditeljski modul).

Studentice su pomno organizirale svaki dio festivala, osmišljavale program, pozivale sudionike, tražile smještaj za njih itd. No, valja naglasiti da se Anja Glavinić najviše brinula o administrativnim stvarima, Marina Vevec koordinirala je sudionike, književnike, prevoditelje i čitače, a Patricija Jurišić bila zadužena za PR i vođenje društvenih mreža.

Kako je počela cijela priča?

Anja Glavinić: *LITaf* je bio moja ideja. Curama sam predložila da napravimo nešto svoje, da u Zadru „prodrinamo“ književnu scenu, ali i da potaknemo druge da se odvažaju u studentskim projektima. O tome smo neko vrijeme razgovarale, a kako se poznamo nekoliko godina i kako smo surađivale na nekim drugim projektima, rodilo se i prijateljstvo pa je sve išlo brže.

Marina Vevec: U pripremi

Esencijalno je pobuditi svijest u ljudima koliko je velika uloga prevoditelja u svijetu svjetske književnosti, ali i svakodnevnog života. Veoma nam je bilo bitno i uključiti studente koji su već imali nekog iskustva u prevođenju i objavljivanju svojih prijevoda kako bismo ohrabрили nove generacije studenata koji su upravo sada na prevoditeljskim modulima. Probiti se u svijet prevođenja nije nimalo lak put, ali uz trud, želju i malo sreće, sve je izvedivo. Htjele smo im dati do znanja da nijedan trud nije uzaludan, istaknula je Patricija Jurišić

festivala mnogo nam je pomogao izv. prof. dr. sc. Tomislav Kuzmanović, ali i kontakti koje smo ostvarili preko *Festivala europske kratke priče*. Volontirale smo na tom festivalu i upoznale brojne autore, tako da smo im poslale mail, napisale što mislimo napraviti, kako će sve to ići i pitali ih jesu li voljni sudjelovati. Uglavnom su svi pristali.

Patricija Jurišić: Projekt je nastao zajedničkim radom i trudom uz financijsku potporu Studentskog zbora Sveučilišta u Zadru, na čemu smo im bezuvjetno zahvalne. Sve tri smo prevoditeljice i generacijski smo slušale podjednake kolegije na Odjelu za engleski jezik i književnost, gdje smo se i upoznale. S obzirom na to da smo sve tri zaljubljenice u prevodenje, volontirale smo na *Festivalu europske kratke priče* gdje smo otprilike dobile uvid u organizaciju takvog festivala, ali i upoznale i sve te nevjerojatne književnike, sudionike festivala. Ta su iskustva u nama pobudile želju da pokušamo i mi organizirati književni festival, ali koji će obuhvaćati poeziju, prozu i prevoditelje te studente.

Prevoditelji još uvijek nisu dovoljno vidljivi, kako u svijetu, tako i kod nas, a možemo reći da su zapravo glavni u transferu jedne kulture u drugu putem pisma, dakle, teksta. Esencijalno je pobuditi svijest u ljudima koliko je velika uloga prevoditelja u svijetu svjetske književnosti, ali i svakodnevnog života. Veoma nam je bilo bitno i uključiti studente koji su već imali nekog iskustva u prevodenju i objavljivanju svojih prijevoda kako bismo ohrabрили nove generacije studenata koji su upravo sada na prevoditeljskim modulima. Probiti se u svijet prevodenja nije nimalo lak put, ali uz trud, želju i malo sreće, sve je izvedivo. Htjele smo im dati do znanja da nijedan trud nije uzaludan.

Tko je od velikih književnih imena gostovao na LITafu?

Anja Glavinić: Imali smo tri sekcije. Prva nam je bila časopis *Tema*. Gostovali su Senko Karuza, Miroslav Mićanović i Branko Čegec te prof. dr. sc. Vanda Mikšić, a moderirao je Sven Popović. Htjeli smo studentima malo približiti časopis *Tema*, ali i opciju publikacije, i to putem predstavljanja izdavačke kuće *Meandar medija*, čiji je osnivač Branko Čegec. U Gradskoj knjižnici odr-

Imali smo tri sekcije. Prva nam je bila časopis Tema. Gostovali su Senko Karuza, Miroslav Mićanović i Branko Čegec te prof. dr. sc. Vanda Mikšić, a moderirao je Sven Popović. Htjeli smo studentima malo približiti časopis Tema, ali i opciju publikacije, i to putem predstavljanja izdavačke kuće Meandar medija, čiji je osnivač Branko Čegec. U Gradskoj knjižnici održano je zatim čitanje priča Tri krokodila. Isti su autori, Karuza, Mićanović i Čegec, napisali priču o istom događaju. Sam krokodil je preparirani primjerak koji je imao bitnu ulogu na jednom od putovanja Čegeca i Mićanovića. Uslijedila je prevoditeljska sekcija, kojom se doista ponosimo jer su tako i neki od naših profesora dobili na vidljivosti, ispričala je Anja Glavinić

žano je zatim čitanje priča *Tri krokodila*. Isti su autori, Karuza, Mićanović i Čegec, napisali priču o istom događaju. Sam krokodil je preparirani primjerak koji je imao bitnu ulogu na jednom od putovanja Čegeca i Mićanovića. Uslijedila je prevoditeljska sekcija, kojom se doista ponosimo jer su tako i neki od naših profesora dobili na vidljivosti.

Na festivalu su čitani i studentski prijevodi?

Anja Glavinić: Čitanje studentskih prijevoda bilo je veoma važan segment. Na jednoj smo mjestu predstavili i renomirane autore i prevoditeljske početke naših kolega.

Kakav je odjek imao LITaf?

Anja Glavinić: Svi zadarski mediji popratili su festival, i osvrtime i najavama. Odaziv je bio izvrstan. Događaji su organizirani na tri lokacije: na Sveučilištu, u Gradskoj knjižnici i pivnici *Brolog*. Festival se održavao na vrlo različitim mjestima, tako je čitanje poezije u pivnici davalo pomalo boemski prizvuk, a na Sveučilištu svečani.

Marina Vevec: Trebamo istaknuti angažman Maje Milin,

Iskreno, nijedna od nas tri nije zapravo očekivala da će LITaf imati takav odjek na kulturnoj sceni i šire. Mislim da je ključna stvar u tome što su ljudi željni novih programa, festivala, događaja, i to sa svježim idejama i, usudila bih se reći, drukčijim pristupom. Ono što nas je doista oduševilo je činjenica da su, s obzirom na to da je bila riječ o studentskom projektu, svi književnici i prevoditelji objeručke prihvatili naš poziv. Od tog trenutka znale smo da imamo festival i da uz takvu podršku književne scene, a poslije i šire publike, ne može ništa poći po zlu, rekla je Patricia Jurišić

novinarke HRT-a Zadar. Ona je sve popratila, puna dva dana radila intervju i sa studentima i s autorima i napravila cijelu emisiju.

Patricia Jurišić: Iskreno, nijedna od nas tri nije zapravo očekivala da će *LITaf* imati takav odjek na kulturnoj sceni i šire. Mislim da je ključna stvar u tome što su ljudi željni novih programa, festivala, događaja, i to sa svježim idejama i, usudila bih se reći, drukčijim pristupom. Ono što nas je doista oduševilo je činjenica da su, s obzirom na to da je bila riječ o studentskom projektu, svi književnici i prevoditelji objeručke prihvatili naš poziv. Od tog trenutka znale smo da imamo festival i da uz takvu podršku književne scene, a poslije i šire publike, ne može ništa poći po zlu. Mislim da sve to govori i koliko su ljudi željni novih stvari. Kad je festival završio, mnogi su nam ljudi prilazili oduševljeni i pitali nas što dogodne planiramo. Doista smo zahvalne na takvoj bezuvjetnoj podršci. U konačnici, ispunile smo svoj cilj – dovesti ljude na događaj na kojemu ćemo i oni i mi uživati i upijati nova iskustva, ideje i poznanstva.

Nadate li se vi da će LITaf (op)stati?

Anja Glavinić: Bilo je odlično prvi put pa ne vidimo razloga da ne idemo dalje.

Uloga Studentskog zbora?

Anja Glavinić: Studentski zbor bio nam je ključni pokrovitelj, silno smo zahvalne što su prepoznali potencijal projekt.

Zašto ste izabrale prevoditeljski smjer?

Patricia Jurišić: Rođena sam u Zadru, a tijekom odrastanja oduševljavale su me strane kulture i ljudi i tako se razvila ljubav za strane jezike. Još kao dijete uvijek sam zamišljala da želim biti profesorica i podučavati ljude. Španjolski je moja prva ljubav jer sam, kao i većina djece moje generacije, obožavala gledati meksičke sapunice i tako sam naučila pozamašnu količinu riječi i izraza. Da ću biti prevoditeljica, nisam ni sama znala dok nisam upisala diplomski studij prevoditeljskog modula te me, upoznavši bogatstvo tog svijeta, u potpunosti obuzela euforija. Apsolutno je bilo zanimljivo shvatiti koliko jedan prosječan čitatelj često nije ni svjestan da čita djelo svjetske književnosti koje je netko preveo, a samim time, utjecao na izmjenu originalnog teksta.

Marina Vevec: Kada se netko odluči za književno prevodenje, očekuje se da ima veliko i široko znanje. Očekivanja od prevoditelja su visoka. Zanimljivo, prevoditelj prati stigma da su dosadni, no naš je festival to veličanstveno demantirao i pokazao da su to ljudi bogatog iskustva i prave riznice zanimljivih priča, tako da nikako nije bilo dosadno. Upravo suprotno, bilo je veoma zanimljivo i vrlo veselo.

Dominikanac **Stjepan Krasić**, povjesničar, bivši profesor *Opće povijesti Crkve i metodologije znanstvenog rada* na Papinskom sveučilištu sv. Tome Akvinskog u Rimu te prefekt knjižnice na istom sveučilištu, bivši znanstveni suradnik Kongregacije za proglašenje svetih u Vatikanu

Uzmite, čitajte, nemojte meni vjerovati na riječ, nego autentičnim i sigurnim dokumentima Svete Stolice u koje nitko ne sumnja, kao što su to učinili mnogi naši jezikoslovci i akademici

Dominikanac Stjepan Krasić (85), povjesničar, bivši profesor *Opće povijesti Crkve i metodologije znanstvenog rada* na Papinskom sveučilištu sv. Tome Akvinskog u Rimu te prefekt knjižnice na istom sveučilištu, bivši znanstveni suradnik Kongregacije za proglašenje svetih u Vatikanu, do sada je objavio 20-ak knjiga s temom društvenih, kulturnih i religioznih gibanja hrvatske povijesti.

Aktualna je njegova najnovija knjiga, otisnuta prošle godine, pod naslovom *Povijest prve javne knjižnice na hrvatskom tlu (1463.): knjižnica samostana sv. Dominika u Dubrovniku u okviru humanističkih gibanja u XV. i XVI. st.* Krasić je dokazao da ta dubrovačka knjižnica spada u red najranijih javnih knjižnica u Europi.

Spomenuta je knjižnica, ističe autor, osnovana samo nekoliko godina poslije takve knjižnice u Ceseni, odnosno 20 godina poslije Cosimove u Firenci pa iz navedenih podataka nije teško zaključiti da je prema vremenskom redoslijedu osnutka treća javna knjižnica u Europi, a prema jednoj osobini čak prva u Europi.

Vi ste 1996. objavili i knjigu o generalnom učilištu Dominikanskog reda u Zadru iz 1396. godine kao prvom hrvatskom sveučilištu. Međutim, u javnim medijima na nacionalnoj razini o tome se rijetko čuje. Je li razlog oprez kad je riječ o tako važnim stvarima ili jav-

Generalno učilište Dominikanskog reda u Zadru iz 1396. godine prvo je hrvatsko sveučilište. Moja se knjiga *Studium generale Dominikanskog reda u Zadru ili Universitas Jadertina 1396. - 1807.* (Zadar 1996.) s 999 stranica zasniva na više od tri tisuće fusnota s arhivskim ili već objavljenim znanstvenim izvorima, od kojih se golema većina prvi put pojavila u našoj historiografiji. Dovoljno ju je uzeti i čitati. Da je doista riječ o sveučilištu, mogao bih navesti sto i jedan dokaz

nost o tome nije dovoljno informirana?

Ne bih rekao da javnost nije informirana. O generalnom učilištu Dominikanskog reda 1996. bilo je dosta govora u svim javnim medijima. O njemu su go-

o njemu najljepše govorila dvojica papa: Ivan Pavao II. i Benedikt XVI. za vrijeme svog posjeta RH. Hrvatski je sabor na temelju moga rada i knjige gradu Zadru i njegovu Filozofskom fakultetu „vratio“ njihovo sveučilište.

Međutim, kada je riječ o samim sveučilištima, tu ponekad, u povodu njihova dana, zna doći do određenog rivalstva. Uvijek se nekako želi ispred svog imena staviti onu famoznu riječ „naj“ (najveće, najbolje, najstarije itd.). U tu zamku osobito znaju pasti manje informirani novinari u svome izvještavanju pa nastane zbrka. Obični ljudi koji to ne znaju povjeruju sve što čuju na TV-u. Televizija ima veliku moć uvjeravanja. *Ako to kaže televizija, mora da je istina!* Nobelovac Ivo Andrić jednom je rekao: *Nije najveća budala onaj tko ne zna čitati, nego onaj tko misli da je istina sve što je čuo i pročitao.*

Spadate li i Vi u kategoriju onih koji za nekadašnje generalno učilište kažete i pišete

da je „naj“ u smislu da je prvo i najstarije?

Godinama sam istraživao i o tome objavio tri knjige, od kojih je jedna prevedena na engleski, i nekoliko desetaka rasprava, članaka i drugih publikacija. Moja se knjiga *Studium generale Dominikanskog reda u Zadru ili Universitas Jadertina 1396.-1807.* (Zadar 1996.) s 999 stranica zasniva na više od tri tisuće fusnota s arhivskim ili već objavljenim znanstvenim izvorima, od kojih se golema većina prvi put pojavila u našoj historiografiji. Dovoljno ju je uzeti i čitati. Da je doista riječ o sveučilištu, mogao bih navesti sto i jedan dokaz.

Bilo je ustanovljeno 14. lipnja 1396. Imalo je svoje statute, strukturu, zakonodavstvo, dva fakulteta (filozofije i teologije) koji su davali visokoškolske naslove: Filozofski fakultet naslov *magistra*, a Teološki naslov *doktora teologije* sa svim pripadajućim pravima i povlasticama. Pohađali su ga studenti iz nekoliko europskih zemalja: ne samo iz Dalmacije, nego iz cijele Italije, čak i iz daleke Poljske i Češke gdje su u Krakovu i Pragu već postojala sveučilišta. Iz djelomično sačuvanih izvora poznata su nam imena i prezimena više od stotinu promoviranih doktora i više od 200 lektora i *bakalaura* (doktoranada) čiji su naslovi podjeljivani po najvišim crkvenim i državnim kriterijima. Imamo i nekoliko sačuvanih diploma.

O njegovoj profesionalnoj ozbiljnosti možda najbolje govori slučaj jednoga studenta, prvoga stranog studenta u povijesti hrvatskog visokog školstva. Zvao se Bonaventura iz Ferrare, grada u kojemu je postojalo slično učilište pa je tamo, da je htio, mogao studirati. Pet godina je studirao filozofiju u Firenci, pet teologiju na Karlovu sveučilištu u Pragu, odakle ga je vrhovni poglavar Dominikanskog reda 26. srpnja 1396. premjestio u Zadar da ovdje završi studije. Nikada se nije

nekoga slalo na završetak studija s višeg ili jednakorangiranog (sve)učilišta na niže, nego upravo obrnuto. Prvi put u povijesti iz nekog kraja Hrvatske najviše se znanje – slikovito rečeno – počelo „izvoziti“, i to u najrazvijenije zemlje, dok se sve dotle, a i poslije tijekom toliko stoljeća ono uvozilo. Mi smo, drugim riječima, od njegovih „potrošača“ postali njegovi „proizvođači“ i „izvoznici“. Svaka zemlja na svijetu, osim nas, te i takve datume i događaje u svoju povijest upisuju zlatnim slovima. Zar to treba toliko puta ponavljati i dokazivati? A mi se – da budem malo stro-

ži – kao obijesna i neodgovorna djeca oko toga navlačimo i natežemo ne želeći to jedni drugima priznati! Ne razumijem što tu nije jasno?!

Slično se dogodilo i s Vašom knjigom *Počelo je u Rimu. Katolička obnova i normiranje hrvatskog jezika u XVII. stoljeću* (Dubrovnik, 2009.) u kojoj iznosite revolucionarnu novost da je hrvatski jezik normiran ne u samoj Hrvatskoj u prvoj polovici XIX. st., nego u Rimu, i to krajem XVI. i početkom XVII. st. Ne manja novost je i tvrdnja da se već tada

predavao na najpoznatijim europskim sveučilištima. Mnogi smatraju da to nije moguće?

Moje odgovor je: jest, moguće je. Ima tu još mnogo drugih iznenađujućih stvari. Mogu im samo ponoviti ono što sam rekao za prethodnu knjigu: uzmite, čitajte. Nemojte meni vjerovati na riječ, nego autentičnim i sigurnim dokumentima Svete Stolice u koje nitko ne sumnja, kao što su to mnogi drugi učinili, osobito akademici Radoslav Katičić, Mirko Tomasović i dr.

Navodim samo nekoliko riječi uglednog jezikoslovca i profesora Josipa Silića koji u časopisu *Filologija* piše doslovno: „Godine je 2009. Stjepan Kراسić objavio knjigu *Počelo je u Rimu*, za koju možemo reći da je jedna od najsvestranijih, najtemeljitijih i najkvalitetnijih informacija o vanjskoj povijesti hrvatskog jezika. Kažemo *vanjskoj* jer o unutarnjoj, iz razumljivih razloga, nema podataka. Svoje cjelovite unutarnje povijesti hrvatski jezik nema ni danas. Da je ima, mnogi bi nesporazumi do kojih je došlo u povijesti hrvatskog jezika u 19. i 20. stoljeću nestali. Kad kažemo *nesporazumi*, pritom u prvome redu mislimo na nesporazume u normiranju i kodificiranju hrvatskoga književnog jezika. Ta bi unutarnja povijest hrvatskog jezika sigurno potvrdila i temeljne teze ove knjige.“

Dopustite da Vas na kraju ovog razgovora zamolim da nešto kažete i o svom otkriću o *Milanskom ediktu iz 313. godine* kojim su carevi Konstantin I. Veliki i njegov suvladar Licinije dali slobodu ispovijedanja kršćanske vjere promijenivši tako povijest Rimskog Carstva i svijeta. Zvuči doista zbudujuće da u 1.700 godina nitko nije primijetio da nije riječ o činjenici, nego – kako Vi tvrdite – mitu?

Slažem se da je to zbudujuće, ali je istina. Dokument na koji

mislite nije nikakav edikt. Kad se upotrebljava taj pravni termin, treba znati što on znači. U rimskom pravu ediktima su se zvale naredbe pojedinih viših magistrata (visokih državnih službenika) kojima su narodu proglašavali važnije i obvezne odredbe ili zakone. Pravo njihova donošenja imali su najprije carevi, konzuli, pretori, upravitelji provincija i sl. Prvotno su proglašavani usmeno na javnim narodnim skupštinama, a zatim na javno izvešenim oglasnim pločama s pravnom važnošću za određeno područje ili cijelu državu. Donošeni su prema ustaljenoj praksi uz karakteristične pravno-formalne i lako prepoznatljive diplomatske oznake.

Dokument koji je opća historiografija smatrala ediktom nema nijednu takvu oznaku. Riječ je o dopisu jednoga cara jednoj osobi, a ne jednoj provinciji i cijelom Carstvu. Nije ga izdao Konstantin, nego Licinije u svoje i njegovo ime. Nije izdan u Milanu u veljači 313. kad su se oni tamo bili sastali, nego u svibnju 313. u Nikomediji, glavnom gradu pokrajine Bitinije u blizini grada Izmita u današnjoj Turskoj, nakon što je Maksimina Daju pobijedio svog suparnika i posljednjeg progonitelja kršćana. No, bez obzira na to, on ima golemu povijesnu važnost kako za Rimsko Carstvo, tako i za kršćanstvo: uspostavio je vladavinu prava, uklonio diskriminaciju po vjerskoj osnovi, obustavio progon i kažnjavanje nevinih ljudi, ispravio nanese nepravde i izjednačio građane u pravima.

Drugim riječima, nije postojao nikakav *Milanski edikt*, nego je riječ o velikom povijesnom nesporazumu i zamje-

Milanski edikt iz 313. godine kojim je navodno Konstantin kršćanima dao slobodu je mit. Dokument koji je opća historiografija smatrala ediktom nema nijednu takvu oznaku. Riječ je o dopisu jednoga cara jednoj osobi, a ne jednoj provinciji i cijelom Carstvu. Nije ga izdao Konstantin, nego Licinije u svoje i njegovo ime. Nije izdan u Milanu u veljači 313. kad su se oni tamo bili sastali, nego u svibnju 313. u Nikomediji, glavnom gradu pokrajine Bitinije u blizini grada Izmita u današnjoj Turskoj, nakon što je Maksimina Daju pobijedio svog suparnika i posljednjeg progonitelja kršćana. Kršćanima je slobodu dao car Galerije, Dioklecijanov suvladar i nasljednik, koji je 30. travnja 311. u Sardiki (danas gradu Sofiji u Bugarskoj) potpisao edikt u kojemu je naredio da „kršćani ponovno imaju pravo postojati i obnavljati svoja bogoštovna mjesta na kojima se obično sastaju, pod uvjetom da ništa ne čine protiv zakona“

ni teza, ljudi i događaja. To bi, dakle, značilo da je kršćanstvo u drugim dijelovima Carstva prije uživalo slobodu. Kada i kako se to dogodilo?

Milanski edikt iz 313. godine kojim je navodno Konstantin kršćanima dao slobodu je mit. Stvarnost je sasvim drukčija i nema nikakve veze s dvojicom navedenih careva. Kršćanima je slobodu dao car Galerije, Dioklecijanov suvladar i nasljednik. Kao i Dioklecijan, bio je ne samo žestoki progonitelj kršćana, nego i inspirator. Kad je 305. naslijedio Dioklecijana, donio je protiv njih četiri edikta, jedan okrutniji od drugoga, i upotrijebio svu raspoloživu silu da ih uništi. No, kršćanstvo se pokazalo odveć jakim duhovnom snagom da bi se dalo fizič-

ki istrijebiti. Što se Galerije više u tome trudio, njihov je broj stalno rastao. Gledajući njihovu nepokolebljivu vjeru i hrabrost u podnošenju muka, čak ni neki krivnici nisu mogli ostati ravnodušni.

Videći da su svi njegovi pokušaji kontraproduktivni, on je 30. travnja 311., samo pet dana prije smrti, u Sardiki (danas gradu Sofiji u Bugarskoj) potpisao edikt u kojemu je naredio da „kršćani ponovno imaju pravo postojati i obnavljati svoja bogoštovna mjesta na kojima se obično sastaju, pod uvjetom da ništa ne čine protiv zakona“. Sve se to, dakle, dogodilo dvije godine prije Konstantina i Licinija.

Čudan, da ne kažem čudesan obrat koji nitko nije mogao očekivati!

Bio je to doista dramatičan obrat kojemu se nitko nije mogao nadati. Prvi put je na tako jasan i nedvosmislen način proglašeno načelo univerzalne vjerske tolerancije na temelju kojega svaki pojedinac ima pravo izabrati vjeru bez ikakve prisile državnih vlasti, čime je u Rimskom Carstvu ukinut monopol tradicionalne rimske religije na pravo postojanja i odstupilo se od tradicionalne prakse da država svojim podložnicima nameće kultove koji su se smatrali simbolima političke vjernosti.

Teoretski, ta je promjena, uvođeći razlikovanje vjere i politike, uvela načelo od najveće povijesno-pravne važnosti. Tolerancija je bila pravilo sve do vladavine Teodozija Velikog (379. - 395.) kada se dogodio novi, sličan obrat. Teodozije je ediktom *Cunctos populos* kršćanstvu osigurao jamstvo zakona i naklonost najviše državne vlasti, što je bio početak sasvim novog razdoblja u povijesti Crkve i društva. Prije nego što je 295. godine u Armeniji kršćanstvo postalo državnom religijom, Teodozije je zabranio stare poganske kultove i zatvorio hramove, učinivši tako i u Rimskom Carstvu kršćanstvo državnom religijom. Povijest je počela pisati sasvim nove stranice najavljujući budućnost punu iznenađenja, zapleta i dramatičnih obrata koje tek nekoliko desetljeća prije nitko nije ni sanjao, a još manje očekivao.

Prvi strani student u povijesti hrvatskog visokog školstva zvao se Bonaventura iz Ferrare, grada u kojemu je postojalo slično učilište pa je tamo, da je htio, mogao studirati. Pet godina je studirao filozofiju u Firenci, pet teologiju na Karlovu sveučilištu u Pragu, odakle ga je vrhovni poglavar Dominikanskog reda 1396. premjestio u Zadar da završi studije. Nikada se nije nekoga slalo na završetak studija s višega (sve)učilišta ili jednakorangiranoga na niže, nego upravo obrnuto. Prvi put u povijesti iz nekog kraja Hrvatske najviše se znanje – slikovito rečeno – počelo „izvoziti“, i to u najrazvijenije zemlje, dok se sve dotle, a i poslije tijekom toliko stoljeća ono uvozilo. Svaka zemlja na svijetu, osim nas, te i takve datume i događaje u svoju povijest upisuju zlatnim slovima

Znanstveni skup s međunarodnim sudjelovanjem *8. Dani Šime i Ante Starčevića* na Odjelu za nastavničke studije u Gospiću 26. i 27. svibnja 2023.

Suvremena promišljanja Starčevićevih ideja, njegova povezanost s Likom i koncept domoljublja u okvirima različitih nacionalnih identiteta

Na Odjelu za nastavničke studije u Gospiću 26. i 27. svibnja 2023. održan je znanstveni skup s međunarodnim sudjelovanjem – *8. Dani Šime i Ante Starčevića*.

Skup pod nazivom *Suvremeni koncept domovine* organizirali su Odjel za nastavničke studije u Gospiću Sveučilišta u Zadru i Državni arhiv u Gospiću pod pokroviteljstvom Ličko-senjske županije, a u povodu 200. obljetnice rođenja Oca Domovine – dr. Ante Starčevića (23. svibnja 1823. - 28. veljače 1896.). Svjesni važnosti političkoga, književnog, filozofskog i jezikoslovnog djelovanja Oca Domovine, rođenog u Lici, u Velikom Žitniku, organizatori skupa željeli su potaknuti interes za nova čitanja Starčevićeve bogate ostavštine i promicanje vrijednosti za koje se zauzimao.

Svečano otvorenje

U Gospiću se u organizaciji Odjela još od 2001. godine održavaju *Dani Šime i Ante Starčevića* koji su iznjedrili i bogatu odjelnu izdavačku djelatnost, pridonijeli unaprjeđenju znanstveno-istraživačkog rada te pokrenuli suradnju s više srodnih ustanova u zemlji i inozemstvu. Vrijeme održavanja skupa je svibanj, u znak obilježavanja rođendana Ante Starčevića (23. svibnja) i Dana Ličko-senjske županije. Nakon svakog održanog skupa objavljeni su zbornici radova: *Privodna bogatstva Like; Lika i Ličani u hrvatskom jezikoslovlju; Ekologija u odgoju i obrazovanju; Zavičajnost, globalizacija i škola; Šime Starčević i hrvatska kultura u 19. Stoljeću; Nove smjernice u odgoju i obrazovanju/Znanstveni prinosi Dragutina Rosandića; Učitelj – između tradicije i suvremenosti*

Skup pod nazivom *Suvremeni koncept domovine* organizirali su Odjel za nastavničke studije u Gospiću Sveučilišta u Zadru i Državni arhiv u Gospiću pod pokroviteljstvom Ličko-senjske županije, a u povodu 200. obljetnice rođenja Oca Domovine – dr. Ante Starčevića. Svjesni važnosti političkoga, književnog, filozofskog i jezikoslovnog djelovanja Oca Domovine, organizatori skupa željeli su potaknuti interes za nova čitanja Starčevićeve bogate ostavštine i promicanje vrijednosti za koje se zauzimao

te zbornik radova *Globalne promjene u obrazovanju i očuvanje baštine*.

Plenarna izlaganja

Svečano otvorenje skupa održano je u Pučkom otvorenom učilištu „Dr. Ante Starčević“, uz nazočnost prorektora prof. dr. sc. Josipa Faričića te mnogih uzvanika i sudionika skupa. Nazočnima su se prigodno obratile pročelnica Odjela za nastavničke studije u Gospiću izv. prof. dr. sc. Sanja Vrcić-Mataija, koja je pritom čestitala prorektoru i na izboru za rektora Sveučilišta u Zadru u sljedećem mandatnom razdoblju, zatim saborska zastupnica Anita Pocrnić-Radošević, župan ličko-senjski Ernest Petry te prorektor prof. dr. sc. Josip Faričić koji je istaknuo važnost povezanosti zadarskoga s ličkim

Na svečanom otvorenju skupa u Pučkom otvorenom učilištu „Dr. Ante Starčević“ nazočnima su se prigodno obratile pročelnica Odjela za nastavničke studije u Gospiću izv. prof. dr. sc. Sanja Vrcić-Mataija, koja je pritom čestitala prorektoru prof. dr. sc. Josipu Faričiću i na izboru za rektora Sveučilišta u Zadru u sljedećem mandatnom razdoblju, zatim saborska zastupnica, gospođa Anita Pocrnić-Radošević, župan ličko-senjski, gospodin Ernest Petry te prorektor prof. dr. sc. Josip Faričić

područjem.

O suvremenim promišljanjima Starčevićevih ideja, njegovoj povezanosti s Likom, kao i konceptu domoljublja u okvirima različitih nacionalnih identiteta govorilo se na plenarnim i ostalim izlaganjima, a u taj se koncept u cijelosti, kao važan prilog

i najava skupa, svrstala i izložba *Dr. Ante Starčević – Otac Domovine 1823. - 2023.*, koju je Državni arhiv u Gospiću svečano otvorio 23. svibnja, a sudionici skupa i pozvani posjetitelji razgledali nakon plenarnih izlaganja.

Plenarni izlagači skupa bili su: prof. dr. sc. Ante Bralić s Odjela za povijest Sveučilišta u Zadru koji je izložio predavanje *Što je danas nama Ante Starčević? Razvoj mita i njegova (moguća) dekonstrukcija*, zatim dr. sc. Stjepan Blažetin s Katedre za hrvatski jezik i književnost Instituta za slavistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Peču, koji je izložio referat *Manifestacija hrvatske nacionalne svijesti u književnosti Hrvata u Mađarskoj* te prof. dr. sc. Pavo Barišić s Fakulteta hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu koji je održao predavanje *Lika u djelu Ante Starčevića*.

Promišljanja o domovini i domoljublju

U glazbenom dijelu programa nastupali su studenti Odjela za nastavničke studije (Dora Kabin, Karlo Mladić, Lara Kožuhar, Karla Savatović, Ana Gujić i Karla Beraković), pod mentorstvom doc. dr. sc. Ines Cvitković

Kalanjoš.

Ovogodišnji *8. Dani Šime i Ante Starčevića* usmjerili su znanstvena promišljanja istraživanjima semantički slojevitog pojma domovine i domoljublja kontekstualiziranih u obzor humanističkoga, društvenog, prirodoslovnog, umjetničkog i interdisciplinarnog motrišta. Odaziv više od 50 sudionika iz Hrvatske i inozemstva, koji su izložili svoja predavanja na Odjelu za nastavničke studije u Gospiću, svjedoči velikom interesu za predložene teme oblikovane u četiri tematske smjernice: *Suvremene naracije o domovini, Dr. Ante Starčević i koncepcije domoljublja u povijesnom i jezičnom kontekstu,*

Domovina u umjetnosti i popularnoj kulturi te Domovina u jeziku/Jezik u domovini/Domovina u nastavi.

Sudionici skupa pristigli su u Gospić s brojnih hrvatskih i inozemnih sveučilišta te iz mnogih ostalih znanstveno-istraživačkih i obrazovnih institucija kako bi izložili svoja promišljanja o domovini, domoljublju i dr. Anti Starčeviću.

U sesiji *Suvremene naracije o domovini* sudjelovalo je 10 izlagača. Marko Vučetić izložio je predavanje *Koncept domovine između patriotizma i nacionalizma*, Jelena Vlahović sudjelovala je s izlaganjem *Nacionalni identitet kao odgojno-obrazovna*

vrijednost, Anela Nikčević-Milković izlagala je rad *Individualni, demografski i kontekstualni prediktori interkulturalne osjetljivosti*, Marica Mamut i Dinko Marin bavili su se baštinskom temom nacionalnog identiteta u izlaganju *Suhozidi u kontekstu tradicionalnog i suvremenog poimanja nacionalnog identiteta*. O istraživačkim rezultatima mišljenja mladih o prilikama i preprekama u ostvarivanju zadovoljavajućeg života u Hrvatskoj izlagale su Nensi Segarić i Jadranka Brkić-Vejmelka, dok su se Anita Bušljeta Tonković i Ema Bašić, s Instituta društvenih znanosti „Ivo Pilar“, u svom izlaganju bavile obrazovnim (ne)moguć-

nostima kao razlogom napuštanja ruralnih prostora Hrvatske, na primjeru studije slučaja selidbe mladih iz Like. U istoj su sesiji Dinko Marin i Ivana Maruna izložili referat *Stavovi učenika o oblicima edukacija u zaštićenim područjima Gorske Hrvatske*.

Domoljublje u jezično-povijesnom kontekstu

U sesiji pod nazivom *Dr. Ante Starčević i koncepcije domoljublja u povijesnom i jezičnom kontekstu* sudjelovalo je 17 izlagača. Četiri su izlaganja bila posvećena dr. Anti Starčeviću i njegovoj ideološkoj, pravnoj i pravaškoj ostavštini. U tom su smislu Ivan Brlić i Adrian Knežević izložili rad *Ante Starčević i dalmatinski narodnjaci – povijest jednoga turbulentnog odnosa*, Milan Sarić izlagao je o položaju Ante Starčevića u ličkim pravaškim glasilima *Hrvat i Starčevićanac*, Filip Lenić obrazložio je *Utjecaj Ante Starčevića na ideološki razvoj dalmatinskog hrvatstva kroz recepciju pravaške predizborne agitacije za Hrvatski sabor 1884. i 1887. godine*, dok se Željko Bartulović bavio pitanjima državnopravnog položaja Hrvatske u radu dr. Ante Starčevića. Domoljubnim temama u povijesnom kontekstu bavili su se u svojim izlaganjima Ante Sorić posvetivši se *Opusu pastoralnog teologa don Živana Bežića*, i Ante Delić koji je izlagao o *Hrvatskoj bratskoj zajednici i financiranju obrane marsejskih atentatora*.

Koncepcijom domoljublja u jezično-povijesnom kontekstu bavili su Ivica Vigato i Matija Vigato u izlaganju *Identitet bratovština sa zadarskoga područja u 17. i 18. stoljeću – Metafizički temelji i leksička analiza*. Margerita Kranjčević temu domoljublja razlagala je u referatu *Elementi domoljublja u rukopisnom tekstu Šime Starčevića*. Koncepcijom domoljublja u opusu Šime Starčevića bavila se i Vesna Grahovac-Pražić u svom izlaganju *Šime Starčević - „...mudra glava, i jedna zvijezda naša“ Nacionalni imaginarij hrvatskoga jezika u predgovorima gramatika prve polovice 19. stoljeća*, naziv je izlagala Petre Božanić, dok su se Jadranka Mlikota i Rene Čipan Banja bavili *Uzničkim uspomennama Stjepana Radića* – analizirajući Radićev jezični identitet u svjetlu jezičnih i stilskih značajki memoarskih zapisa u prvoj polovici 20. stoljeća. U sesiji koja se

bavila jezično-povijesnim kontekstom domoljublja svoje su izlaganje *Razvoj nazivlja osnovnih matematičkih pojmova kroz udžbeničku literaturu od sredine 18. stoljeća do danas* predstavile i Maja Cindrić, Josipa Čuka te Maja Čuletić Čondrić.

Domovina u umjetnosti i popularnoj kulturi

U sesiji *Domovina u umjetnosti i popularnoj kulturi* sudjelovalo je 13 izlagača. Azra Ičanović predstavila je izlaganje *Povijesna stvarnost kao faktor narativnog re/definiranja bosanskohercegovačkog (multi)kulturalnog identiteta u prozi Faruka Šehića*. Sanja Knežević izlagala je rad *O ljepoti domovine (na primjeru Plitvičkih jezera u hrvatskom književnom putopisu)*, dok se Tin Lemac u svom izlaganju bavio domovinskim temama u pjesništvu Vesne Parun. Ana Marin izložila je rad *Predodžbe domovine u prozama Julienne Eden Bušić*, a Sanja Vrcić-Mataija predstavila koncepcije domoljublja u paratekstualnim sastavnicama dječje proze o Domovinskom ratu. Maja Verdonik i Kristina Polić u svom su se izlaganju bavile likovima legendi Središnje Hrvatske u autorskim slikovnicama Zdenka Bašića, dok je Josip Miletić temu domovine i patriotizma razmatrao u poeziji Šimuna Šite Čorića. Jasminka Brala-Mudrovčić i Ana Lemić izložile su rad *Domoljublje u uglazbljenim književnim tekstovima o Lici i velebitskom primorju*, dok se Ines Cvitković Kalanjoš bavila konceptom domovine u hrvatskoj popularnoj glazbi (1991.-1995.), a Anela Serdar Pašalić i Ivana Tomljenović domovinsku su temu analizirale na primjerima kazališne umjetnosti.

Jezik i domoljublje

U sesiji pod nazivom *Domovina u jeziku/Jezik u domovini/Domovina u nastavi* sudjelovalo je osam izlagača. Mojca Kompara Lukančić s mariborskog sveučilišta, izložila je rad *Elements of Code switching in Slovenian Language: The Presence of English Words in Slovenian Language*, a Slađana Čuljat rad *Cultivating the Croatian Language in Business Communication – No to Anglicisms?*. Katica Balenović u svom se izlaganju bavila anglicizacijom hrvatskog jezika u jeziku digitalnih domoroda-

Državni arhiv u Gospiću predstavio je izložbu *Dr. Ante Starčević – Otac Domovine 1823. - 2023. Nastala u suradnji Državnog arhiva u Gospiću i Hrvatskog državnog arhiva, izložba, koncipirana od arhivskoga, knjižnog i muzejskog gradiva, kronološki prikazuje najvažnije odrednice Starčevićeva života i stvaralaštva, ali posjetiteljima nudi i mogućnost iščitavanja njegove književne, jezikoslovne, novinarske i političko-ideološke ostavštine, s posebnim osvrtom na njegovu važnost i tragove u hrvatskoj suvremenosti kao inspiracije književnoga, likovnog i kulturnog stvaralaštva*

ca, razmatrajući je u rasponu od potrebe do pomodarstva, dok se Ivica Mataija u izlaganju *Dom u jeziku i jezik u domu/Onomaziološka raščlamba germanizama u gospićkim štokavskim ikavskim govorima* bavio dodirnoj jezikoslovnim temom.

S metodičkom su stajališta temu domoljublja razmatrale Jelena Vignjević koja je obrazložila istraživanje *Domovina za početnike u čitanju i pisanju (prezentacija domovine u hrvatskim početnicama)*, Ivana Odža koja je prezentirala rad *Domoljublje u lektiri od 1. do 4. razreda*, Mirela Šušić s referatom *Domovina i emocije u Cesarićevoj pjesmi Trubač sa Seine (Matoš u Parizu) u metodičkom kontekstu* te Marina Franić Šimunić koja se u svom izlaganju bavila temom domovine i domoljublja u dječjem književnom časopisu *Smib*.

Predstavljen zbornik s prošlogodišnjih Dana

Istog je dana s početkom u 19 sati na Odjelu predstavljen zbor-

nik radova *Globalne promjene u obrazovanju i očuvanje baštine*, proizšao iz radova izloženih na 7. *Danima Šime i Ante Starčevića*. Zbornik su predstavili recenzenti izv. prof. dr. sc. Marinko Lazarich sa Sveučilišta u Rijeci, prof. dr. sc. Elvi Piršl sa Sveučilišta Jurja Dobrile iz Pule, prerektor prof. dr. sc. Zvezdan Penezić te glavna urednica izv. prof. dr. sc. Anela Nikčević-Milković. U prigodnom su programu sudjelovale studentice Ana Škondro i Ana Gujić.

Drugoga dana održavanja skupa, 27. svibnja, sudionici su mogli posjetiti Cerovačke špilje.

Zbirka kolekcionara Ante Meštrovića

U povodu 200. obljetnice rođenja Ante Starčevića, Državni arhiv u Gospiću predstavio je izložbu *Dr. Ante Starčević – Otac Domovine 1823. - 2023*. Nastala u suradnji Državnog arhiva u Gospiću i Hrvatskog državnog arhiva, izložba, koncipirana od arhivskoga, knjižnog i

muzejskoga gradiva, kronološki prikazuje najvažnije odrednice Starčevićeva života i stvaralaštva, ali posjetiteljima nudi i mogućnost iščitavanja njegove književne, jezikoslovne, novinarske i političko-ideološke ostavštine, s posebnim osvrtom na njegovu važnost i tragove u hrvatskoj suvremenosti kao inspiracije književnoga, likovnog i kulturnog stvaralaštva.

Osim plakata, u prigodno uređenom izložbenom prostoru, posjetiteljima je ponuđen i uvid u muzejsku građu iz zbirke kolekcionara Ante Meštrovića, koji je više desetljeća posvetio prikupljanju dokumenata i građe različite provenijencije koja svjedoči o životu i ostavštini Oca Domovine. Posebno mjesto u izložbenom postavu posvećeno je radnom stolu Ante Starčevića koji je za izložbu posuđen iz fundusa Hrvatskoga povijesnog muzeja.

Ostavština velikana

Autorice izložbe i kataloga - Katarina Mataija, Ivana Nikšić Šulentić i Diana Mikšić - upozorile su kako je rukopisna i materijalna ostavština Ante Starčevića danas razasuta u više arhivskih, knjižničarskih, muzejskih i drugih ustanova, istaknuvši kako je pratiti slikom i riječju život, djelo i ostavštinu Ante Starčevića, osobe koja je zauzela jedno od središnjih mjesta u hrvatskoj povijesti, brojnih radova, izdanih sabranih djela, monografija, studija, članaka, održanih predavanja, izložbi, prezentacija svih razina, bio vrlo izazovan i nimalo jednostavan zadatak, a izložbeni postav i koncept tek jedan od mogućih pogleda u ostavštinu tog velikana.

Otvarajući izložbu pred brojnom gospićkom publikom, dr. sc. Ivica Poljićak, državni tajnik, istaknuo je kako će svaki posjetitelj izložbe saznati mnogo o Anti Starčeviću prateći vremensku lentu koja ga kontekstualizira u vrijeme u kojemu je živio, ali i poslije, kad je Otac Domovine otišao u vječnost, a opet nastavio živjeti u velikoj i važnoj ulozi koja je posebno do izražaja došla s demokratskim promjenama 90-ih godina prošloga stoljeća. U tom je smislu državni tajnik naglasio i simboliku 30. svibnja, datuma Starčevićeva krštenja u Gospiću, u obližnjemu Klanju, datuma koji u suvremenoj Hrvatskoj slavimo kao Dan državnosti.

Izv. prof. dr. sc. Josip Miletić, Odjel za kroatistiku, autor djela *Hrvatski jezik u izobrazbi stručnjaka iz obrazovnog područja ekonomije, trgovine i poslovne administracije*, objavljenog u izdanju Sveučilišta u Zadru 2022.

Knjiga će biti koristan prilog metodičkom promišljanju o specifičnim komunikacijskim potrebama učenika iz različitih obrazovnih područja

Izv. prof. dr. sc. Josip Miletić s Odjela za kroatistiku objavio je zanimljivu knjigu *Hrvatski jezik u izobrazbi stručnjaka iz obrazovnog područja ekonomije, trgovine i poslovne administracije*. Knjiga je objavljena 2022. godine u izdanju Sveučilišta u Zadru, a predstavljena 20. travnja ove godine u Svečanosti dvorani Sveučilišta.

Kako je nastala knjiga *Hrvatski jezik u izobrazbi stručnjaka iz obrazovnog područja ekonomije, trgovine i poslovne administracije*?

Knjiga je nastala kao rezultat bavljenja problematikom hrvatskog jezika u srednjim trgovačkim, ekonomskim i upravnim školama s gledišta metodike hrvatskog jezika. Dijelom je rezultat mojeg angažmana u sklopu izrade doktorske disertacije, a dijelom mojih novijih istraživačkih rezultata iz iste znanstvene problematike. U njoj je korišten materijal prikupljen tijekom istraživanja prilagođenosti okvirnog programa i nastave hrvatskog jezika učenicima iz obrazovnog područja ekonomije, trgovine i poslovne administracije.

U nastanku knjige gotovo podjednako značenje ima dugogodišnje interdisciplinarno proučavanje ekonomske i pravne problematike, kao i istraživački rad iz područja metodike hrvatskog jezika, posebice suradnja s nastavnicima i učenicima ekonomskih, upravnih i trgovačkih škola. Odlučio sam se na objavljivanje te građe zato što se u hrvatskoj metodičkoj literaturi do sada nije cjelovito monografski pristupilo analizi kurikuluma i nastave materinskog jezika za učenike nekoga obrazovnog područja.

Kome je knjiga namijenjena?

Nadam se da će knjiga biti koristan prilog metodičkom promišljanju o specifičnim komu-

Na objavljivanje ove građe odlučio sam se zato što se u hrvatskoj metodičkoj literaturi do sada nije cjelovito monografski pristupilo analizi kurikuluma i nastave materinskog jezika za učenike nekoga obrazovnog područja. U njezinu nastanku gotovo podjednako značenje ima dugogodišnje interdisciplinarno proučavanje ekonomske i pravne problematike, kao i istraživački rad iz područja metodike hrvatskoga jezika, posebice suradnja s nastavnicima i učenicima ekonomskih, upravnih i trgovačkih škola

nikacijskim potrebama učenika iz različitih obrazovnih područja te da će potaknuti neka daljnja istraživanja. Namijenjena je nastavnicima hrvatskog jezika u srednjim strukovnim školama, studentima kroatistike, ali i budućim priređivačima kurikuluma Hrvatskog jezika te priređivačima udžbenika materinskog jezika za srednje strukovne škole. Iako se ovo istraživanje bavi problematikom Hrvatskog jezika u srednjim trgovačkim, ekonomskim i upravnim školama, metodologija i načela uvažavanja specifičnih potreba pojedinih zanimanja mogu se primijeniti na svako obrazovno područje.

Željeli ste utvrditi prilagođenost okvirnog programa nastavnog predmeta Hrvatski jezik potrebama obrazovnih smjerova iz područja ekonomije, trgovine i poslovne administracije. Poduzeli ste terenska istraživanja, što su ona pokazala?

Rezultati provedenih terenskih istraživanja nisu pokazali bitan napredak opće pismenosti učenika koji su prešli u viši razred, odnosno u viši obrazovni stupanj. Učenici iz obrazovnog područja ekonomije, trgovine i poslovne administracije nisu pokazali bolju pripremljenost za upis srodnih fakulteta od učenika koji se obrazuju prema drukčijem pro-

gramu Hrvatskog jezika. Štoviše, u razredima za izobrazbu stručnjaka iz tog područja izrazito je više riješenih zadataka iz književnosti nego iz jezika i jezičnoga izražavanja. Tome valja dodati da su nam neki učenici naglasili kako su tijekom cijeloga četverogodišnjeg školovanja s predmetnim nastavnikom radili isključivo gradivo iz područja književnosti, a jezikom se uopće nisu bavili.

Koliko je učenika i nastavnika obuhvaćeno istraživanjem, kada su istraživanja provedena i gdje?

Istraživanjima su obuhvaćena 1123 ispitanika, a provedena su tijekom više godina i u različitim regijama Republike Hrvatske. U istraživanje su bili uključeni učenici i nastavnici iz srednjih strukovnih škola i gimnazija iz Zadra, Vrbovca, Splita i Otočca.

Koliko se nastavni program Hrvatskog jezika u srednjim trgovačkim, ekonomskim i upravnim školama razlikuje u usporedbi s programom Hrvatskog jezika u drugim strukovnim školama?

Valja napomenuti da su znanstvena istraživanja objedinjena u knjizi provedena u razdoblju tijekom kojeg su se izmjenjivali okvirni nastavni programi Hrvatskog jezika iz 1997. godine, eksperimentalni program Hrvatskog jezika za strukovne škole i eksperimentalni program Škola za život. Kad je knjiga predana u tisak, u nekim strukovnim školama, pa tako i u školama iz obrazovnog područja ekonomije, trgovine i poslovne administracije, nastava Hrvatskog jezika izvodila se prema sva tri navedena programa. U nekima prema okvirnom programu materinskog jezika iz 1997. godine, u nekima prema eksperimentalnom programu Hrvatskog jezika za srednje strukovne škole, a prvi razredi svih srednjih strukovnih škola radili su prema eksperimentalnom programu Škola za život. Slična je situacija i danas, iako bi formalno svi trebali raditi prema eksperimentalnom programu Škola za život što, naravno, čini velik nesklad.

Rezultati istraživanja pokazali su da je osjetno više nastavnih jedinica administrativnog funkcionalnog stila zastupljeno u programu Hrvatskog jezika za trogodišnje strukovne škole nego u programu za četverogodišnje strukovne škole iz područja

U srednjem strukovnom školstvu, osim opće jezične naobrazbe, trebalo bi voditi računa i o komunikacijskim potrebama izabrane struke te buduće stručnjake određenog zanimanja adekvatno osposobiti ne samo za svakodnevnu komunikaciju, nego razvijati i njihove stručne kompetencije kako bi bili sposobni učinkovito obavljati svakodnevne radne zadatke

žaja koji obrađuju problematiku administrativnog funkcionalnog stila hrvatskoga standardnog jezika. Treba voditi računa o tome da se u program ugrade sadržaji o najčešćim pogreškama u tekstovima pisanim administrativnim funkcionalnim stilom, kako bi učenici naučili otkloniti pogreške koje se najčešće pojavljuju u funkcionalnom stilu kojim će se koristiti u svakodnevnom radu te kako bi njihov diskurs bio usklađen s hrvatskim jezičnim standardom.

U poglavlju Razvoj opće pismenosti učenika trgovačkih, ekonomskih i upravnih škola donijeli ste i rezultate terenskog istraživanja kako bi se utvrdila razina opće pismenosti učenika iz navedenih škola. Što su pokazala ta istraživanja?

U istraživanje je bilo uključeno 19 razreda, odnosno 494 učenika. Za svaki su stručni smjer u četverogodišnjim strukovnim školama bila uključena četiri razreda, od prve do četvrte godine, a tri razreda za smjer prodavač, od prve do treće godine. Statističkom analizom varijance utvrđivano je postoji li statistički značajna razlika u postignutim rezultatima na testu između učenika s obzirom na zanimanje za koje se školuju te razred koji pohađaju.

Usporedba je pokazala očekivanu razliku ostvarenih rezultata između četverogodišnjih smjerala i trogodišnjeg trgovačkog

Rezultati istraživanja pokazali su da je osjetno više nastavnih jedinica administrativnog funkcionalnog stila zastupljeno u programu Hrvatskog jezika za trogodišnje strukovne škole, nego u programu za četverogodišnje strukovne škole iz područja ekonomije, trgovine i poslovne administracije. To je nelogično jer se četverogodišnja zanimanja iz obrazovnog područja ekonomije, trgovine i poslovne administracije u svojem radu znatno više služe administrativnim funkcionalnim stilom hrvatskoga standardnog jezika od većine trogodišnjih

smjera koji je ostvario slabije rezultate na testu. Istraživanje nije pokazalo bitan napredak opće pismenosti učenika koji su prešli u viši razred, odnosno u viši obrazovni stupanj. Usporedba je također pokazala statistički značajnu razliku u rezultatima koje su učenici postigli na testu opće pismenosti s obzirom na zanimanje za koje se školuju. Učenici komercijalističkog smjera redovito ostvaruju najslabije rezultate među učenicima četverogodišnjih strukovnih škola, dok je analiza komunikacijskih potreba zanimanja iz tog područja pokazala izrazite komunikacijske potrebe komercijalističkog smjera u obavljanju svakodnevnih poslova.

Poglavlje Poznavanje dijalektalnih riječi učenika trgovačkog smjera je, kako se čini, najzanimljivije?

U tom su poglavlju izneseni rezultati istraživanja provedenog s ciljem utvrđivanja poznavanja dijalektalnih riječi učenika trgovačkog smjera. Terensko istraživanje provedeno je u tri razreda Trgovačke škole u Splitu i tri Srednje škole Vrbovec, a na anketna pitanja odgovarala su 153 učenika. Učenicima u splitskoj školi bilo je ponudeno 100 riječi koje su uobičajene u Prigorju i Slavoniji, a u vrbovečkoj su školi učenici trebali prepoznati 100 riječi uobičajenih u Dalmaciji i Slavoniji. Izračunat je prosječan broj prepoznatih riječi u svim razredima, a u nastojanju određenja realnijeg odnosa prepoznatih i neprepoznatih riječi utvrđivalo se koliko je učenika prepoznalo svaku riječ te koje je riječi prepoznalo najviše učenika. Usporedbom učeničkih odgovora rješavala se i istraživačka dvojba: izražavaju li se učenici na hrvatskom jezičnom standardu ili u njihovu izražavanju prevladava dijalekt. Nastojala se odrediti i sposobnost njihova izražavanja.

Analiza je neprijeporno pokazala da učenici uglavnom prepoznaju izrazito mali broj riječi iz drugih hrvatskih regija. Međutim, valja istaknuti da su učenici Trgovačke škole Split u prosjeku prepoznali gotovo tri puta više riječi od učenika Srednje škole Vrbovec. Vrbovčani se uglavnom služe jezičnim standardom, a Splitsani češće odgovaraju na dijalektu.

Je li rješenje uvesti lekcije iz dijalektalizama u kurikulum?

Zbog ustanovljenog nedovoljnog poznavanja hrvatskih narječja i govora, učenicima prodavačkog smjera, koji zbog prirode posla često mijenjaju radnu sredinu, trebalo bi povećati broj sati iz područja dijalektologije kako bi lakše prevladali nedostatke u komunikaciji s ljudima iz različitih hrvatskih regija. To bi bilo dobro i za ostala uslužna zanimanja.

Zbog utvrđenog stanja izražavanja učenika u Dalmaciji na dijalektu, trebalo bi se ozbiljnije pozabaviti didaktikom hrvatskoga standardnog jezika u nastavi ostalih nastavnih predmeta.

U knjigu ste uvrstili i Vinodolski zakonik. Zašto?

U poglavlju Vinodolski zakonik: potencijal razvoja kulturnog turizma vinodolskog kraja i promidžbe cjelokupne hrvatske kulture donosim istraživanje koje pokazuje mogućnost povezivanja gradiva Hrvatskog jezika s pravnom i ekonomskom strukom. Problematizira se mogućnost uključivanja pravnog dokumenta Vinodolski zakonik u obogaćivanje kulturnog turizma vinodolskog kraja kao važnog potencijalnog segmenta turističke ponude te regije, ali i promidžbe cjelokupne hrvatske kulture, što bi učenicima zbog međupredmetne korelacije nastave materinskog jezika i same njihove struke moglo biti vrlo zanimljivo u projektnoj nastavi. Nastavnica hrvatskog jezika može biti poticaj i putokaz osmišljavanja neke slične međupredmetne suradnje s kolegama koji predaju stručne nastave i valoriziranja nekih drugih pisanih spomenika kulture.

U svrhu razvoja turizma i brendiranja destinacije poseže se za različitim specifičnostima grada, regije, države ili pojedinih naroda. Uvriježeno je mišljenje da je najbolji talijanski dizajn, njemačka autoindustrija, švicarska čokolada, škotski viski i tome slično. Rezultat je to duge tradicije kvalitete u tim segmentima gospodarstva, ali i sustavnog dugogodišnjeg rada na održavanju tako pozitivne slike u svijesti potrošača diljem svijeta.

Poglavlje Kulturni, politički i pravni angažman Ivana Mažuranića, na prvi pogled, oduvara od sadržaja ostalog dijela knjige?

Hrvatskoga bana pučanina u nastavnim programima ponajprije se povezuje s autorstvom

Izv. prof. dr. sc. Josip Miletić

Izv. prof. dr. sc. Josip Miletić rođen je 7. svibnja 1970. u Zadru. Osnovnu školu završio je u Ražancu, a srednju u Zadru. Diplomirao je 1997. na Odsjeku za hrvatski jezik i književnost na Filozofskom fakultetu u Zadru.

Magistrirao je na znanstvenom poslijediplomskom studiju *Kroatistika – smjer hrvatski jezik* na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu radom *Promjene nazivlja u novom hrvatskom kaznenom zakonodavstvu*. Magistrirao je i na znanstvenom poslijediplomskom studiju iz poslovne ekonomije *Teorija i politika marketinga* na Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, obranivši znanstveni magistarski rad *Specifičnosti marketinške koncepcije u obrazovanju*. Na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu obranio je doktorski rad *Prilagodbenost nastave hrvatskog jezika učenicima srednjih trgovačkih, ekonomskih i upravnih škola*.

Na diplomskom studiju Odjela za kroatistiku Sveučilišta u Zadru održava nastavu iz kolegija: *Uvod u metodiku nastave hrvatskog jezika*, *Metodičke osnove suvremene nastave hrvatskog jezika* i *Suvremene metodičke osnove jezičnog izražavanja*. Na matičnom odjelu, Odjelu za izobrazbu učitelja i odgojitelja predškolske djece, Odjelu za ekonomiju te Odjelu za nastavničke studije u Gospiću izvodio je nastavu iz sljedećih kolegija: *Metodika nastave hrvatskog jezika*, *Osnove govorništa*, *Povijest hrvatskoga standardnog jezika*, *Marketing*, *Marketing menadžment*, *Upravljanje markom*, *Metodika hrvatskog jezika 1*, *Metodika hrvatskog jezika 2* i *Metodika hrvatskog jezika 3*. Suradivao je na znanstvenim projektima *Hrvatsko pravno nazivlje*, *Dijalektologija hrvatskog jezika* i *Usmeno-književna baština zadar-skog područja*.

Član je uredništva stručnoga i znanstvenoga časopisa *Hrvatski časopis za teoriju i praksu nastave hrvatskoga jezika, književnosti, govornoga i pismenog izražavanja te medijske kulture* (Hrvatsko filološko društvo) te član uredništva časopisa *Croatica et Slavica ladertina* (Odjel za kroatistiku i Odjel za rusistiku Sveučilišta u Zadru).

Član je ispitnih povjerenstava za polaganje stručnog ispita učitelja i nastavnika hrvatskog jezika Agencije za odgoj i obrazovanje.

Područja njegova znanstvenog interesa su metodika nastave hrvatskog jezika, hrvatski poslovni jezik, hrvatsko pravno nazivlje, marketing i menadžment u obrazovanju, marketing u turizmu i zaštita prava potrošača.

glasovitog spjeva Smrt Smail age Cengića. Međutim, doprinos hrvatskog književnika i pjesnika, preporeditelja, pravnika, politologa i političara Ivana Mažuranića to umnogome nadilazi. Svojim je svestranim angažmanom ostavio neizbrisiv trag u hrvatskoj književnosti, kulturi, politici, zakonodavstvu i pravnoj znanosti uopće, čime je neizmjereno zadužio svoju domovinu. Utjecao je na brojne suvremenike, ali je svojim životnim primjerom ostavio golem zalog i budućim hrvatskim naraštajima svjedočeći kako čovjek može obnašati najviše javne dužnosti dosljedno se pridržavajući visoko postavljenih moralnih načela, svjedočeći da pravosuđe i politika ne moraju biti djelatnosti vrijedne prijezira, kako ih, nažalost, mladi ljudi danas doživljavaju. Zbog toga valja istaknuti važnu odgojnu ulogu koju donosi poučavanje o svekolikom doprinosu toga velikog hrvatskog državnika, koji je proveo brojne zakonske reforme u području uprave, pravosuđa, sudstva, obrazovanja, gospodar-

stva, javnog zdravstva i drugih, a koje su činile temelje moderne hrvatske države.

Vaša istraživanja, prema mišljenju prof. dr. sc. Vlade Pandžića, mogu pridonijeti dugo najavljivanoj reformi strukovnih škola u Hrvatskoj?

Nažalost, u reformi strukovnog obrazovanja konstantno lutamo, posebice kad je riječ o materinskom jeziku. Dok se stručni nastavni predmeti povremeno osuvremenjuju, taj se dio dosta zapostavlja. Niti jedna reforma do sada nije uvažila načelo opće naobrazbe i stručne usmjerenosti. U izradi strateških dokumenata i njihovu implementiranju uglavnom se nije dovoljno vodilo računa o specifičnim komunikacijskim potrebama različitim zanimanja u sklopu određenih odgojno-obrazovnih područja.

Istraživanjima sam nastojao dektirati nedostatke kurikuluma i u skladu s njim izvođenja nastave Hrvatskog jezika u srednjim trgovačkim, ekonomskim i upravnim

školama te ponuditi određena rješenja koja bi zakonodavcu mogla pomoći u ostvarivanju sustavne reforme tog iznimno važnog segmenta našeg društva. Buduće stručnjake trebamo osposobljavati za poslovne situacije u kojima će se oni doista nalaziti u obavljanju svojih svakodnevnih radnih zadataka.

Je li moguće da se do sada u hrvatskoj metodičkoj literaturi nije cjelovito pristupalo analizi kurikuluma i nastave materinskog jezika za učenike nekog obrazovnog područja?

Tom se problematikom bavim već godinama i ovo nije jedini rad u kojem istražujem tu materiju. Do pojave ove publikacije, nažalost, u hrvatskoj metodičkoj literaturi nije se cjelovito pristupalo analizi kurikuluma i nastave materinskog jezika za učenike nekog obrazovnog područja.

U srednjem strukovnom školstvu, osim opće jezične naobrazbe, trebalo bi voditi računa i o komunikacijskim potrebama izabrane struke te buduće stručnjake određenog zanimanja adekvatno osposobiti ne samo za svakodnevnu komunikaciju, nego razvijati i njihove stručne kompetencije kako bi bili sposobni učinkovito obavljati svakodnevne radne zadatke. Nedavno sam proveo terensko istraživanje među nastavnicima hrvatskog jezika koji predaju u srednjim strukovnim školama kako bih utvrdio njihove stavove o tome koliko je najnovija kurikulumaska reforma - Škola za život uvažila komunikacijske potrebe njihovih učenika. Rezultati su poprilično poražavajući. Analiza odgojno-obrazovnih dokumenata nedvojbeno je pokazala da su noviji okvirni programi nastavnog predmeta omogućavali bolje razvijanje kompetencija za komunikaciju na materinskom jeziku učenika srednjih strukovnih škola od prethodnih programa, ali pri njihovoj izradi nije bio prioritet osposobljavanje učenika i za komunikacijske specifičnosti uvjetovane potrebama izabranog zanimanja.

Da se o komunikacijskim potrebama pojedinih zanimanja nije vodilo dovoljno računa u provođenju aktualne obrazovne reforme, barem kada je riječ o naukovnoj osnovi za materinski jezik, potvrđuje i činjenica da se već nakon tri godine opet pristupilo izradi novog kurikuluma Hrvatskog jezika za učenike srednjih strukovnih škola.

Noć muzeja 27. siječnja 2023. u izložbenom prostoru Odjela za arheologiju

Sveučilišni arheolozi i klasičari ove godine zajedno u manifestaciji Noć muzeja

Ove je godine Odjel za arheologiju sudjelovao u manifestaciji Noć muzeja, ovaj put u suradnji s Odjelom za klasičnu filologiju. Ovogodišnja, 18. po redu manifestacija održana je 27. siječnja 2023. godine u izložbenom prostoru Odjela za arheologiju.

Svadbena slavlje za početak

Otvorenje ovogodišnje Noći muzeja organizirali su studenti arheologije, koji su nas predstavom Okovi od zlata vratili u prošlost prikazom ceremonije vjenčanja bogatih rimskih građana. Nakon ceremonije posjetitelji su sudjelovali u svadbenom slavlju sa starorimskim specijali-

tetima, koje su priredili kolege s Odjela za klasičnu filologiju. Na svadbenoj večeri koju je organizirala doc. dr. sc. Ankica Bralić Petković s Odjela za klasičnu filologiju posjetitelji su imali prigodu nazdraviti mladencima uz vino i medovinu te uživati u slanim i slatkim jelima kojima su se gostili stari Rimljani.

Posjetitelji su mogli razgledati i izložbu Odjela za arheologiju, koja je prvi put službeno otvorena upravo na Noć muzeja 2020. godine. Na izložbi je prezentirana arheološka građa prikupljena na brojnim istraživanjima koje je vodio Odjel, a predmeti datiraju od vremena najstarije prapovijesti pa do novoga vijeka. Izložba je nedavno dopunjena i s dvije nove reprezentativne vitrine s najnovijih istraživanja Odjela

Posjetitelji su tijekom cijele večeri mogli razgledati izložbu Odjela za arheologiju, koja je prvi put službeno otvorena upravo na Noć muzeja 2020. godine. Na izložbi je prezentirana arheološka građa prikupljena na brojnim istraživanjima koje je vodio Odjel, a predmeti datiraju od vremena najstarije pra-

povijesti pa do novoga vijeka. Izložba je nedavno dopunjena i s dvije nove reprezentativne vitrine s najnovijih istraživanja Odjela. U jednoj je prikazan segment grobnice 105 istraživane 2018. godine na lokalitetu Nadin; heleinistička grobnica s velikim brojem pokojnika i mnoštvom nalaza, koja je bila gotovo potpuno očuvana te je dala reprezentativne nalaze, od kojih je dio izložen. U drugoj vitrini prezentirani su rimskodobni paljevinski ukopi, a nalazi potječu s nedavnih istraživanja dijela zadarske nekropole.

Fototeka muzeja

Postavljena je i izložba fotografija - *Muzej između Donata i Foruma*, autora Filipe Jurko-

Otvorenje ovogodišnje Noći muzeja organizirali su studenti arheologije, koji su nas predstavom Okovi od zlata vratili u prošlost prikazom ceremonije vjenčanja bogatih rimskih građana. Nakon ceremonije posjetitelji su sudjelovali u svadbenom slavlju sa starorimskim specijalitetima, koju je organizirala doc. dr. sc. Ankica Bralić Petković s Odjela za klasičnu filologiju

vić Pešić s Odjela za arheologiju Sveučilišta u Zadru i Roberta Maršića iz Arheološkog muzeja u Zadru, a kako je tema ovogodišnje Noći muzeja bila *Muzeji su važni*, upravo ta izložba prikazuje dio duge povijesti Arheološkog muzeja u Zadru. Preciznije, riječ je o razdoblju između 1954. i 1974. godine kada je Arheološki muzej djelovao u zgradi tadašnjeg Filozofskog fakulteta, današnjeg Sveučilišta. Fototeka Arheološkog muzeja sadrži velik broj fotografija i negativa iz tog vremena, čiji su autori tadašnji muzejski dokumentaristi, fotografi Josip Špralja, Stevo Kukić i Franjo Nedved. Fotografije prikazuju poslijeratni porušeni Zadar, seljenje muzeja iz *Donata* u zgradu fakulteta, službeno otvorenje Muzeja 1954. godine, djelatnike muzeja i prostore, od kojih su neki doživjeli velike promjene, dok je nekima na-

kon svih godina funkcija ostala ista.

Radionice za najmlađe

Ove smo se godine pobrinuli i za naše najmlađe koji su sudjelovanjem u nekoliko različitih radionica otkrivali kako izgleda arheološko istraživanje, što sve arheolozi pronalaze pod zemljom i koje alate koristimo pri arheološkim iskapanjima. Opremljeni tabletima pomoću predloška s 3D modelom mogli su zaviriti pod more i vidjeti skrivene objekte i strukture potopljenog broda koji se već 2000 godina nalazi na dnu Jadranskog mora.

Atmosfera je dodatno zagrijao nastup zbora *Fige*. Riječ je o mješovitom zboru iz Zadra koji djeluje od 2019. godine, a putuje izvođenja tradicijske glazbe s područja Mediterana i Balkana pronalazi miješajući tradiciju i suvremenost.

Tridesetak djece, štićenika Dječjeg franjevačkog doma u Betlehemu, na putovanje Hrvatskom poveo voditelj doma u Betlehemu fra Sandro Tomašević

Iskustvo koje će pamtiti cijeli život, čini im se kao da su u zemlji čuda

Tridesetak djece, štićenika Dječjeg franjevačkog doma u Betlehemu, na putovanje Hrvatskom poveo je voditelj doma u Betlehemu fra Sandro Tomašević.

Dječji dom u Betlehemu otvoren je prije 16 godina, kao odgovor na tešku obiteljsku situaciju u kojoj se djeca nalaze, neki u teškom socijalnom stanju, neki bez roditelja, a neki s trajnim zdravstvenim teškoćama. Mlađi do 18 godina u domu imaju sigurnost pred izazovima koje im život nosi, a kako je kršćana u Izraelu tek jedan posto, marginalizirani su i često prepušteni sebi.

Njima je ovo iskustvo koje će pamtiti cijeli život. U Betlehemu nemaju priliku vidjeti more, zelenilo, kiša je velika rijetkost i čini im se kao da su u zemlji

čuda. Ovo jutro posvetili smo Zadru, nakon čega nastavljamo s obilaskom Hrvatske – rekao je fra Sandro.

Do sada su obišli jug Hrvatske, a nakon Zadra, upoznat će Zagreb i Međugorje. Domaćin u Zadru bilo im je Sveučilište u Zadru i rektorica prof. dr. sc. Dijana Vican, kojoj je fra Sandro prenio pozdrave kolega franjevaca iz Svete Zemlje.

U Zadru su djeca obišla *Pozdrav suncu* i *Morske orgulje*, zastala kod *Foruma* i plakata s Alfredom Hitchcockom, a zatim se osvjježila u studentskom restoranu *Barbakan*. S rektoricom prof. dr. sc. Vican gosti su razmijenili prigodne darove, ali vremena nije bilo za dulji ostanak jer su odlučni u namjeri da upoznaju što više Hrvatske.

L. Perić

Do sada su djeca obišla jug Hrvatske, a nakon Zadra, upoznat će Zagreb i Međugorje. Domaćin u Zadru bilo im je Sveučilište u Zadru i rektorica prof. dr. sc. Dijana Vican, kojoj je fra Sandro prenio pozdrave kolega franjevaca iz Svete Zemlje. U Zadru su djeca obišla *Pozdrav suncu* i *Morske orgulje*, zastala kod *Foruma* i plakata s Alfredom Hitchcockom, a zatim se osvjježila u studentskom restoranu *Barbakan*

Izv. prof. dr. sc. **Vanda Mikšić**, Odjel za francuske i frankofonske studije, prevoditeljica pet knjiga iz opusa Milana Kundera, pisca kojemu je odavno osigurano mjesto u književnom panteonu

Postoje knjige koje vas mijenjaju, Nepodnošljiva lakoća postojanja svakako je jedna od njih

Izv. prof. dr. sc. Vanda Mikšić s Odjela za francuske i frankofonske studije ukupno je prevela pet knjiga Milana Kundera (1. travnja 1929. – 7. srpnja 2023.), svjetski poznatog češkog pisca.

Prevela je romane *Neznanje* (2001.), *Susret* (2009.) i *Praznik beznačajnosti* (2015.) te knjige eseja *Umjetnost romana* (2002.) i *Zavjesa* (2006.). Izv. prof. dr. sc. Vanda Mikšić među najboljim je poznavateljima Kunderina opusa.

Kunderinom smrću otišao je jedan od najznačajnijih svjetskih pisaca 20. stoljeća. Što iz njegovih djela toliko fascinira čitatelje?

Svaki veliki pisac stvara svijet jedinstvenim glasom, singularnim pogledom i načinom na koji ga gradi, tako i Milan Kundera. Dok čitamo njegova djela, bilo da je riječ o romanima ili esejima, fasciniraju njegova lucidnost, humor koji zna prerasti u zdrav ironijski odmak, preciznost i efikasnost kojom zasijeca u ono ljudsko i u međuljudske odnose, kojom prikazuje čovjekove fasete i žudnju prema slobodi i ljubavi, melankolija iz koje postavlja pitanja i odgovara na njih u sebi svojstvenom, često esejističkom tonu...

Kako ste kao mlada prevoditeljica došli u situaciju da prevodite njegova djela s francuskog na hrvatski?

Početak stoljeća upoznala sam Branka Čegeca, direktora izdavačke kuće *Meandar Media*, koji mi je ponudio da prevedem Kunderin roman *Neznanje*. Tada sam bila prilično neiskusna prevoditeljica s dva Bariccova romana iza sebe i knjigom Mihalićevih pjesama koje sam prevela na francuski.

Početak stoljeća upoznala sam Branka Čegeca, direktora izdavačke kuće *Meandar Media*, koji mi je ponudio da prevedem Kunderin roman *Neznanje*. Tada sam bila prilično neiskusna prevoditeljica s dva Bariccova romana iza sebe i knjigom Mihalićevih pjesama koje sam prevela na francuski. No, nakon te prve uspješne suradnje s Kunderom i njegovom suprugom Verom koja se u velikoj mjeri bavila njegovim autorskim pravima i svime što je vezano za objavljivanje njegovih djela, nekako sam prirodno nastavila prevoditi Kunderina djela koja je od 90-ih pisao na francuskom

No, nakon te prve uspješne suradnje s Kunderom i – valja reći – njegovom suprugom Verom koja se u velikoj mjeri bavila njegovim autorskim pravima i svime što je vezano za objavljivanje njegovih djela te bila svojevrsan filter između njega i svijeta izdavaštva, nekako sam prirodno nastavila prevoditi Kunderina djela koja je od 90-ih pisao na francuskom. Prijevod sam radila za *Meandar Mediju*, kuću za koju godinama ponajviše prevodim i u kojoj objavljujem i svoje autorske knjige. Literatura i život isprepleli su se kao što se isprepleću u Kunderinim djelima.

Je li bilo povratne reakcije na Vaš prijevod?

Moram priznati da nikad nisam dobila nijedan komentar na te prijevođe. Reakcije na prijevođe općenito su rijetke, ba-

Još kao djevojka, u formativnim godinama, s užitkom sam čitala Kunderina djela iz češke faze, koja su me se u svom slobodnjaštvu i filozofičnosti veoma dojmila. Od onih koje sam prevela, moram priznati, preferiram esejističke, iz kojih sam mnogo naučila o književnosti, prije svega, o gradnji teksta, ali i o muzici, do koje je on silno držao

rem one koje se upućuju izravno prevoditelju. Za neke druge prijevođe (De Luce, Pereca, Césaire, Négar Djavadi itd.) dobivala sam i osobne poruke, ali ne i za Kunderu.

Već ste izjavili da je na marginama znao pisati upute kako prevoditi?

Tako je. I danas, naravno, čuvam taj prvi daktiloskript na kojemu je Kundera olovkom ispisao neke komentare. Primjerice, istu riječ uvijek valja prevoditi istom riječju, a ne varijacijama, jer se tako gradi ritam. To mi je bila svojevrsna škola, do toga i dan-danas silno držim. No, nakon tog prvog iskustva suradnje, nisam više dobivala njegove komentare, što sam, s pravom ili ne, protumačila kao zadobiveno povjerenje.

Je li imao neugodnih iskustava prijevoda s francuskoga?

Kundera je imao neugodna iskustva s prijevodima na francuski, zbog čega je i sam počeo pisati na tom usvojenom jeziku, bolje reći, jeziku koji ga je usvojio. Nije u tome bio originalan. Naime, još od Strindberga, Becketta, Radovana Ivšića, a danas i Velibora Čolića, kad je riječ o francuskom, ili pak Nabokova kada je riječ o engleskom jeziku (i on je bio nezadovoljan engleskim prijevodom svojega djela *Camera obscura*), prelazak na pisanje na nekom od hipercentralnih jezika koji imaju glavnu riječ u stvaranju literarnog kapitala znatno olakšava pristup i pozicioniranje u svjetskoj književnosti, tu nema dvojbe. Za Kunderu je, kao uostalom i za neke druge od spomenutih pisaca, važan faktor pritom bio i odnos spram matične zemlje.

Kundera je doživio 94. godinu. Životna ironija, koju je on veoma cijenio, htjela je da nas vijest o njegovoj smrti podsjeti kako je doživio duboku starost, pa i više od toga?

Doživio je duboku starost,

Kundera je imao neugodna iskustva s prijevodima na francuski, zbog čega je i sam počeo pisati na tom usvojenom jeziku, bolje reći, jeziku koji ga je usvojio. Nije u tome bio originalan. Naime, još od Strindberga, Becketta, Radovana Ivšića, a danas i Velibora Čolića, kad je riječ o francuskom, ili pak Nabokova kada je riječ o engleskom jeziku (i on je bio nezadovoljan engleskim prijevodom svojega djela *Camera obscura*), prelazak na pisanje na nekom od hipercentralnih jezika koji imaju glavnu riječ u stvaranju literarnog kapitala znatno olakšava pristup i pozicioniranje u svjetskoj književnosti. Za Kunderu je, kao uostalom i za neke druge od spomenutih pisaca, važan faktor pritom bio i odnos spram matične zemlje

Moram priznati da nikad nisam dobila nijedan komentar na te prijevođe. Reakcije na prijevođe općenito su rijetke, barem one koje se upućuju izravno prevoditelju. Za neke druge prijevođe (De Luce, Pereca, Césaire, Négar Djavadi itd.) dobivala sam i osobne poruke, ali ne i za Kunderu

iaako su mu posljednje godine bile obilježene bolešću, a godinama je, kao što sam rekla, živio prilično povučeno. Većom ironijom od dugoga života čini mi se činjenica da sada, s njegovom smrću, oživljava interes za njegov opus, primjerice, knjižnice intenzivno naručuju njegova djela, što se zasigurno ne bi dogodilo da je samo, jednostavno, nastavio živjeti u svom tihom svijetu... Na paradoksalan način odlaskom biva prisutniji, makar na neko vrijeme. No, on je jedan od onih pisaca koji su nadišli biološke kategorije i odavno osigurali mjesto u književnom panteonu.

Koja njegova djela najviše cijenate i zašto?

Još kao djevojka, u formativnim godinama, s užitkom sam čitala Kunderina djela iz češke faze, koja su me se u svom slobodnjaštvu i filozofičnosti veoma dojmila. Postoje knjige koje vas mijenjaju, *Nepodnošljiva lakoća postojanja* svakako je jedna od njih. Od onih koje sam prevela, moram priznati, preferiram esejističke, iz kojih sam mnogo naučila o književnosti, prije svega, o gradnji teksta, ali i o muzici do koje je on silno držao.

Je li Kundera imao ikakve relacije s Hrvatskom? Nakon bi-

jega iz Čehoslovačke, navodno je neko vrijeme boravio u Hrvatskoj (Jugoslaviji), i to na Lošinju u Nerezinama?

Iskreno, nisam znala za njegov boravak u Hrvatskoj, a ovih se dana govori i o boravku u Nerezinama i Daruvaru, odnosno o njegovu putovanju Hrvatskom 50-ih godina. Dobro je da se te stvari znaju, naročito ako su se na neki način reflektirale na njega, ali nisam sklona takvoj vrsti mistifikacija i mnogo mi je važnije s autorom uspostavljati odnos kroz tekst. Rekla bih da se time ostvaruje neka bliskost i razumijevanje koji nadilaze biografije. Uostalom, bilo bi mi za-

nimljivije saznati koje je ljude iz ovih naših krajeva poznao, koga je eventualno čitao, cijenio...

U Parizu ste živjeli blizu njega, ali ga niste upoznali. Žalite li zbog toga?

Milan Kundera živio je veoma povučeno i to sam poštovala. Dakako da bih ga rado bila upoznala, nadala sam se da će se to i dogoditi, ali mi je, s druge strane, bilo dovoljno družiti se s njim preko tekstova, bilo njegovih izvornih, bilo onih koje su, s češkog ili francuskog, prevodili moji kolege Nikola Kršić, Sanja Miličević Armada i Ana Prpić.

Hrvatski memorijalno-dokumentacijski centar Domovinskoga rata i Odjel za povijest Sveučilišta u Zadru 21. siječnja 2023. priredili predavanje u povodu 30. obljetnice vojno-redarstvene operacije Maslenica

Treba govoriti o Maslenici, pogotovo u vremenu kada postoje intencije da se neke činjenice prešute i zaborave

Hrvatski memorijalno-dokumentacijski centar Domovinskoga rata i Odjel za povijest Sveučilišta u Zadru priredili su 21. siječnja 2023. predavanje u povodu 30. obljetnice vojno-redarstvene operacije Maslenica. Kako su u uvodnoj riječi u ime organizatora istaknuli izv. prof. dr. sc. Zlatko Begonja i prof. dr. sc. Ante Nazor, u vremenu kada postoje intencije da se neke činjenice prešute i zaborave, potrebno je sa znanstvene strane pokazati kako je došlo do te značajne akcije, koja je stvorila pretpostavke za sjajne operacije koje su uslijedile i završnu Oluju, kojom je oslobođeno okupirano područje.

Sličnosti u povijesti Hrvatske i Ukrajine

U svom izlaganju *Akcija Maslenica – linija Izyum-Kupjansk? Komparativna analiza ratova u Hrvatskoj i Ukrajini* prof. dr. sc. Ante Bralić s Odjela za povijest Sveučilišta u Zadru istaknuo je kako postoje mnoge sličnosti u povijesti dviju zemalja, uključujući kompleksnu povijest Drugog svjetskog rata i poraća, u kojem je došlo do sraza dvaju totalitarizama – komunizma i fašizma, a zatim i ratnih događanja koja su se odvijala u novijoj povijesti.

Akcija Maslenica bilo je, istaknuo je, prvo veliko integrirano ratno djelovanje hrvatskih snaga, što uključuje više rodova vojske, kao što je to bio ukrajinski proboj u Harkivskoj i Doneckoj oblasti na liniji Izyum – Kupjansk. I u jednoj i u drugoj akciji velika je bila uloga obavještajnih službi, po čemu su te akcije slične.

Dobro osmišljena strategija

Prof. dr. sc. Krešimir Ćosić, general pukovnik u mirovini, održao je središnje izlaganje o važnosti znanosti, istraživanja i razvoja u suvremenom ratu, od Maslenice do Ukrajine. General Ćosić kao specijalist za raketne sustave dao je velik doprinos u

Prof. dr. sc. Krešimir Ćosić, general pukovnik u mirovini, održao je središnje izlaganje o važnosti znanosti, istraživanja i razvoja u suvremenom ratu, od Maslenice do Ukrajine. General Ćosić kao specijalist za raketne sustave dao je velik doprinos u obrani domovine u prvim mjesecima rata, ali i u njezinu konačnom oslobađanju

Akcija Maslenica bilo je, istaknuo je prof. dr. sc. Ante Bralić s Odjela za povijest Sveučilišta, prvo veliko integrirano ratno djelovanje hrvatskih snaga, što uključuje više rodova vojske, kao što je to bio ukrajinski proboj u Harkivskoj i Doneckoj oblasti na liniji Izyum – Kupjansk. I u jednoj i u drugoj akciji velika je bila uloga obavještajnih službi, po čemu su te akcije slične

obrani domovine u prvim mjesecima rata, ali i u njezinu konačnom oslobađanju.

Nedostatak oružja mogao se nadoknaditi samo dobro osmišljenom strategijom i racionalnom organizacijom obrane. Na više primjera pokazao je kako je suvremeno strateško i taktičko ratovanje, uz svakodnevno napredovanje u inovacijama

i korištenju ratne tehnike, dalo prednost nad brojčano i opremom daleko nadmoćnijim neprijateljem.

U završnom izlaganju o obuci i djelovanju protuoklopnih snaga SJP MUP-a RH u Domovinskom ratu te stečenom iskustvu u operaciji Maslenica govorio je ratni instruktor u PU Zadar Danko Knez.

Doc. dr. sc. Patrick Levačić, Odjel za francuske i frankofonske studije, voditelj studentske šahovske reprezentacije Sveučilišta u Zadru

Najbolji potez je kad vas predstavi strani stručnjak koji voli Zadar

Doc. dr. sc. Patrick Levačić s Odjela za francuske i frankofonske studije Sveučilišta u Zadru voditelj je sveučilišne studentske šahovske reprezentacije, a od 2019. godine drži i izborni kolegij Šah u sklopu zadarskoga Centra za sport i tjelovježbu.

U proteklih nekoliko mjeseci studenti Sveučilišta isticali su se u šahu. Koji su to bili događaji?

Studenti Sveučilišta u Zadru nastupili su na trećem Svjetskom šahovskom sveučilišnom kupu u organizaciji *Kasparov chess foundationa* koji je održan online 4. i 5. veljače 2023. U ekipi UNIZD 1 bili su Josip Birkić, Matija Šaravanja, Antonio Jančević i Dominik Čolak, a u ekipi UNIZD 2 Vili Sinković, Roko Martin Karaban, Renco Balić, Patrik Pavleković i Roko Prusac. Prva ekipa Sveučilišta osvojila je 25. mjesto u konkurenciji 116 ekipa iz cijeloga svijeta. Oni su ujedno najbolja momčad iz Hrvatske, a četvrti su ako bi se gledalo poredak europskih Sveučilišta. Za prvu ekipu najuspješniji je bio Matija Šaravanja, dok je za UNIZD 2 najuspješniji bio Roko Prusac.

Sudjelovali smo i na natjecanju UNISPORT FINALS održanom od 8. do 11. lipnja 2023. u Poreču. Na papiru su naši studenti bili četvrti nositelji, a osvojili su izvrsno drugo mjesto u konkurenciji 10 ekipa. To je najveći uspjeh muškog šaha u povijesti Sveučilišta. Od devet odigranih mečeva pobijedili su u

sedam susreta s maksimalnim učinkom od 3:0. Najveći bodovni učinak ostvario je Josip Birkić sa 8 iz 9, dok su Dominik Čolak i Matija Šaravanja ostvarili po 7,5 iz 9. U ženskoj konkurenciji naše studentice Stela Horvat, Nikolina Smolić i Anja Vlačić hlabro su se borile. S obzirom na to da su dosad malo igrale šah, nisu imale veće šanse u borbi protiv već afirmiranih šahistica. Treba reći da je u povijesti šahovskih UNISPORT natjecanja Poreč oborio sve rekorde i u muškoj i u ženskoj konkurenciji jer je bio najmasovniji i najkvalitetniji. Igrali su mnogi afirmirani klupski igrači, a nekolicina čak nastupa na prvotligaškim šahovskim natjecanjima.

Trenutačno se priprema veliki međunarodni turnir Zadar chess festival?

Dobri rezultati potiču studente da aktivno sudjeluju i u organizaciji šahovskih natjecanja.

Dobri rezultati potiču studente da aktivno sudjeluju i u organizaciji šahovskih natjecanja. Od 16. do 23. srpnja na Novom kampusu održat će se međunarodni turnir *Zadar chess festival*. Turnir se već nekoliko mjeseci reklamira na stranici svjetske šahovske federacije FIDE, a Jean-Michel Péchiné, jedan od najvećih svjetskih šahovskih publicista i izdavački savjetnik za jedan od najprestižnijih časopisa na svijetu *Europe-Échecs*, za novi broj tog časopisa spominje tradiciju šaha u Zadru, sve ljepote našega grada i Sveučilišta i podsjeća čitatelje da je Gari Kasparov hrvatski državljanin te poziva ljubitelje šaha na *Zadar chess festival*

Od 16. do 23. srpnja 2023. na Novom kampusu održat će se međunarodni turnir *Zadar chess festival*. Turnir se već nekoliko mjeseci reklamira na stranici svjetske šahovske federacije FIDE. U organizaciju su uključeni kolege iz Centra za sport i tjelovježbu doc. dr. sc. Gordana Ivković i doc. dr. sc. Tonči Jerak te profesor Dario Vištica, mag. oec., s Odjela za ekonomiju. On je ujedno tajnik Šahovskog kluba UNIZD-a. Sve to ne bi bilo moguće bez potpore i entuzijazma predsjednika Šahovskog saveza Zadarske županije gospodina Veljka Šagija, voditelja SK-a *Casper* i direktora *Zadar chess festivala*.

U toj cijeloj priči koji bi bio najbolji potez?

Ima mnogo dobrih poteza, ali u šahu, kao i u životu uvijek postoji nešto najbolje. Najbolji potez je kad se o šahovskom turniru u Zadru piše iz

entuzijazma i čisto radi stvaranja, da tako kažem, dobre vibre. Gospodin Jean-Michel Péchiné, jedan od najvećih svjetskih šahovskih publicista koji je objavio mnogo knjiga iz područja povijesti i kulture šaha i izdavački savjetnik za jedan od najprestižnijih časopisa na svijetu *Europe-Échecs*, za novi broj tog časopisa spominje tradiciju šaha u Zadru, sve ljepote našega grada i Sveučilišta, podsjeća čitatelje da je Gari Kasparov hrvatski državljanin te poziva ljubitelje šaha da vrijedi izabrati *Zadar chess festival*. Zahvalan sam Jean-Michelu Péchinéu što je toliko prostora posvetio Zadru, što se može vidjeti i po atraktivnoj reklamnoj ilustriranoj najavi turnira. Ta reklama će se ponoviti i u sljedećem broju časopisa *Europe-Échecs*. Na *Zadar chess festival* već se prijavilo više od 120 igrača iz više od 20 zemalja svijeta. Neki igrači dolaze čak iz SAD-a, Argentine i Indije. Specifičnost tog turnira je najvažna da će prvi put biti dodijeljene novčane nagrade za tri najbolja naša studenta te uručena nagrada *Frankofone šahovske asocijacije* (AIDEF) za najboljeg igrača turnira. Tu nagradu donirao je Denis Wicht, ljubitelj šaha i voditelj košarkaškog kluba *Lugano* iz Švicarske.

Završnica studentskog prvenstva Hrvatske *UniSport Finals 2023* u Poreču od 8. do 11. lipnja

Zadarskim studentima tri srebra i jedna bronca iz Poreča

Na završnici studentskog prvenstva Hrvatske sudjelovalo je 1200 studenata sportaša iz 17 visokoškolskih ustanova koji su se natjecali u 12 sportova, a ekipe Sveučilišta u Zadru vratile su se s osvojena tri srebra i jednom broncom. Srebrne medalje osvojili su ženska badminton ekipa, muška šahovska ekipa i muška ekipa odbojke na pijesku, a brončanu medalju muška košarkaška ekipa

U Poreču je od 8. do 11. lipnja održana završnica studentskog prvenstva Hrvatske *UniSport Finals 2023* na kojem je sudjelovalo 1200 studenata sportaša iz 17 visokoškolskih ustanova koji su se natjecali u 12 sportova. Na svečanoj ceremoniji otvorenja predsjednik Hrvatskog olimpijskog odbora Zlatko Mateša istaknuo je da je riječ o najvećem multisportskom događaju u Hrvatskoj u ovoj godini. Na završnici su sudjelovale sportske ekipe Sveučilišta u Zadru koje se iz Poreča vraćaju s osvojena tri srebra i jednom broncom. Srebrne medalje osvojili su ženska badminton ekipa, muška šahovska ekipa i muška ekipa odbojke na pijesku, a brončanu medalju muška košarkaška ekipa.

Ženska badminton ekipa ponovila je prošlogodišnji uspjeh osvojivši srebro i drugo mjesto. Viceprvakinje Hrvatske pobijedile su sve utakmice u grupnoj fazi i u polufinalu, ali u tijesnoj završnici u finalu pobjeda je pripala ekipi Sveučilišta u Zagre-

bu. Treće mjesto osvojila je ekipa Sveučilišta u Osijeku.

Sastav ženske badminton ekipe: Mia Čerjan, Nikolina Kabiček, Petra Maričić.

Voditeljica: Gordana Ivković. Muška šahovska ekipa osvojila je srebro i drugo mjesto te je pobijedila u sedam mečeva uz jedan poraz i neriješeno protiv prvaka ekipe Sveučilišta u Rijeci. Treće mjesto osvojila je ekipa Tehničkog veleučilišta u Zagrebu.

Sastav muške šahovske ekipe: Dominik Čolak, Josip Birkić, Matija Šaravanja.

Voditelj: Patrik Levačić. Muška ekipa odbojke na pijesku također je ponovila prošlogodišnji uspjeh osvojivši srebro. Već uigran duo Marinović-Pernjak odlično je odigrao cijeli turnir, ali u finalu ekipa Sveučilišta u Zagrebu bila je bolja.

Sastav ekipe odbojke na pijesku: Rajko Marinović i Domagoj Pernjak.

Voditelj: Marko Surać.

Muška košarkaška ekipa, iako je otišla oslabljena u Poreč bez Tomislava Buljana i Krševana

Klarice, dva reprezentivca Hrvatske, osvojila je broncu. U polufinalu bolja je bila ekipa Sveučilišta u Splitu, a utakmici za treće mjesto ostvarena je pobjeda protiv ekipe Veleučilišta u Karlovcu rezultatom 94:87, uz čak 34 poena Maksima Matuline. Prvo mjesto osvojila je ekipa Sveučilišta u Zagrebu, a drugo ekipa Sveučilišta u Splitu.

Sastav muške košarkaške ekipe: Roko Erslan, Maksim Matulina, Borna Jurela, Pave Dunatov, Pjero Stipanov, Luka Smoljan, Antonio Jurjević, Roko Višić, Dino Hržina, Josip Noa Vulić i Paolo Pavić.

Voditelji: Tonći Jerak i Dinko Jadrešić.

Ženska odbojkaška ekipa, oslabljena beziskusne Vane Mrduljaš, bila je vrlo blizu odličja, ali u utakmici za treće mjesto u tijesnoj završnici bolja je bila ekipa Sveučilišta u Rijeci. Prvo mjesto osvojila je ekipa Sveučilišta u Zagrebu, a drugo ekipa Sveučilišta u Osijeku.

Sastav ženske odbojkaške ekipe: Franka Volpi Kobaš, Manuela Miklaj, Katarina Kelava,

Laura Gnjatović, Nika Tomašević, Maria Blajić, Maria Bokan, Simona Nikpalj, Tea Petričević i Tamara Tokić.

Voditelj: Marko Surać. Ženska košarkaška ekipa 3 x 3 osvojila je četvrto mjesto.

Sastav ekipe: Tea Turić, Kristina Čorić, Ana Mataija i Nikolina Smolić.

Voditeljica: Gordana Ivković. Ženska stolnoteniska ekipa osvojila je četvrto mjesto.

Sastav ekipe: Ana Krajina, Ilijana Lukač i Sara Ratković.

Voditeljica: Dajana Jašić.

Muška badminton ekipa osvojila je četvrto mjesto.

Sastav ekipe: Karlo Buterin, Pere Stipić i Mihael Srša Karlovčec.

Voditeljica: Gordana Ivković. Muška teniska ekipa osvojila je peto mjesto.

Sastav ekipe: Filip Ladiš, Tin Vadjlja i Karlo Pilinger.

Voditelj: Dinko Jadrešić.

Ženska šahovska ekipa osvojila je sedmo mjesto.

Sastav ekipe: Anja Vlaić, Stela Horvat i Nikolina Smolić.

Voditelj: Patrik Levačić.

Međunarodni studentski turnir *Euro Milano 2023* od 4. do 7. svibnja

Zadarska futsal ekipa osvojila prvo mjesto i zlatnu medalju u konkurenciji 22 ekipe

UMilanu je od 4. do 7. svibnja 2023. održan međunarodni studentski turnir *Euro Milano 2023* koji je okupio 1000 studenata sportaša iz 17 svjetskih država, a na kojem su nastupili ženska odbojkaška i muška futsal ekipa Sveučilišta u Zadru.

Muška futsal ekipa osvojila je prvo mjesto i zlatnu medalju u konkurenciji 22 ekipe.

Cijeli turnir dečki su odigrali vrhunski te su ostvarili svih sedam pobjeda uz gol razliku 25:5.

Najprije su u grupi pobijedili ekipe *University of Tripoli* iz Libije 4:1, *Universita Degli Studi di Milano* iz Italije 4:0 te *Delft University of Technology* iz Nizozemske 4:1.

U osmini finala ostvarena je pobjeda protiv Sveučilišta u Puli 2:0, u četvrtfinalu protiv *Bocconi Sport* iz Italije 4:0, a u polufinalu protiv *Universidad Politecnica de Madrid* iz Španjolske 4:1.

Finalna utakmica protiv ekipe *University Misurata* iz Libije, koja u svojim redovima ima i igrače reprezentacije Libije u futsalu, bila je puna preokreta. Ekipa Sveučilišta u Zadru povel je 1:0 golom Rikarda Malbašića, da bi ekipa *University Misurata* s dva brza gola povel šest minuta prije kraja utakmice s 2:1.

Ubrzo nakon toga Dino Škibola majstorski ljevicom s velike udaljenosti pogađa gol, a minutu prije kraja Renato Nović, koji je proglašen za MVP turnira, postiže pobjedonosni gol i slavlje je moglo početi. Treće mjesto osvojila je ekipa *Universidad Politecnica de Madrid*.

Sastav futsal ekipe:

Jakov Pinčić, Renato Nović, Dino Škibola, Rikardo Malbašić, Mate Šarin, Bruno Orlović, Ivo Kukin, Josip Crnjak, Niko Lučić i Josip Šimunović.

Voditelji:

Tonći Jerak i Dinko Jadrešić

Ostvarenim rezultatima, igrom i ponašanjem ekipe Sveučilišta u Zadru u Milanu su na vrhunski način predstavili kako se brane boje svog Sveučilišta, grada Zadra i države Hrvatske

Finalna utakmica protiv ekipe *University Misurata* iz Libije, koja u svojim redovima ima i igrače reprezentacije Libije u futsalu, bila je puna preokreta. Ekipa Sveučilišta u Zadru povel je 1:0 golom Rikarda Malbašića, da bi ekipa *Universityja* s dva brza gola povel šest minuta prije kraja s 2:1. Ubrzo nakon toga Dino Škibola majstorski ljevicom s velike udaljenosti pogađa gol, a minutu prije kraja utakmice Renato Nović, koji je proglašen za MVP turnira, postiže pobjedonosni gol i slavlje je moglo početi

